

‘n Bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging: die Help-Net Fonds projek

**MAM Dubery
11934735**

Proefskrif voorgelê ter nakoming vir die graad *Philosophiae
Doctor* in Maatskaplike Werk aan die Potchefstroomkampus van
die Noordwes-Universiteit

Studieleier: Prof C Strydom

Medestudieleier: Prof H Strydom

November 2016

DANKBETUIGINGS

Opregte dank en waardering word aan die volgende persone en organisasies betuig:

- Aan God, wie se genade elke oggend weer nuut was vir my;
- My man, Ian vir al sy ondersteuning en vir die motivering wat hy my gegee het om te volhard toe ek nie meer wou nie;
- My familie, sowel as aangetroude familie vir jul ondersteuning en gebede;
- Proff Herman en Corinne Strydom, vir jul geduld, bekwame studieleiding en waardevolle insette;
- Die Help-Net Fonds vir die goedkeuring van die studie;
- Kinderversorgers van privaatplekke van tydelike versorging, vir julle bydrae tot die studie;
- Nicolette Pretorius wat opgetree het as eksterne maatskaplike werker vir die evaluering van die ontwikkelde program;
- Me Vink, mev van Schalkwyk en mev du Preez, wat opgetree het as gassprekers ter aanbieding van die program;
- Mev Cecilia van der Walt, vir die keurige teksversorging;
- Mev Marietjie du Toit, vir die tegniese versorging;
- Prof Casper Lessing vir die professionele versorging van die bibliografie;
- Perspektief Opleidingskollege, vir die statistiese verwerking van die kwantitatiewe data; en
- Die ondersteuning van die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns vir die finansiële beurs.

VOORWOORD

Die artikelformaat is gekies in ooreenstemming met Regulasie 5.1.12 van die Jaarboek van die Noordwes-Universiteit (2015:117). Die uiteensetting van die artikels is gedoen aan die hand van **Maatskaplike Werk/Social Work** tydskrif se vereistes (Addendum 1).

VERKLARING

Hiermee verklaar ek, MAM Dubery, dat die proefskrif getitel 'n Bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging: die Help-Net Fonds projek, my eie werk is.

.....
MAM Dubery

.....
Datum

OPSOMMING

TITEL: 'n Bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging: die Help-Net Fonds projek

SLEUTELTERME: Alternatiewe sorg; die kind; kinder- en jeugsorgfasiliteite; kind wat sorg en beskerming benodig; kinderversorger; maatskaplike werker; pleegsorg; privaatplekke van tydelike versorging

Afdeling A verwys onder meer na die probleemstelling, navorsingsdoelwitte en prosedures wat onderneem is. Die navorsingsontwerp word voorts bespreek, asook die beperkinge van die studie, die definisies van sleuteltermes sowel as 'n uiteensetting van die navorsingsverslag. Die probleemstelling kan soos volg saamgevat word:

Kinders wat sorg en beskerming benodig, word dikwels deur die hof in privaatplekke van tydelike versorging geplaas vir hul beveiliging. Vanweë die mishandeling waaraan die kinders vroeër blootgestel was, toon hulle dikwels afwykende gedrag of tekens van trauma. Die kinderversorgers wat aangestel word om na hierdie kinders om te sien het dikwels nie die nodige vaardighede of insig om in die kind se behoeftes te voorsien en in hul beste belang op te tree nie. Kinderversorgers moet dus die nodige opleiding ontvang om sodoende aan die kind se behoeftes te kan voldoen.

Die probleemstelling het aanleiding gegee tot die navorsingsdoel, sowel as die navorsingsdoelwitte van die ondersoek.

Doelstelling: Die doel van hierdie studie is om die kinderversorger deur middel van 'n bemagtigingsprogram te bemagtig om in die beste belang van 'n kind wat sorg en beskerming nodig het, op te tree.

Doelwitte:

- Om deur middel van 'n literatuurstudie die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika te ondersoek.
- Om deur middel van 'n literatuurstudie en empiriese ondersoek die behoeftes van kinderversorgers en maatskaplike werkers in privaatplekke van tydelike versorging, te ondersoek.
- Om ondersoek in te stel na die inhoud van 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging ten einde die kind se behoeftes te ondervang en in die beste belang van die kind op te tree.

- Om die effektiwiteit van die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te evalueer en die nodige aanbevelings te maak.

Die intervensie-navorsingsmodel is as oorkoepelende navorsingsmodel gevolg. Hierdie model bestaan uit ses fases wat in die studie aangewend is. Daar is van kwantitatiewe sowel as kwalitatiewe data gebruik gemaak. 'n Literatuurstudie is uitgevoer rakende die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in die Suid-Afrikaanse konteks.

Afdeling B bestaan uit vier artikels waarin die doelwitte en uitkomst van die navorsing beskryf word. Die vier artikels het die deel uitgemaak van die sentrale doel, maar word elk as 'n afsonderlike entiteit hanteer, elk met hul spesifieke navorsingsdoelwitte. Die ondersoek is gedoen aan die hand van navorsingsmetodes wat gelei het tot die insameling van data, die ontwikkeling van die bemagtigingsprogram, asook die implementering en evaluering van die program. Die handleiding vir die bemagtigingsprogram word ná Artikel 3 aangeheg.

- **Artikel 1: Die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika**
Artikel een het gefokus op 'n literatuurstudie wat verband gehou het met die aard van die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in die Suid-Afrikaanse konteks. Dit was belangrik om die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging ten volle te verstaan om sodoende die verskynsel te kon omskryf. Die literatuurstudie het aanleiding gegee tot die saamstel van norme en standaarde vir privaatplekke van tydelike versorging.
- **Artikel 2: Die behoeftes van kinderversorgers en maatskaplike werkers in privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika**
Die doel van hierdie artikel was om 'n behoeftebepaling te doen aan die hand van 'n selfopgestelde skedule vir kinderversorgers en maatskaplike werkers wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging. Nege kinderversorgers wat werknemers is van die Help-Net Fonds en vier maatskaplike werkers is aan die hand van die sneeubal en doelgerigte steekproef metode by die empiriese ondersoek betrek. Die resultate van die ondersoek het aangedui dat daar 'n groot behoefte ontstaan het aan kinderversorgers om opleiding te ontvang wat hulle in hul taak as versorgers van kinders wat sorg en beskerming nodig het, te kan toepas. Moontlike onderwerpe wat in so 'n program ingesluit kan word, was geïdentifiseer as volg: belangrike aspekte ter oorweging vir die kind wat sorg en beskerming benodig; die invloed van ontwikkeling en trauma op die kind; mediese versorging van die kind; gedragsprobleme; binding; dissipline; die biologiese ouers en selfversorging van die kinderversorger.
- **Artikel 3: Die ontwikkeling van 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging**
Tydens artikel drie was 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging ontwikkel ten einde hulle toe te rus met vaardighede om in die beste

belang van die kinders in hul sorg op te tree. Die program was saamgestel na aanleiding van die behoeftebepaling met kinderversorgers en maatskaplike werkers wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging. Artikel drie het dus hoofsaaklik gefokus op die inhoud van die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers. Die handleiding vir die bemagtigingsprogram is ná Artikel 3 aangeheg.

- **Artikel 4: Evaluering en implementering van die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers van privaatplekke van tydelike versorging**

Die bemagtigingsprogram was aan tien kinderversorgers wat by privaatplekke van tydelike versorging betrokke is, aangebied. Die program was aangebied oor 'n tydperk van drie maande en het nege byeenkomste ingesluit. Die program was geëvalueer aan die hand van 'n gestandaardiseerde meetinstrument, sowel as 'n selfopgestelde skedule.

Afdeling C is 'n opsomming van die bevindinge en gevolgtrekkings na aanleiding van die navorsingsverslag in sy geheel.

Afdeling D bestaan uit die addendums soos die selfopgestelde skedules en meetinstrumente wat gebruik is.

Afdeling E bevat die gekombineerde bibliografie.

ABSTRACT

TITLE: An empowerment programme for child-care workers in private places of temporary safe-care: the Help-Net Fund project

KEY WORDS: Alternative care; the child; child and youth care facilities; child in need of care and protection; child-care worker; social worker; foster care; private places of temporary safe-care

Section A refers, amongst others, to the problem statement, research objectives and procedures followed. The research design is then discussed, as well as the limitations of the study, the definitions of key terms as well as an exposition of the research report. The problem statement can be summarized as follows:

Children in need of care and protection are often placed in private places of temporary safe-care by the court for their protection. Due to the maltreatment the children were exposed to earlier on, they often display deviant behaviour or signs of trauma. The child-care workers appointed to take care of these children often do not possess the skills or insight to meet the needs of the child and to act in their best interest. Child-care workers therefore need to receive the necessary training so as to meet the child's needs.

The problem statement gave rise to the research aim, as well as the research objectives of the investigation.

Aim: The aim of this study is to empower the child-care worker by means of an empowerment programme so as to act in the best interest of a child in need of care and protection.

Objectives:

- To investigate the functioning of private places of temporary care in South Africa by means of a study of the literature pertaining to the aim formulated above.
- To investigate the needs of child-care workers and social workers in private places of temporary care by means of a literature study and empirical investigation.
- To investigate the content of an empowerment programme for child-care workers in private places of temporary care with a view to address the needs of the child and to act in the child's best interest.
- To evaluate the effectiveness of the empowerment programme for child-care workers in private places of temporary care and to make the necessary recommendations.

The intervention research model was adopted as the overarching research model. This model comprises six phases which are employed in this study. Both quantitative and qualitative data were used. A Literature study was performed regarding the functioning of private places of temporary care within the South African context.

Section B comprises four articles in which the objectives and outcomes of the research are discussed. The four articles formed part of the central aim, but were each dealt with as a separate entity, each with a specific research objective. The investigation was done on the basis of research methods that led to the data collection, the development of the empowerment programme as well as the implementation and evaluation of the programme. The manual for the empowerment programme is attached after Article 3.

- **Article 1: The functioning of private places of temporary safe-care in South Africa**

Article one focused on a literature study that relates to the functioning of private places of temporary safe-care within the South African context. It was important to fully understand the functioning of private places of temporary safe-care so as to be able to define the phenomenon. The literature study gave rise to the compilation of norms and standards for private places of temporary safe-care.

- **Article 2: The needs of child-care workers and social workers in private places of temporary safe-care within South Africa**

The aim of this article was to do a needs assessment among child-care workers and social workers involved in private places of temporary safe-care by using a self-compiled schedule. Nine child-care workers employed by the Help-Net Fund and four social workers were involved in the empirical investigation by employing the snowball- and purposive sampling method. The results of the investigation indicated that a huge need existed for child-care workers to receive training that they can apply in their task as child-care workers that are in need of care and protection. Possible topics that could be included in such a programme were identified as: important aspects to be considered for the child in need of care and protection; the influence of development and trauma on the child; medical care of the child; behaviour problems; bonding; discipline; the biological parents and self-care of the child-care worker.

- **Article 3: The development of an empowerment program for child-care workers in private places of temporary safe-care.**

In the course of article three an empowerment programme was developed for child-care workers in private places of temporary safe-care so as to equip them with skills to act in the best interest of the children in their care. The programme was compiled on the basis of the needs assessment with child-care workers and social workers involved in private places of temporary safe-care. Article three therefore focused on the content of the empowerment

programme for child-care workers. The manual for the empowerment programme is attached after Article 3.

- **Article 4: Evaluation and implementation of the empowerment programme for child-care workers of private places of temporary safe-care**

The empowerment programme was presented to ten child-care workers involved at private places of temporary safe-care. The duration of the programme was three months and it included nine sessions. The programme was evaluated using a standardised measuring instrument, as well as a self-compiled schedule.

Section C is a summary of the findings and conclusions with reference to the entire research report.

Section D consists of the addenda, for instance the self-compiled schedules and measuring instruments employed.

Section E contains the combined list of references.

INHOUDSOPGAWE

DANKBETUIGINGS	I
VOORWOORD	II
VERKLARING	III
OPSOMMING	IV
ABSTRACT	VII
AFDELING A: ALGEMENE INLEIDING	2
1.1 INLEIDING	2
1.2 PROBLEEMSTELLING	2
1.3 NAVORSINGSINGSDOEL EN -DOELWITTE	8
1.4 SENTRALE TEORETIESE PERSPEKTIEF	8
1.5 TEORETIESE RAAMWERK	8
1.6 NAVORSINGSMETODOLOGIE	9
1.6.1 Literatuurstudie	9
1.6.2 Empiriese studie	10
1.6.2.1 Navorsingsmodel	10
1.6.2.2 Navorsingsontwerp	12
1.6.2.3 Navorsingsdoelstellings	12
Data-insamelingsmetodes	12
Deelnemers	13
Steekproefnemingsmetode	14
Data-analise	14
1.7 ETIESE ASPEKTE	15
1.8 BEPERKINGE VAN DIE ONDERSOEK	16

1.9	BEGRIPSOMSKRYWING VAN SLEUTELTERME	16
1.9.1	Alternatiewe sorg	16
1.9.2	Bemagtigingsprogram.....	17
1.9.3	Evaluering	17
1.9.4	Kind	17
1.9.5	Kinder- en Jeugsorgfasiliteite.....	18
1.9.6	Kind wat sorg en beskerming benodig	18
1.9.7	Kinderversorger	18
1.9.8	Maatskaplike werker	19
1.9.9	Pleegsorg	19
1.9.10	Privaatplekke van tydelike versorging	19
1.10	VERTROUENSWAARDIGHEID VAN KWALITATIEWE DATA	19
1.11	BETROUBAARHEID EN GELDIGHEID VAN DIE KWANTITATIEWE MEETINSTRUMENT	21
1.11.1	Betroubaarheid.....	21
1.11.2	Geldigheid	21
1.12	AANBIEDING VAN DIE NAVORSINGSVERSLAG.....	23
1.13	BIBLIOGRAFIE	25
ARTIKEL 1.....		36
DIE FUNKSIONERING VAN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING IN SUID-AFRIKA.....		36
2.1	INLEIDING	36
2.2	PROBLEEMSTELLING.....	37
2.3	DOELSTELLING	39

2.4	NAVORSINGSMETODOLOGIE	39
2.5	BEGRIPSOMSKRYWING VAN SLEUTELTERME	40
2.5.1	Alternatiewe sorg	40
2.5.2	Die kind	40
2.5.3	Kinder- en Jeugsorgfasiliteite.....	41
2.5.4	Kind wat sorg en beskerming benodig	41
2.5.5	Kinderversorger	41
2.5.6	Pleegsorg	42
2.5.7	Privaatplekke van tydelike versorging	42
2.6	FUNKSIONERING VAN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING IN SUID-AFRIKA.....	42
2.6.1	Beskrywing van plekke van tydelike versorging in Suid-Afrika	42
2.6.2	Norme en standarde vir goedgekeurde plekke van tydelike versorging.....	44
2.6.2.1	Opname van die kind.....	45
2.6.2.2	Eerste ontmoeting van die kind met die multidissiplinêre span	45
2.6.2.3	Kontak met belangrike persone in die kind se lewe	46
2.6.2.4	Ondersteuningsdienste aan die kind.....	46
2.6.2.5	Die omgewing waarbinne die kind hom bevind	47
2.6.2.6	Hantering van dissipline en onbeheersde gedrag	48
2.6.2.7	Nie-toelaatbaarhede vir privaatplekke van tydelike versorging.....	49
2.6.2.8	Bestuurs- en personeelaangeleenthede	49
2.6.2.9	Die kind se regte en uitoefening van persoonlike keuses.....	50
2.6.2.10	Voeding	51
2.6.2.11	Leefstyl en gesondheid.....	51

2.6.2.12	Opvoeding	51
2.6.2.13	Daaglikse lewe	51
2.6.2.14	Nasorg	52
2.6.2.15	Prosedure en klagtes	52
2.7	BESPREKING	52
2.8	AANBEVELINGS	53
2.9	SAMEVATTING	Error! Bookmark not defined.
2.10	BIBLIOGRAFIE	53
ARTIKEL 2.....		60
DIE BEHOEFTE VAN KINDERVERSORGERS EN MAATSKAPLIKE WERKERS IN PRIVAATPLEKKEVAN TYDELIKE VERSORGING IN SUID-AFRIKA		60
3.1	INLEIDING	60
3.2	PROBLEEMSTELLING.....	61
3.3	DOELSTELLING	64
3.4	NAVORSINGSMETODOLOGIE	64
3.4.1	Literatuurstudie	64
3.5	EMPIRIESE STUDIE	64
3.5.1	Deelnemers	65
3.5.1.1	Populasie	65
3.5.1.2	Steekproefnemingsmetode	66
3.5.1.3	Metode van data-insameling	66
3.5.1.4	Data-analise	67
3.1.5.5	Etiese aspekte	67
3.6	BEGRIPSOMSKRYWING VAN SLEUTELTERME	68

3.6.1	Kinderversorgers	68
3.6.2	Maatskaplike werker	68
3.6.3	Privaatplekke van tydelike versorging	68
3.7	BESPREKING VAN BEVINDINGE	68
3.7.1	Profiel van die deelnemers	69
3.7.1.1	Organisasies waar deelnemers werksaam is	69
3.7.1.2	Beroep van deelnemers.....	69
3.7.1.3	Huwelikstatus van die deelnemers.....	69
3.7.1.3.1	Maatskaplike werkers	69
3.7.1.3.2	Kinderversorgers	69
3.7.1.4	Aantal diensjare by betrokke organisasie.....	69
3.7.1.4.1	Maatskaplike werkers	69
3.7.1.4.2	Kinderversorgers	69
3.7.1.5	Geslag van die deelnemer	70
3.7.1.5.1	Maatskaplike werkers	70
3.7.1.5.2	Kinderversorgers	70
3.7.1.6	Spesialiteitsonderrig	70
3.7.1.6.1	Maatskaplike werkers	70
3.7.1.6.2	Kinderversorgers	70
3.7.2	Bespreking van bevindinge.....	70
3.7.2.1	Tema 1: Motiewe	72
3.7.2.2	Tema 2: Die kinderversorger	74
3.7.2.3	Tema 3: Faktore wat 'n invloed het op die rol van die kinderversorger	78

3.7.2.4	Tema 4: Opleiding	81
3.7.2.5	Tema 5: Ondersteuning aan die kinderversorger	85
3.7.2.6	Tema 6: Rol van die statutêre maatskaplike werker	89
3.7.2.7	Tema 7: Profiel van die kind	93
3.7.2.8	Tema 8: Hantering van kinders	95
3.7.2.9	Tema 9: Suksesse	99
3.7.2.10	Tema 10: Uitdagings.....	100
3.8	BESPREKING.....	102
3.9	AANBEVELINGS	105
3.10	SAMEVATTING	106
3.11	BIBLIOGRAFIE	107
ARTIKEL 3.....		115
 DIE ONTWIKKELING VAN 'N BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING.....		
4.1	INLEIDING	115
4.2	PROBLEEMSTELLING.....	116
4.3	DOELSTELLING	119
4.4	NAVORSINGSMETODOLOGIE	119
4.4.1	Fase 3: Ontwerp	119
4.4.2	Fase 4: Vroeë ontwikkeling en voorondersoek.....	119
4.5	BEGRIPOMSKRYWINGS VAN SLEUTELTERME	120
4.5.1	Bemagtigingsprogram.....	120
4.5.2	Kinderversorgers	120

4.5.3	Privaatplekke van tydelike versorging	120
4.6	MAATSKAPLIKE GROEPWERK MET KINDERVERSORGERS.....	121
4.7	DIE ROL VAN BEMAGTIGING IN 'N MAATSKAPLIKEGROEPWERK-PROGRAM.....	122
4.8	SELEKSIE VAN GROEPELEDE	123
4.9	BEPLANNING VAN DIE FUNKSIONELE ASPEKTE.....	124
4.10	FASES VAN DIE GROEPWERKPROSES	124
4.10.1	Vorbereidingsfase.....	124
4.10.2	Aanvangsfase.....	125
4.10.3	Middel- of oorgangsfase	125
4.10.4	Die werkfase.....	126
4.10.5	Termineringsfase	126
4.10.6	Na-groepfase.....	126
4.11	DIE INHOUD VAN DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM	127
4.11.1	Voortoetsing	128
4.11.2	Hulpmiddele	128
4.11.3	Evaluering van die byeenkomste	128
4.11.4	Byeenkoms 1: Ontmoeting.....	129
4.11.4.1	Doelwitte.....	129
4.11.4.2	Inhoud	129
4.11.4.3	Bykomende hulpmiddele	130
4.11.5	Byeenkoms 2: Belangrike aspekte ter oorweging vir die kind wat sorg en beskerming benodig	130
4.11.5.1	Doelwitte.....	130

4.11.5.2	Inhoud	130
4.11.6	Byeenkoms 3: Die invloed van ontwikkeling en trauma op die kind wat sorg en beskerming benodig	131
4.11.6.1	Doelwitte.....	131
4.11.6.2	Inhoud	131
4.11.7.	Byeenkoms 4: Mediese versorging van die kind	132
4.11.7.1	Doelwitte.....	132
4.11.7.2	Inhoud	132
4.11.7.3	Bykomende hulpmiddele	133
4.11.8	Byeenkoms 5: Gedragsprobleme.....	133
4.11.8.1	Doelwitte.....	133
4.11.8.2	Inhoud	133
4.11.9	Byeenkoms 6: Binding	135
4.11.9.1	Doelwitte.....	135
4.11.9.2	Inhoud	135
4.11.10	Byeenkoms 7: Dissipline.....	136
4.11.10.1	Doelwitte.....	136
4.11.10.2	Inhoud	136
4.11.11	Byeenkoms 8: Die biologiese ouers.....	137
4.11.11.1	Doelwitte.....	137
4.11.11.2	Inhoud	137
4.11.12	Byeenkoms 9: Selfversorging en afsluiting	137
4.11.12.1	Doelwitte.....	137
4.11.12.2	Inhoud	138

4.11.12.3	Bykomende hulpmiddele	139
4.11.13	Na-natoetsing	139
4.12	BESPREKING	139
4.13	AANBEVELINGS	140
4.14	SAMEVATTING	140
4.15	BIBLIOGRAFIE	141
HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING		150
ARTIKEL 4.....		263
EVALUERING EN IMPLEMENTERING VAN DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR KINDERVERSORGERS VAN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING		263
5.1	INLEIDING	263
5.2	PROBLEEMSTELLING.....	264
5.3	DOELSTELLING	264
5.4	NAVORSINGSMETODOLOGIE	264
5.4.1	Navorsingsmodel.....	264
5.4.1.1	Fase 5: Evaluering en gevorderde ontwikkeling.....	265
5.4.1.2	Fase 6: Disseminasie	265
5.4.2	Navorsingsontwerp.....	265
5.4.3	Navorsingsdoelstelling.....	266
5.4.4	Deelnemers	266
5.4.5	Meetinstrumente.....	267
5.4.6	Data-analising	267
5.4.7	Etiese aspekte	268

5.5	BEGRIPOMSKRYWINGS VAN SLEUTELTERME	268
5.5.1	Bemagtigingsprogram.....	268
5.5.2	Evaluering	269
5.5.3	Kinderversorgers	269
5.5.4	Privaatplekke van tydelike versorging	269
5.6	EVALUERING VAN DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM.....	269
5.7	EVALUERING DEUR MIDDEL VAN DIE KWANTITATIEWE MEETINSTRUMENTE.....	270
5.7.1	Aard van die PMSI.....	270
5.7.2	Betroubaarheid en geldigheid van die PMSI	270
5.7.3	Benutting van die PMSI	271
5.7.4	Resultate van die PMSI	271
5.7.4.1	Positiewe psigososiale funksionering.....	272
5.7.4.1.1	Verwagting Innerlike Interaksie	273
5.7.4.1.2	Bereikingsgerigtheid Innerlike Interaksie.....	274
5.7.4.1.3	Tevredenheid Innerlike Interaksie	275
5.7.4.2	Negatiewe psigososiale funksionering	276
5.7.4.2.1	Frustrasie	276
5.7.4.2.2	Spanning	277
5.7.4.2.3	Hulpeloosheid.....	278
5.7.4.3	Emosionele funksionering.....	279
5.7.4.3.1	Afhanklikheid	279
5.7.4.3.2	Angs	280
5.7.4.4	Selfpersepsie.....	281

5.7.4.4.1	Skuldgevoelens	281
5.7.4.4.2	Innerlike Onsekerheid	282
5.7.4.4.3	Gebrek aan eiewaarde	283
5.8	EVALUERING DEUR MIDDEL VAN KWALITATIEWE MEETINSTRUMENTE (voor- en natoetsing).....	283
5.8.1	Vraag 1: Verwagtinge	284
5.8.2	Vraag 2: Rede vir deelname	285
5.8.3	Vraag 3: Relevante onderwerpe	287
5.8.4	Vraag 4: Uitdagings in privaatplekke van tydelike versorging.....	288
5.9	EVALUERING VAN DIE VERSKILLENDEN BYEENKOMSTE DEUR DIE GROEPELEDE EN EKSTERNE MAATSKAPLIKE WERKER	290
5.9.1	BYEENKOMS 1.....	290
5.9.1.1	Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?	290
5.9.1.2	Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?	290
5.9.1.3	Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?	291
5.9.1.4	Vraag 4: Enige ander opmerkings?.....	291
5.9.2	BYEENKOMS 2.....	292
5.9.2.1	Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?	292
5.9.2.2	Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?	292
5.9.2.3	Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?	293
5.9.2.4	Vraag 4: Enige ander opmerkings?.....	293
5.9.3	BYEENKOMS 3.....	294
5.9.3.1	Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?	294
5.9.3.2	Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?	294

5.9.3.3	Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?	295
5.9.3.4	Vraag 4: Enige ander opmerkings?.....	296
5.9.4	BYEENKOMS 4.....	296
5.9.4.1	Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?	296
5.9.4.2	Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?	297
5.9.4.3	Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?	297
5.9.4.4	Vraag 4: Enige ander opmerkings?.....	298
5.9.5	BYEENKOMS 5.....	298
5.9.5.1	Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?	298
5.9.5.2	Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?	299
5.9.5.3	Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?	299
5.9.5.4	Vraag 4: Enige ander opmerkings?.....	299
5.9.6	BYEENKOMS 6.....	300
5.9.6.1	Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?	300
5.9.6.2	Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?	301
5.9.6.3	Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?	301
5.9.6.4	Vraag 4: Enige ander opmerkings?.....	302
5.9.7	BYEENKOMS 7.....	302
5.9.7.1	Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?	302
5.9.7.2	Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?	303
5.9.7.3	Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?	303
5.9.7.4	Vraag 4: Enige ander opmerkings?.....	304
5.9.8	BYEENKOMS 8.....	304

5.9.8.1	Vraag 1: Waarby het u tydens die byeenkoms die meeste baat gevind?	304
5.9.8.2	Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?	305
5.9.8.3	Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?	305
5.9.8.4	Vraag 4: Enige ander opmerkings?.....	306
5.9.9	BYEENKOMS 9.....	306
5.9.9.1	Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?	306
5.9.9.2	Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?	307
5.9.9.3	Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?	308
5.9.9.4	Vraag 4: Enige ander opmerkings?.....	308
5.10	BESPREKING	309
5.11	AANBEVELINGS	310
5.12	SAMEVATTING	311
5.13	BIBLIOGRAFIE	312
	SAMEVATTENDE BEVINDINGS, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS	318
6.1	INLEIDING	318
6.2	OPSOMMING VAN ARTIKELS.....	318
6.3	GEVOLGTREKKINGS	321
6.3.1	Navorsingsdoelwitte en doelstellings	322
6.3.1.1	Doelstelling	322
6.3.1.2	Doelwitte.....	322
6.3.2	Toetsing van die sentrale teoretiese stelling	322
6.4	NAVORSINGSMETODOLOGIE	323
6.4.1	Literatuurstudie.....	323
6.4.2	Empiriese studie	323

6.4.2.1	Navorsingsmodel.....	323
6.4.2.2	Navorsingsontwerp.....	323
6.4.2.3	Navorsingsdoelstelling.....	324
6.4.2.4	Deelnemers	324
6.4.2.5	Steekproefnemingsmetode	325
6.4.2.6	Metode van data-insameling.....	325
6.4.2.7	Data-analise	325
6.5	AANBEVELINGS	325
6.5.1	Aanbevelings vir die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling	326
6.5.2	Aanbevelings vir gesaghebbende rolspelers in Maatskaplikewerk- organisasies	326
6.5.3	Aanbevelings ten opsigte van die ontwikkelde bemagtigingsprogram.....	326
6.5.4	Aanbevelings ten opsigte van navorsing.....	327
6.6	SAMEVATTENDE SLOTSOM	327
6.7	BIBLIOGRAFIE	329
	ADDENDUM 1: MAATSKAPLIKE WERK/SOCIAL WORK	332
	ADDENDUM 2: INLIGTINGSBRIEF RAKENDE DEELNAME AAN DIE BEHOEFTEBEPALING	336
	ADDENDUM 3: TOESTEMMINGSBRIEF OM AAN DIE BEHOEFTEBEPALING DEEL TE NEEM	338
	ADDENDUM 4: SELFOPGESTELDE SKEDULE VIR BEHOEFTEBEPALING	339
	ADDENDUM 5: UITNODIGING TOT DEELNAME AAN DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR KINDERVERSORGERS.....	348
	ADDENDUM 6: WERKSOOREENKOMS VIR DEELNEMERS AAN DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM	350
	ADDENDUM 7: PMSI-METING VIR EVALUERING VAN KWANTITATIEWE PROGRAM...	351

ADDENDUM 8: PMSI ANTWOORDBLAD VIR EVALUERING VAN KWANTITATIEWE PROGRAM	362
ADDENDUM 9: SELFOPGESTELDE SKEDULE VIR KWALITATIEWE VOORTOETSING TYDENS DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM	363
ADDENDUM 10: SELFOPGESTELDE SKEDULE VIR KWALITATIEWE NATOETSING TYDENS DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM.....	364
ADDENDUM 11: SELFOPGESTELDE SKEDULE VIR KWALITATIEWE EVALUERING NA ELKE BYEENKOMS.....	365
ADDENDUM 12: SERTIFIKAAT VAN BYWONING NA AFHANDELING VAN DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM	366
ADDENDUM 13: VERKLARING VAN TAALVERSORGER	367
ADDENDUM 14: ETIESE GOEDKEURING	368
BIBLIOGRAFIE.....	370

LYS VAN TABELLE

Tabel 1.1	Vier fasette van Lincoln en Guba rakende vertrouenswaardigheidsriglyne	20
Tabel 3.1	Temas en sub-temas rakende bevindings	70
Tabel 4.1	Voorstelling van byeenkoms vir die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging	127
Tabel 5.1	Gemengdemetode-ontwerp	266
Tabel 5.2	Verwagtinge van program	284
Tabel 5.3	Rede vir deelname	285
Tabel 5.4	Relevante onderwerpe	287
Tabel 5.5	Uitdagings in privaatplekke van tydelike versorging	288

LYS VAN FIGURE

Figuur 1.1	Fases wat vir die ondersoek gebruik is	11
Figuur 1.2	Samestelling van die program	23
Figuur 5.1	Voorstelling van die benutting van die PMSI	271
Figuur 5.2	Die sub-skale van die PMSI	272

LYS VAN HISTOGRAMME

Histogram 5.1	Verwagting Innerlike Interaksie	273
Histogram 5.2	Bereikingsgerigtheid Innerlike Interaksie	274
Histogram 5.3	Tevredenheid Innerlike Interaksie	275
Histogram 5.4	Frustrasie	276
Histogram 5.5	Spanning	277
Histogram 5.6	Hulpeloosheid.....	278
Histogram 5.7	Afhanklikheid	279
Histogram 5.8	Angs	280
Histogram 5.9	Skuldgevoelens	281
Histogram 5.10	Inerlike Onsekerheid	282
Histogram 5.11	Gebrek aan eiewaarde	283

AFDELING A

ALGEMENE INLEIDING

AFDELING A: ALGEMENE INLEIDING

1.1 INLEIDING

Privaatplekke van tydelike versorging word gebruik om tydelike heenkome vir kinders te bied nadat hulle uit die sorg van hul biologiese ouers verwyder is (Children's Act 38 of 2005; Mahery *et al.*, 2011:25-26). Hierdie kinders word met die beste voornemens in die sorg van 'n kinderversorger geplaas. Tog wil dit voorkom of daar 'n gebrek aan konsensus is rakende die getal kinders in privaatcheure van tydelike versorging (Loffell, 2007:299-300; Martin, 2015:25). Daar bestaan verder weinig opleidingsmoontlikhede vir kinderversorgers in privaatcheure van tydelike versorging om hulle met vaardighede te bemagtig om in die beste belang van die kind in hul sorg op te tree (Bundy *et al.*, 2009:87; Dorsey *et al.*, 2008:1404; Loffell, 2007:319; Marquis *et al.*, 2008:17).

1.2 PROBLEEMSTELLING

As 'n laaste uitweg is dit soms noodsaaklik om 'n kind wat versorging en beskerming nodig het, van hulle primêre versorgers te verwyder om te voorkom dat verdere mishandeling plaasvind (United Nations, 2009a:7). Mishandeling sluit in misbruik (emosionele, fisiese en seksuele), verwaarloosing, ouers se misbruik van alkohol of dwelms, ouers wat kinders agter laat of ouers wat gevangenisstraf uitdien (Bundy-Fazioli *et al.*, 2009:88; McWey *et al.*, 2006:200; Osborn *et al.*, 2008:847; Vig *et al.*, 2005:147; Wattenberg, *et al.*, 2004:596).

Statutêre ingryping is volgens Mahery *et al.* (2011:8) binne die Suid-Afrikaanse konteks nodig wanneer 'n kind verlaat is, onbeheersde gedrag toon, op straat woon of werk, aan 'n afhanklikheidsvormende middel verslaaf is, fisies of geestelik mishandel word, verwaarloos of uitgebuit word. In Suid-Afrika word die besluit om 'n kind te verwyder gemaak in ooreenstemming met artikel 151 en 152 van die Children's Act 38 of 2005 (Children's Act 38 of 2005; Mahery *et al.*, 2011:25-26). Statutêre intervensie is gebaseer op die feit dat daar in die kind se beste belang opgetree moet word. Dit is dus belangrik om te verseker dat die kind nie tydens die intervensie proses aan verdere trauma blootgestel word nie (Children's Act 38 of 2005; Margo, 2008:2-4; Munro, 2001:134). Die behoeftes van so 'n kind word vooropgestel en moet aandag geniet (Britner & Mossler, 2002:318; Schultz, 2002:9; United Nations, 2009b:5-6).

Wanneer 'n kind verwyder word, kan dit gepaard gaan met hewige spanning wat deur die kind ervaar word, al is dit net kortstondig (Fantuzzo & Perlman, 2007:956; Lewis, 1999:5; Wattenberg *et al.*, 2004:596; Zetlin *et al.*, 2003:105). Dit laat die kind met 'n gevoel van verlorenheid, hartseer, skuld, verwarring, woede (Winter, 2010:191-192), vrees, angs (Mitchell & Kuczynski, 2010:440; Vig *et al.*, 2005:151), asook onsekerheid (Gauthier *et al.*, 2004:38;

Mitchell & Kuczynski, 2010:441; Wattenberg *et al.*, 2004:605) en oefen 'n negatiewe invloed uit op die kind se gevoel van eiewaarde (Withrow & Bolin, 2005:474). Schultz (2002:41) noem verder dat die kind se reaksie op die verwydering kan wissel op 'n kontinuum van ernstige depressie tot geen reaksie nie – veral as die kind oor 'n lang tydperk heen emosioneel mishandel was. Webster (2001:200) is van mening dat sulke kinders nogtans getraumatiseer raak wanneer hulle uit hul huise verwyder word, ten spyte van die mishandeling wat hulle tuis ontvang het.

Kinders word dikwels nie genoegsaam voorberei wanneer hulle verwyder moet word, of as hulle omstandighede verander nie (Hyde & Krammerer, 2009:268; Mennen & O'Keefe, 2005:585; Mitchell & Kuczynski, 2010:438; United Nations, 2009a:67). Die manier waarop die kind op die verwydering voorberei word, bepaal sy persepsie daarvan (Schultz, 2002:71). Wanneer kinders nie deel uitmaak van die besluitnemingsproses met verwydering nie, kan hulle hulleself blameer vir die verwydering of dit selfs as ontvoering beskou (Carroll-Lind *et al.*, 2006:987; Hyde & Krammerer, 2009:272; Mitchell & Kuczynski, 2010:438; Rasmusson *et al.*, 2010:453-458; Schultz, 2002:71).

Die aanbeveling van die maatskaplike werker gee die deurslag ten opsigte van die plasing van die kind in alternatiewe sorg, wat die volgende moontlikhede insluit: pleegsorg, 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit of 'n privaatplek van tydelike versorging (Mahery *et al.*, 2011:25-26). Die omskrywing van alternatiewe sorg verskil in betekenis van land tot land en kan enige van die volgende betekenis inhou: noodplasing, tydelike verblyf, langtermyn-verblyf of selfs permanente verblyf (Barber, 2002:160; Barth, 2002:2-31; Hyde & Krammerer, 2009:266; International Foster Care Organization, 1995:3). Die tydperk van versorging wissel ook in verskillende lande afhangend van die spesifieke behoefte van die kind (International Foster Care Organization, 1995:3). Omgee vir en koestering van die kind wat in alternatiewe sorg geplaas is, is belangrik sodat die kind nie verder aan mishandeling blootgestel word nie (Mitchell & Kuczynski, 2010:542). Kinders wat aan verskillende vorme van mishandeling blootgestel was, het egter baie komplekse behoeftes en daar moet dus begrip vir die kind wees na gelang van die vorm van mishandeling waaraan hy vroeër blootgestel was (Cuddeback & Orme, 2002:893,899; Daniel, 2011:1; Davidson-Arad *et al.*, 2005:18; Garwood & Close, 2001:133; Stevens, 2004:237-244; United Nations, 2009b:26). Navorsing toon dat kinders egter dikwels beleef dat hulle versorgers nie weet hoe om teenoor hulle op te tree rakende hul gevoelens van verlies, frustrasie en woede nie. Sulke kinders kan dikwels hulle emosies uitdruk in die vorm van woede-uitbarstings, verbale misbruik teenoor die kinderversorgers en beskadiging van eiendom (Hyde & Krammerer, 2009:268). Kinderversorgers moet 'n sensitiwiteit ontwikkel deur te besin oor wat die onderliggende motief van die kind se gedrag is (Virmani & Ontai, 2010:19). Die kinderversorger moet streng riglyne volg rakende sy/haar

optrede teenoor die kind, maar met genoeg buigsaamheid (Crum, 2010:189). 'n Toegewyde kinderversorger behoort in die beste belang van die kind op te tree, ongeag die lengte van die tydperk waarvoor die kind onder die versorger se toesig geplaas word (Lindhiem & Dozier, 2007:363; Unrau *et al.*, 2008:1263).

Hierdie studie fokus op privaatplekke van tydelike versorging binne die Suid-Afrikaanse konteks. Die navorser is betrokke by die Help-Net Fonds wat privaatplekke van tydelike versorging in Gauteng bestuur. Daar bestaan tans vier huise, wat elk beman word deur 'n kinderversorger wat verantwoordelik is vir nie meer as ses kinders. Die navorser het 'n behoefte onder kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging geïdentifiseer rakende vaardighede om na die emosionele en fisiese versorging van die kind om te sien. Kinderversorgers het weinig of geen opleiding ontvang om hulle te ondersteun in hul taak as versorgers van kinders wat sorg en beskerming benodig. Die kinderversorger se maatskaplike funksionering behoort optimaal verhoog te word om in die beste belang van die kind wat sorg en beskerming benodig op te tree.

Privaatplekke van tydelike versorging word omskryf as goedgekeurde organisasies of tuistes van privaat kinderversorgers, waar die kind veilig geakkommodeer kan word, terwyl die hof 'n besluit neem oor 'n meer permanente plasing vir die kind. In privaatplekke van tydelike versorging mag daar 'n maksimum van 6 kinders gelyktydig geakkommodeer word (Makhavhu, 2010:2-4). Die Departement Maatskaplike Ontwikkeling se norme en standaarde bepaal dat 'n kind tot ses maande in 'n privaatplekke van tydelike versorging geakkommodeer kan word. Binne genoemde tydperk word veronderstel dat die maatskaplike werker genoeg tyd tot sy/haar beskikking sal hê om die statutêre ondersoek af te handel (Makhavhu, 2010:5). In realiteit word kinders egter so lank as twee jaar in privaatplekke van tydelike versorging gehuisves (Margo, 2008:8).

Literatuur wat handel oor privaatplekke van tydelike versorging is uiters moeilik bekombaar en skaars. James *et al.* (2004:186) asook Wattenberg *et al.* (2004:592) beweer dat daar nie rekords bestaan van korttermynplasinge nie, omdat daar 'n gebrek is aan konsensus oor wanneer kinders tydelike sorg benodig. Volgens Loffell (2007:299-300) is dit moeilik om vas te stel hoeveel kinders in Suid-Afrika in privaatplekke van tydelike versorging geplaas word. Kinderhous in Suid-Afrika gee nie spesifieke besonderhede van die besluite wat geneem is wanneer kinders aan die hofprosedures blootgestel was nie. Daar word dus nie vermeld of die kind in pleegsorg, in 'n privaatplek van tydelike versorging of in 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit geplaas is nie. Loffell (2007:299-300) noem verder dat dit tans nie moontlik is om enigsins 'n basiese prentjie te vorm van die aantal kinders wat in alternatiewe sorg geplaas is nie. Die Departement van Justisie en Grondwetlike Ontwikkeling het wel binne hul 2009/2010

jaarverslag gemeld dat daar 88 619 kinders was wat behoefte gehad het aan sorg en beskerming (Departement van Justisie en Staatkundige Ontwikkeling, 2010:79). Die Departement tref egter nie onderskeid tussen verskillende vorme van alternatiewe sorg nie. In hul jaarlikse prestasieplan gedurende 2011 het die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling opgemerk dat 14 701 kinders in kinder- en jeugsorgfasiliteite geplaas was (Departement van Maatskaplike Ontwikkeling, 2011:47), maar weereens word daar nie melding gemaak van hoeveel van hierdie kinders in privaatplekke van tydelike versorging geplaas was nie.

Kinders word in sommige gevalle vir 'n onaanvaarbare lang tydperk in privaatplekke van tydelike versorging geplaas. Dit het 'n negatiewe impak op die kind se emosionele, fisiese en psigiese ontwikkeling (Loffell, 2007:308; Margo, 2008:5; Pelton, 2008:788; Vig *et al.*, 2005:147). Afgesien van die onaanvaarbare tydperk wat hulle in privaatplekke van tydelike versorging woon, word kinders boonop dikwels verskuif van een fasiliteit na 'n ander totdat die hofondersoek afgehandel is (Garrido *et al.*, 2011:385; Margo, 2008:8; Osborn *et al.*, 2008:856; United Nations, 2009b:17; Winter, 2010:188). Die kind se bindingspatroon word geweldig deur konstante verandering versteur en het 'n groot impak op die kind se emosionele welstand, gevoel van eiewaarde, identiteit, toegang tot onderwys en gesondheidsorg (Barber & Delfabbro, 2005:333; Dozier *et al.*, 2001:1474; Fantuzzo & Perlman, 2007:950; Fisher *et al.*, 2009:545; Leathers, 2006:307; Mennen & O'Keefe, 2005:587). Wanneer onsekerheid oor die toekoms ervaar word, lei dit tot verdere gevoelens van angs en frustrasie (Hyde & Krammerer, 2009:271). Dit is dus te verstane dat kinders wat in en uit verskillende fasiliteite beweeg die risiko loop om verskeie negatiewe gedragsprobleme te openbaar (Ajduković *et al.*, 2005:173; Crum, 2010:185; Garrido *et al.*, 2011:387; Osborn *et al.*, 2008:856; Ryan & Testa, 2004:229; Zetlin *et al.*, 2010:245).

Bosman-Swanepoel en Wessels (1995:49) noem dat die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging nie behoefte-georiënteerde behandeling ontvang nie, omdat terapeutiese behandelingsgeleenthede dikwels nie daar teenwoordig is nie. Dit is belangrik dat kinders se behoeftes rakende trauma wat ervaar word, met terapeutiese hulp ondervang moet word (Thompson *et al.*, 2004:408; Vig *et al.*, 2005:156). Kinders in privaatplekke van tydelike versorging ontvang egter selde terapeutiese intervensie. Hierdie kinders is veral kwesbaar wanneer hulle uit hul ouers se sorg verwyder word, en hulle algehele welstand kan selfs verswak terwyl hulle in 'n privaatplek van tydelike versorging, versorg word (Margo, 2008:188). Dit is dus belangrik om die kind se gevoel van verlies te hanteer. Assessering en beplanning moet ook so spoedig moontlik uitgevoer word sodat 'n permanente plasing gedoen kan word (Davidson-Arad & Wozner, 2001:299; Fisher *et al.*, 2009:541; Garwood & Close, 2001:127-128; Loffell, 2007:299-300; Margo, 2008:188; Winter, 2010:193).

Aandag moet gegee word aan die keuring, opleiding, supervisie en ondersteuning van die kinderversorgers wat vir hierdie kinders verantwoordelik is (Bundy *et al.*, 2009:87; Dorsey *et al.*, 2008:1404; Loffell, 2007:319; Marquis *et al.*, 2008:17). 'n Kinderversorger se verhouding met die kind is van die uiterste belang vir die kind se ontwikkeling van verdere positiewe verhoudings wat gekenmerk word deur 'n atmosfeer van koestering en omgee (United Nations, 2009a:20). Unrau *et al.* (2008:1263) is van mening dat kinderversorgers die kind se plasing vanuit die kind se perspektief moet benader en op die uitkyk moet wees vir tekens van verlies, verlange en spanning, om verdere trauma te voorkom. Kinders wat in 'n vroeë stadium gestabiliseer word nadat hulle verwyder is, ondervind minder plasingonderbrekings en laer vlakke van gedragsprobleme (Barber & Delfabbro, 2003:75-76; Chamberlain *et al.*, 2006:410; Colton, 2002:34; James *et al.*, 2004:202). Dit is belangrik dat kinderversorgers 'n goeie begrip moet hê van die ontwikkelingsfasies van die kind, om te verseker dat intervensies suksesvol geïmplementeer word (Stevens, 2004:243). Die betrokke kinderversorger van 'n privaatplek van tydelike versorging speel verder 'n uiters belangrike rol daarin om te sorg dat daar aan die kind se behoeftes voldoen word (Dozier *et al.*, 2002:541-547; Virmani & Ontai, 2010:19; Wattenberg *et al.*, 2004:605; Wotherspoon *et al.*, 2008:386). Alle kinders benodig beskermde, ondersteunende en emosioneel responsiewe verhoudings om in die lewe te kan groei en te kan floreer (Lawler *et al.*, 2011:473) met sterker fokus op gemak en beskerming vir jonger kinders (Gauthier *et al.*, 2004:243). Kinders se plasing in alternatiewe sorg word as positief deur hulle beleef as hulle goeie binding met hul versorgers ervaar (Dunn *et al.*, 2010:1329).

Kinderversorgers wat nie na wense toegerus is om in die kind se behoeftes te kan voorsien nie, kan daartoe bydra dat die kind se gedrag vererger, wat die stabiliteit van die plasing kan beïnvloed (Dorsey *et al.*, 2008:1413). Kinderversorgers moet uit die staanspoor reeds toegewyd wees om om daardeur te voorkom dat intervensie gesaboteer word en vertrouwd wees daarmee om gedragsprobleme te kan hanteer (Stevens, 2004:243). Die hantering van uitdagende gedrag, konflikhantering en omstandighede waarin kinders hulleself mishandel, behoort deel uit te maak van die opleiding wat kinderversorgers moet ontvang (United Nations, 2009a:24). Kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging word aanbeveel om die riglyne oor alternatiewe sorg, wat deur die Verenigde Nasies opgestel is (United Nations, 2009a:8), te volg.

Barth (2002:5-6) haal Shealy aan en noem dat kinderversorgers die rolle as "terapeutiese ouers" moet vervul alhoewel hulle nie ouers of terapeute is nie. Faktore wat met die terapeut geassosieer word, sluit in: onvoorwaardelik positiewe aanvaarding, empatie, belangstelling daarin om te help, ferm, maar koesterend. Hierdie eienskappe is noodsaaklik om as 'n kinderversorger te kan funksioneer. Eienskappe wat aggressie, kritiek, teenstrydige boodskappe, onduidelike grense en rigiditeit insluit, mag nie die kinderversorger se

funksionering kenmerk nie; juis hoofsaaklik omdat die biologiese ouers van die kinders gewoonlik hierdie gedrag openbaar het. Vanweë hul swak vergoeding en ontoereikende opleiding kom Shealy tot die gevolgtrekking dat dit onwaarskynlik is dat kinderversorgers oor goeie terapeutiese eienskappe en owerleiding beskik. In Suid-Afrika word dieselfde probleem ervaar waarvan Shealy melding maak. 'n Wye verskeidenheid programme is beskikbaar vir pleegouers en pleegkinders, maar byna geen programme is beskikbaar wat op privaatplekke van tydelike versorging fokus nie (Barth, 2002:5-6).

Kinders wat vroeër aan ernstige trauma en mishandeling blootgestel was, is veronderstel om speltherapie van 'n opgeleide spelterapeut te ontvang. Die kind se versorger moet egter ook by sessies ingesluit word om te leer hoe om die kind te troos en die regte vaardighede aan te leer om die kind reg te kan hanteer wanneer hy/sy gedragsprobleme toon of trauma-insidente herroep (Dozier *et al.*, 2002:543; Murray *et al.*, 2011:156; Vig *et al.*, 2005:156).

Opleiding moet meer gefokus wees op die bevordering van sensitiewe interaksie tussen die kind en sy versorger. Dit is belangrik dat die kinderversorger 'n sensitiwiteit teenoor die kind se sosiale en emosionele ontwikkeling moet openbaar. Supervisie oor die kinderversorgers moet aangewend word om meer insig en begrip by die kinderversorger te ontwikkel vir die behoeftes van die kind wat sorg en beskerming nodig het, en hoe om dit beter te kan akkommodeer (Vermani & Ontai, 2010:18-20). Vermani en Ontai (2010:20) is van mening dat wanneer insig by die kinderversorger ontwikkel word, hy/sy meer daarop sal fokus om die kind se belewing te respekteer, wat meer hulpverleningspraktyke tot gevolg sal hê (Koren-Karie *et al.*, 2002:534). Dit is uiters belangrik dat kinderversorgers voortgesette opleiding en ondersteunende, reflekerende supervisie moet ontvang ten einde hulle in hul rol as versorgers te ondersteun (Lonne & Thomson, 2005:95).

In 'n studie wat deur Murray *et al.* (2011:153-155) uitgevoer is, het kinderversorgers gerapporteer dat hulle meer ondersteuning nodig het met betrekking tot: bewerings van mishandeling, hantering van die kind se biologiese ouers, hantering van emosionele probleme by kinders, die versorging van fisiese en geestelike gesondheid en die hantering van verlies wanneer die kind na sy biologiese ouers moet terugkeer. Kinderversorgers het ook behoefte aan terapeutiese tegnieke om die getraumatiseerde kind wat in hul sorg geplaas is beter te kan hanteer (Green, 2001:17). Kinderversorgers verdien verder ook respek en erkenning van die multidissiplinêre span wat dienste aan kinders lewer (Hudson & Levasseur, 2002:870).

Uit die probleemstelling vloei die volgende vrae voort:

- Wat is die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in die Suid-Afrikaanse konteks?

- Wat is die behoeftes van kinderversorgers en maatskaplike werkers in privaatplekke van tydelike versorging?
- Wat behoort die inhoud van 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te wees, ten einde in die kind se behoeftes te voorsien en in die beste belang van die kind op te tree?
- Hoe effektief is die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, wat deur hierdie studie ontwikkel is?

1.3 NAVORSINGSINGSDOEL EN -DOELWITTE

Die doel van hierdie studie is om die kinderversorger deur middel van 'n bemagtigingsprogram in staat te stel om in die beste belang van 'n kind wat sorg en beskerming benodig, op te tree.

Die doelwitte van die navorsing wat uit genoemde doel voortspuit, is die volgende:

- Om deur middel van 'n literatuurstudie, die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika te ondersoek.
- Om deur middel van 'n literatuurstudie en empiriese ondersoek die behoeftes van kinderversorgers en maatskaplike werkers in privaatplekke van tydelike versorging, te ondersoek.
- Om ondersoek in te stel na die inhoud van 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging ten einde die kind se behoeftes te ondervang en in die beste belang van die kind op te tree.
- Om die effektiwiteit van die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te evalueer en die nodige aanbevelings te maak.

1.4 SENTRALE TEORETIESE PERSPEKTIEF

Die navorser poog om deur die studie 'n bemagtigingsprogram te ontwikkel vir kinderversorgers van privaatplekke van tydelike versorging om sodoende in die beste belang van die kind wat sorg en beskerming benodig, op te tree. So 'n program sal die maatskaplike funksionering van kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging verbeter, wat 'n positiewe invloed op die kind in hul sorg sal uitoefen.

1.5 TEORETIESE RAAMWERK

Die teoretiese vertrekpunt wat relevant is vir hierdie studie sal eksistensiële dialoog, fenomenologie, veldteorie en die sterktebenadering wees. Eksistensiële dialoog impliseer dat mense 'n hunkering het daarna om in hul uniekheid deur ander gewaardeer te word as "wie ons is, selfs dat ons is". Om 'n dialogiese gesindheid te hê, beteken dat die kinderversorger 'n

bewustheid, openheid en bereidheid toon om die kind te versorg en na hom/haar te luister sonder enige vooropgestelde aannames (Hycner & Jacobs, 1995:ix-xi; Mackewn, 1997:79-83; Yontef, 1993:201). Die kinderversorger en die kind sal in staat wees daartoe om 'n "You and I-ervaring" te hê wanneer beide mekaar bevestig as unieke persone (Blom, 2006:55; Hycner & Jacobs, 1995:54; Mackewn, 1997:83; Yontef, 1993:207).

Met die fenomenologiese benadering sal die kinderversorger so naby as moontlik aan die kind se ervaring in die hier en nou moet kom. Dit sal behels dat die kinderversorger nie die kind se gedrag moet interpreteer nie, maar hom moet help om bewus te raak van hoe hy sin maak van sy wêreld. Die kind moet dus met 'n oop gemoed en opregte nuuskierigheid benader word (Joyce & Sills, 2001:16; Mackewn, 1997:59-60; Yontef, 1993:182).

Die veldteorie sluit die interne wêreld van die kind, die eksterne wêreld (wat insluit die omgewing en die kinderversorger) en die steeds veranderende verhouding tussen die kind en die kinderversorger in. Die veld sal dus 'n direkte impak hê op die kind en die kinderversorger se verhouding (Joyce & Sills, 2001:24; Mackewn, 1997:50-52; Yontef, 1993:125).

Wanneer dit by die sterktebenadering kom, word daar gefokus op die potensiaal, talente, norme en waardes van die persoon. Hierdie benadering sal veral gevolg wanneer daar met die kinderversorgers gewerk word, om sodoende te fokus op dít wat die kinderversorgers weet en op dít waartoe hulle in staat is. Deur hierdie benadering te volg moet daar gekyk word na die bestaande hulpbronne wat vir die kinderversorger beskikbaar is om sodoende sy/haar sterkpunte te ontwikkel (Saleebey, 1996:297; Weick *et al.*, 2001:353).

1.6 NAVORSINGSMETODOLOGIE

1.6.1 Literatuurstudie

'n Literatuurstudie is onderneem oor die voorgestelde onderwerp. Rubin en Babbie (2011:143) meld dat dit belangrik is om 'n literatuuroorsig te gee omdat dit insig bring en dit die kompleksiteit van die onderwerp minder kompleks maak. Die literatuuroorsig dien ook as 'n raamwerk vir die voorgestelde navorsing (Neuman, 2006:111). Literatuur wat fokus op reeds bestaande programme is nagevors, asook die behoeftes van die kinderversorger en dié van die kind in privaatplekke van tydelike versorging. Omdat die literatuur wat privaatplekke van tydelike versorging in die Suid-Afrikaanse konteks dek, beperk is, is daar ook na ander inligting gekyk wat te make het met die kind in alternatiewe sorg.

Vir die doel van hierdie studie is 'n verskeidenheid wetenskaplike soekenjins bestudeer, onder andere: ERIC, NEXUS, Repertorium van Suid-Afrikaanse tydskrifartikels, Social Work Abstracts, Social Science Index, Psyclit en Dissertation Abstracts International.

1.6.2 Empiriese studie

1.6.2.1 Navorsingsmodel

Die intervensie-navorsingsmodel is vir die ondersoek benut. Intervensienavorsing word soos volg deur De Vos en Strydom (2011:475) gedefinieer: "...it is defined as studies carried out for the purpose of conceiving, creating and testing innovative human services approaches to preventing or ameliorating problems or to maintaining quality of life." Intervensie beteken dus om tussenbeide te tree met die doel om probleme te voorkom of op te los. Die intervensie-navorsingsmodel bestaan uit ses fases (De Vos & Strydom, 2011:476).

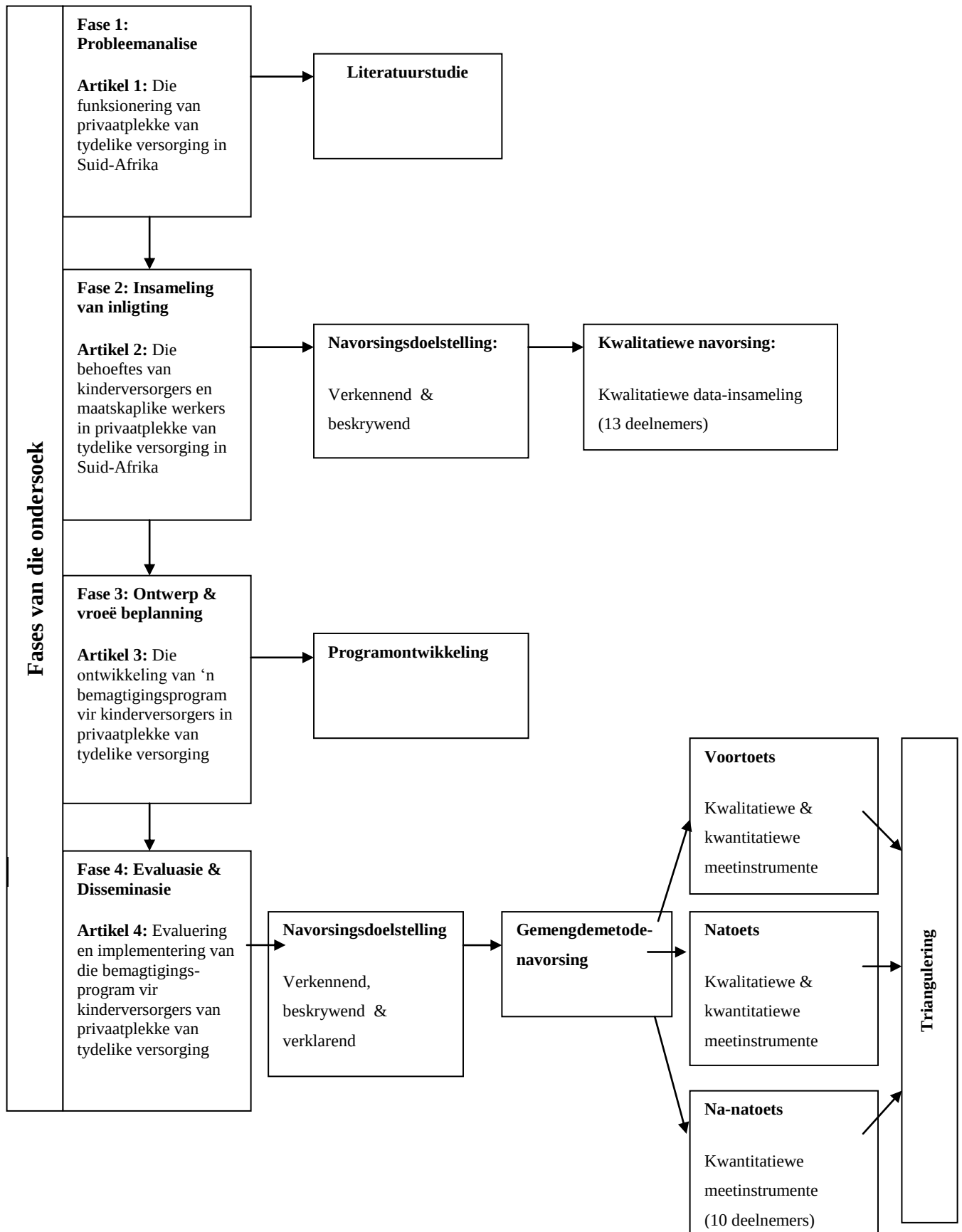
Fase 1: Probleem-analise en projekbeplanning en fase 2: Insameling van inligting en sintese. Tydens die eerste twee fases het die navorser die rol en behoeftes van die kinderversorger en maatskaplike werkers in privaatplekke van tydelike versorging ondersoek. Hierdie fase is beskrywend en eksplorerend van aard waartydens die navorser die behoeftes en verantwoordelikhede van die kinderversorgers ondersoek en beskryf om 'n duidelike beeld van die kinderversorger se sienswyses te kry (De Vos & Strydom, 2011:476). In hierdie fases word gefokus op die menings en insette van maatskaplike werkers wat betrokke is by die kind in privaatplekke van tydelike versorging. Vir die doel van hierdie fase is die interpreterende beskrywende navorsingsdoelstelling gekies. Hierdie navorsingsdoelstelling is aangewend sodat die navorser beskrywend kan verduidelik hoe die betrokke maatskaplike werkers die praktyk ervaar (De Vos & Strydom, 2011:476).

Fase 3: Ontwerp en fase 4: Vroeë beplanning. Hierdie twee fases van die voorgenome studie bestaan uit die ontwikkeling van strategieë om sodoende 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te ontwikkel om hulle toe te rus met die nodige vaardighede om na die beste belang van die kind in hul sorg om te sien (De Vos & Strydom, 2011:476).

Fase 5: Evaluasie. Die program wat deur hierdie studie ontwikkel is, word in hierdie fase geïmplementeer en geëvalueer (De Vos & Strydom, 2011:476).

Fase 6: Disseminasie. Die verslag word geskryf en die resultate versprei deur middel van aanbiedings en artikels in geakkrediteerde tydskrifte (De Vos & Strydom, 2011:476).

Die volgende figuur dien as voorbeeld van die fases wat vir die ondersoek gebruik is:

Figuur 1.1: Fases wat vir die ondersoek gebruik is

1.6.2.2 Navorsingsontwerp

Die navorsingsontwerp is die bloudruk wat leiding gee ten opsigte van hoe die ondersoek uitgevoer moet word. Aandag word veral gegee daaraan om die regte data-insamelingsmetode te kies wat tot voordeel van die studie sal strek (Delpont & Roestenburg, 2011:171; Mouton, 2001:55; Yegidis & Weinbach, 1996:89).

Daar word van beide kwalitatiewe en kwantitatiewe benaderings (Creswell, 2014:216; Delpont & Fouché; 2011:434-435) in hierdie ondersoek gebruik gemaak om triangulering (Delpont & Fouché; 2011:442) te bereik. Hierdie metode staan bekend as gemengdemetode-navorsing. Gemengdemetode-navorsing word omskryf as die integrasie van kwantitatiewe en kwalitatiewe data-insameling en die analisering daarvan in 'n enkele studie, 'n reeks van studies of 'n program van ondersoek om 'n beter begrip van die navorsingsprobleem te bewerkstellig (Creswell & Plano Clark, 2007:5; Delpont & Fouché; 2011:435).

Toegepaste navorsing is gebruik om sodoende die navorsingsvraag te beantwoord en doelwitte te bereik (Neuman, 2000:23). Die navorser poog om deur middel van die literatuurstudie, behoeftebepaling en ontwikkelde program die kinderversorger te bemagtig met die nodige vaardighede om na die beste belang van die kind in hul sorg, om te sien.

1.6.2.3 Navorsingsdoelstellings

Die verkennende, beskrywende, sowel as die verklarende navorsingsdoelstelling word in die ondersoek aangewend. Die verkennende navorsingsdoelstelling word benut wanneer daar 'n gebrek aan inligting is rakende die onderwerp en om nader kennis te maak met die situasie om die probleem te kan formuleer, soos in die geval van privaatplekke van tydelike versorging in die Suid-Afrikaanse konteks. Die beskrywende navorsingsdoelstelling fokus op 'n meer intensiewe ondersoek van die verskynsel, die dieper betekenis, en hierdie proses gee aanleiding tot 'n beter beskrywing van die probleem. Die verklarende navorsingsdoelstelling bou op verkennende en beskrywende navorsing deurdat die navorser ondersoek wil instel na waarom 'n probleem/gebeure plaasvind. Die navorser kom hier dus 'n reeds bestaande probleem teë, maar 'n poging word aangewend om te verklaar waarom die probleem voorkom (Fouché & De Vos, 2011:95-96).

Data-insamelingsmetodes

In die tweede fase van die intervensie-navorsingsmodel is semi-gestruktureerde onderhoude (Thyer, 2010:350), gebruik om kwalitatiewe data in te samel. Oopeinde- sowel as geslote-eindevrae is in die vorm van 'n selfopgestelde skedule aan die deelnemers (kinderversorgers en maatskaplike werkers) gestel (Delpont & Roestenburg, 2011:186). Volgens Strydom (2000:121)

is persoonlike onderhoude besonder voordelig, aangesien die inligting georden is, geen agterdog bestaan nie, mense gewoonlik meer tegemoetkomend is en die navorser bruikbare inligting bekom. Delport en Roestenburg (2011:196-198) voeg by dat vrae van semi-gestruktureerde onderhoude die navorser voorsien van die rykste en doeltreffendste data. Oopeindevrae gee die deelnemers die geleentheid om meer deurtastende inligting oor 'n onderwerp te verstrek, waardeur hulle hul antwoorde verder kan verduidelik (Delport & Roestenburg, 2011:196-198). Tydens die insameling van die data het die navorser gebruik gemaak van 'n bandopnemer, asook van veldnotas. Flick (2002:168) beskou veldnotas as 'n klassieke medium vir die dokumentering tydens kwalitatiewe navorsing. Die data wat so bekom word, word doelbewus deur die navorser ingesamel sodat die probleem en navorsingsvraag beter verstaan kan word (Creswell, 2014:189).

In die derde fase van die intervensie-navorsingsmodel, wat bestaan uit die implementering en evaluering van die ontwikkelde program, word gebruik gemaak van beide die kwalitatiewe en kwantitatiewe benaderings (Creswell & Plano Clark, 2007:5). Die programaanbieding het plaasgevind in groepwerkverband. Die groep het bestaan uit tien kinderversorgers wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging. 'n Gestandaardiseerde meetinstrument, die Persoonlike Multi-Sifting Inventaris (PMSI) (Faul & Hanekom, 2005:1-11) is gebruik om die kwantitatiewe data in te samel. Hierdie meetinstrument is by drie geleenthede aan die deelnemers gegee om in te vul: met die voor-, na- en na-natoetsing. Tydens hierdie fase is kwalitatiewe data ook ingesamel aan die hand van 'n selfopgestelde skedule (Delport & Roestenburg, 2011:188-189), waarop vier oopeindevrae aan die deelnemers gestel is. Die selfopgestelde skedule is met die voor- en natoetsing aan die deelnemers gegee om in te vul. Daar is ook na afloop van elke byeenkoms 'n verdere selfopgestelde skedule (Delport & Roestenburg, 2011:188-189) aan die deelnemers gegee, wat ten doel gehad het om die byeenkoms te evalueer na aanleiding van vier vrae wat deur die navorser gestel is om die effektiwiteit van die program te bepaal. Die kwalitatiewe data sal die bevindinge van die kwantitatiewe data versterk (Creswell, 2014:217; Creswell & Plano Clark, 2011:77; Delport & Foucé, 2011:435).

Deelnemers

Tydens fase twee van die intervensie-navorsingsmodel, naamlik insameling van inligting en sintese is daar van die kinderversorgers by die Help-Net Fonds gebruik gemaak (De Vos & Strydom, 2011:476). Die navorser is betrokke by die Help-Net Fonds wat privaatplekke van tydelike versorging in Gauteng bestuur. Daar is tans vier huise, wat bestaan uit 'n kinderversorger wat verantwoordelik is vir nie meer nie as ses kinders elk. Die eerste populasie bestaan uit nege kinderversorgers wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging,

verbonde aan die Help-Net Fonds. Die tweede populasie bestaan uit vier maatskaplike werkers wat te make het met die plasing van kinders in privaatplekke van tydelike versorging. 'n Totaal van 13 respondente het dus deel uitgemaak van die behoeftebepaling.

By fase drie van die model, wat die implementering en evaluering van die bemagtigingsprogram insluit (De Vos & Strydom, 2011:476), het die navorser deelnemers genader vanuit die organisasie waar sy self werksaam is, sowel as by ander organisasies wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging. 'n Totaal van tien kinderversorgers het aan die program deelgeneem.

Steekproefnemingsmetode

Met die eerste gedeelte van die ondersoek is daar tydens die behoeftebepaling gebruik gemaak van die nie-waarskynlikheid steekproeftrekking, met die fokus op doelgerigte en sneeubal steekproefnemings. Volgens Strydom (2011a:232-233) word hierdie metode gebruik wanneer dit die bevolking verteenwoordig. Die bepaling berus egter uitsluitlik by die navorser. Die navorser het met kinderversorgers wat werknemers is van die Help-Net Fonds, kontak gemaak om hulle by die ondersoek te betrek. Die bestuurder van die Christelike Maatskaplike Raad is genader om addisionele inligting te bekom rakende die behoeftebepaling. Deur haar betrokkenheid het nog drie ander maatskaplike werkers deelgeneem aan die steekproef. Hierdie metodes staan bekend as doelgerigte en sneeubal steekproeftrekking.

Tydens fase drie is eksterne deelnemers wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging aan die hand van sneeubal steekproefnemings gewerf (Strydom & Delpont, 2011:393-394). Die navorser het kontak gemaak met maatskaplikewerk-organisasies om te verneem of hulle betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging. Uitnodigings is aan die betrokke maatskaplikewerk-organisasies gerig met die oog daarop om hulle kinderversorgers te werf vir deelname aan die program. Hierdie deelnemers was nie betrokke by die Help-Net Fonds nie, maar wel van ander soortgelyke organisasies.

Data-analise

Die kwalitatiewe data wat ingesamel is, is in temas en subtemas verwerk om dit meer hanteerbaar en meetbaar te maak. Die data is verwerk aan die hand van Tesch se verwerkingsmetodes soos in Poggenpoel (1998:343-344) uiteengesit. Die stappe is soos volg:

- Lees deur al die data;
- Selekteer een onderhoud en maak aantekeninge;
- Lees al die onderhoude en stel 'n lys op van onderwerpe;

- Onderwerpe word gekodifiseer en kodes word langs die betrokke teksgedeelte aangeteken;
- Onderwerpe word in kategorieë ingedeel;
- Maak 'n finale indeling;
- 'n Voorlopige analise word gedoen; en
- Indien nodig word kodes verander.

Die kwantitatiewe data is verwerk aan die hand van Perspektief Opleidingskollege se statistiese rekenaarprogram.

1.7 ETIESE ASPEKTE

Etiese goedkeuring is van die Gesondheid Etiekkomitee van die Fakulteit Gesondheidswetenskappe aan die Noordwes-Universiteit, Potchefstroomkampus, verkry met die etiese nommer: NWU-00011-10-A1 (Projek is op 14/06/2010 goedgekeur). Etiese riglyne beskerm die inhoud van die data wat ingesamel is en gee rigting daaraan. Strydom (2011b:115-122) verwys na etiek as 'n stel beginsels wat regulasies neerlê oor die korrekte optrede teenoor die deelnemers.

Etiese kwessies wat hanteer is tydens die semi-gestruktureerde onderhoude rakende die behoeftebepaling is soos volg aangedui (Reamer, 2012:310-312):

- Ingeligte toestemming van die Help-Net Fonds, privaatplekke van tydelike versorging se kinderversorgers sowel as maatskaplike werkers wat betrokke is by die plasing van die kinders in privaatplekke van tydelike versorging is van hulle verkry;
- Deelnemers is ingelig oor die doel van die navorsing voor die aanvang van die semi-gestruktureerde onderhoude;
- Deelnemers se privaatheid is gerespekteer, en hulle is die geleentheid gegun om te kies of hulle aan die studie wil deelneem of nie;
- Sowel die kinderversorgers as die betrokke maatskaplike werkers se identiteite is beskerm. Geen persoonlike inligting is bekend gemaak nie;
- Alle bevindinge en resultate sal na afloop van die studie elektronies aan die deelnemers beskikbaar gestel word; en
- Na afloop van die onderhoude is tyd ingeruim vir ontladingsessies vir die deelnemers indien hulle dit sou benodig.

Die volgende etiese kwessies is hanteer tydens die implementering van die bemagtigingsprogram. Navorsing moet gebaseer wees op wedersydse vertroue, aanvaarding en samewerking (Strydom, 2011b:113). Die volgende etiese kwessies het tydens die studie,

aandag geniet, na aanleiding van Babbie (2004:64-67) en Strydom (2011b:115-122) se indeling:

- Ingeligte toestemming is verkry by die groeplede om aan die bemagtigingsprogram deel te neem. Belangrike inligting is aan die groeplede voorgehou en hulle het 'n werksooreenkoms ontvang waarin die navorser hulle toestemming verkry het om aan die program deel te neem;
- Die groeplede se regte is gerespekteer, sou hulle hulle in enige stadium aan die program wou onttrek. 'n Atmosfeer is egter geskep om enige ongemak in die groep met die nodige sensitiviteit te hanteer;
- Konfidensialiteit en die belangrikheid daarvan is aan die groeplede verduidelik. Alle data wat in die loop van die program ingesamel is, is in 'n veilige kabinet toegesluit;
- Groeplede het vrywillig aan die program deelgeneem en kon hulle in enige stadium van die proses aan die navorsing onttrek; en
- Tyd vir ontladingsessies na afloop van die program is deur die fasiliteerder ingeruim vir diene wat dit moontlik sou benodig.

1.8 BEPERKINGE VAN DIE ONDERSOEK

- Literatuur met betrekking tot privaatplekke van tydelike versorging, was moeilik bekombaar; daarom is literatuur wat verband hou met alternatiewe sorg ook benut;
- Geen norme en standaarde is vir privaatplekke van tydelike versorging neergelê nie. Die navorser was aangemoedig om die norme en standaarde wat vir kinder- en jeugsorgfasiliteite gebruik word, te benut en dienooreenkomstig aan te pas;
- 'n Eksperimentele ontwerp kan sinvol in die ondersoek benut word maar, weens die tekort aan kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, was dit nie moontlik om 'n kontrolegroep saam te stel nie;
- As gevolg van die kinderversorgers se verantwoordelikhede teenoor die kinders in hul sorg, het dit per geleentheid veroorsaak dat hulle 'n byeenkoms nie kon bywoon nie, vanweë hofverrigtinge wat hulle moes bywoon of ander soortgelyke afsprake; en
- Kwalitatiewe data is nie tydens die na-natoetsing ingesamel nie, want daar kon subjektiwiteit by die deelnemers voorgekom het.

1.9 BEGRIPSOMSKRYWING VAN SLEUTELTERME

1.9.1 Alternatiewe sorg

Alternatiewe sorg binne die Suid-Afrikaanse konteks word deur Malan (2015) omskryf as die verwydering van 'n kind na substituut-sorg – die kind word deur iemand anders as die biologiese

ouer versorg. 'n Kind is dus in alternatiewe sorg, soos deur die Children's Amendment Bill SA, 2006 gestipuleer, wanneer hy/sy geplaas is in óf pleegsorg óf 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit óf 'n privaatplek van tydelike versorging wat deur 'n hofbevel bekragtig is. Van Emmenis (2015) noem dat onderskeid getref word tussen die verskillende opsies van alternatiewe sorg, naamlik die periode van plasing, toelae wat as subsidie ontvang word en die fokus van die terapeutiese program.

Vir die doel van hierdie studie is spesifiek gefokus op die kind wat in alternatiewe sorg in 'n privaatplek van tydelike versorging geplaas is.

1.9.2 Bemagtigingsprogram

Bemagtiging beteken dat diensgebruikers beter in staat gestel word deur spesifieke pogings wat deur kenners aangewend word om professionele persone te help met probleemoplossing. Die idee dat mense hul gawes meer effektief kan aanwend rakende behoeftes en probleme wat ondervang moet word, word deur bemagtiging gesteun (Pierson & Thomas, 2010:206). Bemagtiging het verder ten doel om mag en beheer in individue, families en groepe rakende hul lewensdoel te versterk (Zastrow & Kirst-Ashman, 2013:12). Barker (2014:339) beskryf 'n program as 'n gids of riglyn vir die beplanning van wat gedoen moet word.

Vir doeleindes van hierdie studie verwys *bemagtigingsprogram* dus na 'n handleiding vir die beplanning van die taak om kinderversorgers voldoende toe te rus sodat hul sterktes meer effektief benut kan word om in andere se behoeftes te voorsien en probleme op te los.

1.9.3 Evaluering

Evaluering word deur die Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk (Vaktaalkomitee, 1995:14) beskryf as die proses waarvolgens die kliëntsisteem en maatskaplike werker die geslaagdheid en effektiwiteit van bepaalde kriteria die hulpverlening van maatskaplike werk beoordeel. Zastrow en Kirst-Ashman (2013:6) meen probleemoplossing se vordering is ondergeskik aan evaluasie. In watter mate is daar dus aan die kliënt se bepaalde doel bereik? Royse *et al.* (2010:2) is van mening dat progamevaluering 'n praktiese aksie is, waar die inligting wat gebruik word ten doel het om die sosiale programme te verbeter.

1.9.4 Kind

Kind word gedefinieer as 'n persoon onder die ouderdom van 18 jaar (Children's Act 38 of 2005).

1.9.5 Kinder- en Jeugsorgfasiliteite

Jamieson (2014:215) en Martin (2015:24-25) beskou 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit as 'n sentrum wat omsien na meer as ses kinders wat sorg en beskerming buite die familie-omgewing benodig. Hierdie plasinge kan as lang- of korttermyn aangewend word.

1.9.6 Kind wat sorg en beskerming benodig

Artikel 150 van die Children's Act 38 of 2005 stipuleer dat 'n kind sorg en beskerming benodig wanneer

- die kind verlaat of wees gelaat en sonder enige sigbare ondersteuning is;
- die kind gedrag openbaar wat nie deur die biologiese ouers beheer kan word nie;
- die kind op straat woon of werk of om 'n bestaan bedel;
- die kind verslaaf is aan 'n afhanklikheidsvormende middel en geen ondersteuning het om behandeling te bekom vir sodanige afhanklikheid nie;
- die kind leef in of blootgestel word aan omstandighede wat sy fisiese, geestelike of maatskaplike welsyn ernstig kan benadeel;
- 'n risiko bestaan dat indien die kind aan die ouer, voog of versorger terugbesorg sou word, hy aan omstandighede blootgestel sou kon word wat sy fisiese, geestelike of maatskaplike welstand ernstig sou kon benadeel;
- die kind fisies of geestelik verwaarloos word;
- die kind deur 'n ouer, versorger, 'n familielid of 'n persoon wat ouerlike regte en verantwoordelikhede oor die kind het, mishandel, misbruik of doelbewus verwaarloos of verneder word;
- 'n kind 'n slagoffer van kinderarbeid is; en
- die kind dan in 'n huis teruggeplaas sou word waar 'n ander kind die verantwoordelikheid as "ouer" in die huishouding nakom (dus in 'n "child-headed household").

1.9.7 Kinderversorger

Barker (2014:55) omskryf 'n versorger as 'n persoon wat voorsien in die fisiese, emosionele en sosiale behoeftes van 'n ander persoon, wat gewoonlik afhanklik is en nie in sy/haar eie behoeftes kan voorsien nie. Milligan en Stevens (2006:10) beskryf 'n persoon wat op 'n 24-uurbasis betrokke is by 'n kind se daaglikse aktiwiteite en deel uitmaak van die versorging van die kind, as 'n kinderversorger.

Vir die doel van hierdie studie word 'n *kinderversorger* dus beskou as 'n persoon wat daaglik op 'n fisiese, emosionele, ontwikkelings- en sosiale vlak by die kind en sy wêreld betrokke is en die kind hierin versorg.

1.9.8 Maatskaplike werker

Volgens die Children's Act (Act 38 of 2005) word 'n maatskaplike werker omskryf as 'n "person who is registered or deemed to be registered as a social worker in terms of the Social Service Professions Act, 1978".

1.9.9 Pleegsorg

Barker (2014:166) beskryf pleegsorg soos volg: "The provision of physical care and family environments for children who are unable to live with their natural parents or legal guardians." Malan (2015) omskryf die term as 'n vorm van alternatiewe sorg op bevel van die Kinderhof vir die kind wat sorg en beskerming nodig het binne 'n goedgekeurde pleeggesin, wat binne of buite familieverband kan wees, onder die toesig van 'n gemagtigde instansie. Bosch (2015), Van Emmenis (2015) en Van Schalkwyk (2015) bevestig dat pleegsorg beskou kan word as 'n langtermyn-plasing waar 'n kind wat sorg en beskerming benodig in die sorg van 'n goedgekeurde pleegouer geplaas word. Pleegsorg word dikwels voorafgegaan deur plasing in 'n privaatplek van tydelike versorging (Kok, 2012:6).

1.9.10 Privaatplekke van tydelike versorging

'n Privaatplek van tydelike versorging kan omskryf word as: 'n korttermyn-plasing (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015), vir die beveiliging van 'n kind wat sorg en beskerming benodig (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015), met die toestemming van die hof (Children's Act 38 of 2005). Daar kan tot ses kinders in die sorg van 'n privaat kinderversorger geplaas word (Bosch, 2015; Makhavhu, 2010:2-4; Meintjes, *et al.*, 2007:25; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015) totdat die hof besluit om 'n meer permanente plasing te finaliseer (Makhavhu, 2010:5).

1.10 VERTROUENSWAARDIGHEID VAN KWALITATIEWE DATA

Padgett (2008:180-181) haal Lincoln en Guba aan wat die volgende vier fasette bygevoeg het wanneer dit kom by die kriteria vir kwalitatiewe metodes. Hierdie vier fasette is: geloofwaardigheid, betroubaarheid, oordraagbaarheid en bevestigbaarheid.

Tabel 1.1: Vier fasette van Lincoln en Guba rakende vertrouenswaardigheidsriglyne

Vier fasette van Lincoln en Guba met betrekking tot vertrouenswaardigheidsriglyne		Strategieë om die vertrouenswaardigheid te bevorder
	Geloofwaardigheid Verwys na die vraag of die bevindinge, 'n weerspieëling is van die werklikheid.	• Insameling van data duur 'n geruime tyd om sodoende insig te ontwikkel aan die hand van die bydraes wat die deelnemers gelewer het. • Die navorser haar deeglik vertrouwd gemaak met die data wat ingesamel is.
	Betroubaarheid Verwys na die konstantheid van die navorsingsbevindinge.	• Die data is verwerk aan die hand van Tesch se verwerkingsmetodes. • Etiese goedkeuring is van die Gesondheid Etiekkomitee van die Fakulteit Gesondheidswetenskappe aan die Noordwes-Universiteit, Potchefstroomkampus, verkry met die etiese nommer: NWU-00011-10-A1.
	Oordraagbaarheid Verwys na die mate waarin die bevindinge in die konteks aangewend kan word.	Die data moet oordraagbaar wees na ander soortgelyke kontekste.
	Bevestigbaarheid Verwys na die objektiwiteit van die studie, asook daarna of die bevindinge 'n ware weerspieëling is van die deelnemers se sienings en nie die navorser s'n nie.	• Verskillende vorme van data-insameling is benut. • Die navorser het die leemtes wat in die studie ontstaan, aangedui.

1.11 BETROUBAARHEID EN GELDIGHEID VAN DIE KWANTITATIEWE MEETINSTRUMENT

Wanneer data ingesamel word, moet dit ook gemeet word. Die navorser kan óf sy eie meetinstrument ontwikkel óf 'n reeds bestaande meetinstrument gebruik. In hierdie studie, het die navorser van die Persoonlike Multi-Sifting Inventaris (PMSI) (Faul & Hanekom, 2005:1-11) gebruik gemaak. Die PMSI is gekies as meetinstrument om sodoende die maatskaplike funksionering van die kinderversorger te meet. Hierdie meetinstrument word dikwels gebruik as 'n hulpmiddel in die terapeutiese intervensie proses om te bepaal of daar veranderinge plaasgevind het in die persoon se maatskaplike funksionering, na afloop van die intervensie (Faul & Hanekom, 2013:4). In hierdie studie sal die kinderversorgers se maatskaplike funksionering op drie geleenthede gemeet word, een week voor die program, tydens terminering van die program, asook ses weke na die program. Die meetinstrument moet egter betroubaarheid en geldigheid toon (Mouton, 2001:100). Hierdie twee aspekte sal kortliks bespreek word.

1.11.1 Betroubaarheid

Vir 'n meetinstrument om wetenskaplik gebruik te word moet dit betroubaar wees. By die PMSI is daar van die standaardmetingsfout (SMF) en Cronbach Alfa-indekse gebruik gemaak om die betroubaarheid daarvan te meet. Wanneer 'n meetinstrument 'n klein SMF toon, soos in die geval van die PMSI, word dit as 'n betroubare skaal beskou. Die PMSI se SMF is 2,23. Die Cronbach Alfa-indekse word gebruik om die meetinstrument se interne konsekwentheid te bepaal. Die betroubaarheidskoëffisiënt moet so laag as 0,65 wees om as aanvaarbaar beskou te word (Huysamen, 1996:28-30). Volgens Faul en Hanekom (2011:26) behoort die Cronbach Alfa-indeks, groter as 0,8 te wees vir betroubaarheid. Die PMSI se Cronbach Alfa-indeks het 'n gemiddeld van 0,88 getoon. Die gevolgtrekking kan dus gemaak word dat die PMSI 'n betroubare meetinstrument is.

1.11.2 Geldigheid

Vir 'n meetinstrument om geldig te wees, moet dit meet wat dit veronderstel is om te meet. Die geldigheid van 'n meetinstrument is afhanklik van die inhouds- en konstruktgeldigheid. Die inhoudsgeldigheid fokus enersyds op die vraag of die meetinstrument dus meet wat dit veronderstel is om te meet, en andersyds op die vraag of daar voldoende voorsiening gemaak vir die meting van verskillende items (Delpont & Roestenburg, 2011:173; Faul & Hanekom, 2013:33-40). Faul en Hanekom (2013:36) kom tot die gevolgtrekking dat die PMSI oor 'n goeie inhoudsgeldigheid beskik. Die konstruktgeldigheid van 'n meetinstrument dui aan of die meetinstrument volgens sy teoretiese grondslag funksioneer (Delpont & Roestenburg,

2011:174). Faul en Hanekom (2013:36) dui weereens aan dat die PMSI 'n goeie konstrugeldigheid toon.

1.12 AANBIEDING VAN DIE NAVORSINGSVERSLAG

Afdeling A: Algemene inleiding

Binne hierdie afdeling word 'n oorsig gegee van die onderwerp wat aspekte insluit soos probleemstelling, doelstelling, doelwitte, sentrale teoretiese stelling, teoretiese raamwerk, navorsingsmetodologie, begripsomskrywings en die beperkinge van die navorsing.

Afdeling B: Artikels

Afdeling B bestaan uit vier artikels wat elkeen 'n afsonderlike entiteit vorm. Ooreenkomste kan voorkom waar dit die geheel van die navorsingsverslag komplementeer. Die artikels word soos volg voorgehou:

ARTIKEL 1: Die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika.

ARTIKEL 2: Die behoeftes van kinderversorgers en maatskaplike werkers in privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika.

ARTIKEL 3: Die ontwikkeling van 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging. Die handleiding vir die bemagtigingsprogram word ná Artikel 3 aangeheg.

ARTIKEL 4: Evaluering en implementering van die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers van privaatplekke van tydelike versorging.

Afdeling C: Samevatting, gevolgtrekking en aanbevelings

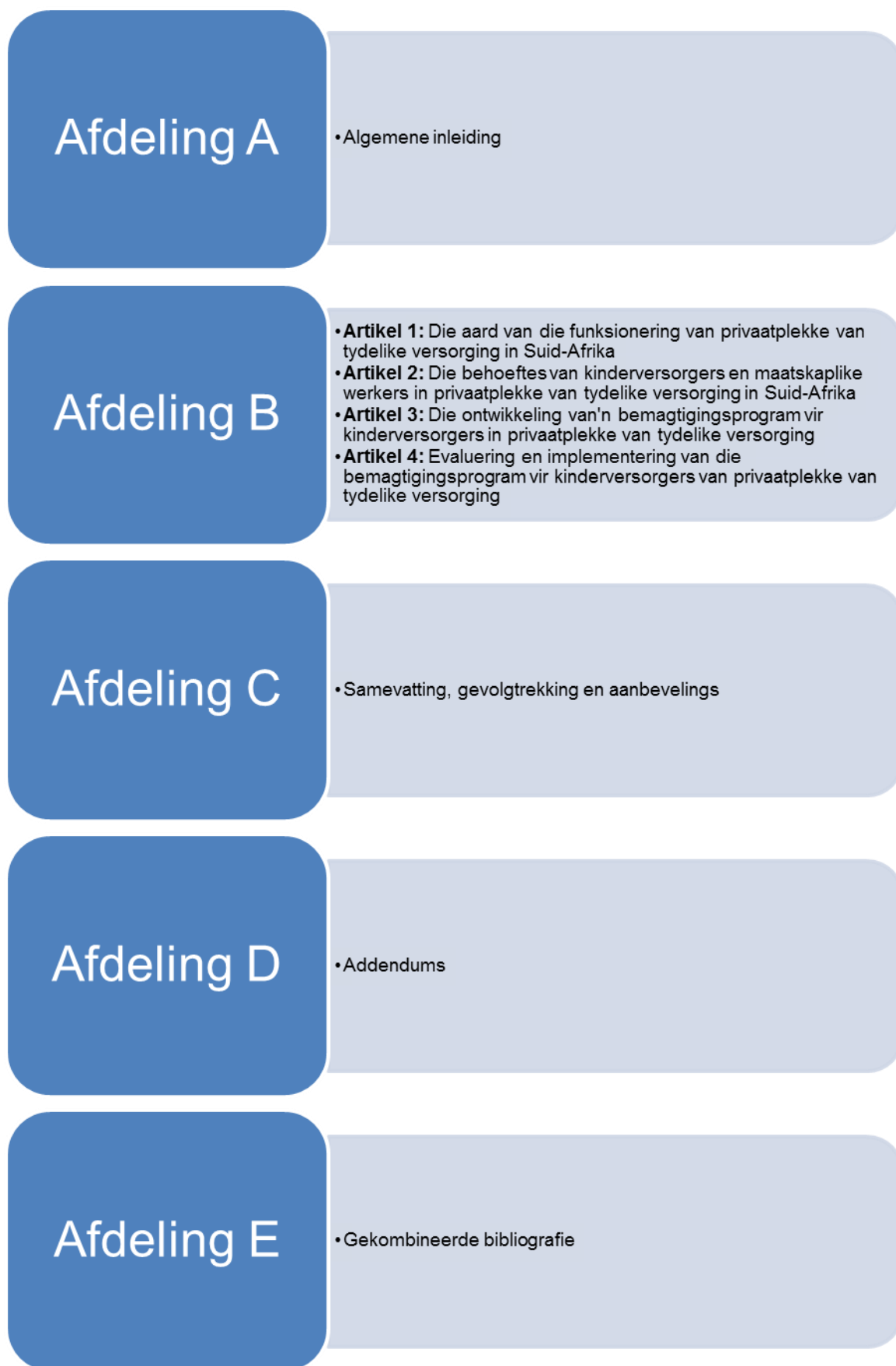
Hierdie afdeling bied 'n samevatting, gevolgtrekking, asook die nodige aanbevelings aangaande die studie.

Afdeling D: Addendums

Alle addenda word ingesluit by afdeling D.

Afdeling E: Gekombineerde bibliografie

Die laaste afdeling, bestaan uit die gekombineerde bibliografie van die studie.

Figuur 1.2: Samestelling van die program

1.13 BIBLIOGRAFIE

AJDUKOVIĆ, M. & SLADOVIĆ FRANZ, B. 2005. Behavioural and emotional problems of children by type of out of home care in Croatia. *International journal of social welfare*, 14(3):163-175.

BABBIE, E. 2004. *The practice of social research*. London: Wadsworth.

BARBER, J.G. & DELFABBRO, P. 2005. Children's adjustment to long-term foster care. *Children and youth service review*, 27(3):329-340.

BARBER, J.G. & DELFABBRO, P.H. 2003. The first four months in a new foster placement: Psychosocial adjustment, parental contact and placement disruption. *Journal of sociology & social welfare*, 30(2):69-85.

BARBER, J.G. 2002. Competitive tendering and out-of-home care for children: The South Australian experience. *Children and youth services review*, 24(3):159-174.

BARKER, R.L. 2014. *The social work dictionary*. 6th ed. Washington, D.C.: National Association of Social Workers Press.

BARTH, R.P. 2002. *Institutions vs. foster homes: The empirical base for a second century of debate*. Chapel Hill, N.C.: UNC, School of Social Work, Jordan Institute for Families.
<http://www.dbhds.virginia.gov/documents/CFS/cfs1-9RefDocs-RPBarth-vs-FosterHome.pdf>.
Datum van gebruik: 30 Januarie 2013.

BLOM, R. 2006. *Handbook of gestalt play therapy: Practical guidelines for child therapists*. London: Jessica Kingsley.

BOSCH, D. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 10 Julie.

BOSMAN-SWANEOEL, H.M. & WESSELS, P.J. 1995. 'n Praktiese benadering tot die Wet op Kindersorg. 2de uitg. Pretoria: Digma Publikasies.

BRITNER, P.A. & MOSSLER, D.G. 2002. Professionals' decision-making about out-of-home placements following instances of child abuse. *Child abuse and neglect*, 26(4):317-332.

BUNDY-FAZIOLI, K., WINOKUR, M. & DELONG-HAMILTON, T. 2009. Placement outcomes for children removed for neglect. *Child Welfare League of America*, 88(3):85-102.

CARROLL-LIND, J., CHAPMAN, J.W., GREGORY, J. & MAXWELL, G. 2006. The key to the gatekeepers: Passive consent and other ethical issues surrounding the rights of children to speak on issues that concern them. *Child abuse and neglect*, 30(9):979-989.

CHAMBERLAIN, P., PRICE, J.M., REID, J.B., LANDSVERK, J., FISHER, P.A. & STOOLMILLER, M. 2006. Who disrupts from placement in foster and kinship care? *Child abuse & neglect*, 30(4):409-424.

CHILDREN'S ACT 38 of 2005 *kyk* SUID-AFRIKA. 2005

COLTON, M. 2002. Factors associated with abuse in residential child care institutions. *Children and society*, 16(1):33-44.

CRESWELL, J.W. 2014. *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. 4th ed. Los Angeles, Calif.: Sage.

CRESWELL, J.W. & PLANO CLARK, V.L. 2007. *Designing and conduction mixed methods research*. Thousand Oaks, Calif.: Sage.

CRESWELL, J.W. & PLANO CLARK, V.L. 2011. *Designing and conduction mixed methods research*. 2nd ed. Thousand Oaks, Calif.: Sage.

CRUM, W. 2010. Foster parent parenting characteristics that lead to increased placement stability or disruption. *Children and youth services review*, 32(2):185-190.

CUDDEBACK, G.S. & ORME, J.G. 2002. Training and services for kinship and nonkinship foster families. *Child Welfare League of America*, 81(6):879-908.

DANIEL, E. 2011. Gentle iron will: Foster parents' perspectives. *Children and youth services review*, 33(6):910-917.

DAVIDSON-ARAD, B. & WOZNER, Y. 2001. The least detrimental alternative: Deciding whether to remove children at risk from their homes. *International social work*, 44(2):229-239.

DAVIDSON-ARAD, B., ENGLECHIN-SEGAL, D. WOZNER, Y. & ARIELI, R. 2005. Social workers' decisions on removal: Predictions from their initial perceptions of the child's features, parents' features, and child's quality of life. *Journal of social services research*, 31(4):1-23.

DE VOS, A.S. & STRYDOM, H. 2011. Intervention research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 473-490.

DELPORT, C.S.L. & FOUCHÉ, C.B. 2011. Mixed methods research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 433-448.

DELPORT, C.S.L. & ROESTENBURG, W.J.H. 2011. Quantitative data-collection methods: Questionnaires, checklists, structured observation and structured interview schedules. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 171-205.

DEPARTEMENT VAN JUSTISIE EN STAATKUNDIGE ONTWIKKELING. 2010. Part 2: Programme performance. http://www.justice.gov.za/reportfiles/anr200910/anr2009-2010_part2.pdf Datum van gebruik: 16 November 2012.

DEPARTMENT VAN MAATSKAPLIKE ONTWIKKELING. 2011. Annual performance plan. http://www.dsd.gov.za/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=178&Itemid=3. Datum van gebruik: 17 Julie 2016.

DORSEY, S., FARMER, E.M.Z., BARTH, R.P., GREENE, K.M., REID, J. & LANDSVERK, J. 2008. Current status and evidence base of training for foster and treatment foster parents. Children and youth services review, 30(12):1403-1416.

DOZIER, M., HIGLEY, E., ALBUS, K.E. & NUTTER, A. 2002. Intervening with foster infants' caregivers: Targeting three critical needs. Infant mental health journal, 23(5):541-554.

DOZIER, M., STOVALL, K.C., ALBUS, K.E. & BATES, B. 2001. Attachment for infants in foster care: The role of caregiver state of mind. Child development, 72(5):1467-1477.

DUNN, D.M., CULHANE, S.E. & TAUSSIG, H.N. 2010. Children's appraisals of their experiences in out-of-home care. Children and youth services review, 32(10):1324-1330.

FANTUZZO, J. & PERLMAN, S. 2007. The unique impact of out-of-home placement and the mediating effects of child maltreatment and homelessness on early school success. Children and youth services review, 29(7):941-960.

FAUL, A.C. & HANEKOM, A.J. 2005. Personal Multi-Screening Inventory (PMSI). Potchefstroom: Perspektief Opleidingskollege.

FAUL, A.C. & HANEKOM, A.J. 2013. Ecometrics in counselling. Potchefstroom: Perspective Training College.

- FISHER, P.A., KIM, H.K. & PEARS, K.C. 2009. Effects of multidimensional treatment foster care for preschoolers (MTFC-P) on reducing permanent placement failures among children with placement instability. *Children and youth services review*, 31(5):541-546.
- FLICK, U. 2002. *An introduction to qualitative research*. London: Sage.
- FOUCHÉ, C.B. & DE VOS, A.S. 2011. Formal formulations. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 89-100.
- GARRIDO, E.F., CULHANE, S.E., PETRENKO, L.M. & TAUSSIG, H.N. 2011. Psychosocial consequences of caregiver transitions for maltreated youth entering foster care: The moderating impact of community violence exposure. *American journal of orthopsychiatry*, 81(3):382-389.
- GARWOOD, M.M. & CLOSE, W. 2001. Identifying the psychological needs of foster children. *Child psychiatry and human development*, 32(2):125-135.
- GAUTHIER, Y., FORTIN, G. & JÉLIU, G. 2004. Clinical applications of attachment theory in permanency planning for children in foster care: The importance of continuity of care. *Infant mental health journal*, 25(4):379-396.
- GREEN, L. 2001. Analysing the sexual abuse of children by workers in residential care homes: Characteristics, dynamics and contributory factors. *Journal of sexual aggression*, 7(2):5-24.
- HUDSON, P. & LEVASSEUR, K. 2002. Supporting foster parents: Caring voices. *Child Welfare League of America*, 81(6):853-877.
- HUYSAMEN, G.K. 1996. *Sielkundige meting: 'n Inleiding*. 2de uitg. Pretoria: Van Schaik.
- HYCNER, R. & JACOBS, L. 1995. *The healing relationship in gestalt therapy: A dialogic/self-psychology approach*. New York: Gestalt Journal Press.
- HYDE, J. & KAMMERER, N. 2009. Adolescents' perspectives on placement moves and congregate settings: Complex and cumulative instabilities in out-of-home care. *Children and youth services review*, 31(2):265-273.
- INTERNATIONAL FOSTER CARE ORGANISATION (IFCO). 1995. *Guidelines for foster care*. <http://ebookbrowse.com/ifco-guidelines-for-foster-care-doc-d109427769>. ebook Datum van gebruik: 31 Januarie 2013.

- JAMES, S., LANDSVERK, J. & SLYMEN, D.J. 2004. Placement movement in out-of-home care: Patterns and predictors. *Children and youth services review*, 26(2):185-206.
- JAMIESON, L. 2014. Children's rights to appropriate alternative care when removed from the family environment: A review of South Africa's child & youth care centres. In: PROUDLOCK, P. South Africa's progress in realising children's: A law review. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & Save the Children South Africa. p. 213-257.
- JOYCE, P. & SILLS, C. 2001. Skills in gestalt counselling & psychotherapy. London: Sage.
- KOK, M.C. 2012. The availability of foster care resources in the Free State Province: A social work assessment. Potchefstroom: North-West University. D proefskrif.
- KOREN-KARIE, N., OPPENHEIM, D., DOLEV, S., SHER, E. & ETZION-CARASSO, A. 2002. Mothers' insightfulness regarding their infants' internal experience: Relations with maternal sensitivity and infant attachment. *Developmental psychology*, 38(4):534-542.
- LAWLER, M.J., SHAVER, P.R. & GOODMAN, G.S. 2011. Towards relationship-based child welfare services. *Children and youth services review*, 33(3)473-480.
- LEATHERS, S.J. 2006. Placement disruption and negative placement outcomes among adolescents in long-term foster care: The role of behaviour problems. *Child abuse & neglect*, 30(3):307-324.
- LEWIS, S. 1999. An adult's guide to childhood trauma: Understanding traumatised children in South Africa. Cape Town: David Philip Publishers.
- LINDHIEM, O. & DOZIER, M. 2007. Caregiver commitment to foster children: The role of child behaviour. *Child abuse & neglect*, 31(4):361-374.
- LOFFELL, J. 2007. Monitoring the situation of children in statutory care. In: DAWES, A., BRAY, R. & VAN DER MERWE, A. (eds) *Monitoring child well-being: A South African rights-based approach*. Cape Town: HSRC Press. p. 293-327.
- LONNE, B. & THOMSON, J. 2005. Critical review of Queensland's crime and misconduct commission inquiry into abuse of children in foster care: Social work's contribution to reform. *Australian social work*, 58(1):86-99.
- MACKEWN, J. 1997. Developing gestalt counselling. London: Sage.

MAHERY, P., JAMIESON, L. & SCOTT, K. 2011. Children's act guide for child and youth care workers. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & National Association of Child and Youth Care Workers.

MAKHAVHU, Z.V. 2010. Admission policy for temporary safe care. (Original document from Directorate Children Services, Department of Health and Social Development, North West Provincial Government, Republic of South Africa.)

MALAN, H. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [e-pos.] Potchefstroom, 31 Julie.

MARGO, M.E. 2008. The experience of the adolescent in a place of safety. Pretoria: University of Pretoria.

MARQUIS, R.A., LESCHIED, A.W., CHIODO, D. & O'NEILL, A. 2008. The relationship of child neglect and physical maltreatment to placement outcomes and behavioural adjustment in children in foster care: A Canadian perspective. Child Welfare League of America, 87(5):5-25.

MARTIN, C. 2015. Caregiver perspective on psychosocial support programming for orphans and vulnerable children in South Africa: A non-governmental organization case study. Ottawa: University of Ottawa, School of International Development and Global Studies.

McWEY, L.M., HENDERSON, T.L. & TICE, S.N. 2006. Mental health issues and the foster care system: An examination of the impact of the adoption and safe families act. Journal of marital and family therapy, 32(2):195-214.

MEINTJES, H., MOSES, S., BERRY, L. & MAMPANE, R. 2007. Home truths: The phenomenon of residential care of children in a time of AIDS. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & Centre for the Study of AIDS, University of Pretoria.

MENNEN, F.E. & O'KEEFE, M. 2005. Informed decisions in child welfare: The use of attachment theory. Children and youth services review, 27(6):577-593.

MILLIGAN, I. & STEVENS, I. 2006. Residential child care: Collaborative practice. London: Sage.

MITCHELL, M.B. & KUCZYNSKI, L. 2010. Does anyone know what is going on? Examining children's lived experience of the transition into foster care. Children and Youth Services Review, 32(3):437-444.

MOUTON, J. 2001. How to succeed in your master's and doctoral studies: A South African guide and research book. Pretoria: Van Schaik.

- MUNRO, E. 2001. Empowering looked-after children. *Child and family social work*, 6(2):129-137.
- MURRAY, L., TARREN-SWEENEY, M. & FRANCES, K. 2011. Foster carer perceptions of support and training in the context of high burden of care. *Child & family social work*, 16(2):149-158.
- NEUMAN, W.L. 2000. *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. Boston, Mass.: Allyn & Bacon.
- NEUMAN, W.L. 2006. *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. Boston, Mass.: Pearson Education.
- NOORDWES-UNIVERSITEIT. 2015. *Year book 2015: General academic rules*. Potchefstroom: Noordwes-Universiteit.
- OSBORN, A.L., DELFABBRO, P. & BARBER, J.G. 2008. The psychosocial functioning and family background of children experiencing significant placement instability in Australian out-of-home care. *Children and youth services review*, 30(8):847-860.
- PADGETT, D.K. 2008. *Qualitative methods in social work research: Challenges and rewards*. Thousand Oaks, Calif.: Sage.
- PELTON, L.H. 2008. An examination of the reasons for child removal in Clark County, Nevada. *Children and youth services review*, 30(7):787-799.
- PIERSON, J. & THOMAS, M. 2010. *Dictionary of social work*. New York: Open University Press.
- POGGENPOEL, M. 1998. Data analysis in qualitative research. In: De Vos, A.S., Strydom, H., Fouché, C.B., Poggenpoel, M. & Schurink, E. (eds) *Research at grass roots: A primer for the caring professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 334-353.
- RASMUSSEN, B., HYVÖNEN, U., NYGREN, L. & KHOO, E. 2010. Child-centered social work practice: Three unique meanings in the context of looking after children and the assessment framework in Australia, Canada and Sweden. *Children and Youth Services Review*, 32(3):452-459.
- REAMER, F.G. 2012. Codes of ethics. In: GRAY, M., MIDGLEY, J. & WEBB, S.A. (eds) *The SAGE handbook of social work*. Los Angeles, Calif.: Sage. p. 299-315.

- ROYSE, D., THYER, B. A. & PADGETT, D. K. 2010. Program Evaluation: An Introduction. 5th ed. Belmont, Calif.: Wadsworth Cengage Learning.
- RUBIN, A. & BABBIE E. 2011. Research methods for social work. Belmont, Calif.: Brook/Cole.
- RYAN, J.P & TESTA, M.F. 2005. Child maltreatment and juvenile delinquency: Investigating the role of placement and placement instability. Children and youth services review, 27 (3):227-249.
- SALEEBEY, D. 1996. The strengths perspective in social work practice: Extensions and cautions. Social work, 41(3):296-305.
- SCHULTZ, R. 2002. In the best interest of the child: A practice model. Pretoria: CMR.
- STEVENS, I. 2004. Cognitive-behavioural interventions for adolescents in residential child care in Scotland: An examination of practice and lessons from research. Child and family social work, 9(3):237-246.
- STRYDOM, H. 2000. Maatskaplikewerk-navorsing. Potchefstroom: PU vir CHO. (MWK 321/411.)
- STRYDOM, H. 2011a. Sampling in the quantitative paradigm In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 222-235.
- STRYDOM, H. 2011b. Ethical aspects of research in the social sciences and human service professions. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 113-130.
- STRYDOM, H. & DELPORT, C.S.L. 2011. Sampling and pilot study in qualitative research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 390-396.
- SUID-AFRIKA. 2005. Children's act 38 of 2005. Pretoria: Government Printer.
- SUID-AFRIKA. 2006. Children's Amendment Bill. Pretoria: Government Printer.
- THOMPSON, C.L., RUDOLPH, L. & HENDERSON, D. 2004. Counselling children. 6th ed. Belmont, Calif.: Thomson Brooks/Cole.

THYER, B.A. 2010. The handbook of social work research methods. 2nd ed. Los Angeles, Calif.: Sage.

UNITED NATIONS. 2009a. Guidelines for the alternative care of children: A united nations framework. <http://resourcecentre.savethechildren.se/content/library/documents/guidelines-alternative-care-children-united-nations-framework>. Datum van gebruik: 6 Januarie 2013.

UNITED NATIONS. 2009b. Promotion and protection of all human rights, civil, political, economic, social and cultural rights, including the right to development: guidelines for the alternative care of children. (UNITED NATIONS, General Assembly, Eleventh Session, Agenda item 3 on 15th June 2009.)

UNRAU, Y.A., SEITA, J.R. & PUTNEY, K.S. 2008. Former foster youth remember multiple placement moves: A journey of loss and hope. Children and youth services review, 30(11):1256-1266.

VAKTAALKOMITEE VIR MAATSKAPLIKE WERK. 1995. Nuwe woordeboek vir maatskaplike werk. Hers. uitgebr. uitg. Kaapstad: CPT Book Printers.

VAN EMMENIS, H. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 8 Julie.

VAN SCHALKWYK, M. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 3 Julie.

VIG, S., CHINITZ, S. & SHULMAN, L. 2005. Young children in foster care: Multiple vulnerabilities and complex service needs. Infants and young children, 18(2):147-160.

VIRMANI, E.A. & ONTAI, L.L. 2010. Supervision and training in child care: Does reflective supervision foster caregiver insightfulness? Infant mental health journal, 31(1):16-31.

WATTENBERG, E., LUKE, K. & CORNELIUS, M. 2004. Brief encounters: Children in shelter for 7 days or less. Children and youth services review, 26(6):591-607.

WEBSTER, G. 2001. The legal protection of children against maltreatment in South Africa. (Paper read at the World Congress on Family Law and the Rights of the Children and Youth held in Bath, England in September 2001.)

WEICK, A., RAPP, C., SULLIVAN, W.P. & KISTHARDT, W. 2001. A strengths perspective for social work practice. Social work, 34(4):350-354.

- WINTER, K. 2010. The perspectives of young children in care about their circumstances and implications for social work practice. *Child & family social work*, 15(2):186-195.
- WITHROW, B.L. & BOLIN, B. 2005. Police protective custody: A systemic predictive model for police decision making and the reduction of referrals. *Policing: An international journal of police strategies & management*, 28(3):473-492.
- WOTHERSPOON, E., O'NEILL-LABERGE, M. & PIRIE, J. 2008. Meeting the emotional needs of infants and toddlers in foster care: The collaborative mental health care experience. *Infant mental health journal*, 29(4):377-397.
- YEGIDIS, B.L. & WEINBACH, R.W. 1996. *Research methods for social workers*. Needham Heights, Mass.: Allyn & Bacon.
- YONTEF, G.M. 1993. *Awareness, dialog and process: Essays on gestalt therapy*. New York: Gestalt Journal Press.
- ZASTROW, C.H. & KIRST-ASHMAN, K.K. 2013. *Understanding human behaviour and the social environment*. London: Brooks/Cole, Cengage Learning.
- ZETLIN, A., WEINBERG, L. & KIMM, C. 2003. Are the educational needs of children in foster care being addressed? *Children & schools*, 25(2):105-119.
- ZETLIN, A., WEINBERG, L. & SHEA, N.M. 2010. Caregivers, school liaisons, and agency advocates speak out about the educational needs of children and youths in foster care. *Social work*, 55(3):245-254.

AFDELING B:

ARTIKELS

ARTIKEL 1

DIE FUNKSIONERING VAN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING IN SUID-AFRIKA

OUTEURS: Mev Mandie Dubery, PhD-student, Prof Corinne Strydom en Prof Herman Strydom, COMPRES, Potchefstroomkampus, Noordwes-Universiteit.

SLEUTELTERME: alternatiewe sorg, die kind, kinder- en jeugsorgfasiliteite, kinderversorgers, privaatplekke van tydelike versorging.

ABSTRACT

Children in need of care and protection are placed by the court in different forms of alternative care. A private place of temporary safe care is an option, where the children are temporarily cared for in a safe haven by a private child carer until the court decides on a more permanent placement. These children may experience various problems due to the abuse they had been exposed to. Services rendered to the child should be focused on their needs and strengths. In order to act in the best interest of a child these private places of temporary safe care should be monitored to establish whether they adhere to prescribed norms and standards.

2.1 INLEIDING

In Suid-Afrika word die besluit om 'n kind te verwyder gemaak in ooreenstemming met artikel 151 en 152 van die Children's Act 38 of 2005 (Children's Act 38 of 2005). Met die aanbeveling van die maatskaplike werker, word die kind wat sorg en beskerming benodig in alternatiewe sorg geplaas, wat die volgende opsies insluit: pleegsorg, 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit of privaatplekke van tydelike versorging (Children's Act 38 of 2005; Jamieson, 2014: 214; Mahery *et al.*, 2011:25-26; Schäfer, 2011:453). Alternatiewe sorg het verskillende betekenisse in verskillende lande, wat kan wissel van noodplasing, tydelike verblyf, langtermyn-verblyf of selfs permanente verblyf (Barber, 2002:160; Barth, 2002:2-31; Hyde & Kammerer, 2009:266; International Foster Care Organization, 1995:3). Die periode van versorging wissel ook van land tot land afhangend van die spesifieke behoefte van die kind (International Foster Care Organization, 1995:3).

Bosch (2015) en Van Emmenis (2015) wat beide maatskaplikewerk-bestuurders van die Christelike Maatskaplike Raad (CMR) is, asook Van Schalkwyk (2015) wat 'n maatskaplike werker in privaatpraktyk is, beskou privaatplekke van tydelike versorging, wat ook deel uitmaak van alternatiewe sorg, as 'n korttermyn-plasing of interim periode vir die kind wat sorg en

beskerming benodig en onmiddellike beveiliging nodig het. Malan (2015) is van mening dat privaatplekke van tydelike versorging benut word wanneer die kind uit hul ouerlike sorg verwyder word omdat die kind se veiligheid en welsyn bedreig word. Makhavhu (2010:2-4) omskryf privaatplekke van tydelike versorging as die versorging van 'n kind deur 'n privaat kinderversorger of binne 'n goedgekeurde organisasie waar die kind veilig gehuisves kan word totdat die hof op 'n meer permanente plasing kan besluit. Van Emmenis (2015) voeg by dat 'n korttermyn-plasing altyd gemik is op die terugplasing van die kind by sy biologiese ouers, of om 'n permanente plasing te kry wat in die beste belang van die kind is. Plasings moet gereeld geëvalueer word om te verseker dat die kind so gou moontlik met hul ouers herenig word (Jamieson, 2014:215).

Bosch (2015), Malan (2015) en Margo (2008:8) noem dat alhoewel privaatplekke van tydelike versorging 'n korttermyn-plasing is, soos die Children's Act 38 of 2005 'n periode van drie maande voorstel, hierdie tydperk nie altyd haalbaar is nie, omdat daar nie altyd genoeg fasiliteite of pleegsorghuise beskikbaar is vir die langtermyn-plasing van die kind nie. Daar word verder bevestig dat daar tot ses kinders geplaas kan word in 'n privaatplek van tydelike versorging (Bosch, 2015; Makhavhu, 2010:2-4; Meintjes, *et al.*, 2007:25; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015). Volgens die norme en standaarde wat deur die Departement Maatskaplike Ontwikkeling gestel word, kan kinders in privaatplekke van tydelike versorging tot en met ses maande geakkommodeer word. Binne hierdie tydperk is die maatskaplike werker veronderstel om genoegsame tyd te hê om die statutêre ondersoek te finaliseer (Makhavhu, 2010:5). In realiteit word kinders egter so lank as twee jaar in privaatplekke van tydelike versorging gehuisves (Margo, 2008:8; Meintjes, 2013).

Die ondersoeker is in diens van die Help-Net Fonds wat privaatplekke van tydelike versorging in Gauteng bestuur en het dus uit haar ervaring die behoefte geïdentifiseer. Daar word vervolgens in hierdie artikel gekyk na hoe privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika funksioneer.

2.2 PROBLEEMSTELLING

Die verwydering van 'n kind is soms noodsaaklik ten einde die kind teen verdere mishandeling te beskerm. Kinders word slegs van hul primêre versorgers verwyder as 'n laaste uitweg (United Nations, 2009:7). Die redes vir die verwydering sluit in: misbruik (emosioneel, fisies en seksueel), verwaarloosing, ouers wat alkohol of dwelms misbruik, ouerverlating of ouers wat in die gevangenis is (Bundy-Fazioli *et al.*, 2009:88; McWey *et al.*, 2006:200; Osborn *et al.*, 2008:847; Vig *et al.*, 2005:147; Wattenberg *et al.*, 2004:596). Volgens Mahery *et al.* (2011:8) is statutêre ingryping binne die Suid-Afrikaanse konteks nodig wanneer 'n kind wees gelaat is,

gedrag toon wat nie beheer kan word nie, op straat woon of werk, verslaaf is aan 'n afhanklikheidsvormende middel, fisies of geestelik mishandel word, verwaarloos of uitgebuit word. Die besluit om 'n kind te verwyder word deur die kinderhof gemaak in ooreenstemming met artikel 151 en 152 van die Children's Act 38 of 2005 (Children's Act 38 of 2005; Mahery *et al.*, 2011:25-26). Wanneer statutêre intervensie plaasvind, is dit gebaseer op die veronderstelling dat daar in die kind se beste belang opgetree word om te verseker dat die kind nie aan verdere trauma blootgestel word tydens die intervensie-proses nie (Children's Act 38 of 2005; Margo, 2008:2-4; Munro, 2001:134). Dit beteken dat daar in die kind se behoeftes voorsien moet word (Britner & Mossler, 2002:318; Schultz, 2002:9).

Die kind wat sorg en beskerming benodig en verwyder word, beleef talle komplekse probleme soos, spanning (Fantuzzo & Perlman, 2007:956; Lewis, 1999:5; Wattenberg *et al.*, 2004:596; Zetlin *et al.*, 2003:105), hartseer, skuld, verwarring, woede (Winter, 2010:191-192), vrees, angstigtheid (Mitchell & Kuczynski, 2010:440; Vig *et al.*, 2005:151) en onsekerheid (Gauthier *et al.*, 2004:38; Mitchell & Kuczynski, 2010:441; Wattenberg *et al.*, 2004:605). Afgesien van al die gevoelens en emosies wat die kinders ervaar wanneer hulle uit hul bekende omstandighede verwyder word, word hulle dikwels nie voorberei op hul verwydering of verandering van omstandighede nie (Hyde & Kammerer, 2009:268; Mennen & O'Keefe, 2005:585; Mitchell & Kuczynski, 2010:438; United Nations, 2009:67). Om in die kind wat sorg en beskerming nodig het se beste belang op te tree, wat in privaatplekke van tydelike versorging geakkommodeer word, is dit belangrik dat hierdie fasiliteite gemonitor moet word en rolspelers hul verantwoordelikhede moet nakom (Meintjes, 2013).

Heelwat navorsing is beskikbaar oor verskeie aspekte van pleegsorg, maar privaatplekke van tydelike versorging waarin kinders ook geplaas word, is egter nog weinig nagevors. James *et al.* (2004:186) asook Wattenberg *et al.* (2004:592) beweer dat daar nie rekords is van korttermyn-plasings nie omdat daar 'n gebrek is aan konsensus oor die identifisering van tydelike sorg. Volgens Loffell (2007:299-300) is dit moeilik om vas te stel hoeveel kinders in Suid-Afrika in privaatplekke van tydelike versorging geplaas word. Kinderhowe in Suid-Afrika verstreke nie spesifieke besonderhede oor die uitkoms van die sake wanneer kinders aan hofprosedures blootgestel was nie. Loffell (2007:299-300) noem verder dat dit tans nie moontlik is om selfs 'n basiese prentjie te vorm van die bevolking van kinders wat in alternatiewe sorg is nie. Martin (2015:25) kon in haar navorsing tot en met Julie 2014 geen beskikbare data vind van hoeveel kinders in alternatiewe sorg verkeer nie. Die Departement van Justisie en Grondwetlike Ontwikkeling het in hul 2009/2010 jaarverslag gemeld dat daar 88 619 kinders was wat sorg en beskerming benodig het en 94 878 wat in pleegsorg geplaas was (Departement van Justisie en Staatkundige Ontwikkeling, 2010:79). Die Departement tref egter

nie onderskeid tussen kinders wat in verskillende vorme van alternatiewe sorg geplaas word nie.

Die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling het in hul jaarlikse prestasieplan opgemerk dat 14,701 kinders geplaas word in kinder- en jeugsorgfasiliteite (Departement van Maatskaplike Ontwikkeling, 2011:47), maar weereens word daar nie melding gemaak van hoeveel van hierdie kinders in privaatplekke van tydelike versorging geplaas word nie. Verskeie skrywers (Meintjes *et al.*, 2007:2-5,16) beweer verder dat daar beperkte inligting en statistiek beskikbaar is rakende die getalle en funksionering van informele, sowel as formele residensiële-sorg-fasiliteite. Die maatskaplike werker plaas dikwels kinders in genoemde fasiliteite sonder om die kinderversorgers goed te keur. Die gevolg is dan dikwels dat daar ook nie monitering plaasvind nie.

Uit bogenoemde is dit duidelik dat daar nie konsensus bestaan rondom die getal kinders wat geakkommodeer word binne privaatplekke van tydelike versorging nie. Dit is dus belangrik om 'n duideliker beeld te verkry van die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika.

Die volgende navorsingsvraag ontstaan dus: Wat behels die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika?

2.3 DOELSTELLING

Die doel van hierdie artikel is om deur middel van 'n literatuurstudie die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika te ondersoek.

2.4 NAVORSINGSMETODOLOGIE

Die metode van navorsing vir hierdie artikel was 'n literatuurstudie. 'n Belangrike aspek van 'n literatuurstudie is om die leser te verseker dat die navorser 'n deeglike begrip het van die aspekte van die onderwerp wat nagevors word (Grinnell & Unrau, 2005:242). Fink (2005:3) meen dat 'n literatuurstudie "a synthetic, explicit and reproducible method for identifying, evaluating and synthesizing the existing body of completed and recorded work produced by researchers, scholars and practitioners" is. 'n Literatuurstudie het verder ten doel om die navorser 'n duidelike beeld te gee van die onderwerp, sowel as kennis van die huidige teorieë, definisies en sleutelkonsepte van die spesifieke studie (Fouché & Delport, 2011:135). Volgens Fouché en Delport (2011:137), Grinnell en Unrau (2005:47-54), en Rubin en Babbie (2011:122) se beskrywings kan literatuur omskryf word as synde:

- Verwysingsmateriaal soos abstrakte, bibliografieë en indekse;

- 'n Databasisstelsel soos by Universiteitsbiblioteke wat uitgebreide soekstelsels voorsien;
- Internet toegang wat omvattende inligting beskikbaar het;
- Wetenskaplike boeke wat gebaseer is op navorsing of navorsing bevat;
- Artikels in vaktydskrifte soos die joernaal ***Social Work / Maatskaplike Werk***;
- Persoonlike onderhoude met kenners op die gebied;
- Navorsingsberigte, referate en monografieë waar nie net die resultate van die navorsing beskryf word nie, maar ook die metode wat in die navorsing toegepas is;
- Aanbiedings by konferensies, kongresse en werksinkels;
- Koerante en tydskrifte; en
- Radio- en televisie-uitsendings.

In hierdie studie het die navorser meestal gefokus op verwysingsmateriaal, databasisse, vaktydskrifte, persoonlike onderhoude en navorsingsartikels. Etiese toestemming is van die Gesondheid Etiekkomitee van die Fakulteit Gesondheidswetenskappe aan die Noordwes-Universiteit (Potchefstroomkampus) met die etieknommer NWU-00011-10-A1 bekom.

2.5 BEGRIPSOMSKRYWING VAN SLEUTELTERME

2.5.1 Alternatiewe sorg

Alternatiewe sorg binne die Suid-Afrikaanse konteks word deur Malan (2015) omskryf as die verwydering van 'n kind na substituut-sorg – die kind word versorg deur iemand anders as die biologiese ouer. 'n Kind is dus in alternatiewe sorg, soos deur die Children's Amendment Bill SA, 2006 (Suid-Afrika, 2006) gestipuleer is, wanneer hy/sy geplaas is in óf pleegsorg, óf 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit óf 'n privaatplek van tydelike versorging wat deur 'n hofbevel bekragtig is. Van Emmenis (2015) noem dat die onderskeid getref word tussen die verskillende opsies van alternatiewe sorg, naamlik die periode van plasing, toelae wat as subsidie ontvang word, en die fokus van die terapeutiese program.

Vir die doel van hierdie artikel is daar spesifiek gefokus op die kind wat in alternatiewe sorg in 'n privaatplek van tydelike versorging geplaas word.

2.5.2 Die kind

'n *Kind* is 'n persoon onder die ouderdom van 18 jaar (Children's Act 38 of 2005).

2.5.3 Kinder- en Jeugsorgfasiliteite

Jamieson (2014:215) en Martin (2015:24-25) beskou 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit as 'n sentrum wat omsien na meer as ses kinders wat sorg en beskerming nodig, buite die familie-omgewing. Hierdie plasings kan as lang- of korttermyn aangewend word.

2.5.4 Kind wat sorg en beskerming nodig

Artikel 150 van die Children's Act 38 of 2005 stipuleer dat 'n kind sorg en beskerming nodig wanneer:

- Die kind verlaat of wees gelaat is en sonder enige sigbare ondersteuning is;
- Die kind gedrag openbaar wat nie deur die biologiese ouers beheer kan word nie;
- Die kind op straat woon of werk of om 'n bestaan bedel;
- Die kind verslaaf is aan 'n afhanklikheidsvormende middel en geen ondersteuning het om behandeling te bekom vir sodanige afhanklikheid nie;
- Die kind leef in, of blootgestel word aan omstandighede wat sy fisiese, geestelike of maatskaplike welsyn ernstig kan benadeel;
- 'n Risiko bestaan dat indien die kind aan die ouer, voog of versorger terugbesorg sou word, hy aan omstandighede blootgestel sou kon word wat sy fisiese, geestelike of maatskaplike welstand ernstig kan benadeel;
- Die kind fisies of geestelik verwaarloos word;
- Die kind deur 'n ouer, versorger, 'n familielid of 'n persoon wat ouerlike regte en verantwoordelikhede oor die kind het, mishandel, misbruik of doelbewus verwaarloos of verneder word;
- 'n Kind 'n slagoffer van kinderarbeid is; en
- Die kind dan in 'n huis teruggeplaas sou word waar 'n ander kind die verantwoordelikheid as "ouer" in die huishouding nakom (dus in 'n "child-headed household").

2.5.5 Kinderversorger

'n Kinderversorger word omskryf as 'n "Professionele of para-professionele persoon wat in direkte aanraking kom met behoeftige of probleemkinders met die oog op die bevrediging van hulle daaglikse versorgings- en opvoedingsbehoefte (Vaktaalkomitee, 1995:30). Milligan en Stevens (2006:10) beskryf 'n kinderversorger as 'n persoon wat betrokke is by die kind se daaglikse aktiwiteite en deel uitmaak van die kind se versorging op 'n 24-uurbasis.

'n *Kinderversorger* kan dus vir die doel van hierdie studie beskou word as die persoon wat daaglik betrokke is by die kind en sy wêreld en die kind op 'n fisiese, emosionele, ontwikkelings- en sosiale vlak versorg.

2.5.6 Pleegsorg

Barker (2014:166) beskryf pleegsorg soos volg: "The provision of physical care and family environments for children who are unable to live with their natural parents or legal guardians." Malan (2015) omskryf die term as 'n vorm van alternatiewe sorg op bevel van die Kinderhof vir die kind wat sorg en beskerming nodig het binne 'n goedgekeurde pleeggesin, wat binne of buite familieverband kan wees, onder die toesig van 'n gemagtigde instansie. Bosch (2015), Van Emmenis (2015) en Van Schalkwyk (2015) bevestig dat pleegsorg beskou kan word as 'n langtermyn-plasing waar 'n kind wat sorg en beskerming benodig in die sorg van 'n goedgekeurde pleegouer geplaas word. Pleegsorg word dikwels voorafgegaan deur plasing in 'n privaatplek van tydelike versorging (Kok, 2012:6).

2.5.7 Privaatplekke van tydelike versorging

'n Privaatplek van tydelike versorging kan omskryf word as: 'n korttermyn-plasing (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015), vir die beveiliging van 'n kind wat sorg en beskerming benodig (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015), met die toestemming van die hof (Children's Act 38 of 2005). Daar kan tot ses kinders in die sorg van 'n privaat kinderversorger se sorg geplaas word (Bosch, 2015; Makhavhu, 2010:2-4; Meintjes *et al.*, 2007:25; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015) totdat die hof besluit om 'n meer permanente plasing te finaliseer (Makhavhu, 2010:5).

2.6 FUNKSIONERING VAN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING IN SUID-AFRIKA

Vervolgens word gekyk na wat privaatplekke van tydelike versorging is en hoe hierdie plekke binne die Suid-Afrikaanse konteks funksioneer.

2.6.1 Beskrywing van plekke van tydelike versorging in Suid-Afrika

Daar is reeds melding gemaak daarvan dat literatuur met betrekking tot privaatplekke van tydelike versorging uiters skaars is en dat daar byna geen data of rekords bestaan oor die identifisering van hierdie plekke nie (James *et al.*, 2004:186; Wattenberg *et al.*, 2004:592). Die "Child Advocacy Project" (2009:23) het in hul navorsing in Suid-Afrika bevind dat talle huise in die verskillende gemeenskappe as fasiliteite dien waar kinders veilig bewaar word. Hierdie

huise is egter nie geregistreer nie en 'n beroep word op hulle gedoen om by die Departement Maatskaplike Ontwikkeling te registreer.

Lindeque (2013) van Legal-aid, wat verskeie kinders in hoëprofiel-sake in siviele sake verteenwoordig, asook in die hooggeregshof, meen dat daar te min privaatplekke van tydelike versorging is. Sy noem verder dat die plekke wat wel bestaan, heelwat bestuursprobleme ondervind met betrekking tot die dag-tot-dag bestuur en versorging van die kinders wat daar geplaas is. Lindeque meen verder dat kinders oorhaastig in privaatplekke van tydelike versorging geplaas word en dat hulle te lank daar bly. Sy noem verder dat probleme ondervind word met die kinderversorgers, asook met die assistente. Dit gebeur dikwels dat die kinderversorgers nie geskik is vir die tipe werk nie en die kinders verder getraumatiseer word deurdat die kinderversorgers en assistente nie insig het in die kind se gedrag nie. 'n Verdere probleem wat Lindeque geïdentifiseer het, is dat kinderversorgers soms self die inisiatief neem en kinders van een plek van tydelike versorging na 'n ander plek van tydelike versorging verskuif sonder die medewete van die maatskaplike werker. Lindeque meen dat die verskillende persone wat by die kind betrokke is wanneer hy in 'n privaatplek van tydelike versorging geplaas word, se rolle geïdentifiseer en beskryf moet word. Hierdie verskillende persone moet almal saamwerk om die beste belang van die kind te verseker wanneer hy in tydelike versorging is (Lindeque, 2013).

Meintjes (2013), voorsitter van Die Help-Net Fonds, is die afgelope 15 jaar reeds by privaatplekke van tydelike versorging betrokke. Hy is van mening dat privaatplekke van tydelike versorging nie professioneel bestuur word nie. Volgens hom straal privaatplekke van tydelike versorging 'n swak beeld na die publiek uit, veral rakende die wanbesteding van geld. Hy meen verder dat privaatplekke van tydelike versorging nie gemonitor word nie; dat maatskaplike werkers kinders oorhaastig in privaatplekke van tydelike versorging plaas; en die plasing nie opgevolg word om te verseker dat dit doeltreffend is nie. Meintjes is oortuig daarvan dat dit vir die kind een van die slegste posisies is om in 'n privaatplek van tydelike versorging te wees, aangesien die verskillende rolspelers nie hul verantwoordelikhede teenoor die kind nakom nie (Meintjes, 2013).

Die navorser het die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling genader om vas te stel of daar enige minimum norme en standaarde gestel is vir privaatplekke van tydelike versorging. Sipiwe (2013) het die volgende respons gehad. *“There are no specific norms and standards for private places of safety. Here the social workers placing the child are expected to ensure that the place is suitable and that it will not be to the detriment of the child to be placed there. The placing social worker is also expected to visit regularly so as to ensure that the place is still suitable. Section 194 of the Children’s Act deals with national norms and standards for child*

and youth care centres. One can still use most of these for a private place of safety". Alhoewel daar dus nie spesifieke norme en standaarde vir privaatplekke van tydelike versorging verskaf word nie, word voorsiening wel in die Staatskoerant gemaak daarvoor en kan geen kinderversorger beweer dat hy/sy nie bewus is van sodanige regulasies nie (Suid-Afrika, 2010:142-147). Schäfer (2011:453) bevestig bogenoemde stelling deur te noem dat alhoewel elke vorm van alternatiewe sorg afsonderlik in die Children's Act 38 of 2005 hanteer word, al drie vorme onderhewig is aan dieselfde algemene bepalings en regulasies wat omskryf word deur die wet omdat hul verskeie raakpunte het.

Beide 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit en 'n privaatplek van tydelike versorging word beskou as 'n tuiste waar 'n kind wat sorg en beskerming nodig, versorg word (Bosch, 2015; Jamieson, 2014:215; Martin, 2015:24-25; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015). Die verskil lê daarin dat privaatplekke van tydelike versorging nie meer as ses kinders deur 'n private kinderversorger (Bosch, 2015; Makhavhu, 2010:2-4; Meintjes *et al.*, 2007:25; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015) vir 'n korttermyn-periode geakkommodeer mag word nie (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015). 'n Kinder- en jeugsorgfasiliteit kan egter meer as ses kinders wat sorg en beskerming nodig het, akkommodeer (Children's Act 38 of 2005; Jamieson, 2014:215 en Martin, 2015:24-25). 'n Plasing by 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit kan egter vir 'n lang- of korttermyn-periode aangewend word en die kind word in die sorg van die fasiliteit geplaas (Jamieson, 2014:215; Martin, 2015:24-25).

In die lig van bostaande aspekte waarin dit duidelik is dat daar meer ooreenkomste as verskille is tussen die twee vorme van alternatiewe plasing, word die minimum norme en standaarde met betrekking tot kinder- en jeugsorgfasiliteite in die Staatskoerant (Suid-Afrika, 2010:142-147) vervat. Vervolgens word dit in hierdie studie op privaatplekke van tydelike versorging toegepas, soos voorgeskryf deur die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling (Siphiwe, 2013). Daar word telkens melding gemaak van hoe die norme en standaarde by die Help-Net Fonds-huise in ag geneem word. Die regulasies kan soos volg saamgevat word (Suid-Afrika, 2010:142-147):

2.6.2 Norme en standaarde vir goedgekeurde plekke van tydelike versorging

Die provinsiale hoof van Maatskaplike Ontwikkeling moet plekke van tydelike versorging goedkeur. Hierdie goedkeuring vind plaas deur 'n Vorm 39 volgens die Children's Act 38 of 2005 aan die plek van veilige bewaring te oorhandig. Die volgende word in ag geneem vir sodanige goedkeuring:

- Die kind moet in 'n gesonde, higiëniese en veilige omgewing in ooreenstemming met die standaarde wat in die omgewing gehandhaaf word, versorg word;
- Die kind moet toegang hê tot voldoende voeding en slaapgeriewe;

- Die persoon in wie se sorg die kind geplaas is, moet geskik wees om kinders ingevolge Artikel 120 van die wet te versorg;
- Die area waarin die kind geplaas word, moet aansluiting vind by die kind se roetine sodat hy nie omvergegooi word nie; en
- Sorg aan die kind moet verskaf word, ooreenkomstig die definisie van sorg aan die kind soos vervat in regulasie een van die wet.

2.6.2.1 Opname van die kind

Die opname van die kind moet gekenmerk wees deur sekuriteit, veiligheid en sorg om sekondêre trauma te voorkom (Child Advocacy Project, 2009:4; Donnelly, 2008:27; Dunn *et al.*, 2007:3; James, 2011:311; United Nations, 2009:9). Die kind moet ten alle tye beskerm word teen fisiese, sosiale en emosionele geweld. Die fasiliteit moet aan die kind se behoeftes voldoen, deur in 'n veilige, goed versorgde omgewing te wees, wat deel uitmaak van die gemeenskap en toegang het tot gemeenskapshulpbronne (Child Advocacy Project, 2009:4; Donnelly, 2008:27; Scottish Executive, 2005:15; Suid-Afrika, 2010:142; United Nations, 2009:6-7).

'n Privaatplek van tydelike versorging kan tydelike sorg aan kinders bied, mits die fasiliteit dit toelaat. Wanneer 'n kind in tydelike sorg is, moet dit vir die kortste tyd moontlik wees (United Nations, 2009:17). Nadat die kind ontvang is, moet 'n assessering plaasvind om so gou moontlik 'n meer permanente plasing vir die kind te bekom (United Nations, 2009:15). Beide die kind en sy biologiese ouers moet deel uitmaak van hierdie besluitnemingsproses (Suid-Afrika, 2010:142-144).

By die Help-Net Fonds waarby die navorser betrokke is, word die opname van 'n kind voorafgegaan deur die opstel van 'n versorgingsplan vir die kind wat deur die maatskaplike werker behartig word om te verseker dat daar in al die kind se behoeftes voorsien kan word. Hierdie versorgingsplan bevat alle belangrike inligting om te verseker dat die kinderversorger in die kind se beste belang optree.

2.6.2.2 Eerste ontmoeting van die kind met die multidisiplinêre span

Die kind moet binne 48 uur nadat hy opgeneem is volledig deur 'n multidisiplinêre span geassesseer word. Die assessering moet op die sterktebenadering gebaseer wees, holisties en van toepassing op die kind se kultuur, taal en ontwikkelingsfase. Die kind moet sover moontlik deel uitmaak van die assessering, in samewerking met die kind se gesin. Die assesseringsproses moet insig en bevoegdheid verhoog en moet gedeelde besluitneming

bevorder. Die assessering moet ook gereeld hersien word (Scottish Executive, 2005:16; Suid-Afrika, 2010:142-144; United Nations, 2009:6-7,15,17).

By die Help-Net Fonds waar die navorser betrokke is, word daar 'n versorgingsplan opgestel, voordat die kind geplaas word. Omrede die hofsak van die kind gewoonlik nog in proses is, word die kinders dikwels vir assesserings gestuur terwyl hulle in plek van tydelike versorging is om bewerings te bevestig wat gelei het tot die verwydering van die kind uit die sorg van die biologiese ouers.

2.6.2.3 Kontak met belangrike persone in die kind se lewe

Deel van die kind se versorgingsplan moet daarop ingestel wees om so vinnig as wat toelaatbaar is, betekenisvolle verhoudings met persone en met die gemeenskap op te bou, asook verhoudings tussen die kind en sy biologiese gesin, mits dit tot sy beste belang sou dien (Donnelly, 2008:30; Scottish Executive, 2005:16; Suid-Afrika, 2010:139; United Nations, 2009:14-15).

Wanneer 'n kind in 'n privaatplek van tydelike versorging in een van die Help-Net Fonds-huise geplaas word, word sterk klem gelê op die verhouding tussen die kind en die kinderversorger sodat die kind veilig kan voel. Kontak met biologiese ouers of ander betekenisvolle persone word bepaal volgens die kind se behoefte en die omstandighede waaruit hy verwyder is.

2.6.2.4 Ondersteuningsdienste aan die kind

Elke kind moet hanteer word ooreenkomstig 'n ontwikkelingsprogram wat gebaseer is op die kind se huidige ontwikkelingsfase, behoeftes en sterkpunte. Wanneer hierdie program opgestel word, is dit noodsaaklik dat die kind teenwoordig moet wees en dat die behoeftes wat deur hom uitgewys word, in ag geneem moet word (Dunn *et al.*, 2007:3; Suid-Afrika, 2010:142-145; Scottish Executive, 2005:18; United Nations, 2009:6-7,17). Elke kind moet ook 'n permanensieplan hê wat gebaseer is op sy/haar ontwikkelingsassessering om sodoende te bepaal wat die langtermyn-plan vir sodanige kind is (Donnelly, 2008:32; Scottish Executive, 2005:18; Suid-Afrika, 2010:143; United Nations, 2009:6,17).

Dienste wat aan die kind gelewer word, moet ingestel wees op die kind se individuele behoeftes en sterkpunte om sy/haar aanpassing in die nuwe fasiliteit meer suksesvol te maak. Die individuele program moet in samewerking met die kind opgestel word en die volgende moet daarby ingesluit wees: hereniging, sekuriteit en lewenslange verhoudings met betekenisvolle persone (Donnelly, 2008:27,33; Scottish Executive, 2005:18; United Nations, 2009b:8,15,17). Die individuele program moet sesmaandeliks hersien word (Donnelly, 2008:33; Suid-Afrika, 2010:144; United Nations, 2009:6-7,17).

Tydens die kind se versorging in 'n fasiliteit moet hy toegang hê tot terapeutiese dienste. Dit moet egter eers voorafgegaan word deur 'n volledige assessering om te bepaal wat die behoeftes van die kind behels. Die terapie wat die kind ontvang, moet toegespits wees op emosionele en sosiale ondersteuning ten einde goeie verhoudings op te bou. Terapie moet geskied op 'n nie-diskriminerende wyse wat die kind en sy biologiese gesin se moedertaal, godsdienstige en kulturele behoeftes respekteer (Dunn *et al.*, 2007:3; Suid-Afrika, 2010:142; United Nations, 2009:6-7,15).

Terapie aan die kind moet verskaf word deur persone met die nodige opleiding, ondersteuning en supervisie. Die kind se privaatheid moet gerespekteer word en inligting rakende die kind, moet ten alle tye konfidentsieel gehou word. Die terapie moet ook gereeld hersien word om te verseker dit voldoen aan die kind se behoeftes (United Nations, 2009:6). Dit staan die kind ook vry om klagtes te bring rakende die persoon wat terapie verskaf. Hierdie klagtes word in 'n ernstige lig beskou en verdien onmiddellike aandag. Regshulp moet ook aan die kind voorsien word, sou hy dit benodig (Suid-Afrika, 2010:142; United Nations, 2009:8).

Die kind se versorgingsplan moet geïmplementeer word deurdat die provinsiale hoof van Maatskaplike Ontwikkeling dit moet goedkeur asook die kwaliteitsbeheer en impak daarvan moet ondersoek. Die versorgingsplan moet ook gereeld herevalueer en hersien word (Donnelly, 2008:33; Suid-Afrika, 2010:143; United Nations, 2009:18).

By die Help-Net Fonds bevat die vooropgestelde versorgingsplan al die nodige inligting om in die kind se beste belang op te tree. Dit sluit in; terapeutiese, skoolstiese, ontwikkelings- sowel as enige mediese behoeftes in, wat benodig mag word. Hierdie versorgingsplan word geïmplementeer deur die maatskaplike werker en verskeie rolspelers in die betrokke kind se lewe.

2.6.2.5 Die omgewing waarbinne die kind hom bevind

Die kind moet in 'n omgewing wees, waar hy veilig en beskerm voel (Child Advocacy Project, 2009:4; Dunn *et al.*, 2007:3; James, 2011:311; Scottish Executive, 2005:19; United Nations, 2009:8). Volwasse toesig moet ten alle tye teenwoordig wees. Voorsorg maatreëls moet opgestel word om enige moontlike ongelukke te voorkom. Noodhulptoerusting moet beskikbaar wees en gereeld versien word om te verseker dat dit nog in bruikbare toestand is. Wanneer 'n insident plaasgevind het, moet die kind na die naaste hospitaal of kliniek geneem word; die naasbestaendes van die kind moet ook so gou moontlik ingelig word. As daar vermoed word dat 'n kind mishandel word, moet dit dadelik by 'n kinderbeskermingsorganisasie gerapporteer word (Scottish Executive, 2005:19; Suid-Afrika, 2010:144-146).

Wanneer die kind geplaas word, moet dit geskied in 'n veilige en beskermende omgewing wat sekondêre trauma verhoed. Die omgewing moet gekenmerk wees deur beskerming van fisiese, sosiale en emosionele mishandeling en dreigemente van andere (Child Advocacy Project, 2009:4; James, 2011:311; United Nations, 2009:20). Die kind moet inligting ontvang rakende sy/haar regte en verantwoordelikhede; oor die beleid en prosedures van hoe klagtes aangemeld word; en oor ongelukke wat mag voorkom (Suid-Afrika, 2010:83-84; United Nations, 2009:6-8).

By die Help-Net Fonds word die kind in die veilige sorg van die privaat kinderversorger geplaas. Hierdie goedgekeurde persoon is verantwoordelik vir die versorging van die kind. Daar is dus ten alle tye volwasse supervisie teenwoordig. Daar is ook 'n assistent wat die kinderversorger bystaan ter versorging van die kinders. Sou daar 'n noodgeval ontstaan, word die kind na die naaste staatshospitaal geneem vir behandeling. Die kinders in die Help-Net Fonds skakel in vir individuele terapie om in hul emosionele behoeftes te voorsien maar ook vir die voorkoming van verdere mishandeling.

2.6.2.6 Hantering van dissipline en onbeheersde gedrag

Die bestuur van die fasiliteit sowel as die personeel moet 'n positiewe benadering tot dissipline bevorder deur (Suid-Afrika, 2010:85-87):

- Toegang aan die kind te verleen tot vaardighede en ondersteuning wat hom in staat stel om konstruktiewe en effektiewe sosiale gedrag te demonstreer (James, 2011:311);
- Gedrag te openbaar wat spreek uit hul houdings en interaksie met die kinders;
- Te verseker dat die kind gerespekteer word en dat hy veilig voel wanneer dissipline toegepas word (James, 2011:311); en
- Die kind die geleentheid te bied om deur goeie rolmodelle tot positiewe gedrag aangemoedig te word.

'n Kind mag slegs geïsoleer word wanneer hy 'n gevaar vir homself en ander kinders inhou. Dit mag egter nie langer as twee uur duur nie en moet gedokumenteer word (Suid-Afrika, 2010:86; United Nations, 2009:21). Wanneer die kind geïsoleer word, moet dit onder die toesig van 'n maatskaplike werker, sielkundige of kinderversorger geskied, vir ondersteuning om so gou moontlik weer by die groep in te skakel (Suid-Afrika, 2010:86). Hierdie insidente moet gedokumenteer word deur dít wat die rede was vir die isolering van die kind, asook die ondersteuning wat aan die kind gedurende hierdie tydperk gegee is (Suid-Afrika, 2010:86).

By die Help-net Fonds word dissipline gekenmerk deurdat besonder duidelike grense vir die kinders gestel word. Wanneer insidente van onbeheersde gedrag voorkom, word dit hanteer ooreenkomstig ouderdomgepaste maatreëls, soos "time-out".

2.6.2.7 Nie-toelaatbaarhede vir privaatplekke van tydelike versorging

Die volgende optredes moet deur die bestuur verbied word (Suid-Afrika, 2010:86; United Nations, 2009:18-21):

- Groepstraf vir individuele gedrag;
- Dreigemente van verwydering of verwydering van 'n aktiwiteit;
- Vernedering;
- Lyfstraf;
- Weerhouding van basiese regte soos kos of voeding;
- Weerhouding van betekenisvolle persone;
- Weerhouding van besoeke of telefoonoprope met betekenisvolle ander;
- Isolاسie, om mediese redes en indien ander kinders in gevaar gestel sou word indien die kind nie geïsoleer sou word nie;
- Deur oefening te doen of ontoepaslike take uit te voer;
- Mag nie teen gediskrimineer word op grond van kultuur, taal, erfenis, geslag, ras, godsdiens of seksuele oriëntasie nie;
- Mag nie verbaal, emosioneel of fisies mishandel word nie;
- Mag nie straf ontvang wat deur 'n ander kind toegedien is nie; en
- Gedragsmodifikasie wat beloningsisteme of ander tegnieke insluit wat nie deur 'n multidissiplinêre span goedgekeur is nie.

Al die bostaande aspekte word ook deur die Help-Net Fonds verbied.

2.6.2.8 Bestuurs- en personeelaangeleenthede

Die bestuur en personeel van die fasiliteit moet gekwalifiseer en ook geregistreer wees by hul verskillende professionele rade (James, 2011:311; Scottish Executive, 2005:22; Suid-Afrika, 2010:91; United Nations, 2009:18). Die volgende insidente moet binne 'n uur aan die bestuurder gerapporteer word:

- Verwydering van 'n kind, of die poging daartoe, van die fasiliteit af deur enige persoon wat nie magtiging daartoe het nie;
- Ongelukke of siektes wat mediese sorg of hospitalisasie benodig;
- Bewerings van fisiese, psigologiese, emosionele, seksuele of verbale mishandeling;
- Afwesigheid van 'n kind sonder toestemming;
- Intervensie deur sekuriteitspersoneel of die Suid-Afrikaanse polisie;
- Dood of beserings van 'n kind;

- Die kriminele vervolging, misbruik van alkohol/dwelms op diens van 'n diensverskaffer, vrywilliger of enige ander volwassene wat by die fasiliteit betrokke is;
- Staking van werkers; en/of
- Enige ander omstandighede wat die veiligheid van kinders beïnvloed.

Die Help-Net Fonds is by die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling as 'n nie-winsgewende organisasie geregistreer. Alle personeel is ook by hul verskillende professionele rade geregistreer. Enige insident wat te make het met die versorging van 'n kind moet dadelik aan die betrokke maatskaplike werker gerapporteer word.

2.6.2.9 Die kind se regte en uitoefening van persoonlike keuses

Wanneer 'n kind in 'n fasiliteit opgeneem word, moet sy regte op 'n ouderdomtoepaslike wyse aan hom verduidelik word (Scottish Executive, 2005:27). Die kind het die reg daartoe (Dunn *et al.*, 2007:3; Scottish Executive, 2005:27; Suid-Afrika, 2010:82-83; United Nations, 2009:6-7):

- Om in sy moedertaal ingelig te word oor wat die rede was vir sy opname;
- Dat betekenisvolle persone in sy lewe weet waar hy geplaas word en die reg het om hom te besoek, mits dit in sy beste belang is;
- Om behoorlike voeding, klere asook koestering te ontvang;
- Om regverdig versorg te word;
- Om sy mening te lug rakende besluitnemings wat met sy plasing verband hou;
- Om verseker te wees van privaatheid, persoonlike besittings in sy besit te hê en dat dit beskerm word. Sekere items in die kind se besit mag egter verwyder word, maar die rede daarvoor moet aan hom verstrek word;
- Om inligting te ontvang rakende sy gedrag en die gevolg daarvan, hetsy positief of negatief;
- Om binne die raamwerk van sy kultuur, godsdiens, taal en erfenis versorg te word;
- Om positief gedissiplineer te word ooreenkomstig die ontwikkelingsfase waarin hy hom bevind;
- Om beskerm te word teen verwaarlosing en uitbuiting;
- Dat hy geleenthede gegun moet word om respek en omgee vir homself en ander te bevorder;
- Om toegang te hê tot 'n tolk, sou daar nie iemand wees wat sy taal magtig is nie;
- Om in privaatheid met betekenisvolle persone in sy lewe te kommunikeer, mits dit in sy beste belang geskied; en
- Om gemeenskapsaktiwiteite by te woon indien dit in sy beste belang is.

By die Help-Net Fonds word die kind se regte deurgaans op 'n ouderdomtoepaslike wyse wat hy kan verstaan, aan hom verduidelik. Dit is baie belangrik dat die kind se persoonlike voorkeure in die versorgingsplan omskryf moet word sodat voorsorg getref kan word om in hierdie behoeftes te kan voorsien.

2.6.2.10 Voeding

Die kind moet toegang hê tot behoorlike voeding wat voedsaam is en aan sy spesifieke dieetgewoontes voldoen (Child Advocacy Project, 2009:4; Scottish Executive, 2005:29).

Voedsel wat aan die kind se behoefte voldoen, word keurig by die Help-Net Fonds voorberei.

2.6.2.11 Leefstyl en gesondheid

Die kind moet toegang hê tot 'n verskeidenheid gesondheidsdienste ooreenkomstig sy behoefte, wat hospitale en klinieke insluit (Child Advocacy Project, 2009:4; Scottish Executive, 2005:30-32; Suid-Afrika, 2010:146; United Nations, 2009:19).

Die Help-Net Fonds maak gebruik van gesondheidsdienste namate die behoefte van die kind op die voorgrond tree.

2.6.2.12 Opvoeding

Alle kinders moet toegang hê tot onderwys, opvoeding of die mees toepaslike opleidingsvaardighedsprogramme of kleuterskole, waar nodig, binne die gemeenskap (Scottish Executive, 2005:33; Suid-Afrika, 2010:146; United Nations, 2009:18-19).

Voordat die kind in die sorg van die Help-Net Fonds se kinderversorger geplaas word, word aansoek reeds gedoen om toelating by 'n skool in die omgewing wat in die kind se behoeftes kan voorsien.

2.6.2.13 Daaglikse lewe

Die volgende belangrike aspekte moet deel uitmaak van die kind se versorgingsprogram (Scottish Executive, 2005:34-35; Suid-Afrika, 2010:142-144; United Nations, 2009:8,20-26):

- Lewensvaardighede, nasorg vir kinders wat die fasiliteit verlaat nadat hulle 18 geword het, slagofferbemagtiging, familiehereniging, asook vaardighede wat inkomsgenererende aktiwiteite aanmoedig;
- In die terapeutiese afdeling moet die volgende vervat wees: assesserings, psigososiale ondersteuning, individuele berading, speltherapie, familietherapie wat ouerleiding,

streshantering, konflikoplossing, positiewe kommunikasie, positiewe dissipline en gedragsverandering insluit. Berading moet ook verskaf word aan kinders wat aan kinderarbeid, seksuele uitbuiting en kinderhandel blootgestel was; en

- Met betrekking tot ontspanningsaktiwiteite moet die volgende by die kind se versorgingsplan ingesluit wees: sport, kuns, drama, dans, sang en bordspeletjies.

Wanneer die kind in 'n huis by die Help-Net Fonds geakkommodeer word, skakel hy in by verskeie aktiwiteite soos individuele terapie; bindingsterapie; assesserings asook skoolaktiwiteite waarin die kind belangstel. Ontspanningsaktiwiteite word by die huis aangebied om die kind die geleentheid te gun om met van die ander kinders te speel en te sosialiseer.

2.6.2.14 Nasorg

Die kind moet ook, wanneer hy die fasiliteit verlaat, oor 'n nasorgprogram beskik wat die volgende aspekte insluit: opleiding, opvoeding, werksgeleenthede, onafhanklike lewe na skool, familie- en gemeenskapsintegrasie asook psigososiale ondersteuning (Scottish Executive, 2005:38; Suid-Afrika, 2010:145; United Nations, 2009:25-26).

Wanneer 'n kind in 'n privaatplek van tydelike versorging by een van die Help-Net Fonds, se huise geplaas word, is dit net tydelik van aard en daarom word daar nie 'n nasorgprogram gereël nie. Daar word gepoog om die kind in 'n meer permanente plasing te akkommodeer tot en met die ouderdom van 18 jaar.

2.6.2.15 Prosedure en klagtes

Wanneer 'n kind geplaas word, moet die prosedure van klagtes op 'n ouderdomtoepaslike wyse aan hom verduidelik word (Scottish Executive, 2005:343; United Nations, 2009:18). Die kind moet bewus gemaak word daarvan dat hy geregtig is daarop om 'n klag by 'n personeellid te lê wanneer spesifieke insidente plaasvind. Die proses moet egter regverdig hanteer word terwyl beide die klaer en die aangeklaagde se beste belang in ag geneem word (Scottish Executive, 2005:43; Suid-Afrika, 2010:83-84; United Nations, 2009:2).

Tydens die kind se verblyf by die Help-Net Fonds word hy ingeskakel vir individuele terapie. Tydens terapie word die kind aangemoedig om sy belewinge in die plek van tydelike versorging met die terapeut te deel.

2.7 BESPREKING

Hierdie artikel het ten doel gehad om die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in die Suid-Afrikaanse konteks te ondersoek. Alhoewel privaatplekke van tydelike

versorging deel uitmaak van alternatiewe sorg, wat pleegsorg en kinder- en jeugsorgfasiliteite insluit, is daar 'n gebrek aan literatuur wat spesifiek op privaatplekke van tydelike versorging fokus. Daar is verder 'n leemte rakende statistiek wat verband hou met kinders wat in privaatplekke van tydelike versorging geplaas word.

Die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling het die navorser aangeraai om gebruik te maak van die norme en standarde wat vir kinder- en jeugsorgfasiliteite voorgestel word. Die navorser het die Departement se voorstel gevolg en dit as riglyn gestel vir privaatplekke van tydelike versorging. Tog het daar 'n vraag by die navorser ontstaan of die norme en standarde vir kinder- en jeugsorgfasiliteite toegepas kan word op privaatplekke van tydelike versorging. Daar is wel ooreenkomste in hierdie twee vorme van alternatiewe sorg, maar verskille kom ook voor. Verdere navorsing is nodig om te bepaal of die norme en standarde vir kinder- en jeugsorgfasiliteite toegepas kan word op privaatplekke van tydelike versorging. Alternatiewelik moet norme en standarde spesifiek vir privaatplekke van tydelike versorging geskryf word – vir die kind – wat hierin geplaas word.

Die beste belang van die kind moet volgens die Children's Act 38 of 2005 altyd nagestreef word. Die navorser is van mening dat die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging se beste belang nie altyd voorkeur geniet nie vanweë 'n gebrek aan norme en standarde, statistiek en monitering, wat spesifiek op privaatplekke van tydelike versorging fokus.

2.8 AANBEVELINGS

Op grond van die voorgenoemde bevindinge word die volgende aanbevelings aan die hand gedoen:

- Norme en standarde wat spesifiek op die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging ingestel is, moet saamgestel word;
- Norme en standarde wat spesifiek op die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging ingestel is, moet geïmplementeer word;
- Privaatplekke van tydelike versorging moet gereeld deur die Departement Maatskaplike Ontwikkeling besoek en gemonitor word;
- Statistiek moet beskikbaar gestel word rakende die hoeveelheid kinders in privaatplekke van tydelike versorging;
- 'n Databasis moet saamgestel word van privaatplekke van tydelike versorging wat beskikbaar is vir wanneer 'n kind sorg en beskerming benodig;
- 'n Oorhoofse raad moet saamgestel word waaronder kinderversorgers van alternatiewe sorg kan registreer; en

- Die navorser doen 'n beroep op die departement van maatskaplike ontwikkeling om spoedig leiding te gee met betrekking tot die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging.

2.9 SAMEVATTING

Kinders wat sorg en beskerming nodig het, word daagliks in privaatplekke van tydelike versorging geplaas. Daar is egter geen duidelike beeld van hoeveel kinders hulle tans in privaatplekke van tydelike versorging bevind nie. Daar bestaan verder geen duidelike riglyne oor die norme en standaarde waaraan privaatplekke van tydelike versorging moet voldoen om in die beste belang van die kind wat sorg en beskerming benodig, op te tree nie.

2.10 BIBLIOGRAFIE

BARBER, J.G. 2002. Competitive tendering and out-of-home care for children: The South Australian experience. *Children and youth services review*, 24(3):159-174.

BARKER, R.L. 2014. *The social work dictionary*. Washington, D.C.: NASW Press.

BARTH, R.P. 2002. *Institutions vs. foster homes: The empirical base for a second century of debate*. Chapel Hill, N.C.: University of North Carolina, School of Social Work, Jordan Institute of Families.

BOSCH, D. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 10 Julie.

BRITNER, P.A. & MOSSLER, D.G. 2002. Professionals' decision-making about out-of-home placements following instances of child abuse. *Child abuse & neglect*, 26(4):317-332.

BUNDY-FAZIOLI, K., WINOKUR, M. & DELONG-HAMILTON, T. 2009. Placement outcomes for children removed for neglect. *Child welfare*, 88(3):85-102.

CHILD ADVOCACY PROJECT (CAP). 2009. *Child advocating project: Collaborative approaches to advocacy. Part 3: Advocating for alternatives to institutional care for vulnerable children*. <http://www.crin.org/docs/FileManager/part3.pdf>. Datum van gebruik: 10 Januarie 2014.

CHILDREN'S ACT 38 of 2005 *kyk* SUID-AFRIKA. 2005

DEPARTMENT VAN MAATSKAPLIKE ONTWIKKELING. 2011. *Annual performance plan*. http://www.dsd.gov.za/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=178&Itemid=3. Datum van gebruik: 17 Julie 2016.

DEPARTEMENT VAN JUSTISIE EN STAATKUNDIGE ONTWIKKELING. 2010. *Part 2: Programme performance*. http://www.justice.gov.za/reportfiles/anr200910/anr2009-2010_part2.pdf Datum van gebruik: 16 November 2012.

DONNELLY, L. 2008. *Children's Act media guide*. (Paper presented at Training for Children's Act through the Centre for Child Law, January 2008.)

DUNN, A., JAREG, E. & WEBB, D. 2007. *A last resort: The growing concern about children in residential care*. London: International Save the Children Alliance.

FANTUZZO, J. & PERLMAN, S. 2007. The unique impact of out-of-home placement and the mediating effects of child maltreatment and homelessness on early school success. *Children and youth services review*, 29(7):941-960.

FINK, A. 2005. *Conducting research literature reviews from the internet to paper*. London: Sage.

FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. 2011. In-depth literature review. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social sciences and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 133-141.

GAUTHIER, Y., FORTIN, G. & JÉLIU, G. 2004. Clinical applications of attachment theory in permanency planning for children in foster care: The importance of continuity of care. *Infant mental health journal*, 25(4):379-396.

GRINNELL, R.M. & UNRAU, Y.A. 2005. *Social work research and evaluation: Qualitative approaches*. New York: Oxford University Press.

HYDE, J. & KAMMERER, N. 2009. Adolescents' perspectives on placement moves and congregate settings: Complex and cumulative instabilities in out-of-home care. *Children and youth services review*, 31(2):265-273.

INTERNATIONAL FOSTER CARE ORGANISATION (IFCO). 1995. *Guidelines for foster care*. <http://ebookbrowse.com/ifco-guidelines-for-foster-care-doc-d109427769>. Datum van gebruik: 31 Januarie 2013.

JAMES, S. 2011. What works in group care? A structured review of treatment models for group homes and residential care. *Children and youth services review*, 33(2):308-321.

JAMES, S., LANDSVERK, J. & SLYMEN, D.J. 2004. Placement movement in out-of-home care: Patterns and predictors. *Children and youth services review*, 26(2):185-206.

JAMIESON, L. 2014. Children's rights to appropriate alternative care when removed from the family environment: A review of South Africa's child & youth care centres. In: PROUDLOCK, P. *South Africa's progress in realising children's: A law review*. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & Save the Children South Africa. p. 213-257.

KOK, M.C. 2012. *The availability of foster care resources in the Free State Province: a social work assessment*. Potchefstroom: North-West University. D proefskrif.

- LEWIS, S. 1999. An adult's guide to childhood trauma: Understanding traumatised children in South Africa. Cape Town: New Africa Books.
- LINDEQUE, C. 2013. Funksionering van plekke van tydelike versorging in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 13 Augustus.
- LOFFELL, J. 2007. Monitoring the situation of children in statutory care. In: DAWES, A., BRAY, R. & VAN DER MERWE, A. (eds) Monitoring child well-being: A South African rights-based approach. Cape Town: HSRC Press. p. 293-327.
- MAHERY, P., JAMIESON, L. & SCOTT, K. 2011. Children's act guide for child and youth care workers. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & National Association of Child and Youth Care Workers.
- MAKHAVHU, Z.V. 2010. Admission policy for temporary safe care. (Original document from Directorate Children Services, Department of Health and Social Development, North West Provincial Government, Republic of South Africa.)
- MALAN, H. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [e-pos.] Potchefstroom, 31 Julie.
- MARGO, M.E. 2008. The experience of the adolescent in a place of safety. Pretoria: University of Pretoria.
- MARTIN, C. 2015. Caregiver perspective on psychosocial support programming for orphans and vulnerable children in South Africa: A non-governmental organization case study. Ottawa: University of Ottawa, School of International Development and Global Studies.
- McWEY, L.M., HENDERSON, T.L. & TICE, S.N. 2006. Mental health issues and the foster care system: An examination of the impact of the adoption and safe families act. *Journal of marital and family therapy*, 32(2):195-214.
- MEINTJES, H., MOSES, S., BERRY, L. & MAMPANE, R. 2007. Home truths: The phenomenon of residential care of children in a time of AIDS. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & Centre for the study of AIDS, University of Pretoria.
- MEINTJES, J. 2013. Funksionering van plekke van tydelike versorging in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 13 Augustus.
- MENNEN, F.E. & O'KEEFE, M. 2005. Informed decisions in child welfare: The use of attachment theory. *Children and youth services review*, 27(6):577-593.

MILLIGAN, I. & STEVENS, I. 2006. Residential child care: Collaborative practice. London: Sage.

MITCHELL, M.B. & KUCZYNSKI, L. 2010. Does anyone know what is going on? Examining children's lived experience of the transition into foster care. *Children and youth services review*, 32(3):437-444.

MUNRO, E. 2001. Empowering looked-after children. *Child and family social work*, 6(2):129-137.

OSBORN, A.L., DELFABBRO, P. & BARBER, J.G. 2008. The psychosocial functioning and family background of children experiencing significant placement instability in Australian out-of-home care. *Children and youth services review*, 30(8):847-860.

RUBIN, A. & BABBIE E. 2011. Research methods for social work. Belmont, Calif.: Brook/Cole

SCHÄFER, L. 2011. Child law in South Africa: Domestic and international perspective. Durban: LexisNexis.

SCHULTZ, R. 2002. In the best interest of the child: A practice model. Pretoria: CMR.

SCOTTISH EXECUTIVE. 2005. National care standards: Care homes for children and young people. Edinburgh: Crown.

SIPHIWE, M. 2013. Funksionering van plekke van tydelike versorging in Suid-Afrika. [Korrespondensie.] Pretoria, 2 Mei.

SUID-AFRIKA. 2005. Children's Act, Act 38 of 2005. Pretoria: Government Printer.

SUID-AFRIKA. 2006. Children's Amendment Bill. Pretoria: Government Printer.

SUID-AFRIKA. 2010. National norms and standards for child and youth care centres. *Government gazette*, 33076, (Notice 9256), 1 April.

SUID AFRIKA. Department van Maatskaplike Ontwikkeling. 2011. Annual performance plan. http://www.dsd.gov.za/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=178&Itemid=3. Datum van gebruik: 17 Julie 2016.

UNITED NATIONS. 2009. Guidelines for the alternative care of children: A United Nations framework. <http://resourcecentre.savethechildren.se/content/library/documents/guidelines-alternative-care-children-united-nations-framework>. Datum van gebruik: 16 Januarie 2013.

VAKTAALKOMITEE VIR MAATSKAPLIKE WERK. 1995. Nuwe woordeboek vir maatskaplike werk. Hers. uitgebr. uitg. Kaapstad: CPT Book Printers.

VAN EMMENIS, H. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 8 Julie.

VAN SCHALKWYK, M. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 3 Julie.

VIG, S., CHINITZ, S. & SHULMAN, L. 2005. Young children in foster care: Multiple vulnerabilities and complex service needs. *Infants and young children*, 18(2):147-160.

WATTENBERG, E., LUKE, K. & CORNELIUS, M. 2004. Brief encounters: Children in shelter for 7 days or less. *Children and youth services review*, 26(6):591-607.

WINTER, K. 2010. The perspectives of young children in care about their circumstances and implications for social work practice. *Child & family social work*, 15(2):186-195.

ZETLIN, A., WEINBERG, L. & KIMM, C. 2003. Are the educational needs of children in foster care being addressed? *Children and schools*, 25(2):105-119.

ARTIKEL 2

DIE BEHOEFTE VAN KINDERVERSORGERS EN MAATSKAPLIKE WERKERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING IN SUID-AFRIKA

OUTEURS: Mev Mandie Dubery, PhD-student, Prof Corinne Strydom en Prof Herman Strydom, COMPRES, Potchefstroomkampus, Noordwes-Universiteit.

SLEUTELTERME: behoeftes, maatskaplike werker, privaatplekke van tydelike versorging, kinderversorgers.

ABSTRACT

This article focuses on the needs of child caregivers when a child in need of care and protection is placed in private places of temporary safe care. In order to act in the best interest of these children, very high expectations and demands are placed on the child caregiver. Semi-structured interviews were conducted with child caregivers and social workers. The child caregivers' greatest need was for training so that they could gain more knowledge and insight in dealing with children in need of care and protection. From the child caregivers' perspective a need that also surfaced was for them to form part of the decision-making process during which a child's case is being decided on. Support from all the relevant role-players, especially social workers, would contribute to successful placement of the child in need of care and protection.

3.1 INLEIDING

Met die aanbeveling van die maatskaplike werker word die kind wat sorg en beskerming benodig in alternatiewe sorg geplaas, wat die volgende opsies insluit: pleegsorg, 'n kinder- en jeugsorg-fasiliteit of privaatplekke van tydelike versorging (Jamieson, 2014:214; Mahery *et al.*, 2011:25-26; Schäfer, 2011:453).

Hierdie artikel fokus op die behoeftes van kinderversorgers en maatskaplike werkers wat te make het met die kind wat sorg en beskerming nodig het, wat in privaatplekke van tydelike versorging binne die Suid-Afrikaanse konteks geplaas word. Die navorser is betrokke by die Help-Net Fonds wat privaatplekke van tydelike versorging in Gauteng bestuur. Daar is tans vier huise, en 'n kinderversorger en nie meer as ses kinders nie, is woonagtig in elke huis.

3.2 PROBLEEMSTELLING

Die kind wat sorg en beskerming nodig het, wat in 'n kinderversorger se sorg geplaas word, maak deel uit van 'n uiters kwesbare groep, met intense behoeftes. Om in hierdie kinders se beste belang op te tree word besonder hoë verwagtinge en eise aan die kinderversorger gestel rakende die nodige vaardighede om in hierdie behoeftes te voorsien (Buehler *et al.*, 2006:550-551; Delgado & Pinto, 2011:1037). Uit verskeie bronne in die literatuur blyk dit dat dít waaraan die kinderversorgers wat na kinders wat sorg en beskerming benodig in privaatplekke van tydelike versorging omsien die sterkste behoefte het, die feit is dat hulle nie opleiding ontvang voordat hulle as kinderversorgers begin optree nie (Bernard, 2014:87; Buehler *et al.*, 2006:524-525; Cuddeback & Orme, 2002:894; Delgado & Pinto, 2011:1037; La Chance, 2005:21; Pithouse *et al.*, 2002:212; Rich, 1996:437; Sanchirico & Jablonka, 2000:201) en ook nie verdere opleiding ontvang terwyl hulle as kinderversorgers optree nie (Buehler *et al.*, 2006:524-525; Delgado & Pinto, 2011:1037; Sanchirico & Jablonka, 2000:200). Vanweë hul gebrek aan opleiding beleef kinderversorgers dikwels dat hulle nie deur ander professionele persone wat by die situasie betrokke is, gerespekteer word nie (Heller *et al.*, 2002:562).

Kinderversorgers wat nie toegerus is om in die behoeftes van die kind te voorsien nie, kan daartoe bydra dat die kind se gedrag vererger, wat 'n impak sal hê op die stabiliteit van die plasing (Dorsey *et al.*, 2008:1413). Intervensie kan verhinder word wanneer kinderversorgers nie uit die staanspoor reeds toegewyd is en in die hantering van gedragsprobleme opgelei is nie (Stevens, 2004:243; Vanschoonlandt *et al.*, 2013:1748). Opleiding bring mee dat kinderversorgers meer kennis en insig ontwikkel rakende die hantering van kinders se gedragsprobleme (Pacifici *et al.*, 2006:1329). Dit kan bydra tot die sukses van die plasing van die kind (Delgado & Pinto, 2011:1037; Pacifici *et al.*, 2006:1331) en die vaardighede van die kinderversorger laat toeneem (Delgado & Pinto, 2011:1037).

Opleiding moet fokus op die bevordering van sensitiewe interaksie tussen die kind en sy versorger. Die kinderversorger moet 'n sensitiwiteit openbaar ten opsigte van die kind se sosiale en emosionele ontwikkeling. Supervisie met die kinderversorgers moet daarop fokus om meer insig en begrip te ontwikkel (Virmani & Ontai, 2010:18-20). Virmani en Ontai (2010:20) is van mening dat wanneer die kinderversorger se insig ontwikkel word, die kinderversorger meer daarop sal fokus om die kind se ervarings te respekteer, wat meer hulpverleningspraktyke tot gevolg sal hê terwyl die kind in hulle sorg is (Koren-Karie *et al.*, 2002:534). Dit is uiters dus belangrik dat kinderversorgers voortgesette opleiding en ondersteunende, reflekerende supervisie moet ontvang ten einde hulle te ondersteun in hul rol as kinderversorgers (Lonne & Thomson, 2005:95).

In 'n studie wat deur Murray *et al.* (2011:153-155) onderneem is, het kinderversorgers gerapporteer dat hulle meer ondersteuning nodig het met betrekking tot bewerings van mishandeling, hantering van die kind se biologiese ouers, hantering van emosionele probleme by kinders, die versorging van fisiese en geestelike gesondheid en die hantering van verlies wanneer die kind na sy biologiese ouers moet terugkeer. Kinderversorgers het ook gerapporteer dat hulle terapeutiese tegnieke nodig het wanneer getraumatiseerde kinders in hul sorg geplaas word (Green, 2001:17). Opleiding moet dus daarop gerig wees om die kinderversorger te ondersteun ten opsigte van die hantering van die kind wat gedragsprobleme toon, deur positiewe verhoudings tussen die kind en die kinderversorger te bewerkstelling. Kinderversorgers moet vaardighede aanleer sodat hulle tot insig kan kom dat hul eie optredes 'n positiewe of negatiewe effek op die kind se gedrag kan hê (Davies *et al.*, 2015:39).

'n Verdere behoefte van kinderversorgers wat onder die loep geneem moet word, is hul begeerte dat 'n goeie verhouding tussen hulle en die professionele span wat betrokke is by die besluitnemingsproses van die kind wat sorg en beskerming benodig, moet bestaan (Buehler *et al.*, 2006:549-550; Cooley & Petren, 2011:1974; Fisher *et al.*, 2000:231-231; Hudson & Levasseur, 2002:862). Daar bestaan egter dikwels 'n wantroue tussen die organisasie en die kinderversorger (Geiger *et al.*, 2013:1361; Hudson & Levasseur, 2002:863) weens verskillende verwagtinge van beide partye. Die betrokke maatskaplike werker het veral 'n groot aandeel hierin omdat die maatskaplike werkers nie die kinderversorger se opinies rondom die kinders in ag neem nie. Kinderversorgers toon die behoefte dat hul stem gehoor moet word wanneer daar besluite rakende die kind geneem word. Die kind wat sorg en beskerming benodig, bestee die grootste gedeelte van die dag by die kinderversorger en daarom beskik die kinderversorger oor 'n groot mate van kennis en inligting rakende die kind. Hierdie kennis van die kinderversorger moet aangewend word om in die beste belang van die kind op te tree (Geiger *et al.*, 2013:1364; Murray *et al.*, 2011:157). Fisher *et al.* (2000:231-231) beweer dat wanneer daar 'n ondersteunende verhouding tussen die kinderversorger en die maatskaplike werker bestaan, die kinderversorger langer bereid sal wees om die rol as versorgers in 'n privaatplek van tydelike versorging te vervul. Die toenemende behoefte aan privaatplekke van tydelike versorging vir kinders met gedragsprobleme vereis 'n meer gesofistikeerde, kundige kinderversorger met 'n verskeidenheid hulpbronne en ondersteuning tot hul beskikking om in hierdie kind se beste belang te kan optree (Marcellus, 2008:25).

Sanders en McAllen (1995:144) merk egter op dat daar by maatskaplike werkers twyfel bestaan of hulle kinderversorgers van kinders wat sorg en beskerming benodig, vir hulle wat professioneel geskool is, iets kan leer. Hierdie verstandhouding kan egter groot probleme vir die verhouding tussen die betrokke maatskaplike werker en die kinderversorger meebring. Alhoewel die rol van die kinderversorger van dié van die maatskaplike werker verskil, het die

kinderversorger 'n belangrike taak met betrekking tot betrokkenheid by die kind wat in dié se sorg geplaas is (Holland & Gorey, 2004:131). Daar word egter voorgestel dat die maatskaplike werker wat betrokke is by die plasing van kinders in alternatiewe sorg ook gespesialiseerde opleiding nodig het om ondersteuning op 'n doeltreffende wyse te kan gee (Buehler *et al.*, 2003:69; Fulcher & McGladdery, 2011:17-18; Holland & Gorey, 2004:131; Pithouse *et al.*, 2002:212). Versorging van hoë gehalte, aan die kind wat sorg en beskerming benodig in 'n privaatplek van tydelike versorging, vereis 'n spanbenadering tussen die kinderversorger en maatskaplike werker (Fulcher & McGladdery, 2011:18).

Maatskaplikewerk-organisasies het 'n verpligting om ook in die beste belang van die kinderversorger op te tree deur toe te sien dat daar met die nodige ondersteuning in hulle behoeftes voorsien word. Kinderversorgers help die staat in hul verantwoordelikheid om na kinders wat sorg en beskerming benodig om te sien. Juis daarom het die staat ook 'n verantwoordelikheid teenoor die kinderversorger om in dié se belang op te tree sodat daar in die beste belang van die kind opgetree kan word (Murray *et al.*, 2011:157). Organisasies moet dus meer toegewyd wees aan kinderversorgers en meer ondersteuning aan hulle gee ten opsigte van finansies, opleiding, aflosdienste (Sanders & McAllen, 1995:144) en toegang tot dienste vir die kinders in hul sorg (Buehler *et al.*, 2006:539-540). Kinderversorgers het verder nodig, om erken, aanvaar en gerespekteer te word in die rol wat hulle in die kind wat sorg en beskerming benodig se lewe vervul (Fisher *et al.*, 2000:231-231; Hudson & Levasseur, 2002:861).

Wanneer 'n kind wat sorg en beskerming benodig in 'n privaatplek van tydelike versorging geplaas word, word uiters hoë verwagting aan die kinderversorger gestel om suksesvol te wees, met weinige hulpbronne en ondersteuning tot hul beskikking (Marcellus, 2008:19). Die kinderversorger moet van dag tot dag die kind in die huis versorg en oor vaardighede beskik wat buite die normale grense strek omdat hulle soms kinders met ernstige gedragsprobleme moet hanteer (Tarren-Sweeney, 2008:345-349). Owerhede wat dus besluit om in die beste belang van kinders wat sorg en beskerming benodig, op te tree deur hulle te laat verwyder en in 'n persoon se sorg te plaas sonder dat daardie persoon die nodige vaardighede en opleiding het, sit die kringloop van mishandeling net voort (Holland & Gorey, 2004:132-133).

Ten einde hierdie situasie, naamlik om in die beste belang van die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging te kan optree, te ondervang, het die volgende navorsingsvraag ontstaan:

- Waaraan het die kinderversorgers en maatskaplike werkers wat te make het met kinders in privaatplekke van tydelike versorging behoefte?

3.3 DOELSTELLING

Die doel van hierdie artikel was dus om deur middel van 'n literatuurstudie en empiriese ondersoek die behoeftes van kinderversorgers en maatskaplike werkers in privaatplekke van tydelike versorging te ondersoek.

3.4 NAVORSINGSMETODOLOGIE

3.4.1 Literatuurstudie

Vir die doel van hierdie artikel is 'n verskeidenheid wetenskaplike bronne bestudeer, onder andere ERIC, NEXUS, Repertorium van Suid-Afrikaanse tydskrifartikels, Social Work Abstracts, Social Science Index, Psyclit en Dissertation Abstracts International.

Literatuur is ondersoek wat fokus op die behoeftes van die kinderversorger en maatskaplike werkers wat te make het met die kind in privaatplekke van tydelike versorging. Omdat literatuur wat handel oor privaatplekke van tydelike versorging in die Suid-Afrikaanse konteks beperk is, is daar ook na ander inligting gekyk wat te make het met die kind in alternatiewe sorg.

3.5 EMPIRIESE STUDIE

In hierdie artikel is die kwalitatiewe benadering gevolg (Babbie, 2013:390; Creswell, 2014:183; Fouché & Schurink, 2011:308; Strydom, 2000:75) binne die raamwerk van toegepaste navorsing (Strydom, 2000:73) ten einde die behoeftes van die kinderversorger en maatskaplike werker wat te make het met die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging te ondersoek.

Die intervensie-navorsingsmodel is vir hierdie ondersoek toegepas. Intervensienavorsing word soos volg deur De Vos en Strydom (2011:475) gedefinieer: "... it is defined as studies carried out for the purpose of conceiving, creating and testing innovative human services approaches to preventing or ameliorating problems or to maintaining quality of life." Intervensie beteken dus om tussenbeide te tree met die doel om probleme te voorkom of op te los. Die intervensie-navorsingsmodel bestaan uit ses fases: die eerste twee fases sluit probleem-analise gepaard met projekbeplanning in, asook die insamel van inligting sowel as 'n sintese wat op hierdie artikel betrekking het. Tydens die eerste twee fases het die navorser die rol en behoeftes van die kinderversorgers en maatskaplike werkers in die privaatplek van veilige versorging ondersoek. Hierdie fase is beskrywend en eksplorerend van aard, waartydens die navorser die behoeftes en verantwoordelikhede van die kinderversorgers ondersoek het en beskrywend te werk gegaan het om 'n duidelike beeld van die kinderversorger se sienswyses te kry (De Vos & Strydom, 2011:476).

Daar is ook in hierdie artikel gefokus op die menings en insette van maatskaplike werkers wat betrokke was by kinders in privaatplekke van tydelike versorging. Vir die doel van hierdie fase is ook van die beskrywende navorsingsdoelstelling gebruik gemaak. Hierdie navorsingsdoelstelling is benut sodat die navorser beskrywend kan verduidelik hoe die maatskaplike werkers wat in die praktyk betrokke was, dit waargeneem en ervaar het (Fouché & De Vos, 2011:96; Rubin & Babbie, 2011:134; Thyer, 2010:122).

Die volgende stappe is uitgevoer in fases een en twee onderskeidelik (DeVos & Strydom, 2011: 476-482):

Fase 1: Probleem-analise en projekbeplanning

- Identifisering en betrokkenheid van kliënte;
- Verkryging van toegang en samewerking van instellings;
- Identifisering van bekommernisse van die populasie;
- Ontleding van geïdentifiseerde probleme; en
- Opstel van doelwitte en doelstellings.

Fase 2: Insameling van inligting en sintese

Tydens die beplanning van 'n intervensie- navorsingsprojek, is dit belangrik om ondersoek in te stel na wat reeds gedoen is om die probleem te ondervang en te verstaan. Die volgende stappe is geïmplementeer:

- Die gebruik van bestaande inligtingsbronne; en
- Natuurlike voorbeelde is bestudeer.

3.5.1 Deelnemers

3.5.1.1 Populasie

Die populasie het grense aan die studie gestel deurdat dit aan spesifieke eienskappe moes voldoen, soos dat al die deelnemers betrokke moes wees by privaatplekke van tydelike versorging. Die navorser is betrokke by die Help-Net Fonds wat privaatplekke van veilige versorging in Gauteng bestuur. Met die saamstel van hierdie artikel was daar nege kinderversorgers verantwoordelik vir die versorging van die kinders binne die Help-Net Fonds organisasie. Die eerste populasie het dus bestaan uit nege kinderversorgers wat woonagtig was in die privaatplekke van tydelike versorging wat verbonde is aan die Help-Net Fonds.

Die tweede populasie het bestaan uit vier maatskaplike werkers aan wie dit opgedra is om die plasing van die kinders in privaatplekke van tydelike versorging te behartig.

3.5.1.2 Steekproefnemingsmetode

Hierdie spesifieke studie het gebruik gemaak van nie-waarskynlikheid steekproeftrekking, met die fokus op doelgerigte sowel as sneeubal steekproefneming. Volgens Strydom en Delpont (2011:392) berus doelgerigte steekproefneming uitsluitlik op die navorser se oordeel, deurdat die steekproef saamgestel word uit 'n bevolking wat die mees verteenwoordigende eienskappe van hierdie studie sal dien. Die navorser het kinderversorgers gekies wat in diens aangestel was by die Help-Net Fonds om deel uit te maak van die steekproef.

Die grootte van die steekproef het berus op die effektiwiteit van die inligting wat verkry is. Die sneeubal steekproef het die navorser in staat gestel om genoeg deelnemers te kry om aan die ondersoek deel te neem (Strydom & Delpont, 2011:393). Die bestuurder van die Christelike Maatskaplike Raad (CMR) Moreletapark is genader om aan die steekproef deel te neem, waarna sy drie maatskaplike werkers wat onder haar werk, ook verwys het om deel te neem aan die studie, as gevolg van hulle betrokkeheid by die plasing van kinders in privaatplekke van tydelike versorging.

3.5.1.3 Metode van data-insameling

Die navorser het semi-gestruktureerde onderhoude (Thyer, 2010:350) aan die hand van 'n selfopgestelde skedule gevoer met die eerste populasie (kinderversorgers) en die tweede populasie (maatskaplike werkers). Volgens Fortune *et al.* (2013:253) en Strydom (2000:121) is persoonlike onderhoude besonder voordelig, aangesien die inligting georden is, daar geen agterdog bestaan nie, mense gewoonlik meer tegemoetkomend is en die navorser bruikbare inligting bekom. Inligting word doelbewus ingesamel om die navorser te help om die probleem en navorsingsvraag beter te verstaan (Creswell, 2014:189). Oopeerde-, sowel as geslote-eindevrae is gestel. Oopeerde vrae het die deelnemers die geleentheid gegun om meer deurtastende inligting oor 'n onderwerp te verstrek, waarmee hulle verder op hul antwoorde kon uitbrei (Creswell, 2014:190; Delpont & Roestenburg, 2011:196; Fortune *et al.*, 2013:253).

Tydens die insameling van die data het die navorser gebruik gemaak van 'n bandopnemer, asook veldnotas (Creswell, 2014:198). Flick (2002:168) beskou veldnotas as 'n klassieke medium vir die dokumentering van kwalitatiewe navorsing.

3.5.1.4 Data-analise

Die kwalitatiewe data wat ingesamel is, is in temas en subtemas verwerk om dit meer hanteerbaar en sistematies te maak. Die data is verwerk aan die hand van Tesch se verwerkingsmetodes soos in Creswell (2014:198) en Poggenpoel (1998:343-344) uiteengesit. Die stappe wat die navorser gevolg het, is soos volg:

- Alle data is deurgelees en in twee groepe gesorteer, naamlik die van die maatskaplike werkers en die van die kinderversorgers;
- Onderhoude is gegroepeer en aantekeninge is gemaak;
- 'n Lys onderwerpe is opgestel na die deurlees van al die onderhoude;
- Onderwerpe is gekodifiseer en kodes is daarna langs die betrokke teksgedeelte aangeteken;
- Onderwerpe is verder in kategorieë geplaas;
- Die data is toe in temas en subtemas ingedeel;
- 'n Voorlopige analise is gedoen; en
- Indien nodig, is kodes verander.

3.1.5.5 Etiese aspekte

Strydom (2011:114) verwys na etiek as 'n stel beginsels wat regulasies bied oor die korrekte optrede teenoor die deelnemers. Etiese riglyne beskerm en gee rigting aan die data wat ingesamel is. Etiese goedkeuring is van die Gesondheid Etiekkomitee van die Fakulteit Gesondheidswetenskappe aan die Noordwes-Universiteit (Potchefstroomkampus) verkry op 14/06/2010 met die etiese nommer: NWU-00011-10-A1.

Die volgende etiese kwessies is hanteer (Reamer, 2012:310-312):

- Ingeligte toestemming van die Help-Net Fonds, privaatplekke van tydelike versorging se kinderversorgers en maatskaplike werkers wat betrokke was by die plasing van die kinders;
- Deelnemers is ingelig oor die doel van die navorsing voor die aanvang van onderhoude;
- Deelnemers se privaatheid is gerespekteer, deur aan hulle die keuse te gee om aan die studie deel te neem al dan nie;
- Kinderversorgers en maatskaplike werkers se identiteit is beskerm deurdat hulle persoonlike inligting nie bekend gemaak is nie. Creswell (2009:91) skryf die volgende in hierdie verband: "In qualitative research, inquirers use aliases or pseudonyms for individuals to protect identities.";

- Bevindinge sal aan die deelnemers bekend gemaak word na afloop van die studie deur die proefskrif elektronies aan hulle beskikbaar te stel; en
- Waar nodig, het die navorser aangebied om ontladingsessies met die deelnemers te hou. Geen van die deelnemers het die behoefte getoon om ontlaai te word nie.

3.6 BEGRIPSOMSKRYWING VAN SLEUTELTERME

3.6.1 Kinderversorgers

Barker (2014:55) omskryf 'n versorger as 'n persoon wat voorsien in die fisiese, emosionele en sosiale behoeftes van 'n ander persoon, wat gewoonlik afhanklik is en nie in sy/haar eie behoeftes kan voorsien nie. Milligan en Stevens (2006:10) beskryf 'n persoon wat op 'n 24-uurbasis betrokke is by 'n kind se daaglikse aktiwiteite en deel uitmaak van die versorging van die kind, as 'n kinderversorger.

Vir die doel van hierdie studie word 'n *kinderversorger* dus beskou as 'n persoon wat daaglik by die kind en sy wêreld betrokke is op 'n fisiese, emosionele, ontwikkelings- en sosiale vlak en die kind hierin versorg.

3.6.2 Maatskaplike werker

Volgens die Children's Act (Act 38 of 2005) word 'n maatskaplike werker omskryf as 'n "person who is registered or deemed to be registered as a social worker in terms of the Social Service Professions Act, 1978".

3.6.3 Privaatplekke van tydelike versorging

'n Privaatplek van tydelike versorging word omskryf as: 'n plek vir korttermyn-plasing (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015), vir die beveiliging van 'n kind wat sorg en beskerming benodig (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015), met die toestemming van die hof (Children's Act 38 of 2005). Daar kan tot ses kinders in die sorg van 'n privaat kinderversorger se sorg geplaas word (Bosch, 2015; Makhavhu, 2010:2-4; Meintjes *et al.*, 2007:25; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015) totdat die hof besluit om 'n meer permanente plasing te finaliseer (Makhavhu, 2010:5).

3.7 BESPREKING VAN BEVINDINGE

Vervolgens word die bevindinge wat aan die hand van die selfopgestelde skedule ingesamel is, bespreek. Eerstens word die deelnemers se demografiese profiele bespreek. Daarna word die data ooreenkomstig temas en subtemas wat geïdentifiseer is, bespreek.

3.7.1 Profiel van die deelnemers

'n Profiel van die deelnemers word kortliks weergegee met die doel om 'n geheelbeeld te vorm van die deelnemers van die betrokke ondersoek. Dertien deelnemers het aan die ondersoek deelgeneem, waarvan vier maatskaplike werkers was en nege kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging.

3.7.1.1 Organisasies waar deelnemers werksaam is

Die meerderheid deelnemers was betrokke by die Help-Net Fonds. Die maatskaplike werkers wat deelgeneem het, was werksaam by CMR (Christelike Maatskaplike Raad) Moreletapark.

3.7.1.2 Beroep van deelnemers

Die deelnemers was soos volg:

- Vier maatskaplike werkers; en
- Nege voltydse kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, verbonde aan die Help-Net Fonds.

3.7.1.3 Huwelikstatus van die deelnemers

3.7.1.3.1 Maatskaplike werkers

Drie van die maatskaplike werkers was getroud en een was geskei.

3.7.1.3.2 Kinderversorgers

Ses van die kinderversorgers was getroud, twee was enkellopend en een was geskei.

3.7.1.4 Aantal diensjare by betrokke organisasie

3.7.1.4.1 Maatskaplike werkers

Twee van die maatskaplike werkers was meer as 20 jaar betrokke by die CMR en die ander twee was reeds meer as 10 jaar in diens van CMR.

3.7.1.4.2 Kinderversorgers

Die meerderheid kinderversorgers was tussen drie en vier jaar betrokke by privaatplekke van tydelike versorging.

3.7.1.5 Geslag van die deelnemers

3.7.1.5.1 Maatskaplike werkers

Al die maatskaplike werkers wat by die studiebetrokke was, was vroulik.

3.7.1.5.2 Kinderversorgers

Van die nege kinderversorgers wat deelgeneem het aan die studie, was ses vroulik en drie manlik.

3.7.1.6 Spesialiteitsonderrig

3.7.1.6.1 Maatskaplike werkers

Een van die maatskaplike werkers het 'n BA Maatskaplikewerk-graad en drie van die maatskaplike werkers het gespesialiseerde onderrig deurdat hul beskik oor 'n Meestersgraad in Maatskaplike Werk.

3.7.1.6.2 Kinderversorgers

Die meerderheid kinderversorgers het geen verdere onderrig ontvang nadat hulle hul skoolopleiding voltooi het nie.

3.7.2 Bespreking van bevindinge

Tien temas met subtemas is geïdentifiseer. Dit word vervolgens hier onder uiteengesit; eers in tabelvorm en daarna volg die volledige bespreking. Hierdie temas is verteenwoordigend van alle deelnemers, kinderversorgers, sowel as van die betrokke maatskaplike werkers.

Tabel 3.1: Temas en subtemas rakende bevindinge

Temas	Subtemas
1. Motiewe	1.1 Redes om as kinderversorgers op te tree 1.2 Verandering van motivering
2. Die kinderversorger	2.1 Rol van die kinderversorger 2.2 Hantering van biologiese ouers van die kind 2.3 Voorkoming van verdere mishandeling 2.4 Terminering

3. Faktore wat 'n invloed het op die rol van die kinderversorger	3.1 Gesondheid 3.2 Eie trauma 3.3 Biologiese kinders
4. Opleiding	4.1 Opleiding ontvang om as kinderversorger op te tree 4.2 Opleiding benodig om as kinderversorger op te tree
5. Ondersteuning aan die kinderversorger	5.1 Finansiële ondersteuning 5.2 Praktiese hulp 5.3 Verlof/Aflos 5.4 Sosiale ondersteuning 5.5 Emosionele ondersteuning 5.6 Gemeenskapsondersteuning
6. Rol van die statutêre maatskaplike werker	6.1 Verhouding tussen kinderversorger en statutêre maatskaplike werker 6.2 Inligting ontvang van statutêre maatskaplike werker af rakende die kind 6.3 Deurlopende inligting ontvang rakende die kind
7. Profiel van die kind	7.1 Tydperk van verblyf 7.2 Ouderdom 7.3 Geslag 7.4 Kultuur
8. Hantering van kinders	8.1 Ouerskapstyl 8.2 Gedragsprobleme 8.3 Hantering van dissipline 8.4 Uitwerking van kinders op mekaar
9. Suksesse	
10. Uitdagings	

3.7.2.1 Tema 1: Motiewe

Die vraag oor motiewe is aan die deelnemers gestel om te bepaal wat die kinderversorger se motief was om as versorger op te tree asook die aanvanklike motivering daarvoor. Daar ontstaan twee sub-temas: redes om as kinderversorgers op te tree en verandering van motivering.

Sub-tema 1.1: Redes om as kinderversorgers op te tree

Daar was gepoog om die motiewe van die deelnemers te ondersoek oor hul betrokkenheid om as kinderversorgers by privaatplekke van tydelike versorging op te tree.

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

Die maatskaplike werkers was van oortuiging dat kinderversorgers om die volgende redes by privaatplekke van tydelike versorging betrokke wil raak:

“...Hulle wil diensbaar wees”;

“...Mense wil uithelp met iets en iets beteken vir ’n kind”;

“... hulle kry ’n inkomste en verblyf daaruit”;

“...Hulle was aan kinders in privaatplekke van tydelike sorg blootgestel toe hulle kinders was; die gesin van herkoms se verlede dra dus daartoe by”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

Die kinderversorgers het die volgende redes aangevoer waarom hulle betrokke wou raak by privaatplekke van tydelike versorging:

“...Ek het van kleins af ’n passie gehad om met kinders te werk”;

“...Ek wou ’n verskil in kinders se lewe maak”;

“...Die kerk waarby ons was, was betrokke by ’n kindershuis en so het ons ’n passie vir kinders ontwikkel”;

“...My vrou wou dit graag doen, ek het haar ondersteun in dit en daar was ’n vakante pos oop”.

Die meerderheid deelnemers het genoem dat hulle graag diensbaar wou wees aan die gemeenskap of dat hulle ’n verskil in ’n kind se lewe wou maak. Van die maatskaplike werkers het genoem dat hulle besef dat die finansiële aspek van die werk ook ’n bydraende faktor was

vir die kinderversorgers se motivering, aangesien 'n salaris en gratis verblyf deel uitmaak van hul pakket. Dit was vir baie van die deelnemers ook 'n geloofsoortuiging om meer betrokke te raak by privaatplekke van tydelike versorging. Die manlike deelnemers het ook genoem dat hulle betrokke geraak het by privaatplekke van tydelike versorging vanweë hul vrouens se betrokkenheid.

Hallas (2002:114) noem kinderversorgers se motiverings om as sodanig op te tree, wat bogenoemde motiverings dus bevestig. Dit sluit die volgende in: beskerming van kinders, om op te tree as rolmodel vir die kind, asook 'n bydrae tot die kinderversorgers se eie finansiële inkomste (Heller *et al.*, 2002:571). Die skrywers noem verder dat die motief vir persone se optredes as kinderversorgers ook 'n impak het op die verhouding wat hulle met die kind het. Kinderversorgers koester soms fantasieë om die kinders uit hul situasie te "red". 'n Begeerte om die kind aan te neem kan ook meebring dat die kinderversorger onbewus die kind se verhouding met sy biologiese ouers saboteer (Heller *et al.*, 2002:571). Tyebjee (2003:701) voeg egter by dat mense se oorhoofse motivering om as kinderversorgers op te tree te make het met die feit dat hulle 'n verskil in 'n kind se lewe wil maak (Buehler *et al.*, 2003:71; Buehler *et al.*, 2006:527-528; Daniel, 2011b:914; De Maeyer *et al.*, 2014:146; Marcellus, 2008:14), om aan 'n kind 'n positiewe gesinservaring te gee of omdat daar so baie kinders is, wat sorg en beskerming benodig. Tweedens is hul motivering gegrond op die betekenis wat hulle aan hul eie lewe wil gee deurdat hulle vir 'n kind iets beteken of ter wille van die invloed wat dit op hul geloofsoortuigings het (Buehler *et al.*, 2003:71; Marcellus, 2008:14). Daar word ook gevind dat mense dikwels as kinderversorgers betrokke raak weens hul betrokkenheid by ander kinderversorgers wat hulle persoonlik ken (Buehler *et al.*, 2003:71).

Sub-tema 1.2: Verandering van motivering

Die meerderheid deelnemers het aangevoer dat hulle motief nie sodanig verander het nie, maar dat hulle meer realistiese verwagtinge ontwikkel het ten opsigte van die versorging van kinders wat sorg en beskerming benodig. Hierdie stelling word deur die literatuur bevestig, deurdat Rhodes *et al.* (2003:956) noem dat ervare kinderversorgers meer realistiese verwagtinge het rakende die eise wat versorging aan hulle stel. Die maatskaplike werkers en kinderversorgers se standpunte word vervolgens weergegee:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

"...Die motivering van kinderversorgers gaan deur fases, hulle gaan deur 'n wittebrood-fase en word dan ontnugter deur realiteit";

“...Hul motiewe kan positief verander, waar dit oor die kind gaan en nie meer oor die ouer nie maar dit kan ook negatief verander deur die baie uitdagings wat hulle ervaar”;

“...Motiewe verander baie, hulle besef nie altyd wat daarmee gepaard gaan nie, hulle wil die kinders net lief hê”;

“...om kinders wat sorg en beskerming benodig te versorg word baie geromantiseer. Die aanvanklike prentjie het egter baie meer uitdagings as wat hulle dink”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...voel nie altyd of jy ’n verskil in die kinders se lewe maak nie, jy sien nie altyd die verandering nie.”

“...dit het dieselfde gebly maar ek het meer realistiese verwagtinge begin kry”.

3.7.2.2 Tema 2: Die kinderversorger

Daar is baie fasette wat deel uitmaak van die kinderversorger se verpligtinge en verwagtinge met betrekking tot die versorgingsproses. Hieruit word die volgende sub-temas geïdentifiseer: die rol van die kinderversorger; hantering van biologiese ouers van die kind; voorkoming van verdere mishandeling, en terminering.

Sub-tema 2.1: Rol van die kinderversorger

Die volgende standpunte verteenwoordig die menings van die maatskaplike werkers, sowel as dié van die kinderversorgers ten opsigte van wat as die rol beskou word van die kinderversorger met betrekking tot die versorging van die kind in privaatplekke van tydelike versorging.

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...hulle is verantwoordelik vir die fisiese en emosionele versorging van die kind. Hulle moet die kind beskerm sodat hy nie blootgestel word aan verdere gevaar nie. Hulle het ’n opvoedingsrol, ’n modelleringsrol en moet die kind se vaardighede ontwikkel”;

“...hulle moet in die basiese behoeftes van die kind vervul. Ouerlike verantwoordelikhede moet nagekom word soos versorging en die skep van ’n veilige huis. Hulle het ook verpligtinge rondom die skool aktiwiteite van die kind”;

“...hulle moet die kind ook emosioneel versorg en moet altyd geduld en insig hê om die kind se trauma aan te spreek. Hulle moet al die kind se behoeftes aanspreek”;

“...hulle moet die kind leer en begelei rondom die eise van die lewe. Hulle moet ’n normale gesinsbeeld skep vir die kind wat dit nie gehad het nie”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Ek vervul die rol van ’n ma, vul leemtes, bou kinders op, vul hulle emosioneel aan, verkondig die evangelie aan hulle, sorteer die chaos van hulle lewe uit en ek moet elke kind anker in realiteit”;

“...pas dissipline toe, ek is verantwoordelik vir hulle versorging en opvoeding en ek moet ook betrokke wees by hulle skool en skoolaktiwiteite”;

“...die ma het ’n groter rol in terme van die versorging van die kinders, die pa speel nie so ’n groot rol nie. Ons pas dissipline toe en is betrokke by hulle skoolaktiwiteite”;

“...die ouer moet ’n konneksie hê met die kind. Dit is die ouer se rol om die kind se vertroue te wen”.

Die literatuur beklemtoon dat dit belangrik is om duidelikheid te hê oor die rol wat die kinderversorger moet vervul ter versorging van die kind. Die belangrikste rol van ’n kinderversorger is die van ouerskap. Met ouerskap word die volgende bedoel: gespesialiseerde versorging aan kinders; hantering van kind se emosionele, sosiale en fisiese behoeftes; bewaring van skool-en mediese verslae; hulp met aanpasbaarheid in alternatiewe sorg asook netwerking met onderwysers, terapeute en mediese personeel wat belange het by die kind (Buehler *et al.*, 2006:527-527; Rhodes *et al.*, 2003:956). Die kinderversorger het verder ’n belangrike taak wat betref hul betrokkenheid by die skool waar die kind ingeskryf is, asook die kind se aanpassing by sy nuwe tuiste (Pears *et al.*, 2010: 1560). Wilson (2006:501) gebruik die term “responsive parenting” en noem dat dit uiters belangrik is by suksesvolle plasing van ’n kind wat sorg en beskerming benodig. “Responsive parenting” verwys daarna: om die binding met ’n kind sensitief te hanteer; die kind se selfbeeld te versterk; met insig en begrip teenoor die kind op te tree; met voorspelbaarheid teenoor die kind op te tree (die kind moet weet wat om te verwag), op die uitkyk te wees vir positiewe veranderings in die kind se lewe en onbeheersde gedrag op aanvaarbare wyse te hanteer.

In ’n vraag of beide ’n vader- en moederfiguur nodig is vir die versorging van kinders in privaatplekke van tydelike versorging het die meerderheid deelnemers aangedui dat dit die ideaal is maar dat die samelewing so verander het, dat dit nie altyd moontlik is nie. In die literatuur word die rol van die vader beklemtoon en word daar genoem dat hy ’n bydrae lewer tot die stabiliteit wat die kind ervaar (Combs-Orme & Orme, 2014:78; Proctor *et al.*, 2011:433). Rhodes *et al.* (2003:958) meen dat die vaderfiguur onderskat word in die versorging van kinders

wat sorg en beskerming benodig. Laasgenoemde skrywers stel voor dat daar meer navorsing gedoen moet word oor die rol wat die vader speel, aangesien die meeste navorsing gebaseer is op die rol van die moeder (Hudson & Levasseur, 2002:859). Daar word verder gevind dat kinderversorgers wat in 'n huwelik staan, mekaar in hul take ondersteun (Buehler *et al.*, 2003:73).

Sub-tema 2.2: Hantering van biologiese ouers van kind

Maatskaplike werkers en kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging verskil van mening wanneer dit kom by die kontakbesoeke en betrokkenheid van die biologiese ouer by die kind wat sorg en beskerming benodig. Die volgende response word weergegee om die standpunte te illustreer:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...die kind verlang na die ouer, die ouer gee 'n mate van geborgenheid. Dit kan egter ook ontwrigting veroorsaak. Kinderversorgers voel bedreig deur die biologiese ouers”;

“...volgens die wet (Children's Act 38 of 2005) moet die kind kontak hê met die ouers, maar die kind reageer nie altyd goed op die kontak nie. Dit is egter moeilik om te bewys aan die hof dat die kontak nie goed is vir die kind nie”;

“...Kontak tussen die biologiese ouers en die kind kan negatief wees, daar kom baie gedragsprobleme na vore na besoek van die ouers. Die kinders het egter soms ook 'n behoefte aan hul ouers.”;

“...Kontak tussen die ouer en die kind het 'n invloed op die kind se gedrag. Die kinders reageer amper soos kinders wat deur 'n egskeiding gaan. Daar is bv. 'n ander stel reëls wat geld by die ouers as by die kinderversorgers. In party gevalle is dit egter positief”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Kontak met die biologiese ouers is baie negatief vir die kind. Ouers het meeste kere 'n slegte invloed op die kind, hulle het dikwels nie insig in die kind se lewe nie”;

“...Kontak is belangrik maar ouers skep verkeerde, onrealistiese verwagtinge by die kinders”;

“...elke keer nadat die kind kontak gehad het met die ouer, beleef die kind dit as verwerping as die ouer weer moet weggaan”;

“...Ouers daag nie altyd op vir besoeke nie, dit maak die kinders deurmekaar”.

Die literatuur het ook aangedui dat kinderversorgers verskillende menings huldig oor die biologiese ouers van die kind. Sommige kinderversorgers oor-identifiseer met die kind se ouers en raak sodoende baie betrokke by hul lewens. In so 'n geval probeer die kindersorger so gou moontlik die kind met sy ouer verenig. In die meeste gevalle beskou die kinderversorgers egter die biologiese ouers as onbevoeg en probeer dan om die verhouding tussen die kind en sy ouers te kelder. Dit is egter die kindersorger se toegewydheid aan die kind wat meebring dat hy/sy die verhouding tussen die kind en sy ouers wil verhinder. Daar word voorgestel dat die betrokke maatskaplike werker in gesprek moet tree met die kindersorger om dié se bekommernisse aan te hoor en dit dan te bespreek binne die raamwerk van die beplande aanbevelings rakende die kind se toekoms (Heller *et al.*, 2002:564; Sanchirico & Jablonka, 2000:197). Fish en Chapman (2004:137) bevestig egter ook dat wanneer biologiese ouers nie hul kontakbesoeke soos beplan, met die kind nagekom het nie, dit die kinders ontwig. Fernandez (2009:1099) voeg egter by dat alhoewel 'n kindersorger moontlik 'n positiewe verhouding met 'n kind het, die kind nog steeds na meer kontak met sy/haar biologiese ouers verlang. Daar was verder klem gelê daarop dat die kinderversorgers ondersteun moet word in hul rol om goeie binding met die kind in hul sorg te bewerkstellig, maar terselfdertyd die kind se behoefte aan kontak met hul biologiese ouers te begryp. Daar is ook verder klem gelê op die kindersorger wie se insig ontwikkel moet word in hoe belangrik dit is dat die kind steeds 'n goeie verhouding met sy biologiese ouers moet hê, wanneer dit in die beste belang van die kind is en dat die kindersorger die kind daarop moet voorberei wanneer kontakbesoeke gereël word (Buehler *et al.*, 2006:527-528; Sanchirico & Jablonka, 2000:185).

Sub-tema 2.3: Voorkoming van verdere mishandeling

Beide die groepe deelnemers het bevestig dat hulle daarvan bewus was dat kinders soms verder deur die kinderversorgers mishandel word nadat hulle in veilige bewaring geplaas is. Literatuur het die deelnemers se stellings bevestig en noem dat verdere mishandeling van kinders in alternatiewe sorg dikwels aangevuur word deur die kind se onbeheersde gedrag. Die kindersorger het dit egter beskou as verdiende straf (Buehler *et al.*, 2006:527-528; Hobbs *et al.*, 1999:1248).

Sub-tema 2.4: Terminering

Kindersorgers in privaatplekke van tydelike versorging ervaar die terminering van 'n kind se plasing in hul sorg besonder traumaties. Maatskaplike werkers wat die kinders in die kindersorger se sorg geplaas het, besef daar is verliese wat ervaar is. Hulle het die volgende gevoelens wat ervaar is, verwoord:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...kinderversorgers voel afgestomp wanneer die kind weggaan”;

“...as die plasing positief was, is dit ’n verlies maar as die plasing negatief was, is dit ’n verligting”;

“...die kinderversorgers het ’n behoefte om te weet hoe dit met die kind gaan”;

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...terminering is moeilik, veral as die kind terug gaan na die ouers en die situasie by die huis het nie verander nie”;

“...ek beleef weer my eie kind se dood”;

“...as jy weet dat die kind geskuif word na ’n beter plek is dit meer aanvaarbaar”;

“... ek is hartseer en emosioneel as die kinders weggaan”;

“... is vir my moeilik as hulle weggaan, mens bou verhouding met die kinders”.

Daar word van kinderversorgers verwag om toegewyd teenoor die kind op te tree wat in hul sorg geplaas is, lief te wees vir die kind, om die kind te hanteer asof hy hulle eie is maar tog bestaan die moontlikheid dat daardie kind uit hul sorg verwyder word (Heller *et al.*, 2002:561). Brown en Campbell (2007:1017) beklemtoon dat dit moeilik vir kinderversorgers is om kinders te laat gaan. Hulle beleef die terminering van ’n kind se sorg uiters traumaties; daarom is dit belangrik dat hulle deurlopende inligting ontvang as die kind die privaatplek van tydelike versorging verlaat (Buehler *et al.*, 2003:69-70; Daniel, 2011b:914; Fisch & Chapman, 2004:137; Hudson & Levasseur, 2002:862). Die literatuur gaan verder deur te sê dat kinderversorgers voel, hulle moet steeds ’n rol in ’n kind se lewe vervul nadat sy sorg getermineer is (Brown & Campbell, 2007:1019; Daniel, 2011b:914). Dit kan wissel van telefoniese kontak tot langer kontakssessies, soos naweekbesoeke of selfs vakansies (Brown & Campbell, 2007:1019).

3.7.2.3 Tema 3: Faktore wat ’n invloed het op die rol van die kinderversorger

Daar is verskeie faktore wat ’n invloed kan hê op die mate waarin die kinderversorger die kind versorg: die kinderversorger se gesondheid, hul eie trauma wat hulle in die verlede ervaar het, asook die rol wat hul eie biologiese kinders in hul lewe speel. Daar was vervolgens op hierdie aspekte ingegaan om te bepaal of dit enige invloed het op die wyse waarop die kinderversorger hierdie rol vervul.

Sub-tema 3.1: Gesondheid

Al die deelnemers het aangedui dat gesondheid 'n belangrike deel uitmaak van die kinderversorger se taakvervulling. Die deelnemers het genoem dat goeie gesondheid baie belangrik is aangesien die werk met die kinders in hul sorg fisies en emosioneel uitdagend is. Daar word verder genoem dat ouderdom ook 'n belangrike rol speel, aangesien die kinderversorger minder geduld kan hê namate die ouderdom intree. Geiger *et al.* (2013:1363) en Marcellus (2008:19) noem egter dat 'n persoon se ouderdom en gesondheid aanleiding kan gee daartoe dat hulle as kinderversorgers uittree.

Sub-tema 3.2: Eie trauma

Die navorser wou verder ondersoek of die kinderversorger se eie trauma 'n moontlike invloed kan hê op die versorging van die kinders wat sorg en beskerming benodig, wat in hulle sorg geplaas is. Dit wil voorkom of beide groepe deelnemers besef dat die kinderversorger se eie trauma 'n invloed in hul lewe het in die versorging van kinders. Die volgende response word weergegee.

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

"...kinderversorgers se eie trauma het definitief 'n invloed";

"...As hulle nie met hulle eie trauma 'deal' nie kan iets van die kinders hulle 'trigger' en hul eie trauma kan so weer na vore kom";

"...Ja, onverwerkte trauma word oorgedra na die kind";

"...Ouerskap herkonfronteer kinderversorgers met die versorging van 'n kind, veral by dissipline. Die kind se gedrag kan die kinderversorger dikwels 'trigger' en dan kan die kinderversorger ontoepaslik optree, veral as dit nie in terapie aangespreek word nie".

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

"...Jy het grense en privaatheid nodig om afstand te behou. Jy gee heeltyd van jouself aan die kinders, daarom is afstand soms nodig";

"...my eie kind is dood, elke keer wanneer 'n kind weggaan, word ek weer herroep tot daardie trauma";

"...jy het meer empatie met die kind, jy wil dit vir hom beter maak";

"...jou empatie verhoog teenoor die kinders en maak dat jy deur jou eie trauma werk".

Fish en Chapman (2004:137) het in hul studie bevestig dat wanneer 'n kinderversorger hul eie trauma verwerk, hul meer “beskikbaar/toeganklik” is vir die kinders in hul sorg en sodoende ontvang die kind se behoeftes ook meer aandag. Dozier *etal.* (2002:10) is ook van mening dat kinderversorgers hulle eie trauma moet verwerk aangesien dit 'n invloed kan hê op die wyse waarop hulle kinders hanteer.

Sub-tema 3.3: Biologiese kinders

Wanneer persone by die Help-Net Fonds gekeur word om as kinderversorgers op te tree is dit 'n vereiste dat hul eie, biologiese kinders onafhanklik is en nie meer in hul sorg is nie. Die rede hiervoor is dat die bestuur wil voorkom dat die kinderversorger in 'n posisie moet verkeer waar hulle kant moet kies tussen hulle eie biologiese kinders en 'n kind wat sorg en beskerming benodig, as daar 'n insident ontstaan. Al die kinderversorgers se biologiese kinders was dus reeds onafhanklik en het hul eie gesinne gehad.

Die deelnemers het die volgende inligting bekendgemaak rakende die rol wat biologiese kinders in hul lewe speel:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...as ouerpaar moeilike kinders van hul eie gehad het, het hulle meer begrip vir getraumatiseerde kinders. Mense wat alreeds oumas en oupas is, is nie noodwendig goeie kinderversorgers nie, hulle het nie altyd die geduld nie”;

“...volwasse biologiese kinders kan 'n ondersteuningsnetwerk vir hul ouers wees”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...My kinders is bekommerd oor my gesondheid en ouderdom en ek kan nie 'n ouma wees vir my eie kleinkinders nie”;

“...ons kinders het geen invloed nie”;

“...hulle is positief teenoor die kinders in die huis”;

“... ons kleinkinders en kinders is baie betrokke by die huis”.

Dit wil voorkom of die meeste kinderversorgers se volwasse biologiese kinders hulle het in hul rol as kinderversorgers by privaatplekke van tydelike versorging ondersteun.

3.7.2.4 Tema 4: Opleiding

Opleiding is 'n belangrike aspek wat aandag moet geniet. Die navorser wou eerstens ondersoek instel daarna of die kinderversorgers enige opleiding ontvang het voordat hulle begin optree het as kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging en tweedens watter opleiding beskou word as noodsaaklik om hul taak as kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te vergemaklik.

Sub-tema 4.1: Opleiding ontvang om as kinderversorger op te tree

Die maatskaplike werkers en kinderversorgers het die volgende te kenne gegee rakende die opleiding wat hulle ontvang het voordat hulle met hul taak begin het.

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...hulle ontvang opleiding deur die welsynstruktuur”;

“...kinderversorgers is veronderstel om opleiding te ontvang maar dit gebeur nie altyd nie”;

“...die opleiding is egter baie basies”;

“...CMR Moreleta bied opleiding maar in die praktyk is dit egter nie altyd die geval nie”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...ek het geen opleiding ontvang vir my rol as kinderversorger nie”;

“...het een lesing bygewoon oor pleegsorg wat baie insiggewend was”;

“...niks”.

Die literatuur bevestig dat kinderversorgers weinig opleiding ontvang het wat meebring dat hulle nie voldoende toegerus is vir die versorging van hierdie kwesbare kinders nie (Bernard, 2014:87; Sanchirico & Jablonka, 2000:201). Kinderversorgers glo dikwels as hulle hul eie biologiese kinders met sukses grootgemaak het, hulle daardie selfde vaardighede kan aanwend om kinders wat sorg en beskerming nodig het, te versorg. Kinderversorgers ervaar egter ook soms dat hulle nie goed genoeg gekwalifiseer is om as kinderversorgers op te tree nie (Heller *et al.*, 2002:562). Dit is egter belangrik dat kinderversorgers opleiding van goeie gehalte moet ontvang om die kind se gedrag beter te begryp, asook om die kind se gedrag beter te kan hanteer (Pacifici *et al.*, 2006:1329).

Sub-tema 4.2: Opleiding benodig om as kinderversorger op te tree

Die navorser wou verder ondersoek instel om vas te stel watter opleiding die maatskaplike werkers, sowel as die kinderversorgers, as belangrike elemente van sodanige voorbereiding beskou het. Die volgende inligting het na vore gekom oor die tipe opleiding wat maatskaplike werkers en kinderversorgers as belangrik beskou rakende die versorging van die kind wat sorg en beskerming benodig:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...dit is belangrik vir die kinderversorger om deel te wees van deurlopende groepe omdat dit ondersteuning bied. Hulle moet verder opleiding ontvang in: ontwikkelingsfases van kinders en gedragsprobleme soos aandaggebreksindroom. Binding, wat dit is en hoekom dit so belangrik is, die medikasie van kinders. Die behoeftes van die biologiese ouers moet ook aan die kinderversorgers verduidelik word en hoe om die emosies van die ouer en die kind te hanteer wanneer die kind weggaan”;

“...wat die wet (Children’s Act 38 of 2005) alles sê, hoe hofverrigting werk, wat die kinderversorgers se verantwoordelikhede alles is en die emosionele behoeftes van die kind”;

“...disipline omrede die kinders nie mag pak kry nie, wat mag die kinderversorger doen en wat nie gedoen mag word nie, hoe om jou as kinderversorger te beskerm, etiese aspekte”;

“...suksesverhale van ander kinderversorgers en ondersteuningsnetwerke sodat die kinderversorgers voel hulle is nie alleen nie”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“... riglyne vir versorging, wat mag jy doen, wat mag jy nie doen nie. Kinderversorgers moet gekeur word”;

“...ek is nie seker watter opleiding nodig is nie maar meer voorbereiding is nodig. Dit was vir my ’n groot skok. Mens moet dalk eers tydelik betrokke raak”;

“...jy moet iets van alles rondom kinders weet. Mens raak ‘qualified by experience’, jy kan geen twee kinders dieselfde hanteer nie”;

“...hoe om kinders se gedrag te hanteer”.

Inligting wat uit die literatuur geïdentifiseer is dui aan wat moontlik deel kan uitmaak van die persoon se opleiding om as kinderversorger te kan optree, wat dan ook in die volgende paragrawe omskryf word.

Persone moet vertrouwd wees met die welsynstruktuur ten opsigte van hofverrigtinge, en wetlike en etiese aspekte rakende die kind (Marcellus, 2008:18; Murray *et al.*, 2011:154). Gepaard hiermee moet die persoon die regte verantwoordelikhede van die kinderversorger en ander professionele persone wat by die kind wat sorg en beskerming benodig betrokke is, kan identifiseer (Cooley & Petren, 2011:1972; Heller *et al.*, 2002:56).

Die kinderversorgers moet bewus wees van beskikbare dienste aan kinders wat sorg en beskerming benodig (Cooley & Petren, 2011:1971; La Chance, 2005:22; Murray *et al.*, 2011:155; Pears *et al.*, 2010:1561) asook wat die betrokkenheid by die skool en skoolaktiwiteite behels (Pears *et al.*, 2010:1561).

Persone wat as kinderversorgers optree, moet ook opgelei wees om die verskillende ontwikkelingsfases van die kind te kan herken (Heller *et al.*, 2002:562-566; La Chance, 2005:22; Murray *et al.*, 2011:155) en wat die impak van ontwikkelingsagterstande op die kind kan wees (Heller *et al.*, 2002:562).

Die verhouding tussen die kinderversorger en die kind wat sorg en beskerming benodig, het 'n groot invloed op die bindingsterapie-proses (Buehler *et al.*, 2003:77; Heller *et al.*, 2002:570; Macdonald & Turner, 2005:1278; Murray *et al.*, 2011:155).

Die kind wat sorg en beskerming benodig, kan baie emosionele behoeftes hê (Cuddeback & Orme, 2002:899; Murray *et al.*, 2011:154; Pears *et al.*, 2010:1561). Daarmee saam is die invloed van trauma op die kind ook 'n aspek waardeur die kinderversorger gekonfronteer kan word (Heller *et al.*, 2002:562; La Chance, 2005:29; Macdonald & Turner, 2005:1278). In sulke gevalle kan die kind onbeheersde gedrag toon en die kinderversorger sal moet weet hoe om daarmee om te gaan (Cuddeback & Orme, 2002:899; Daniel, 2011b:914; Davies *et al.*, 2015:39; Heller *et al.*, 2002:562; Murray *et al.*, 2011:149). Hiperaktiwiteit is ook een van die gebiede waardeur die kinderversorger gekonfronteer kan word tydens die versorging van die kind wat sorg en beskerming benodig (Daniel, 2011b:914; Heller *et al.*, 2002:569; Macdonald & Turner, 2005:1278) asook post-traumatiese spanning (Heller *et al.*, 2002:569; Macdonald & Turner, 2005:1278), geestestoestande (Cuddeback & Orme, 2002:899) en selfmoord-gedagtes (Heller *et al.*, 2002:569).

Die kinderversorger sal toegerus moet word om gepaste dissipline op die kind wat sorg en beskerming benodig te kan toepas, wat lyfstraf uitsluit (Davies *et al.*, 2015:39; Heller *et al.*, 2002:569), en die belangrikheid van roetines in die lewe van die kind (Heller *et al.*, 2002:564).

Wanneer dit by ouderdomtoepaslike seksuele gedrag kom, moet die kinderversorger die verskil kan uitken tussen seksuele gedrag vanweë blootstelling aan seksuele misdrywe, asook die hantering daarvan (Cuddeback & Orme, 2002:899; Heller *et al.*, 2002:566-569; Macdonald & Turner, 2005:1278).

Kinders wat sorg en beskerming benodig, sal soms mediese versorging nodig hê en daarom moet die kinderversorger vertrouwd wees met die basiese mediese hulp asook wanneer professionele mediese hulp bekom moet word (La Chance, 2005:21-22; Murray *et al.*, 2011:154).

Dit kan soms gebeur dat die kind se begrip rakende biologiese ouers geprikkel word en dan moet die kinderversorger opgelei wees om te weet hoe om dit te hanteer en hoe om die kind se begrip rakende biologiese ouers gesond te laat ontwikkel (Cooley & Petren, 2011:1971; Heller *et al.*, 2002:564; Murray *et al.*, 2011:154; Sanchirico & Jablonka, 2000:200).

Dit is nodig dat kinderversorgers nie net deur die negatiewe aspekte rakende die kind wat sorg en beskerming nodig het, gekonfronteer word nie, maar ook deur die suksesverhale van onder andere 'n kind wat presteer (Brown & Campbell, 2007:1018). Die kinderversorger moet toesien dat selfsorg plaasvind om effektief te kan versorg. Kinderversorgers wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging, sal ook moet leer hoe om met verlies om te gaan wat betref wisseling van kinders wat sorg en beskerming benodig (Murray *et al.*, 2011:155).

Die literatuur het bevestig herhaaldelik dat kinderversorgers nie voldoende opleiding ontvang nie (Cuddeback & Orme, 2002:899; Sanchirico & Jablonka, 2000:194). Hierdie opleiding moet egter nie eenmalig plaasvind nie, maar op gereelde basis in die vorm van ondersteuningsgroepe. Dit is belangrik dat verder bepaal moet word watter opleiding vir kinderversorgers nodig is om hul taak om in die kind se beste belang te kan optreede vergemaklik (Bernard, 2014:90-91; Heller *et al.*, 2002:569; Sanchirico & Jablonka, 2000:200). 'n Baie belangrike aspek wat in die literatuur aandag geniet, is dat daar aangemoedig word dat dit nie slegs die kinderversorgers sal wees wat opleiding moet ontvang om hul taak te vergemaklik nie maar dat die maatskaplike werkers ook ingesluit moet word sodat die suksesvolle versorging van die kind wat sorg en beskerming benodig, in spanverband kan geskied (Buehler *et al.*, 2003:69; Holland & Gorey, 2004:131; Pithouse *et al.*, 2002:212).

3.7.2.5 Tema 5: Ondersteuning aan die kinderversorger

Om as 'n kinderversorger op te tree is daar verskeie ondersteuningsaspekte wat daartoe kan meewerk dat 'n kinderversorger se taak vergemaklik kan word. Die volgende sub-temas was geïdentifiseer: finansiële ondersteuning; praktiese hulp; verlof/aflos, sosiale ondersteuning; emosionele ondersteuning en ondersteuning van die gemeenskap se kant.

Sub-tema 5.1: Finansiële ondersteuning

Die vraag is aan die deelnemers gestel of die kinderversorgers genoeg finansiële ondersteuning in privaatplekke van tydelike versorging ontvang.

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...staatsubsidie is baie min, groter organisasies het meer finansiële hulp”;

“...nee, kinders se uitgawes is baie hoog as gevolg van hulle behoeftes”;

“...nie altyd genoeg nie; behoeftes is groot”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...ja, ek het genoeg finansies om die kinders te versorg”;

“...nee, kinders het baie uitgawes by die skool”;

“...aanvanklik was die finansies goed. Die departement (Departement van Maatskaplike Ontwikkeling) kom egter nie hulle deel na in terme van plek van veiligheidstoelae nie. Die tarief was nog nooit verhoog in sewe jaar nie”.

Dit wil voorkom of die deelnemers gemengde gevoelens het wanneer dit by toereikende finansiële hulp kom. Daar moet egter bygevoeg word dat al die kinderversorgers in hierdie studie by die Help-Net Fonds betrokke was, waar hulle oor addisionele fondse beskik het om hul taak as kinderversorgers te vergemaklik. Heller *et al.* (2002:559) noem dat kinders wat sorg en beskerming benodig, baie onkoste het (Cuddeback & Orme, 2002:898; Geiger *et al.*, 2013:1362; Hudson & Lévassé, 2002:860), veral omdat hulle meestal met baie mediese probleme soos kroniese siektes of wanvoeding in die huis opgeneem word. Hulle word gewoonlik geplaas sonder dat hulle gediagnoseer is of enige behandeling ontvang het waarna die kinderversorger dan in hierdie behoeftes moet voorsien (Heller *et al.*, 2002:559).

Sub-tema 5.2: Praktiese hulp

Die navorser wou ondersoek instel daarna of die kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging genoeg praktiese hulp van ander persone of instansies ontvang het om hulle in hul taak as kinderversorgers te ondersteun. Die twee groepe deelnemers se menings was ook baie verskillend rakende die tipe hulp wat benodig word. Hier volg beide groepe se response:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...nie altyd nie”;

“... hulle het gewoonlik genoeg assistente maar hulle is egter nie goed opgelei om kinders te hanteer en te versorg nie”;

“...ja, soms het hulle ekstra hulp nodig as hulle nie by alles uitkom nie”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...ja, maar maatskaplike werkers is nodig om hulp te bied hoe om kinders te hanteer”;

“...ja, maar het soms meer hulp nodig as dit by die huiswerk van kinders kom”;

“...hulp is ook nodig om kinders by al hul verskillende skole uit te kry”;

“...meer hulp is nodig”.

Timmer *et al.* (2006:3) bevestig die deelnemers se siening dat wanneer kinders met gedragsprobleme presenteer dit belangrik is dat die maatskaplike werker met die kinderversorger moet saamwerk om 'n positiewe verhouding met die kind te bou, asook om sy gedragsprobleme te hanteer. Daar word verskeie kere in die literatuur bevestig dat kinderversorgers nie genoeg ondersteuning kry ter hantering van kinders se gedragsprobleme nie (Buehler *et al.*, 2003:68; Pithouse *et al.*, 2002:212). Leathers *et al.* (2011: 8-9) is van mening dat ondersteuning deur intervensie aan die kinderversorgers hul dissiplineringsmetodes verander en dit meer begrip vir die kind se gedragsprobleme meebring. Hierdie ondersteuning kan in die vorm van groepe, huisbesoeke of telefoonoprope wees. Daar is egter beklemtoon dat die ondersteuning en opleiding deurlopend moet wees. Daar is verder 'n behoefte by kinderversorgers om ook ondersteun te word rakende terapeutiese dienste en die vervoer van kinders na hul skole en verskeie afsprake soos vir mediese besoeke (Cuddeback & Orme, 2002:893).

Sub-tema 5.3: Verlof/Aftyd

By die Help-Net Fonds waar die kinderversorgers betrokke was, het hulle 'n naweek een maal per maand verlof gekry om weg te gaan en te rus. Verder het hulle ook 'n addisionele 21 dae per jaar verlof gekry wat hulle kon gebruik. Die navorser wou uitvind of die kinderversorgers voel hulle het genoeg tye af waarin hulle kan rus en ontspan. Vervolgens word die maatskaplike werkers en die kinderversorgers se menings weergegee:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

"...nie altyd nie";

"...nee, dit is onvoorspelbaar want jy weet nie altyd of jy 'n kind gaan kry of nie";

"...nee, mense sien gewoonlik nie daarvoor kans om as aflos op te tree nie";

"...hulle kan meer kry. Hang af van die kinders in die huis, byvoorbeeld as die kinders in die skool is, het hulle meer vrye tyd".

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

"...nee, mense sien nie altyd kans vir so 'n groot verantwoordelikeheid nie";

"...nee, ons het nie altyd mense gekry wat dit wou doen nie. Die kinders maak dit moeilik vir aflos-kinderversorgers omdat hulle meer kanse vat".

Daar is herhaaldelik deur die literatuur klem gelê daarop dat kinderversorgers groter behoefte aan af tye het, maar dat hulle dit nie altyd finansieel kan bekostig nie (Cuddeback & Orme, 2002:898; Daniel, 2011b:914; Geiger *et al.*, 2013:1362; Hudson & Levasseur, 2002:860).

Sub-tema 5.4: Sosiale ondersteuning

Die twee groepe deelnemers huldig verskillende menings wanneer dit kom by die sosiale ondersteuning van kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging.

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

"...nee, kinderversorgers word dikwels geïsoleer as gevolg van die kind se gedrag";

"...kinderversorgers het nie altyd tyd vir hulself nie, die kinders eis alle tyd op";

"...hang af of van die familie en vriende betrokke is en ook van die kinderversorger se persoonlikheid".

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“..ja, soms te veel”;

“...familie het ons ondersteun”;

“...ons kinders en kleinkinders was baie betrokke”.

Die literatuur bevestig dat die meeste kinderversorgers se ondersteuning van hul familie en vriende se kant gekom het. Daar blyk egter tog by die kinderversorgers die behoefte te wees dat ander rolspelers uit die praktyk hulle ook sosiaal moet ondersteun (Geiger *et al.*, 2013:1362).

Sub-tema 5.5: Emosionele ondersteuning

Die volgende response is ontvang op die vraag of die kinderversorgers genoeg emosionele ondersteuning ontvang:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...nee, kinderversorgers beleef baie persoonlike krisisse”;

“...nee, hulle het nie altyd die ondersteuning van ’n maatskaplike werker nie. Die maatskaplike werkers bied nie altyd emosionele ondersteuning nie; hulle hanteer gewoonlik net die wetlike aspekte”;

“...nee, nie genoeg nie. Hulle het ’n mentor nodig om ontlont te word”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“..ja, ek kry genoeg emosionele ondersteuning van vriende en familie”;

“...het mekaar ondersteun as man en vrou”.

Hudson en Levasseur (2002:860) het in hul studie bevind dat kinderversorgers die behoefte uitgespreek het om iemand byvoorbeeld te skakel as daar ’n situasie is wat hulle nie weet hoe om te hanteer nie. Die skrywers voeg verder by dat daar gevind is dat kinderversorgers respek, erkenning en begrip as emosionele ondersteuning beskou (Geiger *et al.*, 2013:1361; Hudson & Levasseur, 2002:861). Daar is ook sterk behoefte aan emosionele ondersteuning wanneer ’n kind die privaatplek van tydelike versorging verlaat en die kinderversorger agtergelaat word om die verlies te verwerk (Geiger *et al.*, 2013:1362).

Sub-tema 5.6: Gemeenskapsondersteuning

Die gemeenskap het dikwels 'n groot rol gespeel in die voortbestaan van privaatplekke van tydelike versorging. Die navorser het die vraag aan die deelnemers gestel of hulle genoeg ondersteuning van die gemeenskap ontvang het. Die volgende inligting is deur hulle verskaf:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...ja, gemeenskap wil graag betrokke raak”;

“...nee, gemeenskap weet nie altyd van die huise nie”;

“...nee, dit hang af van die ouer se persoonlikheid. Die familie en vriende kan tot 'n mate betrokke wees”;

“...nee, baie meer nodig van besighede en individue”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...ja, soms te veel. Die gemeenskap kan baie inmeng”;

“...ja, die kerke en myn-maatskappye is baie betrokke”;

“...nee, ons het van sosiale media gebruik gemaak om sekere behoeftes van die huis bekend te maak”;

“...daar was soms baie beloftes gemaak wat nie altyd nagekom is nie”.

3.7.2.6 Tema 6: Rol van die statutêre maatskaplike werker

Die rol wat die statutêre maatskaplike werkers in privaatplekke van tydelike versorging vervul, is uiters belangrik. Die volgende subtemas het na vore gekom: die verhouding tussen die kinderversorger en statutêre maatskaplike werker, inligting ontvang van die statutêre maatskaplike werker af rakende die kind en deurlopende inligting ontvang rakende die kind.

Sub-tema 6.1: Verhouding tussen kinderversorger en statutêre maatskaplike werker

'n Goeie verhouding tussen die statutêre maatskaplike werker en die kinderversorger is uiters noodsaaklik, tog blyk daar kommer te heers as gekyk word na die inligting wat deur die deelnemers verskaf is ten opsigte van hoe hulle hul verhouding met die statutêre werker ervaar het:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...hang af van elke kantoor”;

“...’n goeie verhouding is noodsaaklik”;

“...CMR Moreleta het positiewe verhoudings met hul kinderversorgers maar ek het al gehoor van kinderversorgers wat nooit kontak met hul maatskaplike werker het nie”;

“...dit kan goed wees as daar gereelde besoeke is en maatskaplike werker wys sy stel belang in beide die kind en die kindersorger”.

Standpunte verteenwoordigend van die kindersorgers

“...nie altyd goed nie; opinie met maatskaplike werker verskil oor kinders waarheen hulle gaan of as hulle hul ouers besoek”;

“...nie almal is ewe goed en betrokke nie, van sommige hoor jy nooit van nie”;

“...as vaderfiguur het ek niks te make met hulle nie, my vrou maak kontak met hulle”;

“...nie altyd genoeg inligting van kind gegee nie, veral wanneer kind aanvanklik geplaas word”.

Dit wil uit die literatuur voorkom of maatskaplikewerk-organisasies poog om kindersorgers te ondersteun, maar weens ’n gebrek aan fondse en ’n gebrek aan personeel, dit nie altyd plaasvind nie. Dit is baie belangrik vir die maatskaplike werkers om gereeld terugvoer aan die kindersorger te gee (Rhodes *et al.*, 2003:958). Hierdie terugvoer en ondersteuning kan in die vorm van groepe, huisbesoeke of telefoonoprope wees. Leathers *et al.* (2011:9) beklemtoon egter ook die feit dat die ondersteuning en opleiding deurlopend moet wees. Daar word egter ondervind dat kindersorgers nie altyd vir hulp of raad gevra het nie, uit vrees dat hulle onbevoeg sou voorkom. Hulle het verder ook beleef dat hulle stem nie gehoor word wanneer dit by die beplanning van die kind se toekoms kom nie (Daniel, 2011b:914; Heller *et al.*, 2002:562-563). Kindersorgers het die volgende te kenne gegee oor wat hulle beskou as goeie eienskappe in ’n maatskaplike werker: om belangstelling te toon in die kindersorger; maklik bereikbaar en beskikbaar te wees; hulle by hulle woord te hou; daar te wees om na hulle te luister en hulle aan te moedig; bewus te wees van hulle behoeftes en omstandighede; hulle op hoogte te hou en hulle by die beplanning van die kind te betrek; hulp te verleen ten opsigte van die indien van betalings asook met klagtes waaraan aandag gegee moet word; om aan die kind se belange en behoeftes aandag te gee deur die kindersorger hierby te betrek. Na aanleiding van laasgenoemde het Fisher *et al.* (2000:231-232) verder gegaan en die volgende bygevoeg, naamlik dat wanneer ’n plasing misluk, daar met versigtigheid omgegaan moet word

om die kind én die kinderversorger te ondersteun; dit in 'n ernstige lig beskou moet word en werk gemaak moet word daarvan wanneer kinderversorgers te kenne gee dat hulle dit moeilik vind om 'n kind se probleemgedrag of die biologiese ouers en die families te hanteer; nie die kinderversorgers te beskou as beskuldigdes wanneer daar sprake van mishandeling is nie, maar om alle betrokke persone bymekaar te kry en die saak deeglik te bespreek en te ondersoek.

Kinderversorgers en maatskaplike werkers moet deel uitmaak van die spanbenadering om sodoende in die beste belang van die kind te kan optree (Buehler *et al.*, 2006:549-550; Cooley & Petren, 2011:1974; Geiger *et al.*, 2013:1361; Hudson & Levasseur, 2002:859; Marcellus, 2008:19).

Sub-tema 6.2: Inligting ontvang van statutêre maatskaplike werker af rakende die kind

Die navorser het ook bogenoemde tema ondersoek om vas te stel of die kinderversorgers voldoende inligting vanaf die maatskaplike werkers af ontvang het wanneer 'n kind in hul sorg geplaas is. Die meerderheid deelnemers het aangedui dat hulle nie genoegsame inligting ontvang het wanneer 'n kind in hul sorg geplaas is nie. Sommige is van mening dat die redes hiervoor die volgende insluit:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

"...nee, dit is 'n groot leemte en veroorsaak baie ontnugtering. Maatskaplike werkers weerhou soms doelbewus inligting om 'n kind geplaas te kry";

"...maatskaplike werkers weet ook nie altyd alles van die kind af nie";

"...ja en nee. Party maatskaplike werkers weerhou inligting van kinders";

"...ek probeer genoegsame inligting gee maar baie keer presenter die kind met ander gedrag".

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

"...nie altyd nie";

"...nee, benodig meer agtergrond-inligting van die kind";

"...nie seker nie, mens kan egter nooit als weet wat met die kind gebeur het nie";

"...nee, kinders gee soms self inligting en so weet mens wat aangaan".

Die literatuur het bevestig dat die deelnemers se belewinge gegrond is en noem dat kinderversorgers beperkte inligting ontvang rakende die agtergrond-omstandighede (Buehler *et al.*, 2006:527-528; Daniel, 2011b:914; Geiger *et al.*, 2013:1362; Heller *et al.*, 2002:563; Hobbs *et al.*, 1999:1249) en gedragsprobleme (Buehler *et al.*, 2003:69; Pithouse *et al.*, 2002:212) wanneer 'n kind in hul sorg geplaas word. Die hoeveelheid inligting wat hulle ontvang, hang dikwels van die betrokke maatskaplike werker af. Inligting rakende die kind word egter in sommige gevalle nie gegee nie, omdat die inligting nie beskikbaar is nie. In ander gevalle word inligting nie aan die kinderversorgers oorgedra nie omdat die maatskaplike werker dit nie as belangrik genoeg beskou nie of die inligting word as konfidensieel beskou (Daniel, 2011b:914; Heller *et al.*, 2002:563). Kinderversorgers beleef egter verskeie probleme as hulle nie oor genoegsame inligting rakende die kind beskik nie, byvoorbeeld wanneer hulle mediese of ander evaluasies oor die kind op vorms moet invul, asook onsekerheid oor hoe om probleemgedrag te hanteer wanneer dit wel voorkom. As kinderversorgers nie voldoende inligting oor die kind het nie, kan hulle dikwels die kind se gedrag verkeerdelik interpreteer en so ook verkeerdelik hanteer (Heller *et al.*, 2002:563). Brown en Campbell (2007:1018) noem egter dat kinderversorgers in hul studie genoem het dat die behoefte bestaan dat alvorens 'n kind geplaas word, daar al genoeg inligting in verband met die kind deurgegee moet word sodat hulle deeglik ingelig kan wees. Hulle het die behoefte aangedui dat daar 'n goeie passing tussen die kinderversorger en kind moet wees vir 'n suksesvolle plasing (Brown & Campbell, 2007:1018; Heller *et al.*, 2002:558; Hobbs *et al.*, 1999:1248).

Sub-tema 6.3: Deurlopende inligting ontvang rakende die kind

Daar is verder ondersoek ingestel daarna of deurlopende inligting van die maatskaplike werkers af ontvang word aangaande hofsake en die beplanning rakende die kind.

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

"...nee, maatskaplike werkers gee nie altyd die inligting deur aan die kinderversorgers nie";

"...ja, die kinderversorgers ontvang genoeg inligting";

"...nee, kinderversorgers moet dikwels die maatskaplike werker kontak";

"...hang af van maatskaplike werker tot maatskaplike werker. Hofsake moet baie keer vinnig geprosesseer word, dan is daar nie altyd tyd om inligting deur te gee nie. Maatskaplike werkers doen baie krisisbestuur; daarom is daar nie altyd tyd nie".

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...soms, dit hang af van die betrokke werker”;

“...nee, weet nie wat gaan aan by die kind se saak nie”.

Brown en Campbell (2007:1018) wys daarop dat die kinderversorgers in hul studie die behoefte uitgespreek het om deurlopend deur die maatskaplike werker besoek te word om hulle in te lig oor die behoeftes van die kind sodat dit doeltreffend ondervang kan word, maar ook vir hulle as kinderversorgers om positiewe terugvoer te kry. Daar word egter bevestig dat kontak tussen die kinderversorger en maatskaplike werker nie voldoende is nie (Hobbs *et al.*, 1999:1249).

3.7.2.7 Tema 7: Profiel van die kind

Daar is vervolgens gekyk na die profiel van die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging rakende die tydperk van verblyf, die invloed van ouderdom, geslag en kultuur op die plasing van die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging.

Sub-tema 7.1: Tydperk van verblyf

Die meerderheid lede van die twee groepe deelnemers het aangedui dat die kinders tussen 12 en 18 maande tuisgaan in privaatplekke van tydelike versorging. Little *et al.* (2005:207) noem dat dit kommerwekkend is dat daar nie genoeg data is oor hoe lank kinders in sorg aanbly nie. Daar word ook verder bevestig dat die versorging van 'n kind in alternatiewe sorg slegs tydelik van aard is (Holland & Gorey, 2004:117). Die norme en standaarde wat egter deur die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling gestel word, dui aan dat 'n kind slegs solank as ses maande in 'n privaatplek van tydelike versorging gehuisves kan word (Makhavhu, 2010:5).

Sub-tema 7.2: Ouderdom

Die volgende response is ontvang op die vraag of die ouderdom van die kind 'n invloed het op sy/haar plasing in 'n privaatplek van tydelike versorging.

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...ja, kinderversorgers het hul voorkeure”;

“...ja, babas kry makliker plek. Mens sukkel om plek te kry vir kinders vanaf drie jaar aangesien die gedragsprobleme dan meer word”;

“...hang af van die ontwikkelingsfases van die kind. Hoe jonger die kind hoe meer ontvanklik en aanpasbaar is hulle. Ouer kinders se gedragspatrone is meer gevestig, dan moet daar harder gewerk word aan hulle aanpassing”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...ouderdom is belangrik. Kinders van dieselfde ouderdom is meer maatjies, jy kan nie ’n tiener en ’n baba saam hê nie”;

“...hoe kleiner die kind hoe makliker hanteerbaar is hy, ouer kinders se gedrag is moeilik hanteerbaar, hul verlede het ’n te groot invloed”;

“...voorskoolse kinders is makliker hanteerbaar”.

Smith et al. (2001:203) meen kinders se ouderdom speel ’n groot rol in hul plasing. Dit is ook bevestig dat dit uitdagend is om ’n aantal kinders almal, onder ses-jarige ouderdom te versorg (Buehler et al., 2003:70).

Sub-tema 7.3: Geslag

Die volgende response is ontvang op die vraag of die geslag van die kind ’n invloed het in sy/haar plasing, in privaatplekke van tydelike versorging.

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...ja die geslag speel ’n rol in die plasing van die kind”;

“...nee die geslag van die kind het nie ’n invloed nie”;

“...daar moet gekyk word na die geslag van die ander kinders in die huis”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...nee, die geslag het nie ’n invloed nie”;

“...ja, dit hang af waaraan die kind blootgestel was, byvoorbeeld molestering”.

Die literatuur brei nie uit oor die invloed van ’n kind se geslag in sy plasing in alternatiewe sorg nie. Smith et al. (2001:203) noem wel dat geslag ’n invloed het op mislukte plasings en meen dat ouer dogters ’n groter kans staan ten opsigte van mislukte plasings. Hulle het egter nie ’n rede hiervoor aangevoer nie.

Sub-tema 7.4: Kultuur

Die volgende response is ontvang op die vraag of die kultuur van die kind 'n invloed het op sy/haar plasing in 'n privaatplekke van tydelike versorging.

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

"...ja, kinderversorgers het hul voorkeure waarmee hulle gemaklik is";

"...ja, taal kan 'n rol speel";

"...ja, mens probeer om 'n kind binne sy eie kultuur te akkommodeer maar dit is nie altyd moontlik nie".

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

"...ja, taal het 'n invloed op die versorging van 'n kind. Mens moedig dan maar die assistente meer aan om betrokke te wees by die kind";

"...ja, ander kulture het verskille in terme van versorging van die kind. Kind verleer soms sy taal";

"...ja, kulturele gebruike verskil";

"...ja, kinders van verskillende kulture kom nie so goed oor die weg met mekaar nie en hulle is dikwels lelik met mekaar".

Howes en Shivers (2006:587) het in hul studie gevind dat dit tog opmerklik is dat wanneer die kinderversorger en die kind in hul sorg van dieselfde kultuur is, daar 'n meer sekure binding plaasvind as wanneer die kinderversorger en die kind se kulture verskil. Bernard (2014:90) en Daniel (2011a:2234) het genoem dat daar verskillende opvattinge in verskillende kulture bestaan oor die versorging van 'n kind, wat dus 'n negatiewe uitwerking kan hê op die versorging wanneer kruis-kulturele plasinge gemaak is.

3.7.2.8 Tema 8: Hantering van kinders

Die hantering van kinders is verder geïdentifiseer as 'n tema met die volgende sub-temas: ouerskapstyl, gedragsprobleme en die hantering van dissipline, en die uitwerking van kinders op mekaar.

Sub-tema 8.1: Ouerskapstyl

Die volgende response is ontvang op die vraag oor die ouerskapstyl wat gevolg word in die versorging van kinders in privaatplekke van tydelike versorging.

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...baie kinderversorgers is outoritêr”;

“...gesaghebbende styl maar daar moet ’n balans ook wees. Die kinderversorger se persoonlikheid en eie trauma speel ook ’n rol”;

“...jy kry kinderversorgers wat baie outokraties is”;

“...gestruktureerd...hulle moet ’n styl hê waar daar voorspelbaarheid is. Konsekwente dissipline met oorsaak en gevolg. Die kind moet met liefde gedissiplineer word”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...jy moet streng wees maar op die kind se vlak. Kinderversorgers moet ook warmte toon”;

“...struktuur en grense is belangrik. Mens is net soms so besig om vir hulle maniere te leer dat mens nie altyd by liefde gee uitkom nie”;

“...belangrik dat daar reëls, grense en struktuur is”;

“...goeie roetine”.

Heller et al. (2002:571) is van mening dat die manier waarop kinderversorgers hul eie kinders opgevoed het, dikwels ’n invloed het op die manier waarop hulle die kinders in hul sorg, opvoed. Dit is egter belangrik om die verskil vir hulle uit te wys tussen die behoeftes van hul eie biologiese kinders en dié van kinders wat sorg en beskerming benodig.

Sub-tema 8.2: Gedragsprobleme

Die twee groepe deelnemers het die volgende inligting verstrek in antwoord op die vraag oor gedragsprobleme wat hulle by kinders in privaatplekke van tydelike versorging teëkom.

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...uitreagerende gedrag, hiperaktiwiteit, ’n kind wat nie slaap in die nag nie”;

“...seksuele uitreagerende gedrag, as een kind die ander kinders seermaak”;

“...aggressie en ‘tantrums’, enurese en enkoprese, hiperaktiwiteit wat gepaard gaan met afknou-gedrag en ongehoorsaamheid”;

“...fisiese geweld en steel kan ook probleme skep”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...wanneer kinders aggressief raak en hulself seermaak”;

“...bed natmaak...beskadiging van eiendom”;

“...woede-uitbarstings...wanneer kinders begin skree en ‘tantrums’ gooi”;

“...skree en vloek...kinders wat nie respek vir volwasse persone het nie”.

Kinderversorgers het dit moeilik gevind om die volgende gedrag van kinders in hul sorg te hanteer: ‘tantrums’; hiperaktiwiteit; stel self in gevaar; gebrek aan grense; onaanvaarbare seksuele gedrag en onoordeelkundige sosialisering. Dit bring dikwels mee dat hulle ’n gevoel van magteloosheid beleef (Cuddeback & Orme, 2002:893; Heller et al., 2002:565-566).

Sub-tema 8.3: Hantering van dissipline

Die hantering van dissipline is voorts as ’n sub-tema geïdentifiseer, die deelnemers het die volgende inligting verstrek op die vraag oor hoe hulle dissipline hanteer in privaatplekke van tydelike versorging:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...medikasie help vir hiperaktiwiteit, baie streng reëls en grense, strafmetodes en bevestiging van liefde”;

“...mens sal hoop dat kinderversorgers dit positief sal hanteer, maar soms ignoreer hulle dit”;

“...kinderversorgers hanteer dit nie altyd baie goed nie, hulle is nie konstruktief nie. Kind moet byvoorbeeld soms self hulle bed skoonmaak nadat hy dit vuil gemaak het”;

“...moet meer omsigtig hanteer. Hulle hanteer elke kind dieselfde, kinders verskil egter en dit moet op elkeen se vlak gedoen word”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...dreig hulle, deur hulle kamer toe te stuur, uitskryfwerk, ‘time-out’ in hul kamer”;

“...gee soms pakslae, dit werk nie as ’n kind in die hoek gaan sit nie”;

“...speelgoed word weggeneem”;

“...probeer om die kind te isoleer”.

Alhoewel dit nie toelaatbaar is nie, het van die deelnemers aangedui dat hulle soms die kinders ligte lyfstraf gegee het (bv. ’n raps op die boud). Die volgende aspekte word as belangrik beskou in die hantering van dissipline by kinders wat sorg en beskerming benodig: die stel van vaste roetines; duidelike en verstaanbare reëls en verwagtinge; konsekwente hantering in die versorging van kinders en kinders moet verantwoordbaar gehou word vir hul optrede. Daar is verder opgemerk dat dit ook belangrik is om met tye geduldig, buigsaam, empaties en rustig te wees in die dissiplinering en versorging van kinders wat sorg en beskerming nodig het (Buehler *et al.*, 2003:74-75). Wilson (2006:508) voeg by dat wanneer die kinderversorger met die onhanteerbare gedrag van ’n kind handel, dit so gedoen moet word dat daar met die kind empatiseer word en wel só dat die kind veilig voel, dat hy nie verwerp voel nie.

Sub-tema 8.4: Uitwerking van kinders op mekaar

’n Verdere sub-tema is geïdentifiseer om te bepaal of die kinders se gedrag mekaar beïnvloed. Al die deelnemers het saamgestem dat die kinders se gedrag wel ’n invloed op mekaar het, die volgende response is ontvang:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...ja en nee, dit hang af van die kinderversorger, hoe die kinderversorger die kind se gedrag hanteer”;

“...ja, hulle leer bymekaar negatiewe gedrag aan. As hulle sien een kom met iets weg, dan probeer hulle ook so daardie gedrag”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...maak mekaar onrustig en steek mekaar aan deur stout te wees”;

“...hulle beïnvloed mekaar en ‘team-up’ teenoor mekaar”;

“...steek mekaar aan, as die een stout is, raak die ander ook gewoonlik stout”.

Die literatuur het bevestig dat kinders dikwels aggressief teenoor mekaar optree (Heller *et al.*, 2002:565). Daar is ook genoem dat mishandeling deur kinders self, in dieselfde huis plaasvind

en dat hierdie mishandeling ook gewoonlik seksueel van aard is (Hobbs *et al.*, 1999:1248-1249).

3.7.2.9 Tema 9: Suksesse

Daar is verder gepoog om te bepaal wat die kinderversorgers beleef het as suksesse of positiewe aspekte in hul rol as kinderversorgers vir kinders in privaatplekke van tydelike versorging. Die volgende inligting is verstrek:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...as die volle potensiaal van die kind bereik word”;

“...as dit goed gaan met die kind, as die kind rustig raak en meer oop maak en as die kind veilig voel”;

“...wanneer ’n ouer ’n kind ‘embrace”, hom lief het en aanvaar en as die kind stabiliteit het en hulle ‘content’ is”;

“...as die kind gestabiliseer het en amper soos ’n normale kind funksioneer”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...as jy verandering in ’n kind se gedrag raaksien”;

“...wanneer die gemeenskap sien dat die kinders iets bereik of êrens gekom het en hulle nie meer as ‘ag siestog’ beskou word nie”;

“...wanneer die kind goed vaar, en op skool nie meer skaam en bang is nie”;

“...as onbeheerbare gedrag verander”.

Die mate waarin ’n kinderversorger sukses beleef in die versorging van ’n kind wat sorg en beskerming benodig, het dikwels te make met hul motief of rede waarom hul as kinderversorgers optree. Die literatuur het genoem dat dit baie belangrik is om te weet wat die kinderversorgers as positiewe aspekte van versorging beskou, omdat dit hulle help met die hantering van hoë eise wat aan hulle gestel word (Buehler *et al.*, 2003:66). Kinderversorgers beleef sukses wanneer hulle in kinders se individuele behoeftes kan voorsien (Brown & Campbell, 2007:1018) en waar hulle ’n positiewe verskil maak in ’n kind se lewe (Brown & Campbell, 2007:1018; Buehler *et al.*, 2003:66; Geiger *et al.*, 2013:1361). Waar waardes en norme aan kinders geleer word, kan sukses makliker behaal word (Brown & Campbell,

2007:1018). Dit kan ook die geval wees wanneer die kinderversorger kinders aan hulle kultuur kan blootstel (Brown & Campbell, 2007:1017-1018).

Sukseste kan ook meer bereikbaar wees wanneer kinders met vaardighede toegerus word wat hulle kan bemeester (Brown & Campbell, 2007:1018; Buehler *et al.*, 2003:66). Dit kan ook positiewe veranderinge teweeg bring in die kind wat verdere sukses aandui (Brown & Campbell, 2007:1018; Buehler *et al.*, 2003:66; Daniel, 2011b:914; Geiger *et al.*, 2013:1361).

Net om 'n kind aan 'n normale gesinslewe bloot te stel kan groot sukses inhou vir die kinderversorger en die kind self (Brown & Campbell, 2007:1017-1018; Buehler *et al.*, 2003:66) en sodra 'n kind 'n gevoel van “behoort aan” ervaar, kan kinderversorgers dit as sukses beleef (Buehler *et al.*, 2003:66).

3.7.2.10 Tema 10: Uitdagings

Uitdagings word dikwels aan kinderversorgers van privaatplekke van tydelike versorging gestel. Die deelnemers het die volgende inligting verstrekte wat hulle as uitdagings beleef het in privaatplekke van tydelike versorging:

Standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers

“...verskillende kinders, in verskillende ontwikkelingsfasies in dieselfde huis”;

“...biologiese ouers se invloed en eise”;

“...finansies, baie uitputtend om met getraumatiseerde kinders te werk, raak maklik siek en kinderversorgers twyfel dikwels of hulle die werk kan doen”;

“...dissipline van kinders, die admin van die huis kan uitdagend wees, om by alles uit te kom is moeilik, en kinders met gedragsprobleme stel baie emosionele uitdagings aan die kinderversorger”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...ek sukkel baie met die assistente. Kinders wat baie erg getraumatiseer is, is emosioneel baie gebroke”;

“...toepassing van dissipline, kinders se uitdagende gedrag, om kinders dinge te leer soos netheid en higiëne”;

“...kinders wat nie grense het nie, onbeheerbare gedrag, kinders wat bed natmaak”;

“...kinders wat nie met jou ’n verhouding wil bou nie”.

Om as ’n kinderversorger van ’n getraumatiseerde kind op te tree stel hoë eise. Verskeie struikelblokke is geïdentifiseer wat nog verdere druk op die kinderversorger geplaas het, onder andere: die samelewing se wanpersepsie om as ’n kinderversorger op te tree; asook die verlies aan status wanneer ’n persoon as ’n kinderversorger opgetree het. Daar is verder van die kinderversorgers verwag om goeie verhoudings met die kinders te smee, wat nog steeds in verhouding was met hul biologiese ouers, alhoewel die biologiese ouers nie vir die kind ’n veilige tuiste kon bied nie (Heller *et al.*, 2002:566). Marcellus (2008:18) en Wilson (2006:497) noem dat daar van kinderversorgers verwag word om toegewyd te wees aan die kind in hul sorg, sonder om té emosioneel betrokke te raak wanneer die kind uit hul sorg geplaas word. Kinderversorgers verdien verder swak salarisse en kry min ondersteuning. Daar is ook van hulle verwag om met verskillende mense en organisasies te onderhandel, Hierdie mense en organisasies het dikwels hulle motiewe in twyfel getrek (Heller *et al.*, 2002:566).

Kinders wat in alternatiewe sorg geplaas word, ondervind dikwels ook ontwikkelingsagterstande, wat intense betrokkenheid deur verskeie professionele persone geverg het. Die kinderversorger het dan gewoonlik die kind vergesel na al hierdie professionele persone waar hulle saam met die kinders verskillende afsprake moes nakom (Heller *et al.*, 2002:558). Laasgenoemde neem baie tyd en toewyding van die kinderversorger in beslag (Daniel, 2011b:914; Geiger *et al.*, 2013:1362; Heller *et al.*, 2002:558). Daar is verder van hulle verwag om die kinders in hul sorg te vervoer na hul verskillende terapeutiese sessies, skool-aktiwiteite asook kontak-besoeke met hul biologiese ouers. Kinderversorgers het verskillende grade van sukses beleef vanweë die eise wat aan hulle gestel is. Party het voorgekom as georganiseerd en het die verskillende eise en take wat hulle moet verrig gebalanseer, terwyl ander dit baie moeiliker gevind het om hul tyd te prioritiseer. Kinderversorgers het hulle dikwels oorweldig gevoel deur al die probleme en eise wat hulle moet hanteer vanweë die versorging van die kinders (Heller *et al.*, 2002:558-559). Sommige kinderversorgers het beleef dat daar te veel professionele persone betrokke was by die kinders in hul sorg (Daniel, 2011b:914; Heller *et al.*, 2002:559). Dit het geïmpliseer dat die kinderversorger beleef het dat iemand altyd wil inmeng in hul versorging van die kind. Hulle het dikwels beleef dat hierdie persone hulle oordeel volgens die wyse waarop hulle die kinders hanteer (Heller *et al.*, 2002:559). Hudson en Levasseur (2002:862-863) beklemtoon dat kinderversorgers gerespekteer moet word vir hul aandeel en belangrikheid in die kind se lewe; hulle ken die kind, die kind is 24 uur in hul sorg. Hulle stemme moet gehoor word wanneer hulle bekommernisse het, veral wat betref die terminering van ’n kind se plasing.

Verdere uitdagings wat kinderversorgers beleef, sluit die gedrags- en emosionele probleme van 'n kind in (Buehler *et al.*, 2003:68), mediese, opvoedkundige en geestegesondheidsprobleme wat die kind openbaar en die proses van die kinderhof (Heller *et al.*, 2002:559).

3.8 BESPREKING

Uit die data-verwerking het daar verskeie temas na vore gekom, naamlik: motiewe; die kinderversorger; faktore wat 'n invloed het op die rol van die kinderversorger; opleiding; ondersteuning aan die kinderversorger; rol van die statutêre maatskaplike werker; profiel van die kind; hantering van kinders; suksesse; en uitdagings. Die deelnemers was in twee groepe opgedeel, naamlik die standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers en die standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging. Ooreenkomste het dikwels by hierdie twee groepe se response voorgekom, maar verskeie verskille het ook voorgekom wat 'n groot gaping kan aandui tussen wat maatskaplike werkers en kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging as hul behoeftes aangedui het.

Dit het na vore gekom dat kinderversorgers se motief om betrokke te raak by privaatplekke van tydelike versorging te make het met die verskil wat hulle in kinders se lewens wou maak. Die maatskaplike werkers het hierdie stelling van die kinderversorgers bevestig, maar ook bygevoeg dat daar sekere voordele ook aan verbonde is, soos 'n inkomste en gratis verblyf. Beide die groepe deelnemers het aangedui dat hul motiewe om aanvanklik betrokke te raak by privaatplekke van tydelike versorging nie sodanig verander het nie maar dat hulle definitief 'n meer realistiese besef ontwikkel het van die versorging van die kinders in hul sorg.

Die kinderversorger vervul 'n kardinale rol in die versorging van die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging. Die twee groepe deelnemers het dieselfde mening gehuldig oor die rol van die kinderversorger, naamlik dat die kinderversorger verantwoordelik is daarvoor om in die kind se basiese behoeftes maar ook om in sy fisiese, emosionele en sosiale behoeftes te voorsien – dáár te wees vir die kind. Wanneer dit egter by die hantering van die biologiese ouers van die kind wat sorg en beskerming benodig gekom het, het die maatskaplike werkers en kinderversorgers verskillende belewinge gehad. Alhoewel die maatskaplike werkers erken het dat dit soms nie in die beste belang van die kind is om kontak met sy biologiese ouers te hê nie, vereis die Children's Act 38 of 2005 dit wel. Die kinderversorgers het egter baie negatiewe gevoelens uitgespreek oor die biologiese ouers van die kind wat in hul sorg was. Die rede vir hierdie gevoel kon die kinderversorger se gebrek aan kennis van die eis van die Children's Act 38 of 2005 rakende die belangrikheid van voortgesette kontak tussen die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging en sy biologiese ouers. Al die deelnemers het te kenne gegee dat hulle

bewus was daarvan dat kinders soms verder mishandel word in privaatplekke van tydelike versorging. Die terminering van 'n kind se sorg in 'n privaatplek van tydelike versorging het baie emosionele reaksie by kinderversorgers ontlok. Dit wil voorkom of die maatskaplike werkers besef het dat dit 'n traumatiese gebeurtenis vir die kinderversorger is, maar dit wil tog voorkom of die maatskaplike werkers nie die intensiteit van die kinderversorger se hewige trauma rakende hierdie spesifieke aspek besef het nie.

Verskeie faktore kan bydra het tot die sukses van 'n kinderversorger in 'n privaatplek van tydelike versorging. In die huidige studie is daar gekyk na die invloed wat die gesondheid van die kinderversorger, die kinderversorger se eie trauma en biologiese kinders op die kinderversorger gehad het. Al die deelnemers het bevestig dat goeie gesondheid baie belangrik is vir die kinderversorger omdat die werk met die versorging van kinders met hoë uitdagings aan hulle stel. Die maatskaplike werkers sowel as die kinderversorgers het te kenne gegee dat die kinderversorger se eie trauma 'n invloed gehad het op die versorging van kinders in privaatplekke van tydelike versorging. Dit wil egter voorkom of die kinderversorgers slegs die positiewe invloed van hul eie trauma op die versorging van die kinders in hul sorg herken het en nie tot die besef gekom het dat onverwerkte trauma ook 'n negatiewe invloed op die versorging van die kinders in hul sorg kan hê nie. Daar is reeds genoem dat die kinderversorgers in hierdie studie wat betrokke was by die Help-Net Fonds, se eie biologiese kinders onafhanklik is en dus nie meer in hul sorg is nie. Dit wil egter voorkom of die kinderversorgers se eie kinders 'n positiewe rol gespeel het in hul lewens en die kinderversorgers baie ondersteuning van hulle eie kinders af ontvang het.

Een van die belangrikste aspekte wat na vore gekom het in die huidige studie was die behoefte aan formele opleiding voordat die kinderversorger aangestel is, sowel as deurlopende opleiding om die kinderversorger met die bykomende vaardighede toe te rus in hul taak om in die beste belang van die kind te kan optree. Die literatuur het egter bygevoeg dat die maatskaplike werker wat te make het met privaatplekke van tydelike versorging ook bykomende opleiding moet ontvang, aangesien alternatiewe sorg 'n gespesialiseerde rigting is.

Daar is verskeie hulpbronne wat 'n bydrae gelewer het tot die voortbestaan van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika. In hierdie studie was daar gekyk na die finansiële ondersteuning, praktiese hulp, aflos/verlof, sosiale, emosionele en gemeenskapsondersteuning en die bydrae wat dit gelewer het. Die deelnemers het verskillende menings geopper oor genoegsame finansiële ondersteuning al dan nie. Wat egter opmerklik was, was die stelling wat gemaak was dat die Departement Maatskaplike Ontwikkeling in die afgelope paar jare nie die fooie verhoog het wat ontvang is wanneer die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging geplaas word nie. Al die deelnemers het saamgestem dat daar meer hulp vir hulle gegee moet

word om die kinders te versorg. Die deelnemers het egter verskil oor die tipe hulp wat nodig word. Daar word onder andere hulp nodig in die vorm van opgeleide assistente wat die kinderversorger kan bystaan. Hulp word ook nodig deur die maatskaplike werkers wat meer betrokke moet wees. Verder was daar ook genoem dat hulp met die hantering van die kinders se huiswerk en die vervoer van kinders na en van skole, 'n bydrae sal lewer.

Uit die literatuur het dit geblyk dat daar die behoefte aan meer verlof en aflos vir kinderversorgers sterk is, maar dat dit groter finansiële druk op die kinderversorgers plaas. In die huidige studie het dit egter voorkom of die kinderversorgers tog beleef het dat hulle genoeg verlof en aflos kry, maar dat daar meer struikelblokke voorgekom het weens die probleem om die regte persoon te kry wat instaan wanneer die kinderversorger met verlof is. Alhoewel die maatskaplike werkers beleef het dat die kinderversorgers maklik geïsoleer kan raak vanweë die kinders in hul sorg, beleef die kinderversorgers dat hulle genoeg sosiale ondersteuning van hulle onderskeie familie-kringe ontvang het. Die kinderversorgers het verder aangedui dat hulle ook genoeg emosionele ondersteuning ontvang het. Die maatskaplike werkers se mening het egter hiervan verskil. Hulle het genoem dat die kinderversorgers baie persoonlike krisisse beleef het en gereeld moet inskakel vir terapie waar hulle ontlont kan word wanneer krisisse voorkom. Die deelnemers het baie verskillende menings oor gemeenskapsondersteuning gelug. Dit het voorgekom of die maatskaplike werkers die belangrikheid besef het van die gemeenskap se betrokkenheid as dit kom by die voortbestaan van privaatplekke van tydelike versorging, waar sommige van die kinderversorgers van mening was dat die gemeenskap soms te veel betrokke raak.

Die statutêre maatskaplike werker vervul 'n belangrike rol in die plasing van die kind in die sorg van die kinderversorger. Dit is dus noodsaaklik dat 'n goeie samewerkende verhouding tussen die maatskaplike werker en kinderversorger moet bestaan. Dit is egter kommerwekkend dat sommige kinderversorgers genoem het dat hulle in sommige gevalle byna geen kontak met die maatskaplike werker gehad het nie. Die maatskaplike werkers aan die anderkant, het bevestig dat gereelde kontak met die kinderversorger noodsaaklik is. Dit het baie sterk na vore gekom en was bevestig deur die literatuur dat die kinderversorger behoefte het daaraan om deel uit te maak van die spanbenadering, waar hulle tesame met die maatskaplike werker en ander professionele persone wat betrokke is, deel kan uitmaak van die besluitnemingsproses rakende die kind, om sodoende in sy/haar beste belang te kan optree.

Uit die deelnemers se waarneming het dit geblyk dat 'n kind gemiddeld tussen 12 en 18 maande in 'n privaatplek van tydelike versorging geplaas word. Dit het verder duidelik geword dat die kind se ouderdom, geslag en kultuur 'n invloed het op sy plasing en dat daar ag geslaan moet word daarop om in die kind se beste belang te kan optree.

Uit die literatuur, asook uit die deelnemers se waarnemings, het dit duidelik na vore gekom dat die meeste kinders wat in privaatplekke van tydelike versorging geplaas word, gedragsprobleme getoon het en dat hulle gedrag mekaar negatief kon beïnvloed. Hierdie gedrag is hanteer na die kinderversorger se beste vermoë, maar daar bly egter groot leemtes. Van die deelnemers het bevestig dat hulle soms van lyfstraf gebruik maak om die kinders te dissiplineer aangesien ander strafmetodes nie altyd die gewenste uitwerking het nie. Volgens die Children's Act 38 of 2005 mag die kinders egter nie lyfstraf ontvang nie. Die behoefte aan kennis en inligting om die kinders op die regte manier te dissiplineer, is dus sterk.

Al die deelnemers het heelhartig saamgestem dat kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging sukses beleef wanneer daar positiewe verandering in die kind se gedrag waargeneem kan word. Die literatuur het bevestig dat dit belangrik is dat kinderversorgers 'n mate van sukses moet beleef omdat dit hulle bemoedig wanneer hoë eise aan hulle gestel word om in al die kind se behoeftes te voorsien.

Die kinderversorger het egter 'n geweldige hoeveelheid uitdagings beleef as dit kom by die versorging van 'n kind in 'n privaatplek van tydelike versorging. Uit die huidige studie het dit na vore gekom dat die volgende uitdagings ervaar word: gedragsprobleme van kinders en die hantering daarvan; die hantering en kontak van die biologiese ouer met die kind; finansies, emosionele uitputting en die gebrek aan assistente wat voldoende opgelei is om die kinderversorger effektief by te staan ter versorging van die kind.

3.9 AANBEVELINGS

Op grond van die voorafgaande bevindinge word die volgende aanbevelings gemaak:

- Dat 'n bemagtigingsprogram ontwikkel moet word wat spesifiek fokus op die behoeftes van die kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging;
- Deurlopende opleiding in die vorm van groepe aangebied moet word vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging;
- Maatskaplike werkers wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging, deel moet uitmaak van die bemagtigingsprogram wat aangebied sal word;
- Maatskaplikewerk-organisasies kinderversorgers deel moet laat uitmaak van die professionele span wat besluite neem rakende die kind se versorgingsplan; en
- Opleiding gegee moet word aan assistente wat die kinderversorger bystaan ter versorging van die kind in privaatplekke van tydelike versorging.

3.10 SAMEVATTING

Wanneer 'n kind wat sorg en beskerming benodig uit sy/haar ouerhuis verwyder word, word hy/sy met die aanbeveling van 'n maatskaplike werker in alternatiewe sorg geplaas, wat die volgende opsies insluit: pleegsorg; 'n kinder- en jeugsorg-fasiliteit of privaatplekke van tydelike versorging.

Die huidige studie het spesifiek gefokus op die behoeftes van kinderversorgers en maatskaplike werkers wat betrokke is by die kind wanneer hy in 'n privaatplek van tydelike versorging geplaas word. Om in die kind wat sorg en beskerming benodig se beste belang te kan optree, moet in sy behoeftes voorsien kan word. Hierdie kinders het egter dikwels intense behoeftes gehad wat hoë eise en verwagtinge gestel het aan die kinderversorgers in wie se sorg hulle geplaas was, en ook aan die maatskaplike werkers wat hulle sake behartig het.

Dit wil egter voorkom of die kinderversorgers nie voldoende opleiding ontvang het om hulle in hul taak te bemagtig om in die behoeftes van die kinders in hul sorg te kan voorsien nie. Dit is ook kommerwekkend dat daar dikwels nie 'n samewerkende verhouding tussen die kinderversorgers en maatskaplike werkers was nie, waar beide partye veronderstel was om in die beste belang van die kind wat sorg en beskerming benodig, op te tree. Kinderversorgers het dikwels nie deel uitgemaak van die spanbenadering nie, maar alleen voortgesukkel om in die kind se behoeftes te voorsien.

Hieruit het dit dus duidelik na vore gekom dat sekere behoeftes by kinderversorgers aanwesig is wat deur 'n bemagtigingsprogram ondervang kan word ten einde in die kind wat sorg en beskerming benodig se beste belang op te tree.

3.11 BIBLIOGRAFIE

BABBIE, E. 2013. The practice of social research. 13th ed. Belmont, Calif.: Wadsworth Cengage Learning.

BARKER, R.L. 2014. The social work dictionary. 6th ed. Washington, D.C.: National Association of Social Workers Press.

BERNARD, G. 2014. A descriptive study investigating the quality of the physical and social environment for infants and toddlers living in residential care facilities in Johannesburg, South Africa. Johannesburg: University of the Witwatersrand. M dissertasie.

BOSCH, D. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 10 Julie.

BROWN, J.D. & CAMPBELL, M. 2007. Foster parent perceptions of placement success. Children and youth services review, 29(8):1010-1020.

BUEHLER, C., COX, M. & CUDDEBACK, G. 2003. Foster parents' perceptions of factors that promote or inhibit successful fostering. Qualitative social work, 2(1):61-83.

BUEHLER, C., RHODES, K., ORME, J. & CUDDEBACK, G. 2006. The potential for successful foster family care: Conceptualizing competency domains for foster parents. Child welfare, 85(3):523-558.

CHILDREN'S ACT 38 of 2005 **kyk** SUID-AFRIKA. 2005

COOLEY, M.E. & PETREN, R.E. 2011. Foster parent perceptions of competency: Implications for foster parent training. Children and youth services review, 33(10):1968-1974.

COMBS-ORME, T. & ORME, J.G. 2014. Foster parenting together: Assessing foster parent application couples. Children and youth services review, 36:70-80.

CRESWELL, J.W. 2009. Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches. 3rd ed. London: Sage.

CRESWELL, J.W. 2014. Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches. 4th ed. Los Angeles, Calif.: Sage.

CUDDEBACK, G.S. & ORME, J.F. 2002. Training and services for kinship and nonkinship foster families. *Child welfare*, 81(6):879-909.

DANIEL, E. 2011a. Fostering cultural development: Foster parents' perspectives. *Children and youth services review*, 33(11):2230-2240.

DANIEL, E. 2011b. Gentle iron will: Foster parents' perspectives. *Children and youth services review*, 33(6):910-917.

DAVIES, P., WEBBER, M. & BRISKAMAN, J.A. 2015. Evaluation of a training programme for foster carers in an independent fostering agency. *Practice: Social work in action*, 27(1):35-49.

DE MAEYER, S., VANDERFAEILLIE, J., VANSCHOONLANDT, F., ROBBERECHTS, M. & VAN HOLEN, F. 2014. Motivation for foster care. *Children and youth services review*, 36:143-149.

DE VOS, A.S. & STRYDOM, H. 2011. Intervention research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 473-489.

DELGADO, P. & PINTO, V.S. 2011. Criteria for the selection of foster families and monitoring of placements: Comparative study of the application of the Casey Foster Application Inventory-Applicant version (CFAI-A). *Children and youth services review*, 33(6):1031-1038.

DELPORT, C.S.L. & ROESTENBURG, W.J.H. 2011. Quantitative data-collection methods: Questionnaires, checklists, structured observation and structured interview schedules. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 171-205.

DORSEY, S., FARMER, E.M.Z., BARTH, R.P., GREENE, K.M., REID, J. & LANDSVERK, J. 2008. Current status and evidence base of training for foster and treatment foster parents. *Children and youth services review*, 30(12):1403-1416.

DOZIER, M., DOZIER, D. & MANNI, M. 2002. Attachment and biobehavioral catch-up: The ABC's of helping infants in foster care cope with early adversity. *Zero to three*, 22(5):7-13.

FERNANDEZ, E. 2009. Children's wellbeing in care: Evidence from a longitudinal study of outcomes. *Children and youth services review*, 31(10):1092-1100.

FISH, B. & CHAPMAN, B. 2004. Mental health risk is to infants and toddlers in foster care. *Clinical social work journal*, 32(2):121-140.

FISHER, T., GIBBS, I., SINCLAIR, I. & WILSON, K. 2000. Sharing the care: The qualities sought of social workers by foster carers. *Child and family social work*, 5(1):225-233.

FLICK, U. 2002. *An introduction to qualitative research*. London: Sage.

FORTUNE, A.E., REID, W.J. & MILLER, R.L. 2013. *Qualitative research in social work*. 2nd ed. New York: Columbia University Press.

FOUCHÉ, C.B. & DE VOS, A.S. 2011. Formal formulations. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 89-100.

FOUCHÉ, C.B. & SCHURINK, E.W. 2011. Qualitative research designs. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 307-327.

FULCHER, L.C. & McGLADDERY, S. 2011. Re-examining social work roles and tasks with foster care. *Child and youth services*, 32(1):19-38.

GEIGER, J.M., HAYES, M.J. & LIETZ, C.A. 2013. Should I stay or should I go? A mixed methods study examining the factors influencing foster parents' decisions to continue or discontinue providing foster care. *Children and youth services review*, 35(9):1356-1365.

GREEN, L. 2001. Analysing the sexual abuse of children by workers in residential care homes: Characteristics, dynamics and contributory factors. *Journal of sexual aggression*, 7(2):5-24.

HALLAS, D. 2002. A model for successful foster child-foster parent relationship. *Journal of pediatric health care*, 16(3):112-118.

HELLER, S.S., SMYKE, A.T. & BORIS, N.W. 2002. Very young foster children and foster families: Clinical challenges and interventions. *Infant mental health journal*, 23(5):555-575.

HOLLAND, P. & GOREY, K. 2004. Historical, development and behaviour factors associated with foster care challenges. *Child and adolescent social work journal*, 21(2):117-135.

HOBBS, G.F., HOBBS, C.J. & WYNNE, J.M. 1999. Abuse of children in foster and residential care. *Child abuse & neglect*, 23(12):1239-1252.

HOWES, C. & SHIVERS, E.M. 2006. New child-caregiver attachment relationships: Entering childcare when the caregiver is and is not an ethnic match. *Social development*, 15(4):574-590.

HUDSON, P. & LEVASSEUR, K. 2002. Supporting foster parents: Caring voices. *Child welfare*, 81(6):863-877.

JAMIESON, L. 2014. Children's rights to appropriate alternative care when removed from the family environment: A review of South Africa's child & youth care centres. In: PROUDLOCK, P. *South Africa's progress in realising children's: A law review*. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & Save the Children South Africa. p. 213-257.

KOREN-KARIE, N., OPPENHEIM, D., DOLEV, S., SHER, E. & ETZION-CARASSO, A. 2002. Mothers' insightfulness regarding their infants' internal experience: Relations with maternal sensitivity and infant attachment. *Developmental psychology*, 38(4):534-542.

LA CHANCE, C.P. 2005. Supporting the therapeutic environment: A program plan for training direct care staff within the shelter care environment. Chicago, Ill.: Chicago School of Professional Psychology. D proefskrif.

LEATHERS, S.J., SPIELFOGEL, J.E., MCMEEL, L.S. & ATKINS, M.S. 2011. Use of a parent management training intervention with urban foster parents: A pilot study. *Children and youth services review*, 33(7):1270-1279.

LITTLE, M., KOHM, A. & THOMPSON, R. 2005. The impact of residential placement on child development: Research and policy implications. *International journal of social welfare*, 14(3):200-209.

LONNE, B. & THOMSON, J. 2005. Critical review of Queensland's Crime and Misconduct Commission Inquiry into abuse of children in foster care: Social work's contribution to reform. *Australian social work*, 58(1):86-99.

MACDONALD, G. & TURNER, W. 2005. An experiment in helping foster-carers manage challenging behaviour. *British journal of social work*, 35(8):1265-1282.

MAHERY, P., JAMIESON, L. & SCOTT, K. 2011. *Children's act guide for child and youth care workers*. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & National Association of Child and Youth Care Workers.

MAKHAVHU, Z.V. 2010. Admission policy for temporary safe care. (Original document from Directorate Children Services, Department of Health and Social Development, North West Provincial Government, Republic of South Africa.)

MARCELLUS, L. 2008. Supporting resilience in foster families: A model for program design that supports recruitment, retention, and satisfaction of foster families who care for infants with prenatal substance exposure. *Child welfare*, 89(1):7-29.

MEINTJES, H., MOSES, S., BERRY, L. & MAMPANE, R. 2007. *Home truths: The phenomenon of residential care of children in a time of AIDS*. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & Centre for the Study of AIDS, University of Pretoria.

MILLIGAN, I. & STEVENS, I. 2006. *Residential child care: Collaborative practice*. London: Sage.

MURRAY, L., TARREN-SWEENEY, M. & FRANCE, K. 2011. Foster carer perceptions of support and training in the context of high burden of care. *Child and family social work*, 16(2):149-158.

PACIFICI, C., DELANEY, R., WHITE, L., NELSON, C. & CUMMINGS, K. 2006. Web-based training for foster, adoptive, and kinship parents. *Children and youth services review*, 28(1):1329-1343.

PEARS, K.C., FISHER, P.A., BRUCE, J., KIM, H.K. & YOERGER, K. 2010. Early elementary school adjustment of maltreated children in foster care: The roles of inhibitory control and caregiver involvement. *Child development*, 81(5):1550-1564.

- PITHOUSE, A., HILL-TOUT, J. & LOWE, K. 2002. Training foster carers in challenging behaviour: A case study in disappointment? *Child and family social work*, 7(3):203-214.
- POGGENPOEL, M. 1998. Data analysis in qualitative research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B., POGGENPOEL, M. & SCHURINK, E.W. (eds) *Research at grass roots: A primer for the caring professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 334-353.
- PROCTOR, L.J., RANDAZZO, K.V.D., LITROWINIK, A.J., NEWTON, R.R., DAVIS, I.P. & VILLODAS, M. 2011. Factors associated with caregiver stability in permanent placements: A classification tree approach. *Child abuse & neglect*, 35(6):425-436.
- REAMER, F.G. 2012. Codes of ethics. In: GRAY, M., MIDGLEY, J. & WEBB, S.A. (eds) *The SAGE handbook of social work*. Los Angeles, Calif.: Sage. p. 299-315.
- RHODES, K., ORME, J. & MCSURDY, M. 2003. Foster parents' role performance responsibilities: Perceptions of foster mothers, fathers and workers. *Children and youth services review*, 25(12):935-964.
- RICH, H. 1996. The effects of a health newsletter for foster parents on their perceptions of the behaviour and development of foster children. *Child abuse and neglect*, 20(5):437-445.
- RUBIN, A. & BABBIE E. 2011. *Research methods for social work*. Belmont, Calif.: Brook/Cole.
- SANCHIRICO, A. & JABLONKA, K. 2000. Keeping foster children connected to their biological parents: The impact of foster parent training and support. *Child and adolescent social work journal*, 17(3):185-203.
- SANDERS, R.M. & McALLEN, A. 1995. Training foster carers of children who have been sexually abused: Issues and dilemmas. *Child abuse review*, 4(2):136-145.
- SCHÄFER, L. 2011. *Child law in South Africa: Domestic and international perspective*. Durban: LexisNexis.
- SMITH, D.K., STORMSHAK, E., CHAMBERLAIN, P. & WHALEY, R.B. 2001. Placement disruption in treatment foster care. *Journal of emotional and behavioral disorders*, 9(3):200-205.
- SUID-AFRIKA. 2005. *Children's Act, Act 38 of 2005*. Pretoria: Government Printer.

STEVENS, I. 2004. Cognitive-behavioural interventions for adolescents in residential child care in Scotland: An examination of practice and lessons from research. *Child and family social work*, 9(3):237-246.

STRYDOM, H. 2000. Maatskaplikewerk-navorsing. Potchefstroom: PU vir CHO. (MWK 321/411.)

STRYDOM, H. 2011. Ethical aspects of research in the social science and human service professions. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 113-130.

STRYDOM, H. & DELPORT, C.S.L. 2011. Sampling and pilot study in qualitative research. In DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 390-396.

TARREN-SWEENEY, M. 2008. The mental health of children in out-of home care. *Current opinion in psychiatry*, 21(4):345-349.

THYER, B.A. 2010. *The handbook of social work research methods*. 2nd ed. Los Angeles, Calif.: Sage.

TIMMER, S.G., URQUIZA, A.J. & ZEBELL, N. 2006. Challenging foster caregiver-maltreated child relationships: The effectiveness of parent-child interaction therapy. *Children and youth services review*, 28(1):1-19.

TYEBJEE, T. 2003. Attitude, interest, and motivation for adoption and foster care. *Child welfare*, 82(6):685-706.

VAN EMMENIS, H. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 8 Julie.

VANSCHOONLANDT, F., VAN HOLEN, F., VANDERFAEILLIE, J., DE MAEYER, S. & ANDRIES, C. 2013. Flemish foster mothers' perceptions of support needs regarding difficult behaviors of their foster child and their own parental approach. *Child adolescence social work journal*, 31(1):71-86.

VAN SCHALKWYK, M. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 3 Julie.

VIRMANI, E.A. & ONTAI, L.L. 2010. Supervision and training in child care: Does reflective supervision foster caregiver insightfulness? *Infant mental health journal*, 31(1):16-31.

WILSON, K. 2006. Can foster carers help children resolve their emotional and behavioural difficulties? *Clinical child psychology and psychiatry*, 11(4):495-511.

ARTIKEL 3

DIE ONTWIKKELING VAN 'N BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

OUTEURS: Mev Mandie Dubery, PhD-student, Prof Corinne Strydom en Prof Herman Strydom, COMPRES, Potchefstroomkampus, Noordwes-Universiteit.

SLEUTELTERME: bemagtigingsprogram, kinderversorgers, privaatplekke van tydelike versorging.

ABSTRACT

This article reports on the planning and development of an empowerment programme for child carers in private places of temporary safe care, to best address the needs of the children in their care. The programme consisted of nine sessions presented over a three-month period for ten child carers. The main focus of this article is to present the programme, based on the themes identified in a needs assessment among child carers and social workers.

4.1 INLEIDING

Om goeie sorg van hoë gehalte aan kinders wat sorg en beskerming nodig te gee, berus op 'n paar faktore: die kinderversorger se binding met die kind; goeie opleiding; finansiële bystand en aaneenlopende ondersteuning en bemagtiging aan kinderversorgers (Caltabiano & Thorpe, 2007:137). Daar is rede tot kommer as kinders wat sorg en beskerming nodig by onbevoegde kinderversorgers, wat nie in die kind se behoeftes kan voldoen nie, geplaas word. Vanweë die komplekse behoeftes van kinders wat sorg en beskerming nodig moet die kinderversorger oor die nodige vaardighede en eienskappe beskik om in hierdie behoeftes te kan voorsien (Berrick & Skivenes, 2012:1957). Gegewe dat kinders wat sorg en beskerming nodig 'n geskiedenis het van trauma waaraan hulle blootgestel was, sal dit algemeen aanvaar word dat kinderversorgers intensiewe opleiding moet ontvang om in die kind se beste belang op te tree terwyl sodanige kinders in alternatiewe sorg versorg word (Dorsey *et al.*, 2008:1403). Hierdie artikel fokus dus daarop om 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, saam te stel.

4.2 PROBLEEMSTELLING

Duisende kinders word jaarliks in Suid-Afrika uit hul ouerlike sorg verwyder as gevolg van mishandeling en in alternatiewe sorg geplaas (Department of Social Development, 2011:47). Wanneer 'n kind in Suid-Afrika verwyder word, word die besluit gemaak op grond van artikel 151 en 152, soos deur die Children's Act 38 of 2005 voorgeskryf is (Children's Act 38 of 2005; Mahery *et al.*, 2011:25-26). Die verwydering van 'n kind vind slegs plaas om die kind teen verdere mishandeling te beskerm (United Nations, 2009:7).

Sodra die kind in alternatiewe sorg geplaas word, word een van drie opsies oorweeg, naamlik: pleegsorg; 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit of 'n privaatplek van tydelike versorging (Jamieson, 2014:214; Mahery *et al.*, 2011:25-26; Schäfer, 2011:453). Hierdie artikel fokus egter op privaatplekke van tydelike versorging. Die navorser is betrokke by die bestuur van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika en wou vasstel hoe kinderversorgers gehelp kan word om na kinders wat sorg en beskerming benodig om te sien. 'n Privaatplek van tydelike versorging kan gedefinieer word as 'n korttermyn-plasing vir die beveiliging van 'n kind wat sorg en beskerming benodig (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015a), met die aanbeveling van die hof (Children's Act 38 of 2005). Tot en met ses kinders kan in die sorg van 'n privaat kinderversorger geplaas word (Bosch, 2015; Makhavhu, 2010:2-4; Meintjes *et al.*, 2007:25; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015a) totdat 'n permanente plasing gefinaliseer is (Makhavhu, 2010:5).

Die verwydering en plasing van 'n kind in 'n privaatplek van tydelike verblyf gaan gewoonlik gepaard met trauma wat deur die kind ervaar word (Hyde & Kammerer, 2009:268). Hierdie trauma word op verskillende wyses uitgedruk (Gauthier *et al.*, 2004:38; Hyde & Kammerer, 2009:268; Mitchell & Kuczynski, 2010:440-441; Spielfogel *et al.*, 2011:2366; Vig *et al.*, 2005:15; Wattenberg *et al.*, 2004:605; Winter, 2010:191-192) en moet ondervang word deur die kinderversorger wat na die kind omsien (Davies *et al.*, 2015:35).

Kinderversorgers moet dus oor die nodige vaardighede beskik om in hierdie kwesbare groep kinders se behoeftes te voldoen (Buehler *et al.*, 2006:550-551; Delgado & Pinto, 2011:1037; Spielfogel *et al.*, 2011:2369). 'n Liefdevolle, versorgende en toegewyde kinderversorger (Lindhiem & Dozier, 2007:363; Unrau *et al.*, 2008:1263) is van die uiterste belang (Berrick & Skivenes, 2012:1964). Goeie ouerskapvaardighede alleen is nie voldoende om in hierdie kinders se behoeftes te voorsien nie (Berrick & Skivenes, 2012:1957; Murray *et al.*, 2011:157-158; Spielfogel *et al.*, 2011:2366), aangesien kinders wat sorg en beskerming benodig gewoonlik ernstige gedragsprobleme toon (Warman *et al.*, 2006:17) wat groter vaardighede benodig. Kinderversorgers moet in die beste belang van die kind op die volgende wyses

optree: ferm riglyne neerlê maar ook buigsaamheid kan toon (Crum, 2010:189); 'n atmosfeer kan skep van veiligheid; omgee en vertroeteling (Berrick & Skivenes, 2012:1957; United Nations, 2009:20) en empatie kan toon ten opsigte van die kind se gevoelens en emosies (Berrick & Skivenes, 2012:1957; Bywater *et al.*, 2010:241; Spielfogel *et al.*, 2011:2373; Unrau *et al.*, 2008:1263).

As die kinderversorger hierdie groot verantwoordelikheid moet dra, moet goeie voorbereiding, intensiewe ondersteuning en effektiewe bemagtiging aan hulle verskaf word (Warman *et al.*, 2006:17). Dit is uit die literatuur duidelik dat kinderversorgers toegerus moet word (Davies *et al.*, 2015:39; Lonne & Thomson, 2005:95; Murray *et al.*, 2011:153-155).

Kinderversorgers het 'n hoë las wat hulle moet dra om die kinders in hul sorg te versorg, daarom is daar groot behoefte aan ondersteuning sowel as om toegerus te word (Murray *et al.*, 2011:150). Doeltreffende opleiding stel kinderversorgers in staat om goeie verhoudinge met die kind wat sorg en beskerming nodig op te bou, wat meebring dat die kind se gedragsprobleme afneem en stabiliteit in sy of haar plasing intree (Brown, 2014:43; Bywater *et al.*, 2010:233). Opleiding wat wel beskikbaar is, is soms moeilik bekombaar en bevat slegs basiese inligting (Murray *et al.*, 2011:156).

Verskeie skrywers noem dat bemagtiging van kinderversorgers meebring dat 'n groter begrip ontwikkel word vir die kind se gedrag. Hulle empatie bewerkstellig dikwels 'n afname in probleemgedrag by die kind (Davies *et al.*, 2015:45; Greeno *et al.*, 2015:8; Price *et al.*, 2008:73; Virmani & Ontai, 2010:29).

Die welsynstruktuur het 'n verantwoordelikheid teenoor kinderversorgers om te verseker dat hulle in hul taak ondersteun en bemagtig word deur die nodige opleiding om tot voordeel van die kind wat sorg en beskerming nodig se behoeftes op te tree (Murray *et al.*, 2011:157). In die VSA word in byna elke staat verpligte opleiding aan kinderversorgers verskaf, voordat hulle as versorgers begin optree. Na afloop van die aanvanklike opleiding moet hulle daarna ook gereeld opleiding ontvang om hul lisensies as kinderversorgers te behou (Dorsey *et al.*, 2008:1413; Greeno *et al.*, 2015:2). In Suid-Afrika lyk die prentjie egter anders – daar is geen verpligte opleiding wat vir kinderversorgers aangebied word nie. Elke maatskaplikewerk-organisasie gebruik sy diskresie om die kinderversorgers toe te rus (Van Emmenis, 2015).

Verskeie bronne bevestig die effektiwiteit van bemagtigingsprogramme vir kinderversorgers (Brown, 2014:43; Davies *et al.*, 2015:38; Mehta *et al.*, 2013:81), omdat dit hulle selfvertroue verhoog wanneer hulle kinders met gedragsprobleme hanteer (Brown, 2014:43; Davies *et al.*, 2015:45; Warman *et al.*, 2006:26). Dorsey *et al.* (2008:1413) bevestig op hul beurt dat dit 'n afname in gedragsprobleme by kinders meebring.

Opleiding moet veelsydig en omvattend genoeg wees om kinderversorgers te bemagtig om vaardighede te ontwikkel wat hulle in staat stel om meer te kan vermag as om slegs na die fisiese versorging van die kind wat sorg en beskerming benodig om te sien (Buehler *et al.*, 2006:549-550; Dorsey *et al.*, 2008:1414). In 'n studie wat deur Cooley en Petren (2011:1973) uitgevoer is, het kinderversorgers aangedui dat hulle behoefte het aan meer intensiewe en omvattende skoling wat spesifiek fokus op die hantering van gedragsprobleme van kinders wat sorg en beskerming benodig. Gespesialiseerde opleiding bring mee dat kinderversorgers se pedagogiese kennis en professionele houding verbeter (Everson-Hock *et al.*, 2011:163; Fukkink & Lont, 2007:305).

Uit die behoeftebepaling wat die navorser met kinderversorgers en maatskaplike werkers onderneem het, asook uit gegewens wat uit die literatuur bekom is, is die volgende temas geïdentifiseer wat in 'n bemagtigingsprogram tuis hoort: die welsynstruktuur (Children's Act 38 of 2005; Cooley & Petren, 2011:1972; Heller *et al.*, 2002:56; Marcellus, 2008:18); die betrokkenheid van die versorger by die kind en sy skool (Pears *et al.*, 2010:1561); die ontwikkelingsfases van die kind (Heller *et al.*, 2002:562-566; Louw & Louw, 2014:90-406); die invloed van trauma op die kind (Heller *et al.*, 2002:562); die emosionele behoeftes van die kind (Louw & Louw, 2014:90-406); mediese versorging van 'n kind (La Chance, 2005:21-22; Murray *et al.*, 2011:154); onbeheersde gedragsuitinge wat kinders openbaar (Cuddeback & Orme, 2002:899; Daniel, 2011:914; Davies *et al.*, 2015:39; Heller *et al.*, 2002:256); toepaslike en ontoepaslike seksuele gedrag van die kind (Cuddeback & Orme, 2002:899; Heller *et al.*, 2002:566-569); belangrikheid van binding tussen die kinderversorger en die kind (Buehler *et al.*, 2003:77; Heller *et al.*, 2002:570); hantering van dissipline sonder die toediening van lyfstraf (Davies *et al.*, 2015:39); die belangrikheid van roetine in die kind se lewe (Heller *et al.*, 2002:564); aspekte rakende die biologiese ouer(s) van die kind (Cooley & Petren, 2011:1971; Heller *et al.*, 2002:564, Sanchirico & Jablonka, 2000:200) en die selfversorging van die kinderversorger (Brown *et al.*, 2014:125; Whenan *et al.*, 2009:759).

Ten einde die kinderversorger se behoefte om bemagtig te word, onder die loep te neem sodat daar in die beste belang van die kind wat sorg en beskerming benodig, opgetree kan word, het die volgende navorsingsvraag ontstaan:

- Wat behoort die inhoud van 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te wees ten einde in die kind wat sorg en beskerming benodig se behoeftes te voldoen en in die beste belang van die kind op te tree?

4.3 DOELSTELLING

Die doel van hierdie artikel was om ondersoek in te stel na die inhoud van 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging ten einde in die kind se behoeftes te ondervang en in die beste belang van die kind op te tree.

4.4 NAVORSINGSMETODOLOGIE

Die navorser het van die intervensie-navorsingsmodel gebruik gemaak vir hierdie ondersoek. Intervensienavorsing kan omskryf word as "... studies carried out for the purpose of conceiving, creating and testing innovative human services approaches to preventing or ameliorating problems or to maintaining quality of life." (De Vos & Strydom, 2011:475). Die derde en vierde fase van die intervensie-navorsingsmodel was gebruik vir doeleindes vir hierdie artikel. Hierdie twee fases word vervolgens kortliks bespreek:

4.4.1 Fase 3: Ontwerp

Tydens die derde fase, moet daarop gefokus word om 'n waarnemingstelsel te ontwerp en om prosedurele elemente van die intervensie te spesifiseer (De Vos & Strydom, 2011:482-483). Calitz (2013:125) is van mening dat die waarnemingstelsel van kardinale belang is. De Vos en Strydom (2011:482-483) noem verder dat navorsers 'n ontwerp moet vind aan die hand waarvan die probleem op 'n natuurlike wyse waargeneem kan word. Die fokus moet wees op gebeure wat verband hou met die probleem asook op wat die effek van die intervensie op die probleem gaan wees. Die navorser het vanuit die literatuurstudie en 'n behoeftebepaling van kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging asook uit gesprekke met maatskaplike werkers behoeftes geïdentifiseer wat by 'n bemagtigingsprogram ingesluit moet wees.

4.4.2 Fase 4: Vroeë ontwikkeling en vooronderzoek

Die vierde fase bestaan uit die ontwikkeling van 'n prototipe of voorlopige intervensie asook die uitvoering van die vooronderzoek (DeVos & Strydom, 2011:483-484). Hierdie fase bied geleentheid om die intervensieprogram prakties uit te voer (Calitz *et al.*, 2013:125). Tydens hierdie fase het die navorser 'n bemagtigingsprogram ontwikkel vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging.

4.5 BEGRIPOMSKRYWINGS VAN SLEUTELTERME

4.5.1 Bemagtigingsprogram

Bemagtiging beteken dat diensgebruikers sterker word ten opsigte van spesifieke pogings om professionele persone te help met probleemoplossings. Die idee dat mense meer effektief hul gawes kan benut met betrekking tot terme van behoeftes en probleme, word deur bemagtiging gesteun (Pierson & Thomas, 2010:206). Bemagtiging het verder ten doel om mag en beheer in individue, families en groepe rakende hul lewensdoel te versterk (Zastrow & Kirst-Ashman, 2013:12). Barker (2014:339) beskryf 'n program as 'n gids of riglyn vir die beplanning van wat gedoen moet word.

'n *Bemagtigingsprogram* word dus, vir die doeleindes van hierdie studie, na verwys as 'n handleiding ten opsigte van die beplanning om kinderversorgers toe te rus sodat hul sterktes meer effektief benut kan word rakende die hantering van behoeftes en probleme.

4.5.2 Kinderversorgers

Wanneer 'n afhanklike persoon nie in sy/haar eie behoeftes kan voorsien nie en 'n ander persoon verantwoordelikheid daarvoor aanvaar om in die fisiese, emosionele en sosiale behoeftes van daardie persoon te voorsien word die verantwoordelike persoon as 'n versorger omskryf (Barker, 2014:55). 'n Kinderversorger word deur Milligan en Stevens (2006:10) omskryf as 'n persoon wat op 'n 24-uur basis by die kind se daaglikse aktiwiteite betrokke is.

In hierdie studie word na iemand wat daaglik by die kind en sy wêreld betrokke is, verwys as 'n *kinderversorger*; iemand wat kinders op 'n fisiese, emosionele, ontwikkelings- en sosiale vlak versorg.

4.5.3 Privaatplekke van tydelike versorging

'n Privaatplek van tydelike versorging word beskryf as 'n plek waar die hof met toestemming (Children's Act 38 of 2005) kinders wat sorg en beskerming benodig (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015), op korttermyn-basis (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015) kan beveilig. 'n Privaat kinderversorger mag tot ses kinders in sy/haar sorg neem (Bosch, 2015; Makhavhu, 2010: 2-4; Meintjes, *et al.*, 2007:25; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015) totdat die hof meer permanente plasings vir hulle gefinaliseer het (Makhavu, 2010:5).

4.6 MAATSKAPLIKE GROEPWERK MET KINDERVERSORGERS

In maatskaplike werk word groepwerk beskou as een van die drie primêre metodes van dienslewering wat gevolg kan word (Becker, 2005:11). Toseland en Rivas (2012:11) omskryf groepwerk soos volg: “Goal-directed activity with small treatment and task groups aimed at meeting socio-emotional needs and accomplishing tasks. This activity is directed to individual members of a group and to the group as a whole within a system of services delivery”. Hierdie aktiwiteite is dus gerig op die individuele deelnemer, maar ook op die groep as geheel, binne die metode van dienslewering. 'n Groep bestaan uit lede wat dieselfde belange het of algemene probleme ervaar. Hulle kom gereeld bymekaar en neem deel aan aktiwiteite wat ontwerp is om sekere doelwitte te bereik (Barker, 2014:183; Corey & Corey, 2002:107; Toseland & Rivas, 2012:176). Verskillende groepe kan verskillende behoeftes ondervang, soos ondersteuningsgroepe; opvoedkundige groepe; ontwikkelingsgroepe; terapeutiese groepe en sosialiseringsgroepe (Toseland & Rivas, 2014:20). Vir die doeleindes van bemagtiging, het die navorser gebruik gemaak van ondersteunings- en opvoedkundige groepe.

Wanneer 'n groepwerk-program ontwikkel en beplan word, moet die volgende riglyne in ag geneem word:

- Vir die sukses van die groep is dit belangrik dat die fasiliteerder van die groepwerkprogram, die voorbereidings en administratiewe aspekte, soos die plek waar dit aangebied gaan word, datums en tye, hoeveelheid byeenkomste, grootte van die groep en hulpmiddele doeltreffend beplan (Garvin, 2010:28; Toseland & Rivas, 2012:183). Die fasiliteerder het al die administratiewe aspekte voor die aanvang van die program beplan. Voortvloeiend uit die behoeftebepaling wat reeds gedoen was, is die inhoud, gepaste hulpmiddele sowel as die getal byeenkomste van die program beplan. Kontak is opgeneem met verskeie persone wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging om hul deelname aan die program te bevestig. Die lokaal en gepaste tyd en datums is bespreek by die Christelike Maatskaplike Raad (CMR) Moreletapark.
- Groeplede moet voorberei word vir die groepwerkprogram deur die volgende in aanmerking te neem: hul vlakke van motivering moet vasgestel word, die doel van die groepwerk-byeenkomste moet bespreek word; groeplede moet neergelê word; metodes en aktiwiteite wat gedurende die groepwerkprogram ingespan gaan word; moet aan hulle meegedeel word ten einde hulle te motiveer om entoesiasies aan die program deel te neem (Rutan *et al*, 2014:156; Toseland & Rivas, 2014:163,180,207). Die eerste byeenkoms van die program is benut om die groeplede te motiveer met die doel om hul deelname aan die program te verseker. Die fasiliteerder het op gepaste wyse die doel van die program aan

die groeplede oorgedra. Grondreëls, die belangrikheid van vertroue, asook konfidensialiteit is met die groep bespreek en hanteer.

- Vertroue tussen groeplede moet gevestig word (Toseland & Rivas, 2012:199-200,206). Die belangrikheid van vertroue is aan die groeplede verduidelik en almal het saamgestem dat gesprekke wat plaasvind tydens die byeenkomste, as vertroulik beskou sal word.
- Die fasiliteerder moet van hulpmiddele gebruik maak om die groei en spontaniteit van die groep te bevorder (Gladding, 2010:383). Hulpmiddele wat tydens die byeenkomste gebruik is, was onder andere visuele aanbiedings, uitdeelstukke en groepbesprekings. Hierdie hulpmiddele het daartoe bygedra dat die groep se spontaniteit met verloop van die program toeneem het.
- Kinderversorgers het te make met sensitiewe inligting vanweë die omstandighede van die kinders wat in hul sorg geplaas word, gevolglik is dit belangrik dat groepdinamika ontwikkel moet word sodat die groeplede 'n vertrouensgevoel kan ervaar terwyl die groep se doelwitte bereik word. Aspekte wat aandag moet geniet is: kommunikasie tussen groeplede; vertroue; konfidensialiteit en samehorigheid (Toseland & Rivas, 2014:208; Yalom & Leszcz, 2005:12). Met die eerste byeenkoms het die fasiliteerder gebruik gemaak van 'n ysbreker om 'n gevoel van warmte en aanvaarding tussen die groeplede te skep. Aspekte wat ook bygedra het tot die samehorigheid van die groep is die hantering van groepleëls, asook die belangrikheid van vertroue en konfidensialiteit. Die groepleëls is met elke byeenkoms voorgehou om die lede daaraan te herinner.

4.7 DIE ROL VAN BEMAGTIGING IN 'N MAATSKAPLIKEGROEPWERK-PROGRAM

'n Bemagtigingsprogram word beskou as 'n program waardeur psigososiale beginsels en kennis oorgedra word in die vorm van vaardighede wat die groeplede kan bemagtig om meer doeltreffend te reageer op eise wat in spesifieke situasies aan hulle gestel word (Van der Westhuizen, 2006:7).

Steyn (2001:149-150) gee die volgende redes aan waarom 'n bemagtigingsprogram effektief gebruik kan word:

- Dit dien as 'n mobiliseringsinstrument wat die deelnemer motiveer om oop te wees vir insette;
- Dit verhoog die deelnemer se tevredenheid en moreel as gevolg van die positiewe uitkyk op hul rolle as kinderversorgers;
- Dit bring produktiwiteit mee – in die groep as geheel, maar ook op individuele vlak;
- Dit skep probleemoplossingsvaardighede by die groeplede;
- Dit skep 'n gesamentlike doel en samewerking en verbeter waardes onder die groeplede; en

- Kreatiewe oplossings word deur die groeplede gevind om verskillende situasies te hanteer.

Volgens Calitz (2013:130) bring bemagtiging verder mee dat hulpbronne en geleentheid meer toeganklik en optimaal gebruik word binne 'n gegewe gemeenskap. 'n Bemagtigingsprogram bied dus opleiding om kennis en vaardighede te ontwikkel. Dit is 'n proses van toenemende persoonlike en interpersoonlike mag sodat die individue optree om hul huidige situasie te verbeter (Durand, 2008:37).

Vir doeleindes van hierdie navorsing is groepwerk gekies as die metode van bemagtiging ten einde aan kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, wat eenderse ervarings deurmaak, die geleentheid te bied om vaardighede te kan ontwikkel. Dit versterk verder die ondersteuningsnetwerke tussen lede en lei tot 'n samehorigheidsgevoel (Calitz, 2013:130; Sands & Solomon, 2003:8). Groeplede bring hul eie ervarings en belewinge na die groep, en namate hul kennis en insig in die loop van die program verbreed, word hulle medefasiliteerders in die proses (Calitz, 2013:130). Die spesifieke program is dus sodanig ontwikkel dat kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging bemagtig word om vaardighede te ontwikkel in die beste belang van die kind wat sorg en beskerming benodig op te tree.

4.8 SELEKSIE VAN GROEPLEDE

Volgens Zastrow (2010:13) moet die seleksie van groeplede deur 'n deskundige uitgevoer word, aangesien dit die gehalte van die beplande groepwerkprogram beïnvloed. Wanneer groeplede geselekteer word, moet die volgende in gedagte gehou word: groeplede moet die fasiliteerder se idees oor dit wat in die groep moet plaasvind deel, sodat die doelstellings van die groep vir alle lede dieselfde is (Roux, 2002:163). Aspekte soos behoeftes, ouderdom, sosiale stand, vaardighede, geslag en kultuur van die lede asook die wenslikheid van homogeniteit en heterogeniteit moet ook in gedagte gehou word (Strydom & Strydom, 2010:127). Dit was vir die navorser belangrik dat die groep uit lede moes bestaan wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging. Die groeplede het almal ongeveer dieselfde belangstelling getoon deurdat hulle almal met kinders werk en by privaatplekke van tydelike versorging betrokke is. Die groeplede was egter divers met betrekking tot kultuur, taal, ouderdom en agtergrond. Die ouderdomme het gewissel van 28 tot 69 jaar, daar was beide kleurling- en blanke persone teenwoordig, met verskillende agtergronde rakende herkoms.

Lede vir groepwerk kan op verskeie maniere gewerf word, soos deur kliënte te nader by die organisasie waar 'n mens as maatskaplike werker betrokke is, of deur kliënte van ander organisasie te nader of deur lede uit die gemeenskap te identifiseer. Nadat die groeplede geïdentifiseer is, kan hulle persoonlik deur die fasiliteerder gekontak of per uitnodiging genader word (Toseland & Rivas, 2014:170-171).

Tydens hierdie navorsing, het die navorser groeplede genader vanuit die organisasie waar sy self werksaam is, asook van ander organisasies wat self ook betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging. Nadat die lede geïdentifiseer is, is persoonlike uitnodigings na die eerste byeenkoms aan hulle gestuur waar hulle meer inligting ontvang het rakende belangrike inligting vir die duur van die groep. Vir hierdie byeenkoms het 15 lede opgedaag. Met die aanvang van die groepbespreking het vyf lede hulle egter onttrek as gevolg van ander verpligtinge wat meegebring het dat hulle nie die byeenkomste gereeld sou kon bygewoon nie.

4.9 BEPLANNING VAN DIE FUNKSIONELE ASPEKTE

Die aard van 'n groepwerkprogram moet gerig wees op die kulturele, ontwikkelings- en omgewingsbehoefte, asook algemene behoeftes wat die lede bymekaar bring (Van der Westhuizen, 2006:59). Die ontwikkeling van 'n groepwerkprogram is van kritieke belang en daar sal in die verloop van die program bepaal word of die doel van die groep en die van die individuele lede bereik is. 'n Spesifieke proses word gevolg met die beplanning en samestelling van 'n groepwerkprogram, wat verskeie aspekte insluit (Toseland & Rivas, 2012:270). Die kies van programaktiwiteite speel verder 'n belangrike rol, aangesien dit die aanbieding van die program beïnvloed (Van der Westhuizen, 2006:59).

Die groeplede in hierdie spesifieke program was almal gemoeid met kinders in alternatiewe versorging. Die ontwikkeling en implementering van die program het berus op 'n literatuurstudie en behoeftebepaling wat vooraf uitgevoer is. Die program is geëvalueer met kwantitatiewe meetinstrumente en ook 'n selfopgestelde skedule om te bepaal of dit 'n sukses was, al dan nie.

4.10 FASES VAN DIE GROEPWERKPROSES

Daar word vervolgens ingegaan op die verskillende fases van die groepwerkproses, soos deur Corey en Corey (2002:103-104), asook Yalom en Leszcz, (2005:309-320) beskryf.

4.10.1 Voorbereidingsfase

Die voorbereidingsfase is 'n belangrike deel, aangesien daar verskeie aspekte is waaraan aandag geskenk moet word vir die vorming van 'n goeie grondslag. Faktore wat aandag moet geniet, is onder andere die tipe groep wat gevorm moet word, voorbereiding deur die navorser, asook die groeplede, stel van doelwitte en verwagtinge (Corey & Corey, 2002:103,106).

Die fasiliteerder het haar voorberei deur seker te maak dat die nege byeenkomste goed beplan is met die nodige inligting wat aan die groeplede gegee moes word. Vir elke byeenkoms is 'n tema met doelwitte wat behaal moes word beplan. Die groeplede is voorberei deur uitnodigings te stuur om hulle meer oor die beplande groep in te lig. Persone wat te kenne gegee het dat

hulle in die program belangstel, is na 'n inligtingsessie genooi. Tydens hierdie byeenkoms het groeplede die meetinstrument, Persoonlike Multi-Sifting Inventaris (PMSI) (Faul & Hanekom, 2005:1-11) (Addendum 7) asook 'n selfopgestelde skedule (Addendum 9) ingevul. Die rede vir die meetinstrument is om te bepaal of groei by die groeplede plaasgevind het, al dan nie. Die invul van die selfopgestelde skedule het verband gehou met die groeplede se verwagtinge van die beplande program waarin hulle sou deelneem. Na die invul van die meetinstrument en die selfopgestelde skedule, is meer inligting aan die groeplede verstrekkend om hulle op die nege byeenkomste wat sou volg voor te berei.

4.10.2 Aanvangsfase

Die tweede fase word dikwels gekenmerk deur onsekerhede van die groeplede oor die gebeure wat tydens die groepsessies kan plaasvind. Aandag word dus geskenk aan die doel van die groep, die rol van die fasiliteerder, groepwaardes en -reëls wat neergelê is, verwagtinge wat gedeel word, groeplede wat aan mekaar voorgestel word, verhoudings word opgebou, terwyl daar 'n atmosfeer van warmte en aanvaarding geskep word. Die fasiliteerder lei die groep om doelwitte te stel en verantwoordelikheid daarvoor te aanvaar om hierdie doelwitte te bereik (Corey & Corey, 2002:133; Yalom & Leszcz, 2005:309).

Tydens hierdie fase het die fasiliteerder daarop gefokus om 'n atmosfeer van warmte en aanvaarding te skep. Dit is gedoen deurdat elkeen in die groep geleentheid gehad het om hom/haar aan die groep voor te stel, asook te noem wat hulle betrokkeheid by kinders in privaatplekke van tydelike versorging is en wat hul verwagtinge van die groep is. Die groeplede se verwagtinge is ook in 'n groepsbespreking verrekend.

4.10.3 Middel- of oorgangsfase

Die middelfase word beskou as die oorgang tussen die groeplede se aanvanklike onsekerhede en hul betrokkeheid en deelname aan die groep (Boshoff, 2016:22; Corey *et al.*, 2014:217). Hierdie fase is belangrik voordat daar aanbeweeg kan word na die werkfase. Die belangrikheid hiervan lê daarin dat groeplede mekaar in hul vertroue moet begin neem met aspekte wat vir hulle sensitief is. Vertroue en aanvaarding is dus uiters belangrik in hierdie fase (Corey *et al.*, 2014:217).

Tydens hierdie fase het die fasiliteerder groeps gesprekke aangemoedig. Die fasiliteerder het ook eie belewinge, ervarings en struikelblokke met die groep gedeel om verdere vertroue te bewerkstellig.

4.10.4 Die werkfase

Hierdie fase word gekenmerk deur produktiwiteit. Selfondersoek word verhoog en die groep is daarop gefokus om gedragsveranderinge te maak. Dieper vlakke van vertroue en aanvaarding word ook bereik, deurdat die groeplede op hul eie deelneem aan groeps gesprekke en debatte (Corey *et al.*, 2014:266). Groeplede aanvaar ook in hierdie stadium meer verantwoordelikheid vir die groep deurdat hulle so te sê hulp-fasiliteerders word (Yalom & Leszcz, 2005:345). Dit gebeur dat groeplede op so 'n vlak aan die bespreking deelneem dat die fasiliteerder die lede moet nooi om deel te neem (Corey & Corey, 2002:226).

Die werkfase was baie duidelik sigbaar in hierdie spesifieke groep. Groeplede het spontaan tydens die gesprekke begin deelneem. Meer ervarings, belewinge en struikelblokke met betrekking kinders wat sorg en beskerming benodig is ook gedeel in die groep.

4.10.5 Termineringsfase

Die termineringsfase is belangrik deurdat die groep gestabiliseer moet word voordat dit tot 'n einde kom. Tydens hierdie fase word besin oor watter vaardighede aangeleer en geïmplementeer kan word om die kinderversorger se maatskaplike funksionering te verbeter. Groeplede kry die geleentheid om hul verwagtinge te evalueer teen die doelstellings wat aan die einde van die groeps gesprekke bereik moes word. Dit bied verder ook 'n geleentheid vir groeplede om te besin oor die vaardighede wat hulle aangeleer het, verlies te ervaar oor netwerke en vriendskappe wat hulle opgebou het, maar ook om positief te wees oor wat die toekoms vir hulle inhou (Corey & Corey, 2002:104; Shulman, 2009:109).

In hierdie fase het die fasiliteerder die groeplede aangemoedig om elkeen met die res van die deelnemers te deel wat hulle tydens die groeps gesprekke geleer het. Daar is ook gekyk wat die groep se aanvanklike verwagtinge was en of dit bereik is. Groeplede is verder ook die geleentheid gegun om te noem watter van die temas wat bespreek is, hulle met hulle kon saamneem sodat hulle beter in die behoeftes van die kinders in hul sorg kan voorsien. Tydens die laaste byeenkoms van die groep is daar ook weer van die meetinstrument (PMSI) (Faul & Hanekom, 2005:1-11) (Addendum 7) gebruik gemaak om die maatskaplike funksionering van die groeplede te bepaal.

4.10.6 Na-groepfase

Tydens hierdie fase is die meetinstrument (PMSI) (Faul & Hanekom, 2005:1-11) (Addendum 7) 'n derde keer ingespan om te bepaal of die maatskaplike funksionering van die groeplede verbeter het.

4.11 DIE INHOUD VAN DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM

Die doel van die groepwerkprogram was om kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te bemagtig sodat hulle in die beste belang van die kind wat sorg en beskerming nodig, kan optree. Die temas vir hierdie program is geïdentifiseer uit 'n behoeftebepaling wat vooraf gedoen is met kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging en maatskaplike werkers. Elke byeenkoms het bestaan uit die doelwitte, die inhoud van die byeenkoms asook die evaluasie van die spesifieke byeenkoms. Daar was altesaam nege byeenkomste. Die volgorde van die byeenkomste is gekies ooreenkomstig die inhoud daarvan. Met die aanvang van die groep was daar eers gefokus op temas wat nie persoonlik of enige bedreiging vir die kinderversorgers ingehou het nie, bv. die kinderswet en ander wetlike aspekte. Namate die groepdinamika ontwikkel het en daar 'n sterker vertrouensverhouding tussen die groeplede ontwikkel het, het meer sensitiewe temas aan boord gekom, bv gedragsprobleme wat ondervind word, die bevordering van binding tussen die kind en die kindersorger, asook dissipline.

Byeenkomste word deur 'n tabel voorgestel waarna dit grondig bespreek word.

Tabel 4.1: Voorstelling van byeenkomste vir die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging

Byeenkoms	Tema
Voortoetsing (een week voor die aanvang van die program)	
Byeenkoms 1	• Ontmoeting
Byeenkoms 2	• Belangrike aspekte ter oorweging vir die kind wat sorg en beskerming nodig
Byeenkoms 3	• Die invloed van ontwikkeling en trauma op die kind wat sorg en beskerming nodig
Byeenkoms 4	• Mediese versorging van die kind
Byeenkoms 5	• Gedragsprobleme
Byeenkoms 6	• Binding
Byeenkoms 7	• Dissipline

Byeenkoms 8	• Die biologiese ouers
Byeenkoms 9	• Selfversorging en afsluiting • Natoetsing
Na-natoetsing (ses weke, na afloop van die program)	

4.11.1 Voortoetsing

Die navorser het, een week voordat die groepbyeenkomste begin het, 'n samekoms gereël. Tydens hierdie samekoms is 'n voortoets, die Persoonlike Multi-Sifting Inventaris (PMSI) (Faul & Hanekom, 2005:1-11) (Addendum 7) aan die groeplede gegee om in te vul. Die groeplede moes die PMSI (Faul & Hanekom, 2005:1-11) (Addendum 7) invul, asook 'n selfopgestelde skedule (Addendum 9), voordat met die program 'n aanvang geneem is, om te verhoed dat kontaminasie plaasvind. Die meetinstrument is ook weer aan die einde van die program aan die groeplede gegee om in te vul, asook ses weke daarna om te bepaal of die groeplede deur die program bemagtig is. Terselfdertyd is vier oopeindevrae aan die groeplede gegee om te beantwoord om sodoende kwalitatiewe response van hulle te bekom rakende hulle verwagtinge van die program. Hierdie selfopgestelde skedule het gefokus op die groeplede se verwagtinge van die bemagtigingsprogram en is as sodanig aan die begin van die program ingevul (Addendum 9).

4.11.2 Hulpmiddele

Die volgende hulpmiddele is tydens die byeenkomste wat aangebied is, gebruik:

- Drearekenaar, vir die aanbieding van die byeenkoms;
- Projektor, vir die visuele aanbieding van die sessie;
- Blaai bord, vir die neerskryf van kernpunte;
- Skryfbehoeftes, vir groeplede wat inligting wil neerskryf;
- Papier, vir groeplede wat inligting wil neerskryf;
- Uitdeelstukke van betrokke byeenkoms; en
- Evalueringsvorme van die spesifieke byeenkoms, sien 4.11.3.

4.11.3 Evaluering van die byeenkomste

Die volgende vrae is met die afloop van elke byeenkoms aan die groeplede gestel om beantwoord te word:

- Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?

- Wat kan u prakties hieruit neem?
- Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?
- Enige ander opmerkings?

4.11.4 Byeenkoms 1: Ontmoeting

4.11.4.1 Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroep-werkproses:

- Die groeplede aan mekaar bekend te stel;
- 'n Vertrouensverhouding tussen groeplede te vestig;
- Insig by groeplede te ontwikkel ten einde die belangrikheid van vertroulikheid te vestig;
- 'n Oorsig te gee van die inhoud van die program wat aangebied sou word;
- 'n Kontrak met die groeplede te sluit; en
- 'n Atmosfeer te skep van warmte en aanvaarding.

4.11.4.2 Inhoud

Die fasiliteerder het begin deur al die groeplede welkom te heet en haar aan die groep bekend te stel. Daar is vervolgens 'n ysbreker aan die groep verduidelik waarin hulle hulle op 'n ontspanne wyse aan mekaar voorgestel het. Ysbrekers kan as effektiewe hulpmiddele gebruik word om 'n groepbyeenkoms te begin. Dit word gebruik om 'n ontspanne en genotvolle atmosfeer te skep waarin groeplede mekaar kan leer ken, asook om die doel van die byeenkoms uiteen te sit (Mind Tools, 2012:1). 'n Bespreking oor die belangrikheid van 'n vertrouensverhouding en konfidensialiteit in groepverband is verder aan die groeplede verduidelik (Toseland & Rivas, 2012:199-200,206).

Die groeplede is die geleentheid gegun om vir hulle en die fasiliteerder groepleëls te vestig. Die reëls is op 'n blaaibord neergeskryf en met elke byeenkoms wat aangebied is, voorgehou. Die fasiliteerder het die doel en doelwitte van die program met die groeplede bespreek aan die hand van 'n visuele voorstelling met behulp van die draarekenaar en projektor. Die inhoud en struktuur van die program is ook op die projektor aangebied. Die fasiliteerder het met hierdie aanbieding die verantwoordelikheid gehad om 'n atmosfeer te skep waarin die groeplede op hulle gemak kon begin voel (Van der Westhuizen, 2006:65). Uitdeelstukke is ook aan die groeplede uitgedeel wat die raamwerk, tyd, datum en plek van byeenkomste aangedui het (Garvin, 2010:28; Toseland & Rivas, 2012:183) (Addendum 5).

'n Werkooreenkoms (Addendum 6) is met die groeplede bespreek waarin hulle versoek is om dit te onderteken (Herbst, 2002:288) en hul deelname aan die nege groepbyeenkomste te belooft.

Tydens die afsluiting is die groeplede bedank vir hulle bereidwilligheid om deel uit te maak van die bemagtigingsgroep.

4.11.4.3 Bykomende hulpmiddele

- Hulpmiddele vir ysbreker;
- Programuiteensetting (Addendum 5); en
- Werkooreenkoms (Addendum 6).

4.11.5 Byeenkoms 2: Belangrike aspekte ter oorweging vir die kind wat sorg en beskerming benodig

4.11.5.1 Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Die welsynstruktuur wat die volgende insluit te verken: hofverrigtinge, wetlike en etiese aspekte rakende die kind;
- Tydens 'n groepsbespreking die regte en verantwoordelikhede van die versorger en ander professionele persone betrokke by die kind wat sorg en beskerming benodig te bespreek; en
- Tydens 'n groepsbespreking die betrokkenheid van die versorger by die skool en skoolaktiwiteite van die kind te verken en te bespreek.

4.11.5.2 Inhoud

Met behulp van 'n visuele aanbieding op die projektor het die fasiliteerder die welsynstruktuur, wat die verloop van die hofverrigtinge, wetlike en etiese aspekte rakende die kind wat sorg en beskerming in privaatplekke van tydelike verblyf benodig (Children's Act 38 of 2005; Marcellus, 2008:18) met die groeplede bespreek om dit meer verstaanbaar te maak.

Die regte en verantwoordelikhede van die kinderversorger (Children's Act 38 of 2005), sowel as ander professionele persone (Cooley & Petren, 2011:1972; Heller *et al.*, 2002:56) wat moontlik betrokke kan wees by die kind wat sorg en beskerming benodig, is kortliks in groepverband met die groeplede bespreek. Die groeplede het daarna in drie groepe verdeel, waarin hulle hul begrip van die regte en verantwoordelikhede van die kinderversorger en ander professionele persone wat by die kind betrokke is, bespreek het. Daarna het die drie klein groepe terugvoer gegee en is die besonderhede op die blaaibord aangebring. Die groep het in die geheel verder aan die bespreking deelgeneem en tot 'n vergelyk gekom oor wat hulle beskou as die regte en verantwoordelikhede van die kinderversorger, sowel as dié van ander professionele persone wat betrokke is by die kind wat sorg en beskerming benodig.

Laastens was die kinderversorger se betrokkenheid by die kind se skool en skoolaktiwiteite (Pears *et al.*, 2010:1561) verken. Die fasilitateur het kortliks die onderwerp bekendgestel en aan die groep gevra om weer in dieselfde drie groepe te verdeel, waarna hulle die onderwerp moes bespreek en aan die groter groep terugvoer moes gee. Hierdie kernpunte is op die blaaibord aangebring en die groeplede is die geleentheid gegun om aantekeninge daarvan op die papier wat beskikbaar gestel is, te maak. Die groep is aangemoedig om die versorger se rol en betrokkenheid by die skool deeglik te verken en te bespreek om sodoende die belangrikheid daarvan te beklemtoon. Aan die einde van die byeenkoms is 'n evalueringsvorm aan die groeplede gegee om in te vul waarin hulle die betrokke byeenkoms geëvalueer het (Addendum 11).

4.11.6 Byeenkoms 3: Die invloed van ontwikkeling en trauma op die kind wat sorg en beskerming nodig

4.11.6.1 Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Die verskillende ontwikkelingsfases van die kind te bespreek;
- Die invloed van trauma op die kind se funksionering te verken en te bespreek; en
- Die emosionele behoeftes van die kind te verken en te bespreek.

4.11.6.2 Inhoud

Vir doeleindes van hierdie byeenkoms is daar verwys na die verskillende ontwikkelingsfases (Heller *et al.*, 2002:562-566; Institute for Human Services, 2007:1-9; Louw & Louw, 2014:90-406), die invloed van trauma (Heller *et al.*, 2002:562; Van Schalkwyk, 2015b?:1-18) asook die emosionele behoeftes van die kind (Du Plooy, 2009?:1-3) te verken en te bespreek.

'n Visuele aanbieding, met behulp van die draaibord en projektor, is aan die groep voorgehou en uitdeelstukke is aan hulle verskaf rakende die ontwikkelingsfases van die kind, na aanleiding van Louw en Louw (2014:90-406) se uiteensetting. Die ontwikkelingsfases van die kind is in bespreek om sodoende insig by die kinderversorger te ontwikkel. Die ontwikkelingsfases van die kind het verskeie fasette van ontwikkeling vervat, naamlik fisiese, motoriese, kognitiewe en persoonlikheidsontwikkeling (Dit word volledig in die aangehegte bylaag bespreek).

Die visuele aanbieding is verder uitgebrei na die impak van trauma (Heller *et al.*, 2002:562; Louw & Louw, 2014:449-450; Van Schalkwyk, 2015b?:1-18) op die kind. Hierdie onderwerp is breedvoerig bespreek na aanleiding van die beskikbare literatuur.

Die byeenkoms is afgesluit deur die emosionele behoeftes van die kind te bespreek (Du Plooy, 2009?:1-3). Dit is baie belangrik dat die kinderversorger oor die nodige kennis en vaardighede moet beskik om die emosionele behoeftes van die kind in hul sorg te kan hanteer (Buehler *et al.*, 2006:550-551; Delgado & Pinto, 2011:1037; Spielfogel *et al.*, 2011:2369). Aan die einde van die byeenkoms is 'n evalueringsvorm aan die groeplede gegee om in te vul waarop hulle die betrokke byeenkoms geëvalueer het (Addendum 11).

4.11.7. Byeenkoms 4: Mediese versorging van die kind

4.11.7.1 Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Die mediese versorging van die kind op 'n praktiese wyse te verken met behulp van 'n geakkrediteerde noodhulpfasiliteerder.

4.11.7.2 Inhoud

Hierdie byeenkoms is deur Lienkie Vink aangebied. Die fasiliteerder het slegs as waarnemer opgetree en die byeenkoms geopen en afgesluit. Me Vink is aan die groep voorgestel deur te noem dat sy 'n geakkrediteerde noodhulpfasiliteerder is. Me Vink is mede-eienaar van 'n skuba winkel, "Ocean Comocean" in Moreletapark, Pretoria. Sy tree op as 'n skuba drilinstrukteur en bied noodhulpkursusse vir die publiek aan. Die fasiliteer het verder verduidelik dat kinderversorgers vertrouwd moet wees met noodhulp om basiese mediese hulp aan die kind in hul sorg te kan verleen (La Chance, 2005:21-22; Murray *et al.*, 2011:154). Dit is egter ook belangrik om te weet wanneer 'n kind die bystand van 'n mediese dokter nodig het (La Chance, 2005:21-22; Murray *et al.*, 2011:154).

Die noodhulpfasiliteerder het op 'n praktiese wyse met behulp van 'n noodhulppop en verskeie ander noodhulptoerusting aan die versorgers gedemonstreer hoedat hulle die kind te hulp kan snel indien hy/sy dit benodig. Die volgende onderwerpe is behandel (Vink, 2016):

1. Mond-tot-mond asemhaling;
2. Tegnieke om toe te pas wanneer kinders verstik;
3. Proseses as 'n kind bloei of raakgesny is;
4. Hantering van breke bv. 'n arm of been;
5. Swembadveiligheid;
6. Hantering van skok;
7. Epileptiese aanvalle;
8. Benadering van kinders met allergie-aanvalle; en

9. Gif en die hantering van die kind wat dit ingekry het.

Alhoewel die fasiliteerder self net as waarnemer tydens die byeenkoms opgetree het, is die evalueringsvorm van die betrokke byeenkoms steeds aan die groeplede gegee om in te vul (Addendum 11).

4.11.7.3 Bykomende hulpmiddele

- Noodhulptoerusting.

4.11.8 Byeenkoms 5: Gedragsprobleme

4.11.8.1 Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Die hantering van onbeheersde gedragsuitinge te verken en
- Die verskil en hantering van ouderdomtoepaslike seksuele gedrag en seksuele gedrag vanweë blootstelling aan seksuele misdrywe aan te toon.

4.11.8.2 Inhoud

Vir doeleindes van hierdie byeenkoms is aandag geskenk aan verskillende onbeheersde gedragsuitinge (Cuddeback & Orme, 2002:899; Daniel, 2011:914; Davies *et al.*, 2015:39; Heller *et al.*, 2002:562) wat kinders openbaar. Die groeplede was aangemoedig om gedragsuitinge waarmee hulle te make het, aan die groep te noem. Die fasiliteerder het die gedragsprobleme wat genoem is, op die blaaibord aangeteken. Vervolgens is ingegaan op vyf tipes gedragsuitinge en wat die versorger se rol behels met betrekking tot die hantering daarvan. Die vyf tipes gedragsuitinge wat breedvoeriger bespreek is, was soos volg: aandagtekort-hiperaktiwiteitsversteuring (ATHV) (Louw & Louw, 2014: 264-265); enuresis en enkoprese; boeligedrag; aggressie en diefstal. Die fasiliteerder het op hierdie vyf gedragsuitinge besluit aangesien hierdie tipes gedrag dikwels voorkom in die privaatplek van veiligheidshuise waarby sy betrokke is.

Eerstens is aandag geskenk aan ATHV. Met behulp van die projektor en drarekenaar is twee kort animasie-insetsels gespeel rakende ATHV (ADHDVoices, 2012; Aunghula, 2012). Vervolgens is aan die hand van 'n visuele aanbieding gefokus op die diagnose van ATHV wat slegs deur 'n gespesialiseerde mediese dokter gemaak kan word, die simptome en moontlike oorsake asook 'n moontlike behandelingsprogram vir die kind (Hudson, 2016:17; Jeeva, 2011:1; Louw & Louw, 2014:264-265; National Resource Center on AD/HD, 2008:2-3).

Die fasiliteerder het die volgende onderwerp deur middel van die visuele aanbieding aan die groeplede vertoon. Enurese, of beter bekend as bed natmaak (Urology Care Foundation, 2016:1), en enkoprese (willekeurige of onwillekeurige ontlasting) (Badenhorst, 1999:ii) kom dikwels voor by kinders wat in privaatplekke van tydelike versorging geplaas word. Dit is baie belangrik dat die kinderversorger hierdie aspekte met die nodige omsigtigheid moet hanteer om nie verdere trauma by die kind te veroorsaak nie. Die fasiliteerder het die volgende vraag aan die groeplede gestel: Hoe hanteer u enurese en enkoprese in die huis met die nodige sensitiwiteit, sonder om die kind verder te traumatiseer? Die groeplede is aangemoedig om met praktiese raad vorendag te kom rakende hoe om hierdie sensitiewe saak te hanteer. Die groeplede se antwoorde is op die blaaibord aangeteken.

Boeliegedrag is die volgende onderwerp wat met behulp van die visuele aanbieding aan die groep voorgehou is. 'n Omskrywing van boeliegedrag is eerstens aan die groeplede oorgedra met in agneming van De Wet (2005:82-83) se verslagdoening, waarna die groeplede gevra is om in die groot groep aan 'n bespreking deel te neem oor hoe boeliegedrag in die privaatplek van tydelike verblyf hanteer kan word. Die groeplede is aangemoedig om praktiese voorbeelde te noem om mekaar sodoende raad te gee en te ondersteun ter hantering van boeliegedrag. Die praktiese voorbeelde is op die blaaibord aangeteken.

Boeliegedrag en 'n kind met aggressie loop dikwels hand aan hand. Die aggressiewe kind is, volgens Louw en Louw (2014:224-225) se definisie aan die groeplede voorgehou met behulp van 'n visuele aanbieding. Onderskeid is ook getref tussen verskillende soorte aggressiewe gedrag wat by kinders kan voorkom (Louw & Louw, 2014:224-225). Die groeplede is versoek om deel te neem aan 'n grootgroep-bespreking waarin hulle praktiese raad met mekaar deel en hoe om hierdie gedragsvattinge van kinders te hanteer. Die groeplede se raad is op die blaaibord aangedui.

Diefstal of steel kom van tyd tot tyd voor in privaatplekke van tydelike versorging. Dit is 'n baie moeilike aspek hierdie wat hanteer moet word omdat 'n aantal persone en kinders in 'n privaatplek van tydelike versorging woonagtig is. Dit gebeur ook dikwels dat die kinders by die skole of kleuterskole daarvan beskuldig word dat hulle iets van 'n ander kind geneem het. Die kinderversorger kan hierdie gedrag nie net laat vaar nie, en dit moet ook met die nodige omsigtigheid hanteer word. Die groeplede is versoek om deel te neem aan 'n groepbespreking oor hoe hierdie aspek hanteer kan word wanneer 'n kind daarvan verdink word dat hy/sy iets geneem het wat nie aan hom/haar behoort nie. Daar is ook terselfdertyd aan die groeplede gevra met watter praktiese raad hulle vorendag kan kom om diefstal in die huis te voorkom.

Die doel van die laaste onderwerp van byeenkoms vyf was om aan die groeplede die verskil uit te wys tussen aanvaarbare seksuele gedrag van kinders en wanneer seksuele gedrag die oorsaak is vanweë blootstelling aan seksuele misdrywe. Die groeplede is aangemoedig om vorendag te kom met voorbeelde van waar hulle onseker was of die seksuele gedrag wat die kind getoon het, ouderdomtoepaslik was of eerder die gevolg van seksuele blootstelling. Vervolgens is gepoog om die verskil aan te dui tussen ouderdomtoepaslike seksuele gedrag wat kinders openbaar en seksuele gedrag vanweë blootstelling aan seksuele misdrywe (Cuddeback & Orme, 2002:899; Heller *et al.*, 2002:569; Heller *et al.*, 2002:566).

Aan die einde van die byeenkoms is 'n evalueringsvorm aan die groeplede gegee om in te vul waarop hulle die betrokke byeenkoms geëvalueer het (Addendum 11).

4.11.9 Byeenkoms 6: Binding

4.11.9.1 Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Die invloed van bindingsterapie met betrekking tot die verhouding tussen die versorger en die kind wat sorg en beskerming benodig te verken.

4.11.9.2 Inhoud

Die byeenkoms is aangebied deur Magriet van Schalkwyk, 'n maatskaplike werker in privaat praktyk. Die fasiliteerder het slegs as waarnemer opgetree tydens die byeenkoms en mev van Schalkwyk aan die groep voorgestel. Mev van Schalkwyk is die afgelope paar jare ten nouste betrokke by die bindingsproses tussen kinders wat sorg en beskerming benodig en hulle versorgers. Die belangrikheid van binding tussen die versorger en die kind (Buehler *et al.*, 2003:77; Heller *et al.*, 2002:570) is op 'n praktiese wyse aan die groeplede oorgedra. Die groeplede is ingelig oor waarom binding tussen hulle en die kind so belangrik is. Daarna is praktiese wenke aan die lede oorgedra wat hulle, as versorgers, kan toepas om binding tussen hulle en die kind te bewerkstellig. Die inhoud van hierdie byeenkoms behoort aan mev van Schalkwyk en kan daarom nie gepubliseer word nie. Kontak kan met mev van Schalkwyk per e-pos opgeneem word: magrietvs@mweb.co.za

Die volgende aspekte het deel uitgemaak van die aanbieding:

- Binding: definisie en belangrike uitgangspunte;
- Die belang van binding in pleegsorghuise en privaatplekke van tydelike versorging;
- Die kind in alternatiewe sorg;
- Die ontwikkeling van binding;

- Binding en breinontwikkeling;
- Die effek van die moeder se bindingspatrone;
- Breinontwikkelingsuitvalle en die gevolg daarvan;
- Bindingspatrone;
- Algemene gedragsprobleme by kinders met bindingsteurnisse;
- Bindingouerskap vir kinderversorger;
- Aspekte wat binding beïnvloed;
- Vaardighede van die kinderversorgers; en
- Riglyne vir die kinderversorgers.

Alhoewel die fasiliteerder nie hierdie byeenkoms aangebied het nie, het daar nogsteeds aan die einde van die byeenkoms 'n evaluering plaasgevind deurdat die groeplede versoek is om addendum 11 in te vul.

4.11.10 Byeenkoms 7: Dissipline

4.11.10.1 Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Die toediening van dissipline sonder lyfstraf; en
- Die belangrikheid van roetine in die alledaagse lewe van die kind wat sorg en beskerming benodig.

4.11.10.2 Inhoud

Hierdie byeenkoms is deur Chrizanda du Preez, 'n fasiliteerder van Immergroen ouerskap en gekwalifiseerde onderwyser met 'n BPrim Ed.-graad aangebied. Immergroen Ouerskap is deur Hettie Brittz ontwikkel en fokus daarop om ouers en onderwysers toe te rus met vaardighede en ondersteuning met behulp van kursusse en werksinkels, asook verskeie ander hulpmiddele. Hierdie byeenkoms is alleen deur mev du Preez aangebied en gevolglik het die fasiliteerder slegs as waarnemer opgetree. Nadat mev du Preez aan die groep voorgestel is, het sy gebruik gemaak van 'n visuele aanbieding om haar onderwerp aan te bied.

Die hantering van dissipline (Davies *et al.*, 2015:39; Heller *et al.*, 2002:569) is op 'n praktiese wyse aan die groeplede oorgedra. Daar is veral gefokus op die toediening van dissiplineringsmetodes sonder lyfstraf (Davies *et al.*, 2015:39; Heller *et al.*, 2002:569) en hoe om verskillende tipes wangedrag te herken en te ondervang. Die belangrikheid van roetine in die alledaagse lewe van die kind wat sorg en beskerming benodig is daarna ook bespreek (Heller *et al.*, 2002:564).

Die inhoud van hierdie byeenkoms kan nie in sy geheel weergegee word nie, aangesien Immergroep ouerskap, die reg daarop voorbehou. Immergroen ouerskap kan genader word by 012 803 0700.

Die fasiliteerder het nie hierdie byeenkoms aangebied nie, maar 'n evaluering het wel plaasgevind waarin die groeplede die inhoud van die byeenkoms moes evalueer. Sien addendum 11.

4.11.11 Byeenkoms 8: Die biologiese ouers

4.11.11.1 Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplike groepwerkproses:

- Die hantering en ontwikkeling van begrip vir die biologiese ouers van die kind wat sorg en beskerming benodig te verken.

4.11.11.2 Inhoud

Tydens hierdie byeenkoms is die fokus op die hantering en ontwikkeling van begrip teenoor die biologiese ouers van die kind wat sorg en beskerming benodig geplaas (Cooley & Petren, 2011:1971; Heller *et al.*, 2002:564; Sanchirico & Jablonka, 2000:200). Hierdie byeenkoms is met behulp van 'n visuele aanbieding aan die groeplede getoon. Die groeplede het deel uitgemaak van 'n bespreking waarin hulle gelei is om begrip te ontwikkel vir die situasie waarin die biologiese ouer hom bevind wanneer 'n kind uit sy/haar sorg verwyder is. Klem is veral gelê op die noodsaaklikheid van kontakbesoeke tussen die kind en sy biologiese ouers. Die emosionele implikasies wat hierdie besoeke vir die kind het, sowel as die invloed daarvan op die kinderversorger, is verder bespreek (Van Schalkwyk, 2013?:1-9). Die kinderversorger se rol in die kontakbesoek tussen die kind en die biologiese ouer het ook deel uitgemaak van die aanbieding en 'n groepbespreking daaroor het gevolg. Ten slotte is die onderwerp oor wanneer 'n besoek gekanselleer word en hoedanig die kinderversorger hierdie kwessie moet hanteer, bespreek (Van Schalkwyk, 2013?:1-9).

Aan die einde van die byeenkoms is die groeplede versoek om die byeenkoms aan die hand van addendum 11 te evalueer.

4.11.12 Byeenkoms 9: Selfversorging en afsluiting

4.11.12.1 Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Hantering van verlies by die kinderversorger te verken;
- Selfversorging van die kinderversorger te bepaal;
- Suksesverhale te deel;
- Invul van skale: evaluering van die byeenkoms (Addendum 11); evaluering van die program aan die hand van 'n selfopgestelde skedule (Addendum 10) en die (PMSI) (Faul & Hanekom, 2005:1-11) (Addendum 7); en
- Groeplede te bedank en bywoningseertifikate te oorhandig.

4.11.12.2 Inhoud

Hierdie was die laaste byeenkoms en die hantering van verlies by die kinderversorger is eerste verken (Bolden, 2007:235-236). Die byeenkoms is aan die hand van 'n visuele aanbieding aan die groeplede getoon, met die hulp van 'n drarekenaar en projektor. Die hantering van verlies is aan die hand van die Elizabeth Kübler Ross Model verduidelik (Bolden, 2007:235-236) en in konteks geplaas met die emosies wat die kinderversorger ervaar wanneer 'n kind uit hul sorg geplaas word. Die fases van die Elizabeth Kübler Ross Model word omskryf as gevoelens van ontkenning, woede, skuldgevoelens, onderhandeling, depressie en aanvaarding (Bolden, 2007:235-236). Tydens die aanbieding van die model is deurentyd na praktiese voorbeelde verwys. Daarna het 'n groepsgeesprek ook oor selfversorging vir die kinderversorger plaasgevind. Die groeplede is aangemoedig om idees uit te ruil oor wat hulle doen om na hulleself om te sien. Suksesverhale van kinderversorgers as versorgers van kinders wat sorg en beskerming benodig is as die afsluitingspunt gebruik. Die fasiliteerder het begin deur 'n suksesverhaal van haar eie met die groep te deel, asook 'n video insetsel van die Help Net Fonds Projek (Keyart Video Approvals, 2015). Die groeplede is daarna die geleentheid gegun om hul eie suksesverhale met die res van die groep te deel.

Ten slotte het die fasiliteerder papier aan elke lid uitgedeel en aan hulle die opdrag gegee om aan hulleself 'n brief te skryf waarin hul die redes noem waarom hulle juis as kinderversorgers vir kinders wat sorg en beskerming benodig optree. Die fasiliteerder het aan die groep genoem dat hierdie as rede dien wanneer hulle as kinderversorgers moed verloor weens hul omstandighede, hulle hierdie brief moet lees en bemoedig word met die redes wat hulle aangehaal het.

Die groep is na afloop van die byeenkoms gevra om die byeenkoms as sodanig te evalueer (Addendum 11), waarna hulle die gestruktureerde meetinstrument (PMSI) (Faul & Hanekom, 2005:1-11) (Addendum 7) ingevul en ook die selfopgestelde skedule beantwoord het (Addendum 10). Nadat al die evalueringe plaasgevind het, het die fasiliteerder die groeplede

bedank vir hulle geesdrif en betrokkenheid tydens die groepbesprekings. Elke deelnemer het ook 'n sertifikaat vir bywoning ontvang (Addendum 12).

4.11.12.3 Bykomende hulpmiddele

- Kwalitatiewe evalueringsvorme van die bemagtigingsprogram in sy geheel (Addendum 10);
- PMSI (Faul & Hanekom, 2005:1-11) metingskaal (Addendum 7); en
- Sertifikate van bywoning (Addendum 12).

4.11.13 Na-natoetsing

Na ses weke van afhandeling van die bemagtigingsprogram het die groeplede weereens die meetinstrument (PMSI) (Faul & Hanekom, 2005:1-11) (Addendum 7) ingevul. Die doel hiervan was om te bepaal of deelname aan die bemagtigingsprogram groei by die kinderversorgers getoon het.

4.12 BESPREKING

Hierdie artikel het gefokus op die beplanning en ontwerp van 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging. Na aanleiding van 'n behoeftebepaling waarvoor in artikel twee verslag gelewer is, het verskeie temas na vore gekom wat die basis gevorm het van die beplanning en ontwerp vir die nege byeenkomste.

Die verskillende fases van groepwerk, naamlik voorbereidings-; aanvangs-; middel of oorgangs; werks- en die termineringsfase, is by die beplanning van die program in ag geneem. 'n Verdere belangrike faktor in die beplanning van die groepwerkprogram, was die kies van die regte programaktiwiteite. Die aktiwiteite het 'n belangrike rol gespeel in die aanbieding van die program. Die struktuur, inhoud van die byeenkoms, doelwitte, voorbereiding van die fasiliteerder, die behoeftes van die groep, sowel as die proses van die groep was almal aspekte wat met elke byeenkoms in ag geneem is en waarvolgens die byeenkoms beplan is. Tydens die aanbieding van die program is van drie eksterne persone gebruik gemaak om die byeenkoms aan te bied aangesien hulle kenners op elkeen se spesifieke gebied is.

Die vaardighede waarmee die kinderversorgers toegerus is, sal hulle ook behulpsaam wees met betrekking tot die rol wat hulle vervul, asook die verskillende rolle wat deur ander professionele persone wat met die kind wat sorg en beskerming benodig te make het, vervul word. Daar word geglo dat hierdie aspek beter samewerking tussen die verskillende rolspelers sal meebring en so beter in die behoeftes van die kind wat sorg en beskerming benodig sal voldoen.

4.13 AANBEVELINGS

Die volgende aanbevelings word gemaak na die ontwikkeling en implementering van die program:

- Die formaat wat die program aangeneem het, was 'n doeltreffende manier om kommunikasie, warmte en 'n gevoel van aanvaarding by die groeplede te vestig. Dus word aanbeveel dat hierdie formaat gevolg moet word om 'n samehorigheidsgevoel by die groeplede te ontwikkel.
- Die getal van die groeplede moet nie 15 persone oorskry nie, aangesien 'n oorskryding daarvan die groepdinamika sal beïnvloed.
- Die behoeftebepaling wat plaasgevind het voordat die program ontwikkel is, was nodig en het die nodige rigting aangedui – watter temas by die program ingesluit moes word.
- Die program het bestaan uit nege byeenkomste. Twee van die byeenkomste, naamlik oor binding en dié oor hantering van dissipline kan nog breedvoeriger bespreek word en kan uitgebrei word na 'n opvolgbyeenkoms wat meer prakties van aard kan wees.
- Na afhandeling van die program behoort dit opgevolg te word deur maandelikse supervisiebyeenkomste, waartydens groeplede verder ondersteun en bemaagtig kan word.
- Hierdie wetenskaplik-ontwikkelde bemaagtigingsprogram word aanbeveel vir aanbidding aan kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging.

4.14 SAMEVATTING

Hierdie artikel het gefokus op die ontwikkeling en implementering van 'n bemaagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging. Elke byeenkoms is bespreek terwyl die spesifieke doelwit, inhoud van die byeenkoms en hulpmiddele wat benodig was, voortdurend in die oog gehou was. Die afleiding kan gemaak word dat 'n bemaagtigingsprogram kinderversorgers kan toerus met die nodige vaardighede om in die beste belang van die kind wat in hul sorg geplaas is, op te tree.

4.15 BIBLIOGRAFIE

ADHDVOICES. 2012. ADHD and me. <https://www.youtube.com/watch?v=yyaVKvuEBkk>
Datum van gebruik: 7 Maart 2016.

AUNGHULA. 2012. ADD/ADHD simulator. <https://www.youtube.com/watch?v=xfo1tZ95Ypk>
Datum van gebruik: 7 Maart 2016.

BADENHORST, S. 1999. Encopresis: A holistic approach. Johannesburg: Rand Afrikaans University. D tesis.

BARKER, B.L. 2014. The social work dictionary. 6th ed. Washington, D.C.: NASW Press.

BECKER, L. 2005. Working with groups. Cape Town: Oxford University Press.

BERRICK, J.D. & SKIVENES, M. 2012. Dimensions of high quality foster care: Parenting Plus. Children and youth services review, 34(9):1956-1965.

BOLDEN, L.A. 2007. A review of on grief and grieving: Finding the meaning of grief through the five stages of loss. Counselling and values, 51:235-237.

BOSCH, D. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 10 Julie.

BOSHOF, P.J. 2016. Trauma in the South African Police Service: A psycho-social therapeutic program. Potchefstroom: North-West University. Potchefstroom Campus. D tesis.

BROWN, D., ANDERSON, L. & RODGERS, J. 2014. Needs of foster parent resource workers. Children and youth services review, 46:120-127.

BROWN, S. 2014. Clinical update: A small service evaluation of a Solihull Approach Foster Carer Training Group pilot study. Practice: social work in action, 26(1):37-52.

BUEHLER, C., COX, M. & CUDDEBACK, G. 2003. Foster parents' perceptions of factors that promote or inhibit successful fostering. Qualitative social work, 2(1):61-83.

BUEHLER, C., RHODES, K., ORME, J. & CUDDEBACK, G. 2006. The potential for successful foster family care: Conceptualizing competency domains for foster parents. *Child welfare*, 85(3):523-558.

BYWATER, T., HUTCHINGS, J., LINCK, P., WHITAKER, C., DALEY, D., YEO, S.T. & EDWARDS, R.T. 2010. Incredible years parent training support for foster carers in Wales: A multi-centre feasibility study. *Child: Care, health and development*, 37(2):233-243.

CALITZ, T.M. 2013. An empowerment programme to regain positive work engagement for social work in the North West Province. Potchefstroom: North-West University. Potchefstroom Campus. D proefskrif.

CALTABIANO, M.L. & THORPE, R. 2007. Attachment style of foster carers and caregiving role performance. *Child care in practice*, 13(2):137-148.

CHILDREN'S ACT 38 of 2005 *kyk* SUID-AFRIKA

COOLEY, M.E. & PETREN, R.E. 2011. Foster parent perceptions of competency: Implications for foster parent training. *Children and youth services review*, 33(10):1968-1974.

COREY, M.S. & COREY, G. 2002. *Groups: Process and practice*. Belmont, Calif.: Thomson Brooks/Cole.

COREY, M.S., COREY, G. & COREY, C. 2014. *Groups: Process and practice*. 9th ed. Belmont, Calif.: Cengage Learning.

CRUM, W. 2010. Foster parent parenting characteristics that lead to increased placement stability or disruption. *Children and youth services review*, 32(2):185-190.

CUDDEBACK, G.S. & ORME, J.F. 2002. Training and services for kinship and nonkinship foster families. *Child welfare*, 81(6):879-909.

DANIEL, E. 2011. Gentle iron will: Foster parents' perspectives. *Children and youth services review*, 33(6):910-917.

DAVIES, P., WEBBER, M. & BRISKMAN, J.A. 2015. Evaluation of a training programme for foster carers in an independent fostering agency. *Practice: Social work in action*, 27(1):35-49.

DE VOS, A.S. & STRYDOM, H. 2011. Intervention research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 473-490.

DE WET, C. 2005. The nature and extent of bullying in Free State secondary schools. South African journal of education, 25(2):82-88.

DELGADO, P. & PINTO, V.S. 2011. Criteria for the selection of foster families and monitoring of placements: Comparative study of the application of the Casey Foster Application Inventory-Applicant version (CFAI-A). Children and youth services review, 33(6):1031-1038.

DEPARTMENT VAN MAATSKAPLIKE ONTWIKKELING. 2011. Annual performance plan. http://www.dsd.gov.za/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=178&Itemid=3. Datum van gebruik: 17 Julie 2016.

DORSEY, S., FARMER, E.M.Z., BARTH, R.P., GREENE, K.M., REID, J. & LANDSVERK, J. 2008. Current status and evidence base of training for foster and treatment foster parents. Children and youth services review, 30(12):1403-1416.

DU PLOOY, J. 2009? Jou kind se emosionele behoeftes. <http://www.kleuters.co.za/spelterapie/jou%20kind%20se%20emosionele%20behoefte.pdf> Datum van gebruik: 23 Februarie 2016.

DURAND, L. 2008. Psychological empowerment, job satisfaction, and work engagement of employees in a surface coatings manufacturer. Vanderbijlpark: North-West University. Vaal Triangle Campus. M verhandeling.

EVERSON-HOCK, E.S., JONES, R., GUILLAUME, L., CLAPTON, J., GOYDER, E., CHILCOTT, J., PAYNE, N., DUENAS, A., SHEPPARD, L.M. & SWANN, C. 2011. The effectiveness of training and support for carers and other professionals on the physical and emotional health and well-being of looked-after children and young people: A systematic review. Child: Care, health and development, 38(2):162-174.

FAUL, A.C. & HANEKOM, A.J. 2005. The Personal Multi-Screening Inventory (PMSI). Potchefstroom: Perspektief Kollege.

FUKKINK, R.G. & LONT, A. 2007. Does training matter? A meta-analysis and review of caregiver training studies. *Early childhood research quarterly*, 22(3):294-311.

GARVIN, C. 2010. Group work with seriously mentally ill people. In: GREIF, G.L. & EPHROSS, P.H. *Group work with populations at risk*. New York: Oxford University Press. p. 28-41.

GAUTHIER, Y., FORTIN, G. & JÉLIU, G. 2004. Clinical applications of attachment theory in permanency planning for children in foster care: The importance of continuity of care. *Infant mental health journal*, 25(4):379-396.

GLADDING, S.T. 2010. Creativity and spontaneity in groups. In: CONYNE, R.K. *The Oxford handbook of group counseling*. New York: Oxford University Press. p. 383-398.

GREENO, E.J., LEE, B.R., URETSKY, M.C., MOORE, J.E., BARTH, R.P. & SHAW, T.V. 2015. Effects of a foster parent training intervention on child behaviour, caregiver stress, and parenting style. https://www.researchgate.net/publication/288074108_Effects_of_a__Parent_Training_Intervention_on_Child_Behavior_Caregiver_Stress_and_Parenting_Style. Datum van gebruik: 21 Julie 2016.

HELLER, S.S., SMYKE, A.T. & BORIS, N.W. 2002. Very young foster children and foster families: Clinical challenges and interventions. *Infant mental health journal*, 23(5):555-575.

HERBST, A.G. 2002. Life maps as technique in a social group work programme for young adults with HIV/AIDS. Potchefstroom: Potchefstroom University for Christian Higher Education. D thesis.

HUDSON, M. 2016. Debunking ADHD myths. *Jump, the magazine for momentum health members*, 1:1-37.

HYDE, J. & KAMMERER, N. 2009. Adolescents' perspectives on placement moves and congregate settings: Complex and cumulative instabilities in out-of-home care. *Children and youth services review*, 31(2):265-273.

INSTITUTE FOR HUMAN SERVICES FOR THE OHIO CHILD WELFARE TRAINING PROGRAM. 2007. Developmental milestones chart. http://www.rsd.k12.pa.us/Downloads/Development_Chart_for_Booklet.pdf Datum van gebruik: 23 Februarie 2016.

JAMIESON, L. 2014. Children's rights to appropriate alternative care when removed from the family environment: A review of South Africa's child & youth care centres. In: PROUDLOCK, P. South Africa's progress in realising children's: a law review. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & Save the Children South Africa. p. 213-257.

JEEVA. S. 2011. A summary of ADHD. <http://www.adhdclinicjeeva.com/adhd.html?reloaded=true> Datum van gebruik: 5 Maart 2016.

KEYART VIDEO APPROVALS. 2015. Helpnet final. <https://www.youtube.com/watch?v=DiDbkPUkGKE&feature=youtu.be> Datum van gebruik: 18 April 2016.

LA CHANCE, C.P. 2005. Supporting the therapeutic environment: A program plan for training direct care staff within the shelter care environment. Chicago, Ill.: Chicago School of Professional Psychology. D proefskrif.

LINDHIEM, O. & DOZIER, M. 2007. Caregiver commitment to foster children: The role of child behaviour. Child abuse & neglect, 31(4):361-374.

LONNE, B. & THOMSON, J. 2005. Critical review of Queensland's Crime and Misconduct Commission Inquiry into abuse of children in foster care: Social work's contribution to reform. Australian social work, 58(1):86-99.

LOUW, D. & LOUW, A. 2014. Die ontwikkeling van die kind en die adolessent. 2de uitg. Goodwood: ABC Press.

MAHERY, P., JAMIESON, L. & SCOTT, K. 2011. Children's act guide for child and youth care workers. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & National Association of Child and Youth Care Workers.

MAKHAVHU, Z.V. 2010. Admission policy for temporary safe care. (Original document from Directorate Children Services, Department of Health and Social Development, North West Provincial Government, Republic of South Africa.)

MARCELLUS, L. 2008. Supporting resilience in foster families: A model for program design that supports recruitment, retention, and satisfaction of foster families who care for infants with prenatal substance exposure. Child welfare, 89(1):7-29.

MEHTA, N., BAKER, A.J.L. & CHONG, J. 2013. Training foster parents in loyalty conflict: A training evaluation. *Children and youth services review*, 35(1):75-81.

MEINTJES, H., MOSES, S., BERRY, L. & MAMPANE, R. 2007. *Home truths: The phenomenon of residential care of children in a time of AIDS*. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & Centre for the Study of AIDS, University of Pretoria.

MILLIGAN, I. & STEVENS, I. 2006. *Residential child care: Collaborative practice*. London: Sage.

MIND TOOLS. 2012. The role of a facilitator: Guiding an event through to a successful conclusion. <https://www.mindtools.com/pages/article/RoleofAFacilitator.htm> Datum van gebruik: 24 Julie 2016.

MITCHELL, M.B. & KUCZYNSKI, L. 2010. Does anyone know what is going on? Examining children's lived experience of the transition into foster care. *Children and youth services review*, 32(3):437-444.

MURRAY, L., TARREN-SWEENEY, M. & FRANCE, K. 2011. Foster carer perceptions of support and training in the context of high burden of care. *Child and family social work*, 16(2):149-158.

NATIONAL RESOURCE CENTER ON AD/HD. 2008. The disorder named AD/HD. <http://www.adhdclinicjeeva.com/documents/CHADDresources/1%20The%20Disorder%20Named%20ADHD.pdf> Datum van gebruik: 5 Maart 2016.

PEARS, K.C., FISHER, P.A., BRUCE, J., KIM, H.K. & YOERGER, K. 2010. Early elementary school adjustment of maltreated children in foster care: The roles of inhibitory control and caregiver involvement. *Child development*, 81(5):1550-1564.

PIERSON, J. & THOMAS, M. 2010. *Dictionary of social work*. New York: Open University Press.

PRICE, J.M., CHAMBERLAIN, P., LANDSVERK, J., REID, J.B., LEVE, L.D. & LAURENT, H. 2008. Effect of a foster parent training intervention on placement changes of children in foster care. *Child maltreatment*, 13(1):64-75.

ROUX, A.A. 2002. Evaluering van 'n groepwerk-hulpverleningsprogram met MIV-positief/VIGS-pasiënte. Potchefstroom: Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys. D proefskrif.

RUTAN, J.S., STONE, W.N. & SHAY, J.J. 2014. Psychodynamic group psychotherapy. 5th ed. New York: Guilford Press.

SANCHIRICO, A. & JABLONKA, K. 2000. Keeping foster children connected to their biological parents: The impact of foster parent training and support. Child and adolescent social work journal, 17(3):185-203.

SANDS, R.G. & SOLOMON, P.L. 2003. Developing educational groups in social work. http://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1030&context=spp_papers. Datum van gebruik: 7 Julie 2016.

SCHÄFER, L. 2011. Child law in South Africa: Domestic and international perspective. Durban: LexisNexis.

SHULMAN, L. 2009. Group work phases of helping. In: GITTERMAN, A. & SALMON, R. Encyclopedia of social work with groups. New York: Taylor & Francis. p. 109-116.

SPIELFOGEL, J.E., LEATHERS, S.J., CHRISTIAN, E. & MCMEEL, L.S. 2011. Parent management training, relationships with agency staff and child mental health: Urban foster parents' perspective. Children and youth services review, 33(11):2366-2374.

STEYN, T. 2001. Staff empowerment: Creating an empowered work environment in schools. Acta academica, 33(2):146-167.

STRYDOM, H. & STRYDOM, C. 2010. Group work. In: NICHOLAS, L., RAUTENBACH, J. & MAISTRY, M. (eds) Introduction to social work. Cape Town: Juta. p. 120-154.

SUID AFRIKA. 2005. Children's Act, Act 38 of 2005. Pretoria: Government Printer.

SUID AFRIKA. DEPARTMENT VAN MAATSKAPLIKE ONTWIKKELING. 2011. Annual performance plan. http://www.dsd.gov.za/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=178&Itemid=3. Datum van gebruik: 17 Julie 2016.

TOSELAND, R.W. & RIVAS, R.F. 2012. An introduction to group work practice. 7th ed. London: Allyn & Bacon.

TOSELAND, R.W. & RIVAS, R.F. 2014. An introduction to group work practice. 8th ed. London: Allyn & Bacon.

UNITED NATIONS. 2009. Guidelines for the alternative care of children: A United Nations framework. <http://resourcecentre.savethechildren.se/content/library/documents/guidelines-alternative-care-children-united-nations-framework>. Datum van gebruik: 16 Januarie 2013.

UNRAU, Y.A., SEITA, J.R. & PUTNEY, K.S. 2008. Former foster youth remember multiple placement moves: A journey of loss and hope. *Children and youth services review*, 30(11):1256-1266.

UROLOGY CARE FOUNDATION. 2016. What is bed-wetting? Linthicum, Md.: Urology Care Foundation. [http://www.urologyhealth.org/urologic-conditions/bed-wetting-\(enuresis\)](http://www.urologyhealth.org/urologic-conditions/bed-wetting-(enuresis)) Datum van gebruik: 5 Maart 2016.

VAKTAALKOMITEE VIR MAATSKAPLIKE WERK. 1995. Nuwe woordeboek vir maatskaplike werk. Hers. uitgebr. uitg. Kaapstad: CPT Book Printers.

VAN DER WESTHUIZEN, J.E. 2006. An empowering programme of HIV/AIDS and life skills for adolescents. Potchefstroom: Noordwes-Universiteit. Potchefstroom Kampus. M verhandeling.

VAN EMMENIS, H. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 8 Julie.

VAN SCHALKWYK, M. 2013. Die hantering van besoeke met die biologies ouers: Belangrike uitgangspunte van pleegsorg. <https://christianfostercare.wordpress.com/pleegsorg-hulpbronsentrum/die-hantering-van-besoeke-met-die-biologiese-ouers/> Datum van gebruik: 6 April 2016.

VAN SCHALKWYK, M. 2015a. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 3 Julie.

VAN SCHALKWYK, M. 2015b? Die effek van mishandeling en verwaarloosing op die ontwikkeling en binding van die veiligheids-pleeg kind. [https://christianfostercare.](https://christianfostercare.wordpress.com/)

wordpress.com/pleegsorg-hulpbron-sentrum/die-effek-van-mishandeling-en-verwaarloosing-op-die-ontwikkeling-en-binding-van-die-veiligheids-pleeg-kind/ Datum van gebruik: 23 Februarie 2016.

VIG, S., CHINITZ, S. & SHULMAN, L. 2005. Young children in foster care: Multiple vulnerabilities and complex service needs. *Infants and young children*, 18(2):147-160.

VIRMANI, E.A. & ONTAI, L.L. 2010. Supervision and training in child care: Does reflective supervision foster caregiver insightfulness? *Infant mental health journal*, 31(1):16-31.

WARMAN, A., PALLETT, C. & SCOTT, S. 2006. Learning from each other: Process and outcomes in the fostering changes training programme. *Adoption and fostering*, 30(3):17-28.

WATTENBERG, E., LUKE, K. & CORNELIUS, M. 2004. Brief encounters: Children in shelter for 7 days or less. *Children and youth services review*, 26(6):591-607.

WHENAN, R., OXLAD, M. & LUSHINGTON, K. 2009. Factors associated with foster carer well-being, satisfaction and intention to continue providing out-of-home care. *Children and youth services review*, 31:752-760.

WINTER, K. 2010. The perspectives of young children in care about their circumstances and implications for social work practice. *Child and family social work*, 15(2):186-195.

YALOM, I.D. & LESZCZ, M. 2005. *The theory and practice of group psychotherapy*. 5th ed. New York: Basic Books.

ZASTROW, C. 2010. *Introduction to social work and social welfare: Empowering people*. 10th ed. Belmont, Calif.: Brooks/Cole.

ZASTROW, C.H. & KIRST-ASHMAN, K.K. 2013. *Understanding human behaviour and the social environment*. London: Brooks/Cole, Cengage Learning.

**HANDLEIDING VIR DIE
BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE
KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN
TYDELIKE VERSORGING**

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Deur: MAM Dubery

Inhoudsopgawe

Inleiding	154
Byeenkoms 1: Ontmoeting	157
1. Oorsig oor die program	157
2. Bekendstelling en verwelkoming	159
3. Ysbreker.....	159
4. Belangrikheid van vertroulikheid, groep-reëls en werkooreenkoms.....	159
5. Program uiteensetting.....	159
6. Evaluering.....	163
Byeenkoms 2: Belangrike aspekte ter oorweging rakende die kind wat sorg en beskerming nodig ..	164
1. Inleiding.....	165
2. Die kind wat sorg en beskerming nodig.....	165
3. Hoe vind verwydering van 'n kind plaas?	166
4. Alternatiewe sorg	168
4.1 Kinder- en jeugsorgfasiliteit.....	168
4.2 Pleegsorg	168
4.3 Privaatplek van tydelike versorging	168
5. Norme en standarde vir privaatplekke van tydelike versorging	169
6. Norme en standarde vir goedgekeurde plekke van tydelike versorging	169
6.1 Opname van die kind	170
6.2 Kontak met belangrike persone in die kind se lewe.....	170
6.3 Ondersteuningsdienste aan die kind.....	170
6.4 Die omgewing waarbinne die kind hom bevind	171
6.5 Hantering van dissipline en onbeheerbare gedrag	171
6.6 Ontoelaatbaarhede vir privaatplekke van tydelike versorging	171
6.7 Die kind se regte en uitoefening van persoonlike keuses.....	172
6.8 Voeding	173
6.9 Leefstyl en gesondheid	173
6.10 Opvoeding	173
6.11 Prosedures en klagtes	173
7. Die kinderversorger	173
7.1 Die regte en verantwoordelikhede van die kinderversorger	173
8. Ander professionele persone betrokke by die kind wat sorg en beskerming nodig	174
8.1 Betrokkeheid by die skool en skoolaktiwiteite	175
9. Evaluering	176
Byeenkoms 3: Die invloed van ontwikkeling en trauma op die kind wat sorg en beskerming nodig	177
1. Inleiding.....	177
2. Ontwikkelingsfasies van die kind (0-18 jaar).....	178
3. Die impak van trauma op die kind	193
4. Die emosionele behoefte van die kind.....	196
5. Verwagte vrese op verskillende ouderdomme	201
6. Evaluering.....	203
Byeenkoms 4: Mediese versorging van die kind	204
Byeenkoms 5: Gedragsprobleme.....	208
1. Inleiding.....	209
2. Aandagtekort of Hiperaktiwiteitsversteuring (ATHV)	209
2.1 Diagnose van ATHV.....	211

2.2	Oorsake van ATHV	211
2.3	Behandeling va ATHV.....	211
3.	Enurese en Enkoprese	221
4.	Boelie-gedrag.....	221
5.	Aggressie	221
6.	Steel/Diefstal.....	222
7.	Die verskil tussen en hantering van ouderdomtoepaslike seksuele gedrag, asook seksuele gedrag vanweë blootstelling aan seksuele misdrywe.....	222
7.1	Ouderdomtoepaslike seksuele gedrag en die kinderversorger se taak.....	223
7.2	Aanvaarbare seksuele gedrag by kinders.....	225
7.3	Gevaartekens.....	226
8.	Evaluerig	227
	Byeenkoms 6: Binding.....	228
	Byeenkoms 7: Dissipline	231
	Byeenkoms 8: Die Biologiese Ouers	234
1.	Inleiding.....	234
2.	Belangrike uitgangspunte	234
3.	Die belangrikheid van ouer-kindbesoeke	236
4.	Belangrike aspekte rakende besoeke	237
4.1	Gereeldheid van besoeke	237
4.2	Tydsduur van besoeke.....	237
4.3	Die plek waar die besoek plaasvind.....	237
4.4	Teenwoordigheid van die kinderversorger.....	237
5.	Die kind se gedrag en/of emosies voor, tydens en na die kontakbesoek met die ouers	238
5.1	Emosies voor die besoek	238
5.2	Emosies tydens die besoek	238
5.3	Emosies na die besoek.....	239
6.	Die rol van die versorger voor, tydens en na die besoek	239
6.1	Die rol van die kinderversorger voor 'n besoek	239
6.2	Die rol van die kinderversorger tydens 'n besoek	240
6.3	Die rol van die kinderversorger na 'n besoek.....	240
7.	As besoeke gekanselleer word.....	240
8.	Staking of weiering van besoeke	241
9.	Evaluerig	242
	Byeenkoms 9: Selfversorging en Afsluiting	243
1.	Inleiding.....	243
2.	Hantering van verlies by die kinderversorger volgens die Elisabeth Kübler Ross-model	244
3.	Selfversorging van die kinderversorger	246
4.	Die vertel van suksesverhale.....	247
5.	Skryf 'n brief aan jouself	248
6.	Invul van skale (PMSI, evaluering van die byeenkoms, evaluering van die program	250
7.	Bedankings	253
	Bibliografie	256

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Inleiding

Kinderversorgers sien om na kinders wat deur 'n hofbevel weens verskeie vorme van mishandeling uit hul ouers se sorg verwyder en in 'n privaatplek van tydelike versorging geplaas word (Children's Act 38 of 2005; Mahery *et al.*, 2011:25-26). Die kinders wat in so 'n privaatplek van veiligheid geplaas word, het verskeie emosionele en fisiese behoeftes wat aandag moet geniet (Gauthier *et al.*, 2004:38; Hyde & Kammerer, 2009:268; Mitchell & Kuczynski, 2010:440-441; Spielfogel *et al.*, 2011:2366; Vig *et al.*, 2005:15; Wattenberg *et al.*, 2004:6051; Winter, 2010:191-192). Om in die beste belang van hierdie kwesbare groep kinders op te tree moet die kinderversorger die nodige opleiding en ondersteuning ontvang om in hierdie behoeftes te voorsien (Berrick & Skivenes, 2012:1957; Davies *et al.*, 2015:35). Die bemagtiging van die kinderversorger staan by die meeste welsynsorganisasies nie hoog op die lys aspekte wat prioriteit-aandag moet geniet nie en dit gebeur selde dat kinderversorgers effektief opgelei word om in die beste belang van die kind wat

sorg en beskerming nodig het op te tree (Van Emmenis, 2015).

Hierdie bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike verblyf het ten doel om die kinderversorger met die nodige kennis en insig te bemagtig om hulle sodoende in staat te stel om as versorgers na die kind wat sorg en beskerming benodig om te sien.

Hierdie program is onderverdeel in nege byeenkomste en kan oor 'n tydperk van nege weke aangebied word. Elke byeenkoms bestaan uit spesifieke doelwitte wat bereik moet word. Die inhoud van elke byeenkoms word volledig weergegee met die nodige uitdeelstukke as hulpbronne.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Indeling van die byeenkomste kan soos volg uiteengesit word:

Byeenkoms 1: Ontmoeting

Byeenkoms 2: Belangrike aspekte ter oorweging rakende die kind wat sorg en beskerming benodig

Byeenkoms 3: Die invloed van ontwikkeling en trauma op die kind wat sorg en beskerming benodig

Byeenkoms 4: Mediese versorging van die kind wat sorg en beskerming benodig

Byeenkoms 5: Gedragsprobleme

Byeenkoms 6: Binding

Byeenkoms 7: Dissipline

Byeenkoms 8: Die biologiese ouers

Byeenkoms 9: Selfversorging en afsluiting

is ook weer met die laaste byeenkoms aan die groep gegee om in te vul sowel as ses weke daarna. Die PMSI is dus drie keer deur elke lid voltooi om sodanig te bepaal of die groeplede bemaagtig is deur die program. Afgesien van die PMSI (Faul & Hanekom, 2005:1-9), het die groeplede ook 'n selfopgestelde skedule (Addendum 9) beantwoord om hul response met betrekking tot hul verwagtinge van die program te verkry. Aan die einde van die program is daar weer oopeindevrae aan die groeplede gestel om te verken of die program aan hul verwagtinge voldoen het (Addendum 10).

Voortoetsing

Een week voor die aanvang van die byeenkoms het die groeplede bymekaargekom en die Persoonlike Multi-Sifting Inventaris (PMSI) (Faul & Hanekom, 2005:1-9) ingevul (Addendum 7). Hierdie meetinstrument

**HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE
KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING**

Addendum 9: Kwalitatiewe vrae vir voormeting

Kwalitatiewe vrae vir voormeting
1. Wat is u verwagting van die program?
2. Wat is u rede(s) om die program by te woon?
3. Watter onderwerpe sal u graag hanteer wil hê tydens die program?
4. Wat is tans u grootste uitdaging in u werk met kinders wat sorg en beskerming benodig?

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

BYEENKOMS 1: ONTMOETING

Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Die groeplede aan mekaar bekend te stel;
- 'n Vertrouensverhouding tussen groeplede te vestig;
- Insig by groeplede te ontwikkel ten einde die belangrikheid van vertroulikheid by hulle tuis te bring;
- 'n Oorsig te gee oor die inhoud van die program wat aangebied sal word;
- 'n Kontrak met die groeplede te sluit, en
- 'n Atmosfeer van warmte en aanvaarding te skep.

Oorsig oor die byeenkoms

1. Oorsig oor die program;
2. Bekendstelling;
3. Ysbreker;
4. Belangrikheid van vertroulikheid, groep-reëls en werkooreenkoms;
5. Program-uiteensetting, en
6. Evaluering.

Inhoud

1. Oorsig oor die program

Die navorser is sedert 2009 as maatskaplike werker by die Help-Net Fonds betrokke. Die Help-Net Fonds is 'n nie-winsgewende organisasie wat privaatplekke van veiligheid in Gauteng bestuur. Die navorser was ten nouste betrokke by die ondersteuning van die kinderversorgers en het 'n leemte raakgesien ten opsigte van hul gebrek aan opleiding om hulle in hul taak as kinderversorgers te bekwaam. Kinders wat deur die verwyderingsproses in 'n privaatplek van tydelike versorging geplaas word (Children's Act 38 of 2005; Mahery *et al.*, 2011:25-26), ervaar dikwels trauma (Hyde & Kammerer, 2009:268) en 'n verskeidenheid emosies (Gauthier *et al.*, 2004:38; Hyde & Kammerer, 2009:268; Mitchell & Kuczynski, 2010:440-441; Spielfogel *et*

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

al., 2011:2366; Vig *et al.*, 2005:15; Wattenberg *et al.*, 2004:6051; Winter, 2010:191-192) vanweë hierdie proses. Die kinderversorger moet na hierdie behoeftes van die kind kan omsien (Buehler *et al.*, 2006:550-551; Delgado & Pinto, 2011:1037; Spielfogel *et al.*, 2011:2369) om sodoende in dié se beste belang te kan optree.

Uit die literatuur kom dit duidelik na vore dat kinderversorgers die nodige opleiding moet ontvang (Davies *et al.*, 2015:39; Lonne & Thomson, 2005:95; Murray *et al.*, 2011:153-155). In die praktyk in Suid-Afrika is die realiteit egter anders, naamlik dat elke maatskaplikewerk-organisasie hul eie diskresie gebruik om opleiding aan kinderversorgers te verskaf (Van Emmenis, 2015).

Wanneer die aanbod van 'n navorsingsprogram vir kinder-versorgers beplan word, is die behandeling van slegs aspekte van goeie ouerskapvaardighede nie genoeg nie (Berrick & Skivenes, 2012:1957; Murray *et al.*, 2011:157-158; Spielfogel *et al.*, 2011:2366), omdat kinders wat sorg en beskerming benodig groter behoeftes het vanweë hul trauma (Hyde & Kammerer, 2009:268) en moontlike

gedragsprobleme (Warman *et al.*, 2006:17) wat na vore kan kom. Aan die hand van 'n behoeftebepaling wat gedoen is met kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, sowel as met maatskaplike werkers wat kinders in privaatplekke van tydelike versorging plaas, is verskeie onderwerpe geïdentifiseer wat deel kan uitmaak van 'n bemagtigingsprogram om die kinderversorger met die nodige vaardighede toe te rus om in die behoeftes van die kind te kan voorsien. Hierdie bemagtigings-program is dus ontwikkel ter voorsiening in die behoeftes van kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

2. Bekendstelling en verwelkoming

Die navorser het haar aan die groep bekendgestel en elke persoon in die groep verwelkom.

3. Ysbreker

Aktiwiteit 1:

Grootgroep-bespreking: Ysbreker

Doel: Deur middel van 'n ysbreker is elke persoon gevra om hom/haar aan die groep voor te stel, te noem in watter mate hy/sy betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging, asook die rede waarom hy/sy 'n kinderversorger geword het.

Tyd: 15 minute

4. Belangrikheid van vertroulikheid, groep-reëls en werkooreenkoms

Vertroulikheid en konfidensialiteit is twee belangrike aspekte wat nagestreef moet word (Toseland & Rivas, 2012:199-200). Die fasiliteerder het deur middel van 'n bespreking die belangrikheid van vertroulikheid en konfidensialiteit aan die groeplede oorgedra.

Aktiwiteit 2:

Grootgroep-bespreking: Groep-reëls

Doel: Na aanleiding van die belangrikheid van vertroulikheid en konfidensialiteit wat bespreek is, het die fasiliteerder die groep die geleentheid gegee om hul eie groep-reëls te vestig. Die groep-reëls is op 'n blaaibord aangeteken sodat dit met elke byeenkoms voorgehou kan word.

Tyd: 15 minute

5. Program-uiteensetting

Die navorser het 'n uitdeelstuk aan die groeplede beskikbaar gemaak wat belangrike inligting rakende die program verstrek het. Die fasiliteerder het 'n kort oorsig gegee oor die inhoud van die program.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Uitdeelstuk 1.1: Program-uiteensetting

Byeenkoms	Datum	Vergaderplek	Aanbieder	Tema
1	17/02/ 2016	CMR Moreleta raadsaal	Mandie Dubery	Ontmoeting
2	25/02/2016	CMR Moreleta raadsaal	Mandie Dubery	Belangrike aspekte ter oorweging rakende die kind wat sorg en berskerming benodig
3	03/03/2016	CMR Moreleta raadsaal	Mandie Dubery	Die invloed van ontwikkeling en trauma op die kind wat sorg en beskerming benodig
4	10/03/2016	CMR Moreleta raadsaal	Lienkie Vink	Mediese versorging van die kind
5	17/03/2016	CMR Moreleta raadsaal	Mandie Dubery	Gedragsprobleme
6	07/04/2016	CMR Moreleta raadsaal	Magriet van Schalkwyk	Binding
7	13/04/2016	CMR Moreleta raadsaal	Chrizandra du Preez	Dissipline
8	21/04/2016	CMR Moreleta raadsaal	Mandie Dubery	Die biologiese ouers
9	28/04/2016	CMR Moreleta raadsaal	Mandie Dubery	Selfversorging en afsluiting

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Aktiwiteit 3:

Grootgroep-bespreking (Individuele aktiwiteit): Werkooreenkoms

Doel: 'n Werkooreenkoms is aan elke groeplid gegee om te onderteken.

Tyd: 10 minute

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Uitdeeltuk 1.2: Werkooreenkoms

WERKOOREENKOMS

Deelnemersverklaring

Ek, _____ verklaar hiermee dat ek vrywillig deelneem aan: *Die Help-Net Fonds Projek* se program van nege (9) sessies.

Ek verstaan dat hierdie program deel uitmaak van 'n navorsingsprojek en dat my persoonlike inligting as anoniem gepubliseer kan word vir navorsingsdoeleindes alleenlik.

Ek verstaan dat alle inligting vertroulik hanteer sal word rakende myself en ander deelnemers van die navorsingsprojek se program.

Ek verklaar dat ek my ervarings eerlik sal weergee en ander deelnemers in hierdie program sal respekteer in hul onderskeie weergawes van ervarings.

Ek verklaar dat ek inligting rakende ander deelnemers van die navorsingsprojek se program met vertroulikheid en sensitiwiteit sal hanteer.

Geteken te _____ op die _____ van _____ 2016

Handtekening

**HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE
KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING**

6. Evaluering

Uitdeeltuk 1.3:Evaluering van die byeenkoms

Evaluering van die byeenkoms	
1. Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?	
2. Wat kan u prakties hieruit neem?	
3. Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?	
4. Enige ander opmerkings?	

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

BYEENKOMS 2: BELANGRIKE ASPEKTE TER OORWEGING RAKENDE DIE KIND WAT SORG EN BESKERMING BENODIG

Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Die welsynstruktuur wat die volgende insluit, te verken: hofverrigtinge, wetlike en etiese aspekte rakende die kind te verken;
- Die regte en verantwoordelikhede van die versorger en ander professionele persone betrokke by die kind wat sorg en beskerming benodig, tydens 'n groeps gesprek te bespreek, en
- Die betrokkenheid van die versorger by die skool en skoolaktiwiteite van die kind tydens 'n groepsgesprek te verken en te bespreek.

Oorsig oor die byeenkoms

1. Inleiding;
2. Die kind wat sorg en beskerming benodig;
3. Die verwydering van 'n kind;
4. Alternatiewe sorg;
 - 4.1 Kinder- en jeugsorgfasiliteite;
 - 4.2 Pleegsorg;
 - 4.3 Privaatplekke van tydelike versorging;
5. Norme en standaarde
 - 5.1 Norme en standaarde vir privaatplekke van tydelike versorging;
 - 5.1.1 Opname van die kind;
 - 5.1.2 Kontak met belangrike persone in die kind se lewe;
 - 5.1.3 Ondersteuningsdienste aan die kind;
 - 5.1.4 Die omgewing waarbinne die kind hom bevind;

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

5.1.5 Hantering van dissipline en onbeheerbare gedrag;

5.1.6 Ontoelaatbaarhede in privaatplekke van tydelike versorging;

5.1.7 Die kind se reg op die uitoefen van persoonlike keuses;

5.1.8 Voeding;

5.1.9 Leefstyl en gesondheid;

5.1.10 Opvoeding; en

5.1.11 Prosedures en klagtes.

6. Die kinderversorger

6.1 Die regte en verantwoordelikehede van die kinderversorger;

7. Ander professionele persone betrokke by die kind wat sorg en beskerming benodig;

8. Betrokkenheid by die skool en skoolaktiwiteite; en

9. Evaluering.

1. Inleiding

Alhoewel kinderversorgers nie direk betrokke is by al die wetlike en statutêre prosesse van die kind nie, is dit nietemin belangrik dat hulle moet weet hoe die proses van verwydering verloop. Vervolgens word sekere belangrike

aspekte van die Children's Act (Act 38 of 2005) ter inligting van die kinderversorger van privaatplekke van tydelike versorging bespreek.

2. Die kind wat sorg en beskerming benodig

'n Kind wat sorg en beskerming nodig het, word soos volg deur artikel 150 van die Children's Act (Act 38 of 2005) beskryf:

- Die kind wat verlaat of wees gelaat is, en sonder enige sigbare ondersteuning is;
- Die kind wat gedrag openbaar wat nie deur die biologiese ouers beheer kan word nie;
- Die kind wat op straat woon of werk of om 'n bestaan bedel;
- Die kind wat verslaaf is aan 'n afhanklikheidsvormende middel en geen ondersteuning ontvang om behandeling vir sodanige afhanklikheid te bekom nie;
- Die kind leef in, of is blootgestel aan omstandighede wat sy fisiese, geestelike of maatskaplike welsyn ernstig kan benadeel;

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

- 'n Risiko bestaan dat indien die kind aan die ouer, voog of versorger terugbesorg sou word, hy aan omstandighede blootgestel sou kon word wat sy fisiese, geestelike of maatskaplike welstand ernstig kan benadeel;
- Die kind wat fisies of geestelik verwaarloos word;
- Die kind wat deur 'n ouer, versorger, familielid of persoon wat ouerlike regte en verantwoordelikhede oor die kind het, mishandel, misbruik of doelbewus verwaarloos of verneder word;
- 'n Kind wat 'n slagoffer van kinderarbeid is; en
- Die kind wat dan in 'n huis teruggeplaas sou word waar 'n ander kind die verantwoordelikheid as "ouer" in die huishouding dra (dus in 'n "child-headed household").

3. Hoe vind die verwydering van 'n kind plaas?

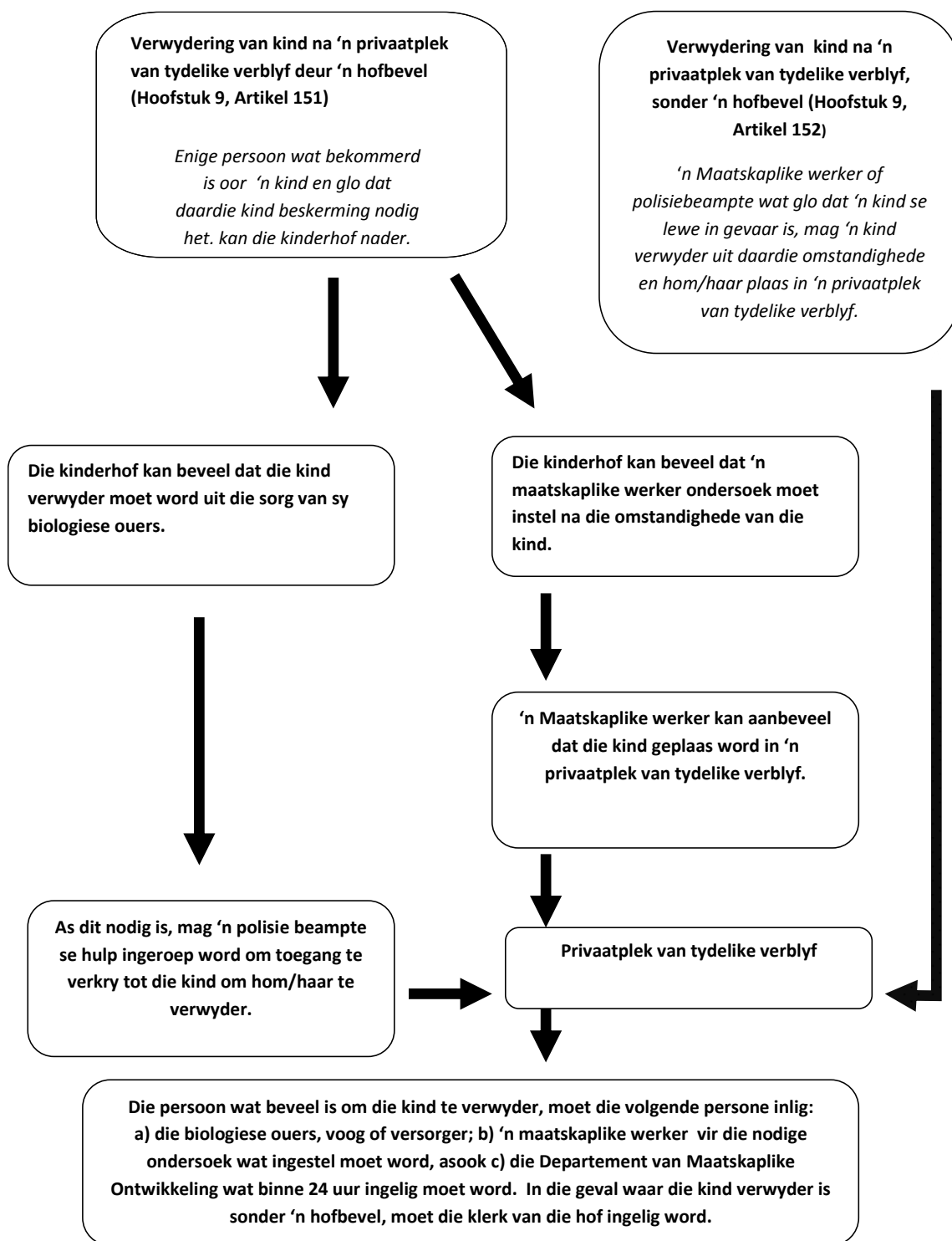
Wanneer 'n vermoede bestaan dat 'n kind volgens artikels 151 en 152 van die Children's Act (Act 38 of 2005) verwaarloos of mishandel word, kan dit aan die kinderhof, 'n polisie beampte of 'n maatskaplike werker gerapporteer

word (Children's Act 38 of 2005; Colgan, 2009:15). Die maatskaplike werker moet die aanmelding opvolg deur ondersoek in te stel na die kind se omstandighede waarin hy/sy hom/haar bevind. Voordat 'n kind uit sy omstandighede verwyder word, moet eerstens voorkomend opgetree word om die moontlikheid te voorkom dat die kind verwyder word (Colgan, 2009:15). As die voorkoming egter nie suksesvol is nie, kan die persoon optree en die kind verwyder met of sonder 'n hofbevel (Children's Act 38 of 2005).

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Uitdeeltuk 2.1: Die verwydering van 'n kind

Die volgende uitdeeltuk dien as voorbeeld van die proses wat gevolg word wanneer 'n kind uit die sorg van sy biologiese ouers verwyder word (Colgan, 2009:18).

4. Alternatiewe sorg

Volgens artikel 167 van die Children's Act 38 of 2005 is 'n kind in alternatiewe sorg wanneer hy geplaas word in een van die volgende opsies: pleegsorg; 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit of in 'n privaatplek van tydelike verblyf (Children's Act 38 of 2005). 'n Kind word egter in alternatiewe sorg geplaas vanweë die verwydering uit sy biologiese ouers se sorg (Malan, 2015) weens omstandighede waarin hy/sy blootgestel was, soos beskryf in artikel 150 van die Children's Act 38 of 2005. Vir die doel van hierdie program word die definisies van elk van die verskillende opsies van alternatiewe sorg bespreek, alhoewel die program self spesifiek op privaatplekke van tydelike versorging fokus.

4.1 Kinder- en jeugsorgfasiliteit

'n Kinder- en jeugsorgfasiliteit word beskou as 'n sentrum of 'n fasiliteit wat na meer as ses kinders wat sorg en beskerming benodig buite die familie-konteks omsien. Hierdie plasing kan as 'n lang- of korttermynplasing benut word (Jamieson, 2014:215; Martin, 2015:24-25).

4.2 Pleegsorg

Pleegsorg kan omskryf word as 'n langtermyn-plasing van 'n kind wat sorg en beskerming benodig by 'n goedgekeurde pleegouer. Hierdie pleegouer kan binne of buite familieverband van die kind wees (Bosch, 2015; Malan, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015a).

4.3 Privaatplek van tydelike versorging

'n Privaatplek van tydelike versorging kan beskryf word as 'n korttermyn-plasingsoord van die kind wat sorg en beskerming benodig (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015a) vir die tydperk totdat 'n langtermynplasing, soos pleegsorg of 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit, gefinaliseer is (Makhavhu, 2010:5). Hierdie plasing dien spesifiek as onmiddellike beveiliging van 'n kind wat sorg en beskerming benodig (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015a). Nie meer as ses kinders kan in 'n privaatplek van tydelike verblyf geplaas word nie (Bosch, 2015; Makhavhu, 2010:2-4; Meintjes, *et al.*,

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

2007:25; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015a).

5. Norme en standaarde vir privaatplekke van tydelike versorging

Tans bestaan geen spesifieke norme en standaarde vir privaatplekke van tydelike versorging nie. Die Departement van Maatskaplike ontwikkeling het egter aanbeveel dat daar ingegaan moet word op die norme en standaarde wat deur die Children's Act 38 of 2005 vir kinder- en jeugsorgfasiliteite gestel word (Siphiwe, 2013). Die norme en standaarde moet as riglyn dien vir hoe 'n privaatplek van tydelike verblyf bestuur moet word. Slegs die norme en standaarde wat van toepassing is op die kinderversorger se sorg aan die kind word vervolgens onder die loep geneem. Die norme en standaarde kan egter volledig nagegaan word in Government Gazette 33076 van 2010 (Suid Afrika, 2010:82-97,142-147).

6. Norme en Standaarde vir goedgekeurde plekke van tydelike versorging

'n Privaatplek van tydelike verblyf moet deur die provinsiale hoof van Maatskaplike Ontwikkeling goedgekeur word. Die goedkeuring word op Vorm 39, wat deur die Departement Maatskaplike Ontwikkeling uitgereik word, bevestig. Die volgende aspekte word in ag geneem vir die goedkeuring van die privaatplek van tydelike verblyf in die Government Gazette 33076 van 2010 (Suid-Afrika, 2010:68):

- Die kind moet in 'n gesonde, higiëniese en veilige omgewing versorg word;
- Slaapgeriewe en voeding moet voldoende wees;
- Die kinderversorger moet goedgekeur wees, na aanleiding van die Children's Act 38 of 2005;
- Die omgewing waarin die privaatplek van tydelike verblyf geleë is, moet tot voordeel van die kind strek en hom/haar nie uit sy normale roetine haal nie; en
- Die kind moet volgens die aanbevelings wat in die Children's Act 38 of 2005 beskryf is, versorg word.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

6.1. Opname van die kind

Wanneer die kind by die privaatplek van tydelike verblyf arriveer, moet sy aankoms gekenmerk word deur sekuriteit, veiligheid en versorging. Die rede daaragter is om te voorkom dat die kind aan verdere trauma blootgestel word (Child Advocacy Project, 2009:4; Donnelly, 2008:27; Dunn *et al.*, 2007:3; James, 2011:311; United Nations, 2009:9). Die volgende aspekte is ook ten tye van die opname van die kind belangrik, en moet ten alle tye nagestreef word (Child Advocacy Project, 2009:4; Donnelly, 2008:27; Scottish Executive, 2005:15; Suid-Afrika, 2010:82-83; United Nations, 2009:6-7):

- Die kind moet beskerm word teen fisiese, sosiale en emosionele geweld;
- Die kind moet hom binne 'n veilige, goedversorgde omgewing bevind; en
- Die kind moet toegang hê tot gemeenskapshulpbronne.

6.2 Kontak met belangrike persone in die kind se lewe

Tydens die kind se verblyf in 'n privaatplek van tydelike versorging is dit

belangrik dat hy/sy kontak met betekenisvolle persone in sy lewe moet behou. Kontak met hierdie persone moet so gou as moontlik plaasvind nadat die kind geplaas is. Die kontak met hierdie persone mag egter slegs plaasvind as dit in die kind se beste belang is (Donnelly, 2008:30; Scottish Executive, 2005:16; Suid-Afrika, 2010:82; United Nations, 2009:14-15).

6.3 Ondersteuningsdienste aan die kind

Wanneer 'n kind in 'n privaatplek van tydelike versorging opgeneem word, is dit belangrik dat daar 'n volledige verslag rakende sy ontwikkelingsfase en behoeftes saamgestel moet word (Dunn *et al.*, 2007:3; Scottish Executive, 2005:18; Suid-Afrika, 2010:142-143; United Nations, 2009:6-7,17). Hierdie verslag het ten doel om te help met die langtermyn-beplanning vir die kind (Donnelly, 2008:32; Scottish Executive, 2005:18; Suid-Afrika, 2010:142-144; United Nations, 2009:6,17) maar ook om nodige behoeftes uit te wys waarin ondersteuningsdienste van ander professionele persone moet voorsien (United Nations, 2009:6).

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

6.4 Die omgewing waarbinne die kind hom bevind

Sekere vereistes word vir die omgewing waarbinne die privaatplek van tydelike versorging geleë is, gestel. Hierdie vereistes kan soos volg beskryf word (Child Advocacy Project, 2009:4; Dunnet *al.*, 2007:3; James, 2011:311; Scottish Executive, 2005:19; United Nations, 2009:8). Dit moet:

- Veiligheid en beskerming bied;
- Volwasse toesig ten alle tye voorsien; en
- Noodhulptoerusting ten tye van ongelukke beskikbaar hê.

6.5 Hantering van dissipline en onbeheerbare gedrag

Verskeie maatreëls is neergelê om dissipline positief te benader. Voordat die kind gedissiplineer word, moet die volgende voorkomende maatreëls eers geïmplementeer word (James, 2011:311; Suid-Afrika, 2010:85-87):

- Die kind moet die geleentheid gegun word om die nodige vaardighede te ontwikkel om sodoende aanvaarbare gedrag te demonstreer;

- Die kind moet die geleentheid gegun word om interaktief met ander kinders te verkeer;
- Die kind self moet ook gerespekteer word;
- 'n Atmosfeer van veiligheid moet geskep word wanneer dissipline wel toegepas word; en
- Die kind moet toegang hê tot verhoudings met goeie rolmodelle.

6.6 Ontoelaatbaarhede vir privaatplekke van tydelike versorging

Die volgende aspekte word ten alle tye verbied en moet ten alle tye voorkom word (Suid-Afrika, 2010:86-87; United Nations, 2009:18-21):

- 'n Groep kinders mag nie gestraf word wanneer 'n enkele individu die oorsaak was nie;
- Kinders mag nie aktiwiteite ontsê word nie;
- Vernedering van kinders;
- Lyfstraf;
- Weerhouding van basiese regte soos kos of voeding;
- Weerhouding van kontak met betekenisvolle persone;

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

- Weerhouding van besoeke of telefoonoproepe met betekenisvolle ander;
- Isolاسie mag slegs geskied as die kind 'n gevaar vir die ander kinders inhou;
- Oefening of fisiese arbeid mag nie dien as dissiplinêre metode nie;
- Diskriminasie mag nie plaasvind op grond van 'n kind se kultuur, taal, erfenis, geslag, ras, godsdiens of seksuele oriëntasie nie;
- Verbale, emosionele en fisiese mishandeling mag nie plaasvind nie;
- Kinders mag nie toegelaat word om ander kinders te straf nie; en
- Beloningsisteme wat benut word, moet deur die nodige professionele persone, soos die maatskaplike werker, goedgekeur word.
- Om in sy moedertaal versorg te word;
- Om ingelig te word oor waarom hy uit die sorg van sy biologiese ouers verwyder is;
- Om kontak te hê met betekenisvolle persone in sy lewe, mits dit in sy beste belang is;
- Om voldoende kos, klere en versorging te ontvang;
- Om gerespekteer te word;
- Om in ag geneem te word rakende besluite wat gemaak word oor sy plasing;
- Dat die kindse privaatheid gerespekteer moet word;
- Dat die kind se persoonlike besittings beskerm moet word;
- Dat die kind die reg het op inligting rakende sy gedrag;

6.7 Die kind se regte en uitoefening van persoonlike keuses

Dit is belangrik dat die kind se regte op gepaste wyse, wat hy verstaan, aan hom verduidelik word. Hierdie regte van die kind kan soos volg uiteengesit word (Dunnet *al.*, 2007:3; Scottish Executive, 2005:27; Suid-Afrika, 2010:82-83; United Nations, 2009:6-7), naamlik:

- Om versorg te word binne die konteks van sy kultuur en godsienstige oortuigings;
- Om positief gedissiplineer te word volgens die ontwikkelingsfase waarbinne hy hom bevind;
- Dat die kind nie blootgestel word aan verwaarlosing en uitbuiting nie;
- Dat die kind die geleentheid gegun moet word om respek aan homself en ander te betoon;

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

- Om toegang te verkry tot 'n tolk wanneer niemand anders sy taal magtig is nie; en
- Om gemeenskapsaktiwiteite by te woon indien dit in sy beste belang is.

6.8 Voeding

Voedsame kos moet deel uitmaak van die kind se daaglikse bestaan. Sou hy spesifieke dieetgewoontes benodig, moet sy voedsel dienooreenkomstig aangepas word (Child Advocacy Project, 2009:4; Scottish Executive, 2005:29).

6.9 Leefstyl en gesondheid

Gesondheidsdienste soos hospitale en klinieke moet naby die privaatplek van tydelike sorg geleë wees sodat dit maklik is om die kind daarheen te kan neem wanneer dit nodig word (Child Advocacy Project, 2009:4; Scottish Executive, 2005:30-32; Suid-Afrika, 2010:146; United Nations, 2009:19).

6.10 Opvoeding

Die kind moet toegang hê tot onderwys en opvoeding van hoë gehalte (Scottish Executive, 2005:33; Suid-Afrika, 2010:146; United Nations, 2009:18,19).

6.11 Prosedures en klagtes

Die kind moet op ouderdomtoepaslike wyse bewus gemaak word van hoe hy te werk moet gaan as hy 'n klag wil lê oor 'n kinderversorger of as daar ontoepaslik teenoor hom opgetree is (Scottish Executive, 2005:43; Suid-Afrika, 2010:83-84; United Nations, 2009:2).

7. Die kinderversorger

Die kinderversorger kan vir die doel van hierdie program beskou word as die persoon wat daaglik die kind versorg ten opsigte van sy fisiese, emosionele, algemene en sosiale ontwikkeling (Barker, 2014:55; Milligan & Stevens, 2006:10).

7.1 Die regte en verantwoordelikhede van die kinderversorger

Die regte en verantwoordelikhede van die kind (Dunnet *al.*, 2007:3; Scottish Executive, 2005:27; Suid-Afrika, 2010:82-83; United Nations, 2009:6-7) sowel as dié van die biologiese ouers (Children's Act, 38 of 2005, Artikel 19 – 22) word op verskeie forums bespreek. Die regte en verantwoordelikehede van die kinderversorger ontbreek egter. Die groeplede is in drie kleiner groepe

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

ingedeel en versoek om die volgende te bespreek:

Aktiwiteit 1:

Kleingroep-bespreking: Wat is die regte en verantwoordelikhede van die kinderversorger?

Doel: Om gesprekke aan te moedig en die groeplede se insette rakende die regte en verantwoordelikhede van die kinderversorger in 'n privaatplek van tydelike versorging in te win.

Tyd: Vyf minute kleingroep-bespreking, waarna 'n verdere vyf minute toegestaan word om aan die groter groep terugvoer te gee. Nadat die groepe terugvoer gegee het, word 15 minute aan 'n groepbespreking toegestaan.

8. Ander professionele persone betrokke by die kind wat sorg en beskerming benodig

Kinderversorgers vind dikwels dat te veel ander professionele persone by die kind betrokke is (Daniel, 2011:914; Heller et al., 2002:559). Dit veroorsaak heelwat konflik deurdat die kinderversorger voel dat hierdie persone geduring wil inmeng met die versorging van die kind omdat hulle hul manier van

versorging veroordeel (Heller et al., 2002:559). 'n Verskeidenheid ander professionele persone is egter by die kind betrokke. Dit is verder belangrik dat goeie samewerking tussen hierdie persone en die kinderversorger moet heers.

Aktiwiteit 2:

Kleingroep-bespreking: 1) Noem ander professionele persone wat ook betrokke is by die kind en 2) Wat is hierdie persone se rol by die kind?

Doel: Om insig by die groeplede te ontwikkel met betrekking tot die rol en verantwoordelikheid van ander professionele persone wat betrokke is by die kind wat sorg en beskerming benodig.

Tyd: vyf minute kleingroep-bespreking, waarna 'n verdere vyf minute gegun word om aan die groter groep terugvoer te gee. Nadat die groepe terugvoer gegee het, word 15 minute toegestaan vir 'n groepbespreking.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

8.1. Betrokkenheid by die skool en skoolaktiwiteite

Die kind wat sorg en beskerming benodig kan met verskeie behoeftes na vore kom met betrekking tot hul skoolastiese ontwikkeling. Die kinderversorger vervul 'n belangrike rol ten opsigte van hierdie aspek en moet die kind ondersteun om sodoende by te dra tot sy/haar vordering (Tyre, 2012:337).

Aktiwiteit 3:

Kleingroep-bespreking: Wat is jou as kinderversorger se rol by die kind en sy skoolastiese ontwikkeling?

Doel: Om besprekings aan te moedig deur insig by die kinderversorgers te ontwikkel om sodoende die belangrike rol wat hulle ten opsigte van die vordering van die kind se skoolastiese aanpassing en ontwikkeling te vervul.

Tyd: Vyf minute kleingroep-bespreking, waarna 'n verdere vyf minute gegun word om terugvoer te gee aan die groter groep. Nadat die groepe terugvoer gegee het, word 15 minute toegestaan vir 'n groepbespreking.

**HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE
KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING**

9. Evaluering

Uitdeeltuk 2.2: Evaluering van die byeenkoms

Evaluering van die byeenkoms
1. Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?
2. Wat kan u prakties hieruit neem?
3. Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?
4. Enige ander opmerkings?

**BYEENKOMS 3: DIE INVLOED
VAN ONTWIKKELING EN
TRAUMA OP DIE KIND WAT
SORG EN BESKERMING
BENODIG**

Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplike groepwerk-proses:

- Die verskillende ontwikkelingsfases van die kind te bespreek;
- Die invloed van trauma op die kind se funksionering te verken en te bespreek; en
- Die emosionele behoeftes van die kind te verken en te bespreek.

Oorsig oor die byeenkoms

1. Inleiding;
2. Ontwikkelingsfases van die kind;
3. Die impak van trauma op die kind;
4. Die emosionele behoeftes van die kind, en
5. Verwagte vrese op verskillende ouderdomme.

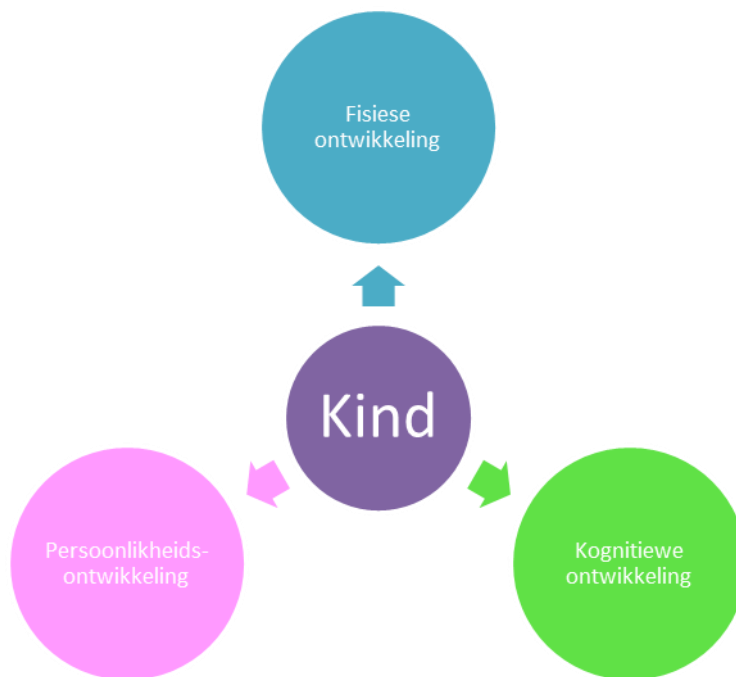
1. Inleiding

Die verskillende ontwikkelingsfases wat die kind deurmaak, is 'n belangrike

fondament vir enige persoon wat by kinders betrokke is. Dit is belangrik dat die kinderversorger oor die nodige kennis moek beskik om ingelig te wees rakende die verskillende fases waarin 'n kind hom bevind. Kinders wat in privaatplekke van tydelike sorg geplaas word, word dikwels aan trauma blootgestel. Hierdie trauma moet die kinderversorger op 'n gepaste wyse ondervang. Dit is juis daarom belangrik dat die kinderversorger bewus moet wees van die kind se emosionele behoeftes om sy/haar trauma te help hanteer. Ter afsluiting word daar ook inligting gegee oor 'n kind se vrese wat op verskillende ouderdomme verwag kan word.

Die inligting wat in hierdie byeenkoms weergegee word, is verwerk na aanleiding van: Du Plooy (2009:1-3); Institute for Human Services (2007:3-9); Louw en Louw (2014: 90-406); National Institute of Mental Health (2015:3-4); Van Schalkwyk (2015b?:2) en Zastrow en Kirst-Ashman (2013:68-74,302-306). Hierdie verduideliking word egter nie breedvoerig bespreek nie, maar slegs kortliks weergegee om vir die kinderversorger 'n oorkoepelende beeld te gee rakende die kind.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

2. Ontwikkelingsfases van die kind (0-18 jaar)

Babajare:	
Tydperk: 0 – 2 jaar	Algemene kenmerke: Hierdie tydperk van die baba word gekenmerk deur buitengewone groei en ontwikkeling op alle gebiede van sy/haar menswees. Dit is ook die tyd waarin gedragspatrone gevestig en vasgelê moet word.
Fisiese ontwikkeling (<i>Onderskeid ten opsigte van die fisiese ontwikkeling van die baba kan getref word tussen algemene fisiese ontwikkeling, motoriese ontwikkeling en perseptuele ontwikkeling.</i>)	

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Algemene fisiese ontwikkeling:

- Die tempo waarteen die verskillende liggaamsdele van die baba groei, is nie altyd gelyk nie. So groei die kop bv. stadiger as die res van die liggaam.
- Die baba se gewig neem toe en verdubbel omtrent elke vier tot vyf maande.
- Die eerste melktande verskyn tussen die ouderdom van ses tot agt maande.

Motoriese ontwikkeling:

Die motoriese ontwikkeling verwys na die kind se vermoë om te kan kruip, loop, klim en aanraak. Vir hierdie aktiwiteite om te kan plaasvind, moet 'n sekere vlak van skeletale, senuwee- en spierontwikkeling bereik word. Die motoriese ontwikkeling van die kind is ook afhanklik van sy totale fisiese ontwikkeling. Dit gee die kind vaardighede om sy omgewing te verken, te verstaan en te geniet.

Die ontwikkeling en voortbeweging van 'n baba word vervolgens weergegee:

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Uitdeelstuk 3.1: Voortbeweging van 'n baba

0 maand	Fetale posisie 	1 maand	Lig ken op 	2 maand	Lig bors op 	3 maand	Gryp na voorwerpe
4 maand	Sit met hulp 	5 maand	Sit op skoot 	6 maand	Kan op hoë stoel sit 	7 maand	Kan alleen sit
8 maand	Staan met nodige hulp 	9 maand	Staan en stut teen meubels 	10 maand	Begin kruip 	11 maand	Loop met hulp
12 maand	Staan self op teen meubels 	13 maand	Begin trappe klim 	14 maand	Staan alleen sonder hulp 	15 maand	Loop sonder enige hulp

Perseptuele ontwikkeling:

Perseptuele ontwikkeling het te make met die kind se waarnemingsvermoëns. Een van die belangrike aspekte wat ons hier moet weet, is dat 'n baba se dieptewaarneming eers tussen 6 en 14 maande begin ontwikkel. Dieptewaarneming is belangrik, want dit beskerm die baba teen gevaarlike situasies, soos wanneer die baba van die bed of van trappe afval.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Ouditiewe persepsie:

Ouditiewe persepsie is die kind se gehoorwaarneming. Hierdie vermoë ontwikkel reeds baie vroeg. Op ses maande is 'n baba se gehoorwaarneming redelik volledig ontwikkel.

Kognitiewe ontwikkeling

Binne twee jaar kan 'n baba ontwikkel van refleksiewe reaksies (hulle vat aan 'n blokkie bloot omdat dit binne hul bereik is) na die aktiewe gebruik van 'n voorwerp op 'n konstruktiewe wyse (om die blokkie te vat en daarmee te begin speel).

Persoonlikheidsontwikkeling

Tans is daar talle verskillende teorieë oor die ontwikkeling van die kind se persoonlikheid in die eerste paar jaar. Die moderne uitgangspunt is egter dat 'n persoon se persoonlikheid reg deur sy/haar lewe heen ontwikkel. Emosies, temperament en die selfkonsep is egter belangrike fasette rakende persoonlikheidsontwikkeling en word vervolgens as sodanig bespreek.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

• Emosies

Alle persone ervaar emosies wat na die mens se gevoelens van blydschap, hartseer, woede, vrees ens. verwys. Wanneer dit kon by babas, het emosies drie belangrike funksies, naamlik:

1. Kommunikasiebehoeftes: bv. baba huil as hy honger is of as hy pyn ervaar;
2. Mobiliseer gedrag: wanneer baba bv. vrees ervaar en
3. Eksploreer die omgewing: die baba is opgewonde en toon belangstelling in sy omgewing, sodoende leer die baba ook.

Babas kan egter nog nie hul emosies verwoord nie, omdat hultaalvaardighede nog nie ontwikkel is nie; daarom kyk ons dikwels na 'n baba se gesigsuitdrukking en liggaamsbewegings om hul emosies beter te verstaan.

• Temperament

Temperament verwys na die wyse waarop 'n persoon op 'n stimulus reageer, asook hoe 'n persoon sy gevoelens uitdruk. Verskillende dimensies van temperament is by kinders geïdentifiseer. Hierdie dimensies is in drie groepe verdeel, naamlik die maklike kind, die moeilike kind en die stadig-op-dreef-kom-kind.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Uitdeelstuk 3.2: Temperament

Die maklike kind	Die moeilike kind	Die stadig-op-dreef-kom-kind
Gemoed is gematig en is meestal positief.	Gemoed is meestal negatief. Huil hard en gereeld. Lag met oorgawe.	Gemoed is gematig met intens positiewe en negatiewe reaksies.
Reaksie op verandering en nuuthede is goed.	Reaksie op verandering en nuuthede is swak.	Reaksie op verandering en nuwighede is stadig.
Slaap- en eetskedules word vinnig ontwikkel. Nuwe voedsel word maklik aanvaar.	Slaap- en eetskedules is ongereguleerd. Nuwe voedsel word nie maklik aanvaar nie.	Slaap- en eetskedules is stadiger as die maklike kind en vinniger as by die moeilike kind.
Maklik aanpasbaar by nuwe situasies. Kan vir vreemdelinge glimlag.	Moeilik aanpasbaar by nuwe situasies. Vertrou vreemdelinge nie maklik nie.	Is ietwat negatief ten opsigte van reaksie op nuwe situasie-stimuli, nuwe plekke en vreemdelinge.
Frustrasie is meestal aanvaarbaar met min teenkanting.	Frustrasies het emosionele uitbarstings tot gevolg.	Na herhaalde blootstelling word nuwe stimuli mettertied aanvaar en geniet. Dit moet egter sonder druk gepaard gaan.
Maklik aanpasbaar ten opsigte van nuwe roetines en reëls.	Stadig aanpasbaar ten opsigte van nuwe roetines.	Geleidelik aanpasbaar ten opsigte van nuwe roetines.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

- **Selfkonsep**

'n Persoon se selfkonsep verwys na eienskappe of trekke wat 'n persoon beskryf. Dit kan ook beskryf word as die siening wat 'n persoon oor homself/haarself het. 'n Persoon se selfkonsep word veral ontwikkel deur ander se optrede teenoor hom/haar. Die volgende faktore hou verband met die baba se selfkonsep:

1. **Selfagensie:** Die baba word daarvan bewus dat sy eie gedrag voorspelbare reaksies by ander persone na vore kan bring. 'n Voorbeeld daarvan is wanneer die baba bv. lag en sy moeder dieselfde reageer. In die eerste lewensjaar van die baba begin sy besef dat sy sekere situasies kan beheer.
2. **Voorwerppermanensie:** Tussen die ouderdomme 9 en 12 maande begin die baba met die ontwikkeling van voorwerppermanensie, asook die vermoë om tussen bekende persone en voorwerpe te onderskei. Dit is 'n belangrike proses hierdie vir die baba se bewussyn van hom-/haarself.
3. **Selfherkenning:** In die omgewing van 15-18 maande, kan die baba hom-/haarself in die spieël of op 'n foto herken. Ook dít is 'n belangrike stap want die baba kan nou begin om homself van ander te onderskei.
4. **Selfbeskrywing:** Rondom die ouderdomme 18 en 30 maande kan die baba hom-/haarself begin beskryf. Hierdie beskrywings kan neutraal (byvoorbeeld "voet") of evaluerend (byvoorbeeld "soet" of stout") wees.
5. **Emosionele selfbewussyn:** As gevolg van die baba se toenemende begrip en beheer van sy/haar eie emosies, ontstaan die emosionele self. Hierdie proses begin plaasvind tussen die ouderdomme 15 en 24 maande. Aanvanklik help die ouer die kind om sy emosies te beheer, maar namate die kind ouer word, kan hy self sy emosies reguleer.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Vroeë kinderjare:

Tydperk:

2 – 6 Jaar

Algemene kenmerke:

Hierdie tydperk in die vroeë kinderjare word gekenmerk deur die kind se aktiewe en besige gedrag.

Fisiese ontwikkeling *(Ten opsigte van fisiese ontwikkeling van die vroeë kinderjare, kan onderskeid getref word tussen algemene fisiese ontwikkeling en motoriese ontwikkeling.)*

Algemene fisiese ontwikkeling: Die vinnige tempo waarteen die baba ontwikkel het, neem effens af in die vroeë kinderjare. Die verskillende liggaamsdele van die kind ontwikkel nou ook meer in verhouding tot die res van hul liggame. Die fisiese ontwikkeling van 'n kind is baie belangrik aangesien dit 'n invloed het op die kognitiewe, sosiale en persoonlikheidsontwikkeling. 'n Voorbeeld hiervan kan gedemonstreer word aan die hand van 'n kind se spel met maatjies op 'n speelterrein. Hy maak gebruik van sy motoriese ontwikkeling om met sekere apparate te speel, wat op dié se beurt weer 'n invloed het op die interaksie wat hy/sy met die portuurgroep het en so weer sy/haar sosiale en persoonlikheidsontwikkeling beïnvloed.

Motoriese ontwikkeling: Tydens hierdie ouderdom raak die motoriese vaardighede van die kind verder verfyn. Vervolgens word ingegaan op twee soorte motoriese vaardighede, wat veral belangrik is in hierdie tydperk:

- **Grootmotoriese vaardighede:** Dit het te make met die gebruik van die groot spiere van die kind, om bv. op speelapparaat te klim en te klouter. Namate die kind ouer word, word hierdie vaardighede verder ontwikkel waar 'n vyfjarige kind bv. reeds in staat is daartoe om fietsry te bemeester.
- **Fynmotoriese vaardighede:** Hierdie vaardighede het te make met die kind se klein spiere van die hande en vingers. Hierdie vaardighede ontwikkel stadiger as die grootmotoriese vaardighede, maar stel die kind in staat om bv. te verf, te teken en later te skryf.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Kognitiewe ontwikkeling

Die kind in die vroeë kinderjarefase se denke begin meer uitgebreid en georganiseerd raak. Dit word meer algemeen en minder vaag. Die kind se kognitiewe ontwikkeling vind deur spel (speel) plaas. Hulle ontwikkel hul probleemoplossingsvaardighede deur bv. legkaarte te bou. Die kind in hierdie fase, ondervind dit egter soms moeilik om fantasie van die werklikheid te skei en het dikwels 'n denkbeeldige vriend ("imaginary friend").

Hier volg praktiese voorbeelde van hoe om kinders se kognitiewe ontwikkeling te bevorder.

Uitdeeltuk 3.3: Bevordering van kognitiewe ontwikkeling by die kind

1. Blootstelling aan nuwe en interessante situasies:

Kognitiewe ontwikkel vind plaas wanneer kinders aan nuwe en interessante situasies blootgestel word, bv. 'n uitstappie na die dieretuin of 'n fabriek waar goedere vervaardig word.

2. Interaksie met ander kinders:

Wanneer kinders met ander kinders speel, raak hulle bewus daarvan dat daardie kind anders as hulle dink en optree.

3. Spel/speel:

Kinders in hierdie fase van hul lewe leer deur te speel. Hulle ontdek nuwe dinge en oefen hul verskillende vaardighede (motoriese ontwikkeling) in.

4. Inoefening van kognitiewe vaardighede:

Ouers en versorgers moet situasies skep waardeur die kind sy vaardighede verder kan ontwikkel, soos speelsituasies waar "speel-speel" blokkies of legkaarte gebou word. In hierdie situasies word die kind se kreatiwiteit ook gestimuleer.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

5. Oordrag van kennis:

Kennis word op verskillende wyses aan kinders oorgedra. Stories kan gelees word, dinge kan vertel word of die kind kan aan 'n onbekende situasie blootgestel word, bv. deur hulle vir die eerste keer na 'n biblioteek te neem.

6. Kleuterskole:

Kleuterskole dra nie net by tot die kind se kognitiewe ontwikkeling nie, maar ook tot sy sosiale en emosionele ontwikkeling deur in verbinding te kom met kinders van dieselfde portuurgroep.

7. Intervensieprogramme:

Daar is verskeie intervensieprogramme waarby die kind baat kan vind as sekere van sy vaardighede nie ontwikkel nie.

Persoonlikheidsontwikkeling

In hierdie fase van die kind se lewe tree dié se persoonlikheid toenemend op die voorgrond. Vervolgens word na sekere aspekte verwys wat 'n invloed het op die kind in die vroeë kinderjarefase.

- **Emosies**

Die kind in hierdie fase ervaar meer uitgebreide emosies as net vreugde en hartseer. Die kind begin nou ook emosies ervaar soos skuld, skaamte en trots. Die kind is ook in staat daartoe om sy emosies beter te begin beheer en terselfdertyd bewus te raak van ander se emosies.

- **Selfkonsep**

Soos reeds genoem, is 'n persoon se selfkonsep die siening wat hy van hom-/haarself het. Tydens die vroeë kinderjare word hierdie konsep verder uitgebrei, veral rakende selfagting en geslagsidentiteit.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

1. Selfagting: Dit dui op die persoonlike evaluering van 'n mens se eie eienskappe. 'n Persoon beleef dus 'n positiewe selfagting as hul kenmerke goed en aanvaarbaar is en negatief wanneer hulle ontevrede is met hul eienskappe. As 'n mens selfagting dus na die kind in sy vroeër kinderjare terugvoer, toon kinders met 'n negatiewe selfagting gewoonlik hoë angsvlakke, behaal swak skoolprestasies en ervaar sosiale-aanpassingsprobleme. Kinders met 'n positiewe selfkonsep behaal weer gewoonlik beter skoolprestasies, het meer selfvertroue en toon goeie sosiale aanpassing. Selfagting kan op die volgende aspekte gebaseer word:

- die mate waarin die kind voel hy ontvang liefde; aanvaarding; ondersteuning en bemoediging van ander persone;
- spesifieke eienskappe waaroor die kind beskik; en
- die mate waarin die kind homself aanvaar, vergeleke met andere.

2. Geslagsidentiteit: Tussen die ouderdomme twee en 'n half en drie jaar kan die kind homself begin etiketteer as 'n seun of 'n dogter.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Middelkinderjare:

Tydperk:

6 – 12 jaar

Algemene kenmerke:

Die kind se gedrag is grotendeels kalm.

Fisiese ontwikkeling (*In die fisiese ontwikkeling van die kind in sy vroeë middeljare kan onderskeid getref word tussen algemene fisiese ontwikkeling, motoriese ontwikkeling en seksualiteit.*)

Algemene fisiese ontwikkeling:

'n Belangrike kenmerk van die kind se algemene fisiese ontwikkeling in hierdie stadium, is die vinnige groei van arms en bene vergeleke met die res van die liggaam. Afgesien van die arms en bene wat relatief vinnig groei, groei die res van die liggaam teen 'n meer geleidelike tempo. Dit is ook in hierdie fase dat melktande deur permanente tande vervang word.

Motoriese ontwikkeling:

Die kind se motoriese ontwikkeling word in hierdie fase verder verfyn en verskerp. Die rede hiervoor is 'n toename in krag, koördinasie en spierbeheer oor die liggaam. Kinders begin dus ook meer deelneem aan aktiwiteite wat motoriese vaardighede vereis. Dit kan enige aktiviteit insluit, van sport tot die speel van musiekinstrumente.

Seksualiteit:

In hierdie fase begin die kind ook meer bewus raak van sy/haar seksualiteit. Dit is egter 'n onderwerp op sy eie en word volledig onder byeenkoms vyf bespreek.

Kognitiewe ontwikkeling

Die kognitiewe ontwikkeling van die kind in sy middelkind jare, is baie belangrik. Patrone en gewoontes wat in hierdie tyd vasgelê word, beïnvloed ervarings tot in volwassenheid. Tydens hierdie tydperk in die kind se lewe, word dit ook toegewy aan formele onderwys. Skoolgereedheid, die kind se motivering en leer-oriëntasie, die versorger se ingesteldheid,

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

klaskamer- en skoolklimaat, asook die onderwysbeleid, dra by tot die kind se akademiese prestasie. Verskillende kinders kom in die skoolsisteem voor: kinders wat probleme ondervind om inligting te verwerk en toe te pas, kinders wat oor bogemiddelde akademiese vaardighede beskik of prestasies op verskeie gebiede behaal, of kinders wat kreatief is.

Persoonlikheidsontwikkeling

Die kind wat in hierdie ouderdomsgroep verkeer, ondergaan nog verdere veranderinge ten opsigte van hul emosionele ontwikkeling. Hulle begin dan die vermoë ontwikkel om meer komplekse emosies te begryp en te verstaan. Strategieë word verder ontwikkel om hul emosies te verberg of te onderdruk en selfs om gevoelens na iets anders te kanaliseer. Kinders se selfbeeld word dikwels gebou op hulle vermoë om te presteer en hulle kom ook so agter dat hulle soms goed is in een aktiwiteit en minder goed in 'n ander.

Emosies

Soos reeds aangedui, is die kognitiewe ontwikkeling van die kind in hierdie tydperk baie belangrik. Die kind se emosies word dus nou ook beïnvloed deur sy kognitiewe begrip van die situasie waarin hy hom bevind.

Selfkonsep

Die kind word nou veel meer blootgestel aan terugvoer oor hom-/haarself met verwysing na die portuurgroep. Sodoende word sy/haar selfagting meer realisties, maar dit kan ook 'n negatiewe invloed op die kind hê. In hierdie fase is reëls oor die algemeen vir die kinders belangrik en het hulle baie "wit en swart" denke.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Adolesensie:

Tydperk:

12 – 18 jaar

Algemene kenmerke:

Hierdie tydperk in die kind se lewe word beskou as die oorgangstydperk tussen die kinderjare en volwassenheid. Dit word omskryf as die “stormagtige fase”. Dit word veral gekenmerk deur konflik wat die kind beleef met gesagsfigure. Kinders in hierdie fase is gewoonlik ook uiters buierig en toon soms hoë risikogedrag.

Fisiese ontwikkeling

Die adolessent se fisiese ontwikkeling word gekenmerk deur seksuele rypwording, wat bekend staan as, puberteit. Die seksuele rypwording van die adolessent word onder byeenkoms vyf meer breedvoerig bespreek.

Kognitiewe ontwikkeling

Die kognitiewe ontwikkeling wat die adolessent ervaar, is ook dramaties. Die adolessent begin soos 'n volwassene lyk, asook soos 'n volwassene te dink. Die adolessent se vaardighede word verder verfyn en verskerp en hul bestaande vermoëns word sodoende verbeter. So ontwikkel die adolessent die vermoë om ontoepaslike inligting te verwerp, argumente te formuleer en te beredeneer, asook om vir die toekoms te beplan. Risikogedrag neem egter ook toe omdat aanvaarding deur die portuurgroep baie belangrik is.

Persoonlikheidsontwikkeling

Hierdie fase van die adolessent word dikwels beskryf as die “storm-en-drang”-fase. Sommige van hierdie kinders gevaar dus baie emosionele onstabiliteit, terwyl dit vir ander 'n aangename en opwindende tydperk in hul lewe is. Die adolessent se liggaamsbeeld en sy/haar aanvaarding deur die portuurgroep speel egter 'n belangrike rol.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Emosies

Die adolessent kan intense gemoedskommeling ervaar, dit kan toegeskryf word aan die hormonale veranderinge wat hulle in hul liggame ondergaan.

Selfkonsep

Die adolessent skaar hom/haar eerder by die portuurgroep. Die adolessent word dus ook meer onafhanklik en vestig 'n eie identiteit onafhanklik van sy/haar ouers.

3. Die impak van trauma op die kind

Trauma kan soos volg beskryf word: “n ervaring wat emosioneel pynlik, ontstellend of skokkend is en wat dikwels langdurige psigiese en fisiese effekte tot gevolg het. Trauma in kinders spruit voort uit verskeie gebeure soos mishandeling, geweld, verlies van ’n ouer, siekte, beserings en natuurlike rampe soos vloede en aardskuddings” (Louw & Louw, 2014:449). Die volgende faktore moet in ag geneem word wanneer trauma by kinders bespeur word:

- Een kind se reaksie op trauma kan verskil van die volgende een se reaksie op trauma – nie almal reageer dieselfde nie;
- Simptome wat geopenbaar word deur kinders wat trauma ervaar, verskil ook van mekaar en kan nie veralgemeen word nie;

- Reaksies op traumatiese gebeure, verskyn nie altyd dadelik nie. Dit kan dae, weke of in uitsonderlike gevalle jare neem voordat ’n kind reageer op die trauma waaraan hy/sy blootgestel was; en
- Die kind se ouderdom het ’n effek op die manier waarop hy die trauma ervaar en beleef.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Uitdeeltuk 3.4: Trauma in die verskillende ontwikkelingsfases

Die volgende uitdeeltuk dien as algemene riglyn vir die lede om meer insig te ontwikkel in die invloed van trauma op kinders in hul verskillende ontwikkelingsfases.

Babajare	
Babas skep dikwels die indruk dat hulle nie bewus is van dít wat om hulle aangaan nie. Hulle is egter baie ingestel op hul omgewing en kan maklik geaffekteer word deur harde geluide of beelde wat met trauma verband hou. 'n Baba is ook sterk ingestel op die negatiewe emosionele seine wat hulle van hul versorgers ontvang, bv. as die versorger emosioneel of aggressief is. As 'n baba aan so 'n omgewing blootgestel word, kan dit 'n negatiewe uitwerking op sy binding met sy versorger hê.	Algemene simptome: • Eetprobleme; • Spysverteringsprobleme; • Emosionele afgestomptheid; • Waaksaamheid; • Slaapprobleme en • Nagmerries.
Vroeë kinderjare	
Kinders in hul vroeë kinderjare wat aan geweld, woede en aggressie blootgestel was, kan hierdie gedrag naboots. Hulle raak ook verward as gevolg van teenstrydige boodskappe van dit wat hulle sien en dit wat aan hulle vertel word. Hierdie kinders ervaar dikwels vrees dat hulle vergeet sal word en dit lei tot oormatige klouerigheid aan hul ouers. As gevolg van hierdie vrese is hulle ook bang om hul leefwêreld te verken. Dit het dus 'n verdere impak op die kind se ontwikkeling.	Algemene simptome: • Skeidingsangs; • Regressiewe gedrag; • Enurese en enkoprese; • Vrees vir die donker; • Nagmerries; • Eetversteurings, en

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

	• Slaapversteurings.
Middelkinderjare	
Probleemgedrag weens trauma is ernstiger meer waarneembaar. Hulle beleef intense emosies wat soms meebring dat hulle fisiese pyn ervaar, bv. maagpyn, sonder enige mediese verklaring daarvoor. Die kind het 'n behepthed met die traumatiese gebeurtenis. Dit kom ook dikwels in sy/haar spel voor, aangesien hulle voortdurend daaroor wil gesels.	Algemene simptome: • Swak konsentrasie; • Swak akademiese prestasies; • 'n Gebrek aan sosiale vaardighede, en • Aggressiewe gedrag.
Adolesensie	
Risikogedrag neem toe by die adolessent en hulle raak dikwels betrokke by alkohol- en dwelmmisbruik, bendes en seksuele losbandigheid. Aggressie kom ook dikwels in die vorm van geweld tot uitdrukking.	Algemene simptome: • Aggressie; • Depressie; • Angs; • Isolاسie, en • Selfmoordgedagtes.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

4. Die emosionele behoefte van die kind

Namate die kind deur sy verskillende ontwikkelingsfases vorder, het hy sekere behoeftes waarin voorsien moet word. Dit is belangrik dat die kinderversorger bewus moet wees van hierdie emosionele behoeftes van die kind.

Babajare

- Van een jaar af begin die baba leer om sy omgewing ten opsigte van homself en sy versorgers te vertrou;
- Tussen een en drie jaar begin die baba verder sy omgewing verken en bemeester deurdat hy die versorgers gebruik om sy behoeftes te bevredig;
- Twaalf tot agtien maande staan dikwels bekend as die “terrible two’s”. Tydens hierdie stadium begin die baba meer hardkoppiger en meer opsetlik raak, en
- Gedurende die tydperk van agtien tot ses en dertig maande kan die baba gevoelens soos trots ervaar wanneer hy soet was en sleg voel wanneer hy stout was. Gedurende hierdie selfde tydperk begin die baba ook ander se emosies lees en empatie selfs ontwikkel. Hulle is ook emosioneel baie afhanklik van hul speelgoed

omdat dit ’n gevoel van sekuriteit by hulle skep.

Vroeë kinderjare

- Die kind se selfkonsep is gebaseer op dít wat ander hom vertel;
- Hulle kan al hoe meer hul emosies beheer en toon minder emosionele uitbarstings;
- Hul frustrasie-toleransie verhoog;
- Hulle begin dit beter hanteer as daar nie onmiddellik in hul behoeftes voorsien word nie;
- Hulle begin die konsepte *reg* en/of *verkeerd* verstaan;
- Hulle is baie ondersoekend; en
- Hulle is baie selfgerig in aktiwiteite (egosentries).

Middelkinderjare

- Hul selfkonsep is gebaseer op hul vermoë om te presteer;
- Hulle vaardighede om frustrasie te verwerk en emosies uit te druk;
- Hulle is uiters sensitief vir ander se menings oor hulle; en
- Hulle begin nuuskierig raak oor seksuele aspekte.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Adolesensie

- Ontwikkel eie identiteit;
- Baie bewus van hul liggaamsbeeld;
- Aanvaardig berus grotendeels by hul portuurgroep, en
- Risikogedrag kom voor waardeur hulle betrokke kan raak by drank en dwelms.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Uitdeeltuk 3.5: Die emosionele behoeftes van die kind

Die emosionele behoefte van 'n kind kan vervolgens weergegee word en dien as 'n uitdeeltuk vir die groeplede. Met elke konsep wat behandel is, was daar ook geleentheid vir die groeplede om met praktiese voorbeelde op die uitdeeltuk wat aan hulle gegee is, vorendag te kom.

Liefde

Dit klink maklik om 'n kind lief te hê, maar dit is soms die moeilikste. Hoe het mens jou kind lief? Gee mens drukkies of soentjies of wat doen jy? Kinders word liefgehe, deur tyd aan hulle af te staan. Liefde is dus gelykstaande aan die gehalte van die tyd wat jy saam met jou kind deurbring. Ouers bestee baie tyd saam met hulle kinders, soos deur hulle te versorg, te help met huiswerk en skool aktiwiteite, maar bestee min tyd met die kind in sy of haar wêreld. Kinders het dit nodig dat hul ouers met hulle speel of tyd saam met hulle deurbring in ooreenstemming met die kind se leewêreld waarin hy/sy hom bevind.

Praktiese voorbeeld

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

<i>Sekuriteit</i>	
'n Goeie huweliksverhouding bied sekuriteit aan 'n kind. Vir die kind wat sorg en beskerming benodig is dit egter nie altyd moontlik nie, aangesien hy/sy uit die sorg van sy/haar ouers verwyder is. Dit is egter belangrik dat die kinderversorgers ook besef dat hul huweliksverhouding met hul maat 'n invloed het op die lewe van die kind wat sorg en beskerming nodig het. Roetine en konsekwente dissipline dra verder daartoe by dat die kind sekuriteit beleef. 'n Praktiese voorbeeld hiervan is deur die huisreëls êrens sigbaar aan te bring sodat almal in die huis kan weet wat reg is en wat verkeerd is.	Praktiese voorbeeld
<i>Nuwe ondervindings</i>	
Kinders het nuwe ondervindings nodig. Gesels met hulle oor onderwerpe wat deel uitmaak van hulle leefwêreld. Leer jou kind nuwe vaardighede aan. Sodoende ontwikkel jy ook sy selfbeeld. Dit hoef nie altyd iets te wees wat geld kos nie. Laat jou kind nuwe vaardighede aanleer soos om bv. saam met jou sekere take in en om die huis te verrig.	Praktiese voorbeeld

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Erkenning	
Ons lewe in 'n samelewing waar erkenning net gegee word aan sukses. Gee egter ook vir jou kind erkenning as hy/sy 'n poging aanwend om iets te doen. Wees spesifiek, 'n voorbeeld hiervan is as jy aan jou kind erkenning gee omdat hy altyd bereid is om sy lekkers met ander kinders te deel.	Praktiese voorbeeld
Verantwoordelikheid	
Elke persoon het behoefte daaraan om verantwoordelikheid vir iets te aanvaar, so-ook 'n kind. Dit is inderdaad 'n emosionele behoefte wat alle mense het. Gee aan jou kind ouderdomtoepaslike take wat hy/sy in die huis kan verrig. Dit is verder ook belangrik dat 'n kind leer om verantwoordelikheid te aanvaar vir die keuse wat hy gemaak het.	Praktiese voorbeeld

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

5. Verwagte vrese op verskillende ouderdomme

Kinders kan soms met vrese vorendag kom waarvan die versorger nie altyd bewus was nie. Ter kennisname het die fasiliteerder die volgende uitdeeltuk aan die groeplede gegee wat hulle as verwysingsbron kan raadpleeg, sou 'n kind bang raak vir iets waarvoor hy/sy voorheen nie bang was nie.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Uitdeeltuk 3.6: Verwagte vrese

Ouderdom	Verwagte vrese
0-6 maande	Geluide wat hard is, verlies aan ondersteuning.
7-12 maande	Vreemde persone, voorwerpe wat skielik of onverwags opduik, hoogtes.
1 jaar	Skeidingsvrees wat verband hou met ouers, seerkry, toiletopvoeding en vreemdelinge.
2 jaar	Geluide wat hard of raserig is, bv. plofgeluide, donderweer of 'n stofsuier, geblaf van honde. Ook bang vir vreemdelinge, diere, die donker, verandering in onmiddellike omgewing en vir skeiding.
3 jaar	Skeidingsvrees van ouers, diere, donker en maskers.
4 jaar	Skeidingsvrees van ouers, diere, donker en geraas.
5 jaar	Skeidingsvrees van ouers, diere, donker en “slegte mense”.
6 jaar	Skeidingsvrees, seerkry, donkerte, donderweer, alleen by die huis agterbly, spoke en hekse.
7-8 jaar	Spoke, donkerte, dinge waaroor die media berig, bv. kinderontvoering, alleen by die huis bly en die dood.
9-12 jaar	Toetsreekse en eksamen, seerkry, prestasie op skool, donderweer, donkerte en die dood.
Adolesensie	Seksualiteit, sosiale aanvaarding.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

BYEENKOMS 4: MEDIESIE VERSORGING VAN DIE KIND

Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Die mediese versorging van die kind op 'n praktiese manier te verken, aan die hand van 'n geakkrediteerde noodhulp-fasiliteerder.

Oorsig oor die byeenkoms

10. Mond tot mond asemhaling;
11. Tegnieke wanneer kinders verstik;
12. Proses as 'n kind bloei of raakgesny is;
13. Hantering van breke, bv. 'n arm of been;
14. Swembad-veiligheid;
15. Hantering van skok;
16. Epileptiese aanvalle;
17. Benadering van kinders met allergiese aanvalle;
18. Gif en die hantering van die kind wat dit ingekry het, en
19. Evaluering.

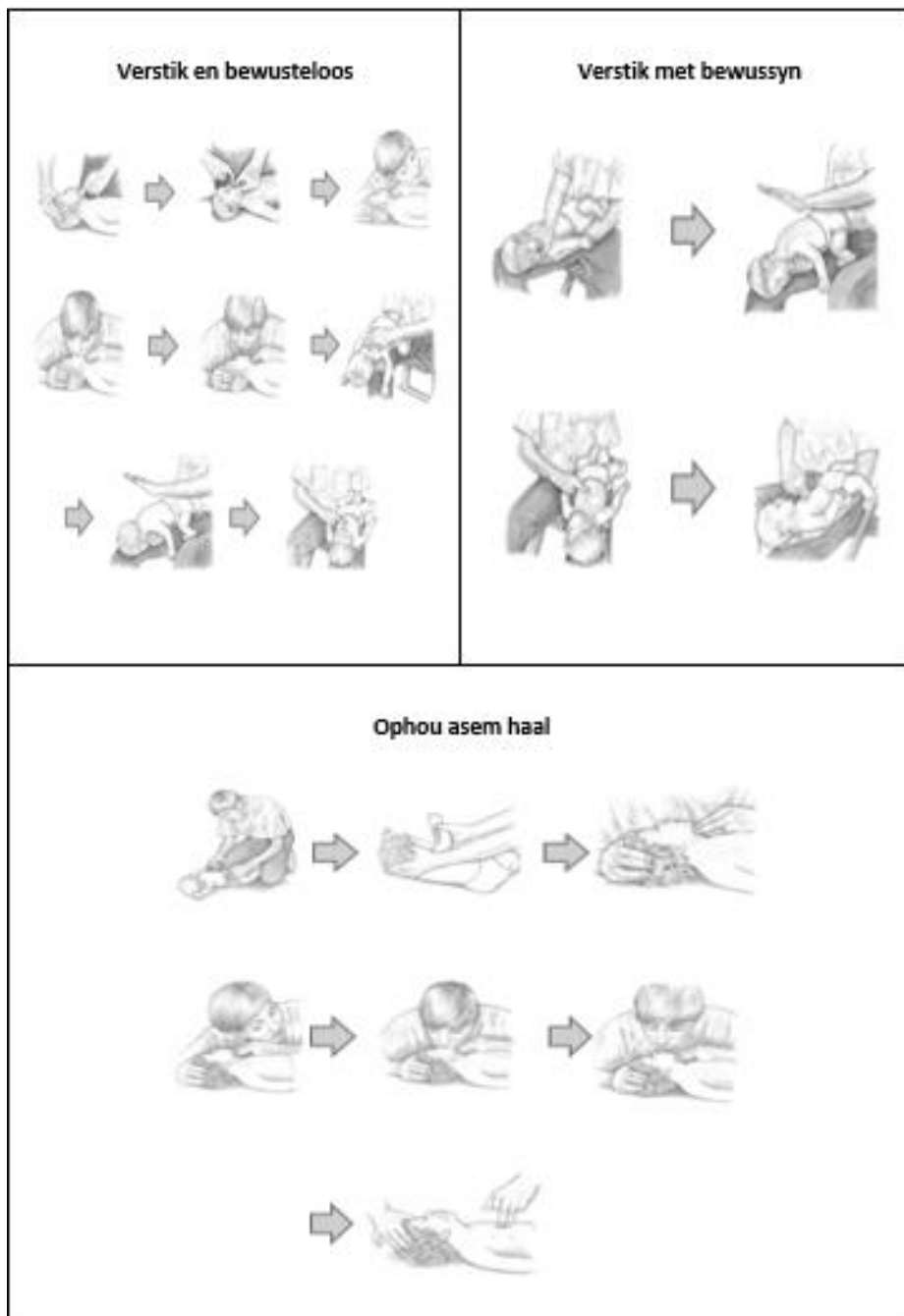
Inhoud:

Hierdie byeenkoms is deur me Lienkie Vink (2016), 'n geakkrediteerde noodhulp-fasiliteerder, aangebied. Die fasiliteerder het tydens die aanbieding van hierdie byeenkoms slegs as waarnemer opgetree. Die inhoud van hierdie byeenkoms behoort aan me Vink. U kan per e-pos met me Vink in verbinding tree by: lienkie@oceancom.co.za

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

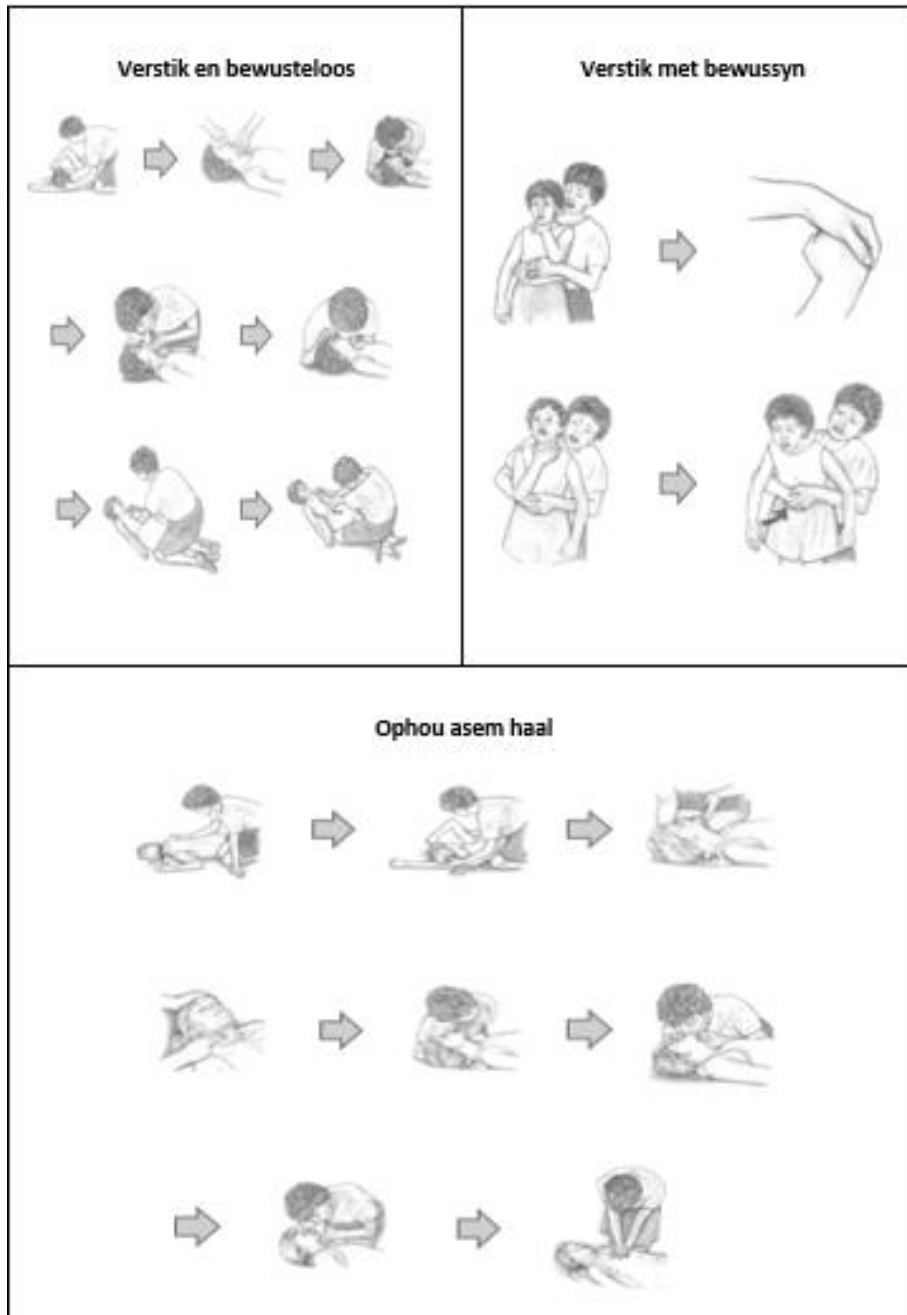
Die volgende illustrasies dien slegs as riglyne vir enkele van die aspekte wat in die loop van die byeenkoms aandag geniet het (Enzig & Kelly, 2010:48-180).

Tegnieke vir kinders onder die ouderdom van een jaar, wat gebruik kan word:

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Tegnieke wat op kinders bo die ouderdom van een jaar toegepas kan word:

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Evaluering

(Alhoewel hierdie byeenkoms nie deur die fasiliteerder aangebied is nie, is die inhoud daarvan steeds deur die

groeplede geëvalueer om sodoende kwalitatiewe response van die groeplede in te win om te bepaal of dit suksesvol was al dan nie).

Uitdeeltuk 4.1: Evaluering van die byeenkoms

Evaluering van die byeenkoms
1. Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?
2. Wat kan u prakties hieruit neem?
3. Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?
4. Enige ander opmerkings?

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

BYEENKOMS 5: GEDRAGSPROBLEME

Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Onbeheerbare gedragssuitinge te hanteer; en
- Onderskeid te kan tref tussen ouderdomtoepaslike seksuele gedrag en seksuele gedrag vanweë blootstelling aan seksuele misdrywe en dit alles te kan hanteer.

Oorsig oor die byeenkoms

1. Inleiding;
2. Aandagtekort /
Hiperaktiwiteitsversteuring (ATHV);
 - 2.1 Diagnose van ATHV;
 - 2.2 Oorsake van ATHV;
 - 2.3 Behandeling van ATHV;
3. Enurese en Enkoprese;
4. Boelie-gedrag;
5. Aggressie;
6. Steel/Diefstal;
7. Die verskil en hantering van ouderdomtoepaslike seksuele gedrag en seksuele gedrag vanweë blootstelling aan seksuele misdrywe;
 - 7.1 Ouderdomtoepaslike seksuele gedrag en die kinderversorger se taak;
 - 7.2 Aanvaarbare seksuele gedrag by kinders;
 - 7.3 Gevaartekens, en
8. Evaluering.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

1. Inleiding

Die kinderversorger kry te doen met 'n verskeidenheid onhanteerbare gedragsprobleme (Cuddeback & Orme, 2002:899; Daniel, 2011:914; Davies *et al.*, 2015:39; Heller *et al.*, 2002:562) wat by die kinders wat in hul sorg geplaas word, voorkom. Vir doeleindes van hierdie program word slegs gefokus op die vyf mees algemene tipe gedrag van

hierdie aard wat by kinders wat sorg en beskerming benodig voorkom.

2. Aandagtekort of Hiperaktiwiteitsversteuring (ATHV)

Met behulp van visuele materiaal is daar twee kort DVD-insetsels vir die groeplede gespeel om vir hulle 'n kort inleiding oor ATHV te gee. Hierdie insetsels kan gevind word op (Uitdeeltuk 5.1).

Video 1: ADHD Voices. 2012. ADHD and me.

Video 2: Aunghula. 2012. ADD/ADHD Simulator.

Uitdeeltuk 5.1: DVD

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Wanneer kinders met ATHV gediagnoseer word, word hulle in een van twee groepe ingedeel, naamlik

kinders wat óf onoplettendheid óf hiperaktiwiteit-impulsiwiteit toon. 'n Kind kan in albei hierdie kategorieë val of slegs in een (Louw & Louw, 2014:264-265).

Onoplettendheid (algemene simptome)	Hipperaktiwiteit-impulsiwiteit (algemene simptome)
• Moeilik om verstandelike inspanning op hul werk of speelaktiwiteite te behou; • Gedagtes dwaal af; • Sukkel om opdragte uit te voer; • Luister nie as opdragte gegee word nie; • Swak konsentrasie; • Ongeorganiseerd; • Aandagafleibaar; • Vergeetagtig; • Dagdroom; • Voltooi nie take of opdragte nie; • Verloor gou belangstelling in vervelige aktiwiteite; • Leerprobleme;	• Impulsief; • Beweeg konstant/vroetel; • Gedrag is baie energiek, intens en onvanpas; • Dink nie voordat hulle iets doen nie; • Kan nie hul beurt afwag nie; • Wil onmiddellik in hul behoefte voorsien hê • Leerprobleme; • Interpersoonlike probleme; • Emosionele probleme; • Angs; en • Depressie.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

- Interpersoonlike probleme;
- Emosionele probleme;
- Angs; en
- Depressie.

2.1 Diagnose van ATHV

Dit is egter baie belangrik om te onthou dat kinders hiperaktief, vergeetagtig of stout kan wees sonder dat hulle met ATHV gediagnoseer is. ATHV word slegs deur 'n gespesialiseerde mediese dokter gediagnoseer wanneer dit die funksionering van die kind se daaglikse lewe beïnvloed (Hudson, 2016:17; Jeeva, 2011:1; National Resource Center on AD/HD, 2008:2-3).

2.2 Oorsake van ATHV

Navorsing het bewys dat ATHV oorgeërf word. Genetika speel dus hier die sterkste rol deurdat 'n chemiese wanbalans in areas van die brein plaasvind (Hudson, 2016:17; Jeeva, 2011:1; National Resource Center on AD/HD, 2008:2-3).

2.3 Behandeling van ATHV

ATHV is 'n psigiatryse toestand en is ongeneeslik, maar met die nodige

ondersteuning en behandeling kan die kind gehelp word om dit beter te hanteer (Louw & Louw, 2014:265). Die volgende faktore is belangrik wanneer aandag gegee word aan die behandeling van ATHV (Hudson, 2016:17; Jeeva, 2011:1; Louw & Louw, 2014:265)

- 'n Korrekte diagnose deur 'n spesialis;
- Maak gebruik van ander terapeute: arbeidsterapeut, sielkundige, spelterapeut of maatskaplike werker;
- Voorskrifmedisyne deur 'n spesialis; en
- Dieet.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Uitdeelstuk 5.2: Dieet-riglyne vir kinders met ATHV (Theron, 2015)

**Elmare Theron Registered Dietician (PR NO: 0249940) 740 Vespasian Street,
Moreleta Park Tel: 012 997 1937 Cell: 084 245 8362**

NUTRITION FOR ATTENTION DEFICIT HYPERACTIVITY DISORDER

Attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) is one of the most common childhood brain disorders and can continue through adolescence and adulthood. Symptoms include difficulty staying focused and paying attention, difficulty controlling behaviour, and hyperactivity (over-activity). These symptoms can make it difficult for a child with ADHD to succeed in school, get along with other children or adults, or complete tasks at home.

Children who have symptoms of inattention may:

- Be easily distracted, miss details, forget things and frequently switch between activities.
- Have difficulty focusing on one thing.
- Become bored easily.
- Have difficulty focusing attention on organizing and completing a task.
- Have trouble completing or turning in homework assignments, often losing things (e.g., pencils, toys, assignments) needed to complete tasks or activities.
- Not seem to listen when spoken to.
- Daydream, become easily confused, and move slowly.
- Have difficulty processing information as quickly and accurately as others.
- Struggle to follow instructions.

Children who have symptoms of hyperactivity may:

- Fidget and squirm in their seats.
- Talk nonstop.
- Dash around, touching or playing with anything and everything in sight.
- Have trouble sitting still during dinner, school, and story time.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

- Be constantly in motion.
- Have difficulty doing quiet tasks or activities.

Children who have symptoms of impulsivity may:

- Be very impatient.
- Blurt out inappropriate comments, show their emotions without restraint, and act without regard to consequences.
- Have difficulty waiting for things they want or waiting their turns in games.
- Often interrupt conversations or others' activities.

NUTRITION AND ADHD

It is important to understand that:

- Eating an unhealthy diet, a deficiency in certain nutrients, additives and preservatives cannot cause ADD and ADHD.
- Nutrition cannot replace medication in cases where medication is indicated.
- Proper nutrition and supplementation can assist the child to cope with the symptoms of ADHD.

MAIN NUTRITIONAL PRINCIPLES:

1. Balance Blood Sugar

Dietary studies consistently reveal that hyperactive children eat more sugar than other children. Reducing sugar intake has been found to drastically improve behavioural patterns of such children. Studies show that 3 out of 4 hyperactive children display abnormal glucose tolerance – that is, their bodies were less able to handle sugar intake and maintain balanced blood sugar levels.

The problem is not sugar itself, but the forms it comes in:

- Refined sugars and –starch;
- Absence of a well-balanced, nutrient-dense diet; and
- Glucose-load of a meal (the percentage of total energy coming from sugar and starch).

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

2. Increase Omega-3 Fatty Acids (FA)

The western diet is lacking the essential omega 3 FA, thus the supplementation thereof is advisable (for all individuals). The ADHD child's need for Omega 3 FA is higher, their absorption is poor, or they are unable to convert these fats well into EPA and DHA, and from DHA into prostaglandins, which are also important for brain function. Supplementation with these omega-3 essential fats (EPA, DHA), along with the omega-6 essential fat GLA, may reduce ADHD symptoms such as anxiety, attention difficulties and general behaviour problems.

3. Increase Vitamins and Minerals

Although ADHD is not a deficiency disease, most children with this diagnosis are deficient in certain key micro-nutrients, for example vitamins B3 (niacin), B6, C, biotin, zinc and magnesium. Zinc deficiency is common in children with ADHD.

4. Eat an additive-free diet

Fifty to 75% of ADHD sufferers are sensitive to colorants, flavourings and preservatives.

Try not to use ready-to-use food or food that is processed in any way.

Rule of thumb: Eat food as natural and fresh as possible. If you do not find the specific product in nature, don't eat it!

Do not use food if one or more of the following appear on the ingredient list (always read labels before you use the contents):

- Sodium benzoate;
- Potassium propionate;
- Potassium sorbate;
- Tartrazine;
- Anti-oxidant;
- Benzoic acid;
- Sodium sulphate;
- MSG (Monosodium glutamate);
- BHT and BHA;

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

- Vanilla;
- Spices or flavouring such as Aromat, Maggi Fondor; and
- Free flow agents (e.g. E551, E341).

5. Food allergies:

ADHD children are more likely to suffer from food allergy or food sensitivity than other children. If symptoms are detected, an allergy test/ tolerance test is advisable. A registered dietician can assist you with an individualized allergen-free diet.

6. Avoiding foods that naturally contain compounds called salicylates:

Children with ADHD may react adversely to foods containing salicylates. These include prunes, raisins, raspberries, almonds, apricots, canned cherries, blackcurrants, oranges, strawberries, grapes, tomato sauce, plums, cucumbers and Granny Smith apples. As the list of foods containing salicylates is very long and contains many otherwise nutritious foods, cutting them all out is not advisable, and must be carefully planned and monitored by a registered dietician. (In other words whole, unprocessed and additive-free foods.)

MEDICATION

Some medication used in the monitoring of ADHD-symptoms has the unfortunate side-effect of reducing appetite. Recommendations:

Sometimes the patient can tolerate healthy snacks 6-8 times a day better than 3 large meals.

Increase the protein and energy density of food. For example, add:

- A teaspoon peanut butter and honey to a smoothie;
- Beaten egg to custard; and
- Use milk instead of water to cook porridge.

In certain cases, a meal replacement supplement is indicated, for example Pediasure, Ensure, Nutren Optimum and Lifegain.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

GENERAL GUIDELINES:

- Eat small regular meals 2 to 3 hours apart, no more than 4 hours apart! For example 3 small meals and 2 healthy mid-morning and mid-afternoon, or 5 small “snack meals” per day.
- Combine each meal according to the ‘plate model’. A plate should consist of a protein, a carbohydrate (starch) and half a plate vegetables and/or fruit, and a small portion of good fat.
- Stick to low GI carbohydrates most of the time. When high GI carbohydrates are eaten, always combine it with a low GI carb and with a protein portion.
- Eat 5-6 portions of fruit and vegetables per day to meet the body’s micro-nutrient requirements
- Snacks are small meals eaten between 2 main meals, for example:
 - Fruit (size that fits your cupped hand);
 - Small tub of yogurt;
 - Handful biltong sticks, nuts, peanuts or dried fruit;
 - One Safari or TruFruit fruit bar;
 - 1 small glass of Nesquik-milk or Milo or Yogisip; and
 - One cup home-made popcorn.

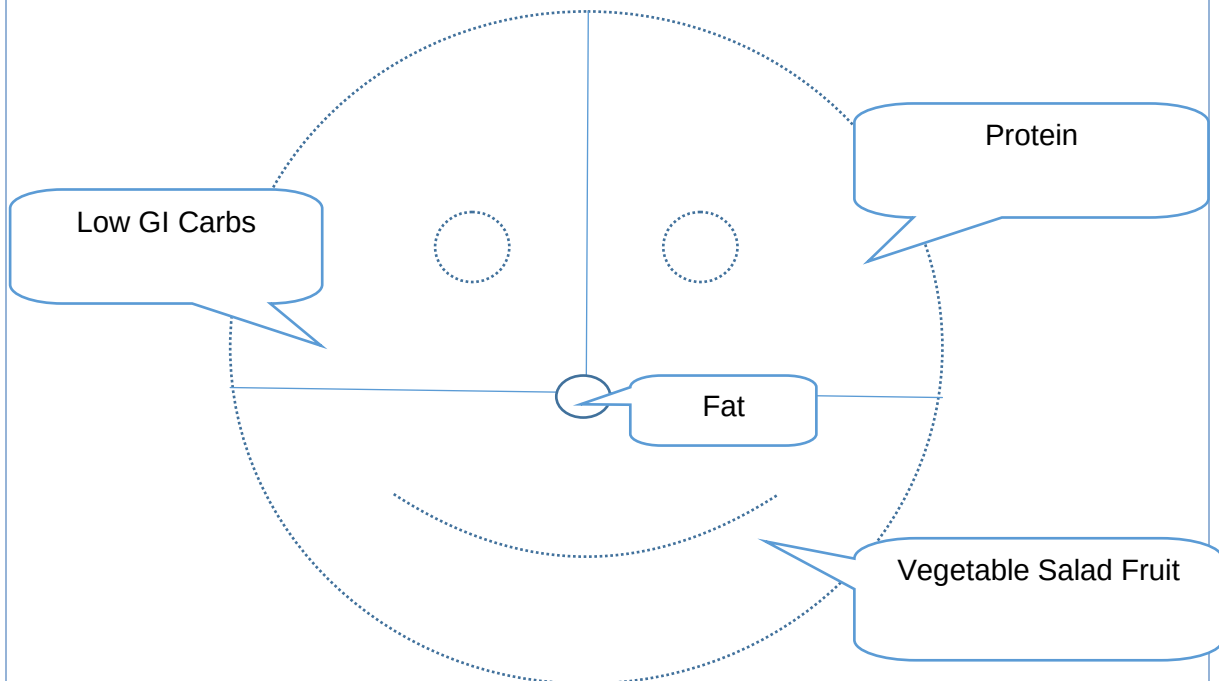
Special treats:

- Eat a sugary treat directly after a meal, reducing the starch content of the meal. Never on empty stomach.
- Dark chocolate with nuts is a good choice, as it is slowly absorbed and will not spike blood glucose level. Do not eat jelly sweets, for example Jelly Tots, as it is absorbed very fast and as a result spikes blood glucose levels.
- Chocolate contains beneficial phyto-nutrients, choose a chocolate containing 70-85% cocoa
- Remember, portion control is important.
- Do not eat fast-releasing jelly sweets or milk chocolate with a syrupy filling.

When drinking fruit juice, use it instead of a fruit. Half a glass of fruit juice equals one fruit portion. Dilute half a glass of fruit juice with half a glass of water and drink it slowly - SIP, DON'T GULP! Remember that a piece of fruit is always a better choice than fruit juice.

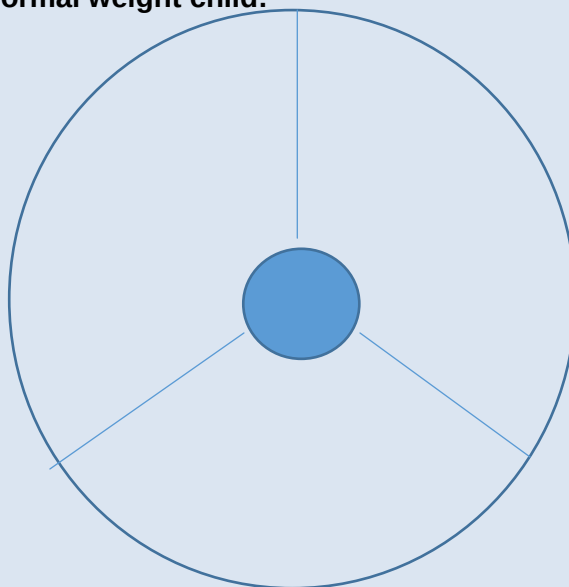
HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Proportions of a meal (plate model)

By teaching your child the above “tool” to evaluate the proportions of a meal, in practice the ratio between food groups included in a meal will usually be as indicated below.

Ratios for growing, normal weight child:

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

GOOD VERSUS BAD FATS

Remember: Do not reduce a child's fat intake too much – they need fat for growth and nervous system development. [A child can use low fat milk (2%), but rather not skim/ fat-free milk.]

- **Lower a child's saturated and trans-fatty acid intake, but add good fats to the diet as listed below:**

EAT (MUFA)

Olive oil and olives;

Canola oil;

Margarine in tub;

Avocado;

Linseeds;

Raw peanuts and nuts;

Peanut butter;

Palm oil;

Pumpkin seeds;

Coconut and coconut oil (PUFA but very beneficial);

Fish and fish oil (Omega 3 oil) containing EPA>180mg and DHA >60mg.; and

Omega 6 – containing Evening Primrose oil >200mg and GLA >20mg.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

AVOID (PUFA and/or high in Trans FA)

Sunflower oil;

Margarine in a block (wrapped in paper);

White baking fat;

Ready to use foods, e.g. pastries, cookies;

Too much animal fats;

Baked peanuts and nuts;

Coffee and tea creamers; and

Palm pit oil.

ADD FIBRE TO THE DIET:

- Mix lentils with mincemeat to increase the fibre and decrease the fat content.
- Mashed beans in a dish cannot be tasted, but reduce the GL and increase the fibre content of the dish. Try thickening gravy with a few spoons mashed baked beans.
- A dessert spoon of oat bran can be added to yoghurt to increase (soluble) fibre.

Beverages:

- Teach your child to drink 4 to 5 glasses clean water per day.
- Restrict your child's caffeine intake. Limit coffee and tea to 1 cup per day. Rather use decaffeinated drinks.
- Artificial sweeteners are not good for children. Rather than diet cold drinks, let them drink 1 glass diluted Oros etc. per day (not more than 250ml/day).

Behaviour modification principles:

- When eating a meal, do not allow your child to do other activities as well e.g. watching TV or playing video games.
- Teach your child to eat slowly and taste their food. Meal-time should be fun-time and family-time – a positive experience!
- Set a good example, e.g. eat breakfast yourself if you expect your child to do so.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

- **Two-bite-rule:** Make a rule that your child should at least have 2 bites of a new food or vegetables that he/she does not like. Persevere – it takes 10 to 15 exposures of new food before the child will accept it.
- **Be creative and different:** e.g. serve peas in an egg cup or thread vegetables on a skewer.
- **Make sure that you always have healthy alternatives in stock for the child to snack on,** e.g. fruit, veggies, yoghurt, low fat cheese wedges, etc.
- **If you expect to avoid preserved and refined foods: Do not keep it in the house!**

Exercise:

A child needs to be active! It is important for proper growth and muscle and bone development. Exercise is also important to increase insulin sensitivity, ensure stabilized blood glucose levels and to burn energy.

Make it a family effort – everybody will benefit from it. Play with your children!

- **A minimum of 30 minutes aerobic exercise per day is recommended.**

Choose a sport or activity that you enjoy, i.e. walking, running, cycling, rowing, dancing, etc.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

3. Enurese en Enkoprese

Wanneer 'n kind per ongeluk urine lek, word dit inkontinensie genoem, as dit egter gebeur wanneer hy of sy slaap, gedurende die nag, word dit enurese of bed natmaak genoem (Urology CareFoundation, 2016:1). Enkoprese weer, verwys na die willekeurige of onwillekeurige ontlasting sonder om die badkamer te gebruik (Badenhorst, 1999:ii). Enurese en enkoprese kom gereeld by kinders voor in privaatplekke van tydelike verblyf en dit is belangrik dat die kinderversorger dit reg moet hanteer.

Aktiwiteit 1:

Grootgroep bespreking: Hoe kan ek enurese en enkoprese in die huis ondervang?

Doel: Om gesprekke aan te moedig en praktiese wenke aan groeplede te gee oor hoe om enurese en enkoprese in die huis te hanteer.

Tyd: 15- minute bespreking in die grootgroep.

4. Boelie-gedrag

Die boelie kom dikwels as 'n aggressiewe kind voor, maar dit is nie toevallige gedrag nie – dit is

doelbewuste gedrag. Die boelie wil graag in beheer wees van iemand of 'n sekere status binne sy portuurgroep bereik. Die boelie beskou sy slagoffers as “sagte teikens” (De Wet, 2005:82-83).

Aktiwiteit 2:

Grootgroep-bespreking: Hoe kan ek boelie-gedrag in die huis hanteer?

Doel: Om gesprekke aan te moedig en praktiese wenke aan groeplede te gee oor hoe om boelie-gedrag, wanneer dit in die huissonder die kinders voorkom, te hanteer.

Tyd: 15-minute bespreking in die grootgroep.

5. Aggressie

Aggressiewe optrede by kinders verwys gewoonlik na fisiese of verbale gedrag met die doel om iemand of iets seer te maak. Onderskeid word getref tussen instrumentele aggressie en vyandige aggressie. Instrumentele aggressie kom voor wanneer die kind aggressief raak om 'n sekere doel te bereik. 'n Kind sal dus byvoorbeeld 'n ander kind stamp om 'n sekere speelding in die hande te kry. Vyandige aggressie kom voor wanneer 'n kind 'n ander kind doelbewus

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

seermaak, sonder dat hy enige rede het of iets wil bekom (Louw & Louw, 2014:224-225).

Aktiwiteit 3:

Grootgroep-bespreking: Hoe kan ek aggressiewe kinders in die huis hanteer?

Doel: Om gesprekke aan te moedig en praktiese wenke aan groeplede te gee oor hoe om kinders in die huis te hanteer wanneer hulle aggressief is.

Tyd: 15-minute bespreking in die grootgroep.

6. Steel/Diefstal

Dit gebeur dikwels dat goedere wegraak in privaatplekke van tydelike versorging. Dit is 'n moeilike onderwerp om te hanteer omdat daar 'n aantal persone en kinders woonagtig is in die huis. Tog gebeur dit soms dat die kinders goedere van die ander kinders of selfs van die kinderversorgers neem. Wanneer 'n kind iets neem, kan dit nie ongesiens gelaat word nie. Die kinderversorger moet opvolg maar moet dit egter met die nodige omsigtigheid doen.

Aktiwiteit 4:

Grootgroep-bespreking: Hoe kan ek diefstal in die huis hanteer?

Doel: Om gesprekke aan te moedig en praktiese wenke aan groeplede te gee oor wat om te doen as een van die kinders in die huis steel en oor hoe om diefstal in die huis te voorkom.

Tyd: 15-minute bespreking in die grootgroep.

7. Die verskil tussen en hantering van ouderdomtoepaslike seksuele gedrag, asook seksuele gedrag vanweë blootstelling aan seksuele misdrywe

Seksuele ontwikkeling maak deel uit van die kind se ontwikkelingsfases wat hy deurmaak. Daar is egter dikwels tipes gedrag wat by kinders voorkom wat seksueel van aard is. Hierdie gedrag is egter nie gewoonlik seksueel van aard nie, maar vorm deel van die ontdekking van en nuuskierigheid oor hul liggame (Louw & Louw, 2014:242). Ouers sowel as kinderversorgers is egter nie altyd seker oor watter tipe seksuele gedrag ouderdomtoepaslik is nie en wanneer die gedrag aan blootstelling aan moontlike seksuele misbruik toegeskryf

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

kan word nie. Die volgende inligting behoort meer lig op die onderwerp te werp.

7.1 Ouderdomtoepaslike seksuele gedrag en die kinderversorger se taak

Die volgende uitdeeltuk dien as algemene riglyn vir die kind se verwagte seksuele ontwikkeling na aanleiding van sy ouderdom (National Sexual Violence Resource Center, 2013:1-4).

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Uitdeeltuk 5.3: Ouderdomtoepaslike seksuele gedrag by die kind

Ouderdom	Algemene seksuele gedrag	Versorger se taak
0-2 jaar	- Nuuskierig oor hul lyfies; - Vat aan geslagsdele in openbaar; en - Geen inhibisies rakende naaktheid nie.	- Leer korrekte name vir alle liggaamsdele (penis & vagina); en - Leer respek aan wanneer kind met ander kinders speel .
2-5 jaar	- Stimulering van geslagsdele (masturbasie) – vertroostend en nie noodwendig 'n seksuele konnotasie nie; - Ondersoekende speelgedrag tussen kinders van dieselfde ouderdom bv. “dr-dr” of “huis-huis”; - Vra uit oor dinge, bv. “waar kom ek vandaan?”; - Nuuskierigheid oor volwasse liggame; - Steeds geen inhibisies oor naaktheid nie; en - Gebruik <i>troetelwoorde</i> vir liggaamsdele of liggaamsfunksies.	- Maak seker jy verstaan die vraag; - Gee kort, eenvoudige antwoorde op vrae rakende die seksuele; - Basiese begrip van privaatheid; - Basiese begrip van wat aanvaarbaar is en wat onaanvaarbaar is (teenoor self); - Basiese begrip van aanvaarbare en onaanvaarbare aanrakings (teenoor ander); en - Leer grense.
5-8 jaar	- Gebruik nog steeds <i>troetelwoorde</i>; - Baie grappies oor liggaamsdele en liggaamsfunksies; - Het 'n beter begrip van die verskillende geslagsrolle; - Geslagspeletjies tussen mekaar (dieselfde geslag en teenoorgestelde geslag); en - Masturbasie vind steeds plaas (gewoonlik meer privaat).	- Geslagsidentiteit vestig; - Afhangend van die emosionele volwassenheid kan meer inligting gegee word rakende vrae oor die seksuele; - Grense en privaatheid; en - Opvoeding met betrekking tot persoonlike regte, en verantwoordelikhede.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

9-12 jaar	• Puberteit begin; • Behoefte aan privaatheid en onafhanklikheid; • Verhoogde nuuskierigheid oor volwasse liggame; • Nuuskierigheid oor seksuele intimiteit en voortplanting; en • Masturbasie vind meer privaat plaas (sosiale norme en grense).	• Inligting oor die fisiese aspekte van puberteit en liggaamsveranderinge; • Opvoeding rakende die sosiale en emosionele aspekte van puberteit; • Ouderdomtoepaslike inligting rakende seksualiteit; en • Ontwikkel kritiese denke om te kan onderskei tussen mediabeelde en ware weerspieëlings van seksualiteit en liefde.

7.2 Aanvaarbare seksuele gedrag by kinders

Tot baie volwassenes se onsteltenis vind seksuele speletjies tussen kinders soms plaas. Hierdie tipe gedrag kom veral voor by kinders in die middelkinderjare. Die kinders raak egter weens nuuskierigheid betrokke by hierdie tipe speletjies en omdat hulle hul liggame ontdek. Die speletjies is dus nie seksueel van aard nie (Louw & Louw, 2014:242). Die volgende seksuele gedrag of speletjies kan tydens hierdie fase voorkom en daar is oor die algemeen nie rede tot kommer nie – dit maak deel uit van hul ontwikkelingsfase (National Child Traumatic Stress Network, 2009:3; National Sexual Violence Resource Center, 2013:5):

- Speelse gedrag (*playful*), nuuskierig, wedersydse toestemming tussen die kinders met die fokus op ouderdomgepaste verkenning;
- Kinders van dieselfde ouderdom speel met mekaar;
- Geen vrees, dreigemente, intimidasie, aggressie of omkoperij tussen die kinders nie;
- Kom van tyd tot tyd voor sonder om met ander aktiwiteite en ontwikkelingstake van die kind in te meng;
- Wanneer grense neergelê en die kind gevra word om onvanpaste gedrag te staak, neem hierdie gedrag van die kind af; en
- Gedrag bring nie fisiese of emosionele trauma na vore nie (self en ander).

7.3 Gevaartekens

Seksuele misbruik van kinders is ongelukkig 'n algemene verskynsel in Suid-Afrika. Alhoewel statistiek moeilik bekombaar is, word Suid-Afrika beskou as een van die lande waarin seksuele misbruik die meeste voorkom (Jewkes & Abrahams, 2002:1240-1241). Die kinderversorger moet die volgende gedragspatrone by die kind as gevaartekens eien en dit dadelik aan die betrokke maatskaplike werker rapporteer (Hackett *et al.*, 2016:25):

- Masturbeer of ontbloot geslagsdele in die publiek;
- Versprei naak of seksueel uitlokkende foto's van self of ander;
- Knoop seksueel eksplisiete praatjies met jonger kinders aan;
- Raak betrokke by seksuele teistering van ander kinders;
- Beseer eie geslagsdele of die van ander kinders;
- Dwing ander kinders tot seksuele aktiwiteit; en
- Beheptheid met seksuele woorde, geslagsdele en seksuele aktiwiteite.

**HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE
KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING**

8. Evaluering

Uitdeeltuk 5.4: Evaluering van die byeenkoms

Evaluering van die byeenkoms	
1. Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?	
2. Wat kan u prakties hieruit neem?	
3. Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?	
4. Enige ander opmerkings?	

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

BYEENKOMS 6: BINDING

Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Die invloed van bindingsterapie met betrekking tot die verhouding tussen die versorger en die kind wat sorg en beskerming benodig te verken.

Oorsig oor die byeenkoms

1. Binding: definisie en belangrike uitgangspunte;
2. Die belangrikheid van binding in pleeghuise en privaatplekke van tydelike versorging;
3. Die kind in alternatiewe sorg;
4. Die ontwikkeling van binding;
5. Binding en breinontwikkeling;
6. Die effek van die moeder se bindingspatrone;
7. Breinontwikkeling-uitvalle en die gevolg daarvan;
8. Bindingspatrone;
9. Algemene gedragsprobleme by kinders met bindingsteurnisse;
10. Binding-ouerskap vir kinderversorgers;
11. Aspekte wat binding beïnvloed;
12. Vaardighede van die kinderversorgers;
13. Riglyne vir die kinderversorgers; en
14. Evaluering.

Hierdie byeenkoms is deur me Magriet van Schalkwyk (2016:1-18), maatskaplike werker in privaat praktyk, aangebied. Die fasiliteerder het tydens die aanbieding van hierdie byeenkoms slegs as waarnemer opgetree. Die inhoud van hierdie byeenkoms behoort aan mev. van Schalkwyk. Vir verdere navrae kan u per e-pos met mev. van Schalkwyk in verbinding tree: magrietvs@mweb.co.za

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Inhoud

Van Schalkwyk (2016:1) beskou binding as “die liefdevolle band wat tussen ouer en kind bestaan en wat hul emosioneel aan mekaar bind, ongeag of ruimte en tyd hulle skei”. Binding met die kind in alternatiewe sorg is ’n belangrike aspek wat bespreek moet word. Daar kan aanvaar word dat kinders se woede, aggressie, rebellie en antisosiale gedrag gewortel is in vroeë ervarings van negatiewe binding met hul versorger. Dit is belangrik dat die kinderversorger insig ontwikkel in die rede waarom binding gekoppel word aan hierdie tipes gedragsuitinge en hoe om dit meer doeltreffend te hanteer om in die kind se behoeftes te kan voorsien (Aucamp, 2007:1).

Om die belangrikheid van binding by die kind wat sorg en beskerming benodig te hanteer, het Van Schalkwyk (2016:1-18) binding in die geheel bespreek. Aandag is geskenk aan die teoretiese beginsels van binding, asook die praktiese hantering daarvan in ’n privaatplek van tydelike versorging.

Evaluering van die byeenkoms

(Alhoewel hierdie byeenkoms nie deur die fasiliteerder aangebied is nie, is die inhoud daarvan steeds deur die groeplede geëvalueer om sodoende kwalitatiewe response van die groeplede in te win om te bepaal of dit suksesvol was al dan nie).

**HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE
KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING**

Uitdeeltuk 6.1: Evaluering van die byeenkoms

Evaluering van die byeenkoms
1. Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?
2. Wat kan u prakties hieruit neem?
3. Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?
4. Enige ander opmerkings?

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

BYEENKOMS 7: DISSIPLINE

Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Dissipline sonder lyfstraf toe te pas; en
- Die belangrikheid van roetine in die alledaagse lewe van die kind wat sorg en beskerming benodig te onderstreep.

Oorsig oor die byeenkoms

1. Dissipline met deernis;
2. Ouerskap en opvoeding;
3. Die 5'Re: 'n Steunstruktuur vir gesonde groei;
 - 3.1 Respek;
 - 3.2 Rituele;
 - 3.3 Rolle;
 - 3.4 Roetine;
 - 3.5 Reëls;
4. Uitdagings van die 5'R'e (Respek, Rituele, Rolle, Roetine en Reëls);
5. Straf in liefde
6. Die 5 reëls vir dissipline;
7. Tipes wangedrag en die hantering daarvan;
8. Abnormale gedrag; en
9. Evaluering.

Hierdie byeenkoms is deur me Chrizanda du Preez (2016), 'n fasiliteerder van Immergroen Ouerskap aangebied. Die fasiliteerder het tydens die aanbieding van hierdie byeenkoms slegs as waarnemer opgetree. Die inhoud van hierdie byeenkoms behoort aan mev. du Preez. Vir verdere navrae kan u per e-pos met Immergroen Ouerskap in verbinding tree 012 803 0700 of via 'n besoek aan hul webtuiste: www.evergreenparenting.co.za

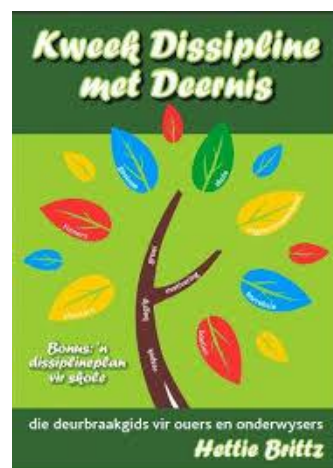
HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Inhoud

Hettie Brittz, ontwikkelaar van Immergroen Ouerskap en skrywer van “Kweek dissipline met deernis” poog om ouers en opvoeders toe te rus met die nodige vaardighede om dissipline met sukses aan te pak (Brittz, 2012:14). Dissipline verwys nie net na verskillende strafmetodes op ’n spesifieke tydstip vir ’n kind nie – dit is ’n langtermyn-proses wat te make het met die vorming van ’n kind se denke, besluite, gedrag, gesindheid, sowel as sy karakter, namate hy of sy ouer word (Brittz, 2012:20).

Gedurende hierdie byeenkoms het mev. du Preez, ’n fasiliteerder van Immergroen Ouerskap, die kinderversorgers op ’n praktiese wyse toegerus met die nodige insig in hoe om dissipline vanuit Immergroen Ouerskap se uitgangspunte te benader. Daar is gefokus op die rol wat ’n kinderversorger/ouer/opvoeder in die dissiplinêre proses en die opvoeding van ’n kind vervul (Brittz, 2012:47). Dissipline het verder nie alleen te make met die hantering van ongehoorsame gedrag nie; die fokus val grotendeels op die voorkoming daarvan. Met die 5’Re, ’n steunstruktuur vir gesonde groei, word

respek, rituele, rolle, roetine en reëls wat die basis vorm vir suksesvolle dissipline, onder die loep geneem (Brittz, 2012:176). Verder word vyf reëls gegee wat as raamwerk kan dien vir die hantering van dissipline met die kind (Brittz, 2012:226). Aandag word ook gegee aan verskillende tipes wangedrag en wat die versorger te doen staan tydens hierdie situasies (Brittz, 2012:257). Ten slotte word die kinderversorger aangemoedig om professionele hulp te bekom wanneer abnormale gedrag voorkom wat nie deur die versorger hanteer kan word nie (Brittz, 2012:311). Die byeenkoms is afgesluit deur die kinderversorgers te nooi om verder deel uit te maak van Immergroen Ouerskap se werkswinkels wat hulle aanbied en om hulle hulpbronne te benut.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Evaluering

(Alhoewel hierdie byeenkoms nie deur die fasiliteerder aangebied is nie, is die

inhoud daarvan steeds deur die groeplede geëvalueer om sodoende kwalitatiewe response van die groeplede in te win om te bepaal of dit suksesvol was al dan nie).

Uitdeeltuk 7.1: Evaluering van die byeenkoms

Evaluering van die byeenkoms
1. Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?
2. Wat kan u prakties hieruit neem?
3. Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?
4. Enige ander opmerkings?

BYEENKOMS 8:

DIE BIOLOGIESE OUERS

Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Die hantering en ontwikkeling van begrip vir biologiese ouers van die kind wat sorg en beskerming benodig te verken.

Oorsig oor die byeenkoms

1. Inleiding;
2. Belangrike uitgangspunte;
3. Die belangrikheid van ouer-en-kind besoeke;
4. Belangrike aspekte rakende besoeke;
 - 4.1 Gereeldheid van besoeke;
 - 4.2 Tydsduur van besoeke;
 - 4.3 Die plek waar die besoek plaasvind;
 - 4.4 Teenwoordigheid van die kinderversorger;
 - 4.5 Die Help-net Fonds se reëls rakende besoeke;
5. Die kind se gedrag en/of emosies: voor, tydens en na die kontakbesoek met hul ouers;

6. Die rol van die versorger voor, tydens en na die besoek;
7. As besoeke gekanselleer word;
8. Staking of weiering van besoeke; en
9. Evaluering.

1. Inleiding

Die verhouding tussen die kinderversorger en die biologiese ouers van die kind kan met tye baie problematies wees. Dit is van die uiters belang dat die kinderversorger insig moet ontwikkel rakende die belangrikheid van die verhouding tussen die kind en sy/haar biologiese ouers en dan ook dienooreenkomstig optree in belang van hierdie verhouding. Die volgende inligting is verwerk vir privaatplekke van tydelike versorging na aanleiding van Van Schalkwyk (2013?:1-9) se riglyne “Die hantering van besoeke met die biologiese ouers: belangrike uitgangspunte van pleegsorg”.

2. Belangrike uitgangspunte

Alternatiewe sorg (pleegsorg, kinder- en jeugsorgfasiliteite en privaatplek van tydelike versorging) word as 'n korttermyn-plasing beskou, wat slegs tydelik van aard is. As die biologiese

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

ouers se omstandighede verbeter, kan die kind teruggeplaas word in sy ouers se sorg. Sou die kind egter nooit teruggeplaas word in die sorg van sy ouers nie, het die kind en die ouer steeds die reg om met mekaar in verbinding te tree.

Dit is baie belangrik om te besef dat wanneer die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging geplaas word, daar

verskeie belangrike rolspelers is. Die kind, die kinderversorger en die biologiese ouer vorm 'n belangrike driehoek. Die kind se beste belang kry egter altyd voorkeur en alle besluite, insluitend kontakbesoeke tussen die kind en sy ouer, moet hiervolgens geskied.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Dit is soms vir ons as kinderversorgers moeilik om te dink dat die kind 'n band of verhouding met sy biologiese ouer het – dieselfde ouer wat verantwoordelik was vir die mishandeling en dus die verwydering. Dit is egter baie belangrik om in gedagte te hou, dat, nie-teenstaande die omstandighede waaraan die kind blootgestel was, daardie kind 'n band met sy ouers gehad het. Die kind het dus gewoonlik sterk behoefte daaraan om in verbinding met sy ouers te bly nadat hy/sy uit hul sorg verwyder is. 'n Baie belangrike aspek vir die kinderversorger is ook om te besef dat jou verhouding met die kind 'n bykomende en nie 'n plaasvervangende verhouding met sy ouers is nie.

3. Die belangrikheid van ouer-kindbesoeke

Uit verskeie bronne blyk dit dat die kind trauma ervaar wanneer hy uit sy ouers se sorg verwyder word. Dit is dus van die uiterste belang vir die kind om gereelde kontakbesoeke met sy ouers te hê om hierdie trauma te beperk, bygesê mits dit in die kind se beste belang is. Daar is soms gevalle waar kinders nie binding met hul ouers ervaar nie vanweë die aard van die mishandeling en die sensitiwiteit van die

hangende ondersoek. As ons egter kyk na die voordele wat besoeke vir die kind inhou, kan die volgende voordele weergegee word:

- Dit verminder trauma by die kind. Kinders ervaar dikwels hul ouers het hulle verwerp as hulle nie gereeld besoek word nie. Vanweë kleiner kinders se egosentriese aard kan hulle dink dat dit hulle skuld is dat hul ouers hulle nie besoek nie.
- Die wete dat die kind sy ouers weer gaan sien, laat hul gevoel van verlies afneem.
- Dit is baie belangrik om die ouer-kindverhouding in stand te hou. Dit bied nie alleen vir die kind sekuriteit nie maar, sou die kind by sy ouers teruggeplaas word, bied dit ook 'n geleentheid dat hul verhouding versterk kan word.
- Gereelde besoek vestig die kind in die hier-en-nou en voorkom dat die kind fantaseer oor sy ouers en onrealistiese beelde skep om sy ouers in sy gedagtes “lewendig” te hou.
- Die besoeke skep die geleentheid dat ouers die nodige owerleiding rakende gewenste optrede teenoor die kind kan ontvang en dit bied die

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

verdere geleentheid dat die rede vir die verwydering verder hanteer kan word.

- Dit wil voorkom of kinders wat gereelde kontakbesoeke van hul ouers ontvang, beter aanpas in privaatplekke van tydelike versorging.

4. Belangrike aspekte rakende besoeke

4.1 Gereeldheid van besoeke

Besoeke moet so gereeld moontlik plaasvind. 'n Algemene reël wat geld, is dat dit ten minste elke tweede week moet geskied om daardeur die ouer-kindverhouding instand te hou.

4.2 Tydsduur van besoeke

Die belangrikste faktor wat hier in gedagte gehou moet word, is dat die besoek lank genoeg moet wees om die ouer-kindverhouding instand te hou. 'n Besoek van twee uur lank word vir hierdie doeleindes aanbeveel.

4.3 Die plek waar die besoek plaasvind

Daar word aanbeveel dat besoeke telkens op dieselfde plek moet plaasvind. Dit skep 'n mate van sekuriteit en bekendheid vir die kind.

Die kind se behoeftes moet ook in ag geneem word; 'n plek word aanbeveel waar die ouer en die kind interaktief met mekaar kan verkeer. Openbare plekke soos 'n restaurant word nie aanbeveel nie, aangesien daar nie privaatheid is nie en die kind se aandag maklik deur aktiwiteite wat die restaurant bied, afgetrek kan word.

4.4 Teenwoordigheid van die kinderversorger

Die teenwoordigheid van die kinderversorger tydens die kontakbesoek tussen die ouer en die kind word deur die kind bepaal. As dit

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

vir die kind 'n mate van sekuriteit skep, word dit aanbeveel.

5. Die kind se gedrag en/of emosies voor, tydens en na die kontakbesoek met die ouers

In byeenkoms drie het ons genoem dat elke kind anders reageer op trauma en dat een kind se reaksie van dié van 'n volgende kind verskil. Dieselfde kan gesê word van die emosie wat die kind voor, tydens en na 'n besoek beleef. Geen twee kinders ervaar dieselfde emosies nie. Die volgende dien dus as algemene riglyne rakende die emosies wat kinders kan ervaar tydens die kontakbesoeke met hul ouers.

5.1 Emosies voor die besoek

- **Angstigtheid:** Angs kan uitgedruk word in die vorm van nagmerries, slaapversteurings, enurese en enkoprese, huilery, psigosomatiese simptome en gedragsprobleme.
- **Opgewondenheid:** Opgewondenheid kan dikwels met dieselfde simptome as angs voordoen omdat die kind in afwagting is van sy voornemende besoek met sy ouers.
- **Terugflitse:** Kinders wat soms aan hewige trauma blootgestel is, kan

terugflitse kry oor die gebeure wanneer hulle uitvind dat 'n moontlikheid van 'n kontakbesoek in die toekoms met hul ouers bestaan.

5.2 Emosies tydens die besoek

Alhoewel 'n kontakbesoek tussen die ouer en die kind dikwels beheer word, is daar geen waarborg dat dit wel in die beste belang van die kind sal plaasvind nie. Die kinderversorger en maatskaplike werker het nie altyd beheer oor die biologiese ouers se optrede of uitsprake nie. Wanneer kontak onder die toesig van die maatskaplike werker plaasvind, kan die kind se emosies wel daarná hanteer word. 'n Belangrike aspek wat in ag geneem moet word, is die kind se konflik wat hy beleef in verband met sy lojaliteit teenoor sy biologiese ouers, maar ook sy lojaliteit teenoor sy nuwe kinderversorgers. Kinders moet nie berispe word as hulle dalk vir die kinderversorgers “mamma” of “pappa” sê nie. Net so moet kinderversorgers ook nie negatief praat van die kind se ouers nie. Die volgende emosies kan by kinders waargeneem word tydens hul ouers se besoeke:

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

- Angstigheid;
- Vrees;
- Teleurstelling;
- Hartseer;
- Opgewondenheid; en
- Verwardheid.

5.3 Emosies na die besoek

Na afloop van die besoek ervaar die kind ook 'n warboel van emosies. Hierdie emosies is nie noodwendig 'n aanduiding daarvan dat die kind die besoek negatief beleef het nie, maar 'n gevoel van verlies ervaar word en daar na die ouers verlang word. Die volgende emosies kan by die kind bespeur word:

- Nagmerries;
- Slaapversteurings;
- Enurese en enkoprese;
- Huilerigheid en hartseer;
- Woede;
- Isolاسie;
- Ongehoorsaamheid;
- Angs; en
- Regressie.

6. Die rol van die versorger voor, tydens en na die besoek

Soos reeds genoem, vervul die kinderversorger 'n groot rol in 'n

kontakbesoek wat tussen die kind en sy ouer plaasvind. Die kinderversorger is nie altyd direk betrokke by die besoeke nie en het nie veel beheer oor die besoeke nie, maar dra by tot die kind se belewing en ervaring daarvan. Vervolgens word riglyne aan die kinderversorger gegee in verband met die kontak besoeke tussen die kind en sy ouers.

6.1 Die rol van die kinderversorger voor 'n besoek

Kinderversorgers is dikwels nie ten gunste van besoeke tussen die kind en sy ouer nie, omdat hulle die kind se uitspeel-gedrag voor en na die besoek beleef. Dit is verder soms ook ontwrigtend en die ouers kan baie eise stel. Die kinderversorger moet egter die nodige insig ontwikkel en die belangrikheid wat kontakbesoeke vir die kind inhou, besef. Vervolgens word riglyne bespreek wat die kinderversorger in gedagte kan hou voordat die kind sy ouers besoek:

- Kleiner kinders het nie altyd 'n begrip van tyd nie. Maak dus vir die kind 'n kalender en dui daarop aan wanneer besoeke gaan plaasvind. Dit sal vir die kind 'n mate van sekuriteit bied. Dit kan egter net gedoen word as die

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

ouers betroubaar is en die kind gereeld vir besoeke kom afhaal, anders sal dit verdere verwarring by die kind skep.

- Berei die kind voor op die besoek deur aan die kind te vertel dat hy/sy by die ouers gaan kuier, maar dat hy/sy na die tyd weer gaan terugkom na die privaatplek van tydelike versorging.
- Moedig die kind aan om met sy ouers te gesels oor gebeure, bv. wat by die skool gebeur het, hoe hy/sy met skoolwerk en so meer vorder.
- Bied aan die kind bykomstige emosionele ondersteuning deur met hom/haar te praat oor die vooruitsigte van die besoek. Gee ook vir hom/haar die nodige “toestemming” om dit te gaan geniet.

6.2 Die rol van die kinderversorger tydens 'n besoek

Konflik ontstaan dikwels tussen die kinderversorger en die ouer rakende kontakbesoeke. Die kinderversorger moet egter nie kritiek komende van die ouer persoonlik opneem nie. Die ouer moet vriendelik hanteer word maar sonder om bevriend te raak met die ouer. Hierdie verhouding is slegs 'n werkverwante een in die beste belang

van die kind. Wanneer die kinderversorger negatiewe gevoelens teenoor of bekommernisse oor die ouer het, moet dit nie met die kind bespreek word nie, maar met die maatskaplike werker.

6.3 Die rol van die kinderversorger na 'n besoek

Die maatskaplike werker is nie altyd in staat daartoe om na 'n besoek tussen die kind en sy ouer met die kind te gesels oor sy gevoelens en belewinge van die besoek nie. Dit is dus baie belangrik dat die kinderversorger die nodige emosionele ondersteuning aan die kind bied. Gesels met die kind oor die besoek en dui ook aan wanneer daar weer 'n volgende besoek gaan wees. Soos reeds aangedui, kan die kind 'n verskeidenheid emosies na 'n kontakbesoek met sy ouers toon. Gee dus bykomstige aandag aan die kind om dit vir hom/haar makliker te maak.

7. As besoeke gekanselleer word

Dit gebeur soms dat besoeke gekanselleer moet word. Redes hiervoor kan wees dat die besoek nie in die beste belang van die kind is nie of dat die ouers nie besoeke kan aflê nie. Die kind beleef die kansellering van

besoeke baie negatief. Weens hul egosentriese aard beleef kleiner kinders dat hulle daarvoor verantwoordelik is. Dit is ook in so 'n geval van die uiterste belang dat die kinderversorger die nodige emosionele ondersteuning aan die kind moet bied wanneer 'n besoek gekanselleer word.

8. Staking of weiering van besoeke

In oorlegpleging met verskeie rolspelers word besluite soms geneem om besoeke tussen die ouer en die kind te staak aangesien dit nie in die beste belang van die kind is nie. Die volgende redes kan aanleiding daartoe gee dat besoeke gestaak word:

- Die kind beleef intense trauma ná die besoek;
- Die kind openbaar seksuele uitspeelgedrag slegs na die besoek wat andersins gewoonlik nie voorkom nie;
- Dit ontwrig die funksionering van die kind, ten spyte daarvan dat hy die nodige emosionele ondersteuning ontvang voor, tydens en na die besoek; en
- Die kind besluit self dat hy nie sy ouers wil sien nie.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

9. Evaluering

Uitdeeltuk 8.1: Evaluering van die byeenkoms

Evaluering van die byeenkoms
1. Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?
2. Wat kan u prakties hieruit neem?
3. Wat sou u graagwou verander rakende die byeenkoms?
4. Enige ander opmerkings?

BYEENKOMS 9:

SELFVERSORGING EN AFSLUITING

Doelwitte

Om deur middel van die maatskaplikegroepwerk-proses:

- Hantering van verlies by die kinderversorger te verken;
- Selfversorging van die kinderversorger te bepaal;
- Suksesverhale te deel;
- Voltooing van skale (PMSI, evaluering van die byeenkoms, selfopgestelde skedule vir die evaluering van die program); en
- Groeplede te bedank en bywoningseertifikaat te oorhandig.

Oorsig oor die byeenkoms

1. Inleiding;
2. Hantering van verlies by die kinderversorger volgens die Elisabeth Kübler Ross-model;
3. Selfversorging van die kinderversorger;
4. Die vertel van sukses verhale;
5. Skryf 'n brief aan myself;
6. Voltooing van skale (PMSI, evaluering van die byeenkoms, evaluering van die program); en
7. Bedankings, asook uitdeel van sertifikaat.

1. Inleiding

Na aanleiding van die fasiliteerder se betrokkenheid by privaatplekke van tydelike versorging word kinderversorgers daagliks blootgestel aan die verlies van 'n kind wat uitgeplaas word. Soos daar alreeds verskillende kere genoem was, word 'n kind slegs tydelik in 'n privaatplek van tydelike versorging geplaas, voordat hy of sy na 'n meer permanente plasing geplaas word. Met die aanvanklike opname van 'n kind, word daar baie hoë verwagtings op die kinderversorger geplaas om in die beste belang van die

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

kind op te tree. Daar word van die kinderversorger verwag om die kind in hul huis te ontvang met die nodige liefde, ondersteuning, geduld en struktuur. Na 'n tydperk, word die kind in 'n meer permanente plasing geplaas en dan word daar weer van die kinderversorger verwag om aan te gaan en weer te fokus op die nuwe kind wat geplaas word in hul sorg. Die verlies wat die kinderversorger ervaar, word selde hanteer. Vir die behoud van die kinderversorger, is dit egter belangrik om hierdie gevoelens van verlies te hanteer.

2. Hantering van verlies by die kinderversorger volgens die Elisabeth Kübler Ross-model

Die Elisabeth Kübler Ross-model word algemeen gebruik vir die hantering van verlies (Bolden, 2007:235-236). Hierdie model word vervolgens ook gebruik om die kinderversorger se gevoelens en emosies van verlies te hanteer wanneer 'n kind uit hul sorg na 'n meer permanente heenkome geplaas word.

Die Elisabeth Kübler Ross-model word aangehaal deur Bolden (2007:235-236) en aangepas volgens die kinderversorger in privaatplekke van tydelike versorging.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Dit is belangrik om te weet dat die fases, soos in die model aangedui, nie noodwendig op mekaar volg nie. Daar kan maklik van een fase na 'n ander beweeg word, of fases kan selfs oorgeslaan word. Daar is ook nie noodwendig 'n spesifieke beginpunt nie. Afhangend van die persoon se belewing van verlies kan daar by enige van die fases begin word. Ter verduideliking van die model word vir praktiese doeleindes by die “ontkenningsfase” begin:

- **Ontkenning:** Die kinderversorger beleef gevoelens van ontkenning deur te glo dat die kind nie moontlik by sy ouers teruggeplaas gaan word of in 'n ander permanente tuiste geplaas gaan word nie.
- **Woede:** Die kinderversorger kan woede teenoor verskeie persone ervaar. Eerstens teenoor haar-/homself deur te voel dat hy/sy meer vir die kind moes gedoen het.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Dalk meer aandag gegee het aan die kind se uitspeel-gedrag of aan sy emosies. Tweedens kan die kinderversorger kwaad wees vir die maatskaplike werker omdat sy voel dat dit nog nie die regte tyd is om die kind uit te plaas nie. Die kinderversorger kan ook nie saamstem met die maatskaplike werker in verband met die volgende plasing van die kind nie. Hulle voel dalk die nuwe permanente plasing is nie goed genoeg vir die kind nie, bv. as die kind teruggeplaas word by sy ouers of dalk in 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit. Derdens kan die kinderversorger ook kwaad wees vir die biologiese ouers omdat die ouers die oorsaak was daarvan dat die kind in die eerste plek verwyder was – weens hul mishandeling van die kind.

- **Skuldgevoel:** Die kinderversorger kan ook skuldgevoelens ontwikkel deur te voel dat sy nie genoeg gedoen het vir die kind terwyl sy in hul sorg was nie.
- **Onderhandeling:** Tydens hierdie fase kan die kinderversorger moontlik begin om met die maatskaplike werker te onderhandel

en aan te beveel dat dit beter vir die kind sal wees om in hul sorg te bly.

- **Depressie:** Die kinderversorger beleef depressiewe emosies en die verlies van die kind word intens ervaar.
- **Aanvaarding:** Die kinderversorger kom by 'n punt waar sy aanvaar dat die kind nie meer in hul sorg is nie en dat daar nou iemand anders is wat na die kind omsien.

Dit is belangrik om te noem dat selfs wanneer die persoon die stadium van aanvaarding bereik het, sy weer na enige van die vorige fases kan terugbeweeg.

3. Selfversorging van die kinderversorger

Wanneer dit by die selfversorging van die kinderversorger kom, is dit baie belangrik om in gedagte te hou dat om hierdie kind ten opsigte van haar behoeftes te kan versorg, dit nodig is dat die kinderversorger haarself ook moet versorg – fisies, emosioneel en geestelik. Die volgende aspekte kan as riglyne dien:

- Sorg dat jy 'n ondersteuningsnetwerk van mense het wat vir jou omgee en met wie jy jou gevoelens kan deel;

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

- Sien om na jou emosionele en fisiese behoeftes. As dit nodig is dat jy berading moet ontvang, reël dit met die maatskaplike werker. Sien ook om na jou liggaam en dat jy 'n gesonde lewenstyl daarop nahou;
- Druk jou emosies op 'n tasbare manier uit. Sommige mense kan op 'n kreatiewe manier hul gevoelens hanteer – deur te skryf, te skilder of selfs iets met jou hande te maak;
- Beplan vooruit wanneer jy moontlik emosionele sneller-reaksies (“triggers”) kan verwag, soos met die kind se verjaardag;
- Sluit aan by ondersteuningsgroepe waar julle mekaar kan ondersteun; en
- Kennis is mag. Bly gedurig op hoogte van die jongste navorsing en hulpmiddele wat daar vir kinderversorgers aangedui word.

4. Die vertel van suksesverhale

Aktiwiteit 1:

Grootgroep-aktiwiteit: Suksesverhale

Doel: As deel van die afsluiting, word die groeplede aangemoedig om suksesverhale met die res van die groep te deel. Hierdie verhale het te make met kinders wat geplaas is in privaatplekke van tydelike versorging. Die fasiliteerder het begin deur 'n video-insetsel te speel van die Help-Net Fonds, die organisasie waarby sy betrokke is. Die groeplede is daarna aangemoedig om hul eie suksesverhale met die res van die groep te deel.

Video-insetsels: Keyart Video Approvals. 2015. Helpnet Final. April 2016. (Uitdeeltuk 9.1)

Tyd: 40 minute

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Uitdeeltuk 9.1:DVD

5. Skryf 'n brief aan jouself

Aktiwiteit 2:

Individuele aktiwiteit: Skryf 'n brief aan jouself (Uitdeeltuk 9.2)

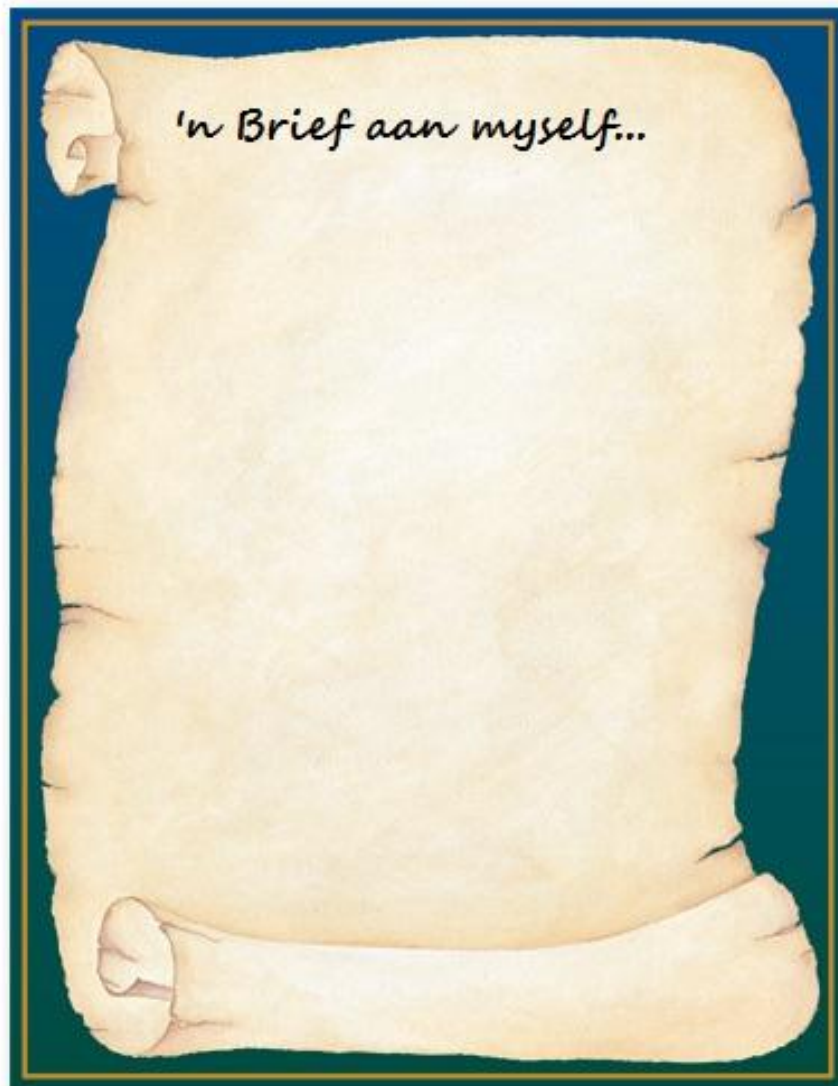
Doel: Die kinderversorger kan soms met moeilike omstandighede te doen kry en as gevolg daarvan, moed wil opgee. Dit is dan belangrik om te weet, waarom hulle hierdie werk doen. Die kinderversorger sal dus aangemoedig word om 'n brief aan haarself te skryf

waarin sy die redes neerskryf waarom sy kinders wat sorg en beskerming benodig wil versorg. Hierdie brief moet veilig bewaar word en in tye wanneer hulle voel dat hulle wil tou opgooi, kan hulle dit weer lees.

Tyd: 20 minute

**HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE
KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING**

Uitdeelstuk 9.2: 'n Brief aan myself

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

6. Invul van skale (PMSI, evaluering van die byeenkoms, evaluering van die program)

Die groeplede is weer versoek om die volgende meetinstrumente wat dien as kwantitatiewe en kwalitatiewe meting, in te vul:

- Evaluering van die byeenkoms (Uitdeelstuk 9.3);
- Evaluering van die bemagtigingsprogram volgens die selfopgestelde skedule (Uitdeelstuk 9.4) en
- Invul van die PMSI (Addendum 7).

**HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE
KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING**

Uitdeeltuk 9.3: Evaluering van die byeenkoms

Evaluering van die byeenkoms
1. Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?
2. Wat kan u prakties hieruit neem?
3. Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?
4. Enige ander opmerkings?

**HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE
KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING**

Addendum 10: Evaluering van die bemagtigingsprogram (Selfopgestelde skedule)

Evaluering van die bemagtigingsprogram
1. Is daar aan jou verwagting ten opsigte van die program voldoen?
2. Wat is u rede(s) dat u so 'n program vir ander kinderversorgers sal aanbeveel?
3. Watter onderwerpe was na jou mening mees relevant?
4. Het hierdie program jou in staat gestel om uitdagings met kinders wat sorg en beskerming benodig beter te hanteer?

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

7. Bedankings

Aan die einde van die byeenkoms is al die groeplede bedank vir hul bereidwilligheid om aan die bemagtigingsprogram deel te neem. Elke lid het 'n sertifikaat van bywoning ontvang (Uitdeelstuk 9.6).

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Uitdeelstuk 9.6: Sertifikaat van bywoning

Sertifikaat van bywoning

.....
het die volgende program bygewoon

**‘n Bemagtigingsprogram vir
kinderversorgers in privaatplekke van
tydelike versorging**

Februarie tot April 2016

_____	_____
MAM Dubery	Datum
Fasiliteerder	Pretoria

Open Rubric

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

NA-NATOETSING

Ses weke na afloop van die program het die groeplede weer die PMSI (Faul & Hanekom, 2005:1-9) (Addendum 7) ingevul. 'n Lokaal is by CMR Moreletapark gereël waar die lede die meetinstrument ontvang het en individueel in die tydgleuf wat hulle gepas het, ingevul het. Nadat die PMSI deur die persoon ingevul is, is dit aan die fasiliteerder oorhandig.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Bibliografie

ADHDVOICES. 2012. ADHD and me. <https://www.youtube.com/watch?v=yvaVKvuEBkk> Datum van gebruik: 7 Maart 2016.

AUNGHULA. 2012. ADD/ADHD simulator. <https://www.youtube.com/watch?v=xfo1tZ95Ypk> Datum van gebruik: 7 Maart 2016.

AUCAMP, L. 2007. Course on attachment, attachment theory and attachment therapy. [Werkswinkel.] Bloemfontein, 21-23 September 2009.

BADENHORST, S. 1999. Encopresis: A holistic approach. Johannesburg: Rand Afrikaans University. D thesis.

BARKER, B.L. 2014. The social work dictionary. 6th ed. Washington, D.C.: NASW Press.

BERRICK, J.D. & SKIVENES, M. 2012. Dimensions of high quality foster care: Parenting Plus. Children and youth services review, 34(9):1956-1965.

BOLDEN, L.A. 2007. A review of on grief and grieving: Finding the meaning of grief through the five stages of loss. Counseling and values, 51:235-237.

BOSCH, D. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 10 Julie.

BRITZ, H. 2012. Kweek dissipline met deernis. Paarl: Green Hope Media.

BUEHLER, C., RHODES, K., ORME, J. & CUDDEBACK, G. 2006. The potential for successful foster family care: Conceptualizing competency domains for foster parents. Child welfare, 85(3):523-558.

CHILD ADVOCACY PROJECT (CAP). 2009. Child advocating project: Collaborative approaches to advocacy. Part 3: Advocating for alternatives to institutional care for vulnerable children. <http://www.crin.org/docs/FileManager/part3.pdf>. Datum van gebruik: 10 Januarie 2014.

**HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE
KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING**

CHILDREN'S ACT 38 of 2005 *kyk* SUID-AFRIKA

COLGAN, D. 2009. The children's act explained: Booklet 3: The courts and the protection of children. http://www.justice.gov.za/vg/children/dsd-Childrens_Act_Explained_Booklet3_June2009.pdf Datum van gebruik: 10 Februarie 2016.

CUDDEBACK, G.S. & ORME, J.F. 2002. Training and services for kinship and nonkinship foster families. *Child welfare*, 81(6):879-909.

DANIEL, E. 2011. Gentle iron will: foster parents' perspectives. *Children and youth services review*, 33(6):910-917.

DAVIES, P., WEBBER, M. & BRISKMAN, J.A. 2015. Evaluation of a training programme for foster carers in an independent fostering agency. *Practice: Social work in action*, 27(1):35-49.

DE WET, C. 2005. The nature and extent of bullying in Free State secondary schools. *South African journal of education*, 25(2):82-88.

DELGADO, P. & PINTO, V.S. 2011. Criteria for the selection of foster families and monitoring of placements: Comparative study of the application of the Casey Foster Application Inventory-Applicant version (CFAI-A). *Children and youth services review*, 33(6):1031-1038.

DONNELLY, L. 2008. Children's Act media guide. (Paper presented at Training for Children's Act through the Centre for Child Law, January 2008.)

DU PLOOY, J. 2009? Jou kind se emosionele behoeftes. <http://www.kleuters.co.za/images/spelterapie/jou%20kind%20se%20emosionele%20behoeftes.pdf> Datum van gebruik: 23 Februarie 2016.

DU PREEZ, C. 2016. Dissipline met deernis. [Werkswinkel.] Pretoria, 13 April.

DUNN, A., JAREG, E. & WEBB, D. 2007. A last resort: the growing concern about children in residential care. London: International Save the Children Alliance.

**HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE
KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING**

ENZIG, M.J. & KELLY, P. 2010. Baby & child emergency first aid handbook. Rev. ed. Minnetonka, Minn.: Meadowbrook Press.

FAUL, A.C. & HANEKOM, A.J. 2005. Personal Multi-Screening Inventory (PMSI). Potchefstroom: Perspective College.

GAUTHIER, Y., FORTIN, G. & JÉLIU, G. 2004. Clinical applications of attachment theory in permanency planning for children in foster care: The importance of continuity of care. *Infant mental health journal*, 25(4):379-396.

HACKETT, S., HOLMES D. & BRANIGAN, P. 2016. Harmful sexual behaviour framework. London: NSPCC.

HELLER, S.S., SMYKE, A.T. & BORIS, N.W. 2002. Very young foster children and foster families: Clinical challenges and interventions. *Infant mental health journal*, 23(5):555-575.

HUDSON, M. 2016. Debunking ADHD myths. *Jump, the magazine for momentum health members*, 1:1-37.

HYDE, J. & KAMMERER, N. 2009. Adolescents' perspectives on placement moves and congregate settings: Complex and cumulative instabilities in out-of-home care. *Children and youth services review*, 31(2):265-273.

INSTITUTE FOR HUMAN SERVICES for the Ohio Welfare Training Program. 2007. Developmental milestones chart. http://www.rsd.k12.pa.us/Downloads/Development_Chart_for_Booklet.pdf Datum van gebruik: 20 Februarie 2016.

JAMES, S. 2011. What works in group care? A structured review of treatment models for group homes and residential care. *Children and youth services review*, 33(2):308-321.

JAMIESON, L. 2014. Children's rights to appropriate alternative care when removed from the family environment: a review of South Africa's child & youth care centres. In: PROUDLOCK, P. South Africa's progress in realising children's: A law review. Cape

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

Town: Children's Institute, University of Cape Town & Save the Children South Africa.
p. 213-257.

JEEVA, S. 2011. A summary of ADHD. <http://www.adhdclinicjeeva.com/adhd.html?reloaded=true> Datum van gebruik: 5 Maart 2016.

JEWKES, R. & ABRAHAMS N. 2002. The epidemiology of rape and sexual coercion in South Africa: An overview. *Social science & medicine*, 55(7):1231-1244.

KEYART VIDEO APPROVALS. 2015. Helpnet final. <https://www.youtube.com/watch?v=DiDbkPUkGKE&feature=youtu.be> Datum van gebruik: 18 April 2016.

LONNE, B. & THOMSON, J. 2005. Critical review of Queensland's Crime and Misconduct Commission Inquiry into abuse of children in foster care: Social work's contribution to reform. *Australian social work*, 58(1):86-99.

LOUW, D. & LOUW, A. 2014. Die ontwikkeling van die kind en die adolessent. 2de uitg. Goodwood: ABC Press.

MAHERY, P., JAMIESON, L. & SCOTT, K. 2011. Children's act guide for child and youth care workers. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & National Association of Child and Youth Care Workers.

MAKHAVHU, Z.V. 2010. Admission policy for temporary safe care. (Original document from Directorate Children Services, Department of Health and Social Development, North West Provincial Government, Republic of South Africa.)

MALAN, H. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [e-pos.] Potchefstroom, 31 Julie.

MARTIN, C. 2015. Caregiver perspective on psychosocial support programming for orphans and vulnerable children in South Africa: A non-governmental organization case study. Ottawa: University of Ottawa, School of International Development and Global Studies.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

MEINTJES, H., MOSES, S., BERRY, L. & MAMPANE, R. 2007. Home truths: The phenomenon of residential care of children in a time of AIDS. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & Centre for the study of AIDS, University of Pretoria.

MILLIGAN, I. & STEVENS, I. 2006. Residential child care: Collaborative practice. London: Sage.

MITCHELL, M.B. & KUCZYNSKI, L. 2010. Does anyone know what is going on? Examining children's lived experience of the transition into foster care. Children and youth services review, 32(3):437-444.

MURRAY, L., TARREN-SWEENEY, M. & FRANCE, K. 2011. Foster carer perceptions of support and training in the context of high burden of care. Child and family social work, 16(2):149-158.

NATIONAL CHILD TRAUMATIC STRESS NETWORK. 2009. Sexual development and behavior in children. <http://www.nctsn.org/sites/default/files/assets/pdfs/sexualdevelopmentandbehavior.pdf> Datum van gebruik: 27 Februarie 2016.

NATIONAL INSTITUTE OF MENTAL HEALTH. 2015. Helping children and adolescents cope with violence and disasters: For parents of children exposed to violence or disaster. http://www.nimh.nih.gov/health/publications/helping-children-and-adolescents-cope-with-violence-and-disasters-parents-trifold/helping-children-cope-parents_146810.pdf Datum van gebruik: 20 Februarie 2016.

NATIONAL RESOURCE CENTER ON AD/HD. 2008. The disorder named AD/HD. <http://www.adhdclinicjeeva.com/documents/CHADDresources/1%20The%20Disorder%20Named%20ADHD.pdf> Datum van gebruik: 5 Maart 2016.

NATIONAL SEXUAL VIOLENCE RESOURCE CENTER. 2013. An overview of healthy childhood sexual development. http://www.nsvrc.org/sites/default/files/saam_2013_an-overview-of-healthy-childhood-sexual-development.pdf Datum van gebruik: 27 Februarie 2016.

**HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE
KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING**

SCOTTISH EXECUTIVE. 2005. National care standards: Care homes for children and young people. Edinburgh: Crown.

SIPHIWE, M. 2013. Funksionering van plekke van tydelike versorging in Suid-Afrika. [Korrespondensie.] Pretoria, 2 Mei.

SPIELFOGEL, J.E., LEATHERS, S.J., CHRISTIAN, E. & McMEEL, L.S. 2011. Parent management training, relationships with agency staff and child mental health: Urban foster parents' perspective. Children and youth services review, 33(11):2366-2374.

SUID-AFRIKA. 2005. Children's Act, Act 38 of 2005. Pretoria: Government Printer.

SUID-AFRIKA. DEPARTEMENT VAN MAATSKAPLIKE ONTWIKKELING. 2010. National norms and standards for child and youth care centres. Government gazette, 33076, Notice 9256, 1 April.

THERON, E. 2015. Nutrition for attention deficit hyperactive disorder. [e-pos.] Pretoria, 3 September.

TOSELAND, R.W. & RIVAS, R.F. 2012. An introduction to group work practice. 7th ed. London: Allyn & Bacon.

TYRE, A.D. 2012. Educational supports for middle school youths involved in the foster care system. Children & schools, 34(4): 231-239.

UNITED NATIONS. 2009. Guidelines for the alternative care of children: A United Nations framework. <http://resourcecentre.savethechildren.se/content/library/documents/guidelines-alternative-care-children-united-nations-framework>. Datum van gebruik: 16 Januarie 2013.

UROLOGY CARE FOUNDATION. 2016. What is bed-wetting? Linthicum, Md.: Urology Care Foundation. [http://www.urologyhealth.org/urologic-conditions/bed-wetting-\(enuresis\)](http://www.urologyhealth.org/urologic-conditions/bed-wetting-(enuresis)) Datum van gebruik: 5 Maart 2016.

VAN EMMENIS, H. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 8 Julie.

HANDLEIDING VIR DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR DIE KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

VAN SCHALKWYK, M. 2013. Die hantering van besoeke met die biologiese ouers: Belangrike uitgangspunte van pleegsorg. <https://christianfostercare.wordpress.com/pleegsorg-hulpbron-sentrum/die-hantering-van-besoeke-met-die-biologiese-ouers/>
Datum van gebruik: 6 April 2016.

VAN SCHALKWYK, M. 2015a. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 3 Julie.

VAN SCHALKWYK, M. 2015b? Die effek van mishandeling en verwaarlosing op die ontwikkeling en binding van die veiligheids-pleeg kind. <https://christianfostercare.wordpress.com/pleegsorg-hulpbron-sentrum/die-effek-van-mishandeling-en-verwaarlosing-op-die-ontwikkeling-en-binding-van-die-veiligheids-pleeg-kind/>
Datum van gebruik: 23 Februarie 2016.

VAN SCHALKWYK, M. 2016. Binding: Riglyne vir huisouers. [Werkswinkel.] Pretoria, 21 April.

VIG, S., CHINITZ, S. & SHULMAN, L. 2005. Young children in foster care: Multiple vulnerabilities and complex service needs. *Infants and young children*, 18(2):147-160.

VINK, L. 2016. Mediese versorging van kinders. [Werkswinkel.] Pretoria, 10 Maart.

WARMAN, A., PALLETT, C. & SCOTT, S. 2006. Learning from each other: Process and outcomes in the fostering changes training programme. *Adoption and fostering*, 30(3):17-28.

WATTENBERG, E., LUKE, K. & CORNELIUS, M. 2004. Brief encounters: Children in shelter for 7 days or less. *Children and youth services review*, 26(6):591-607.

WINTER, K. 2010. The perspectives of young children in care about their circumstances and implications for social work practice. *Child & family social work*, 15(2):186-195.

ZASTROW, C.H. & KIRST-ASHMAN, K.K. 2013. Understanding human behaviour and the social environment. London: Brooks/Cole, Cengage Learning.

ARTIKEL 4

EVALUERING EN IMPLEMENTERING VAN DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR KINDERVERSORGERS VAN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING

OUTEURS: Mev Mandie Dubery, PhD-student, Prof Corinne Strydom en Prof Herman Strydom, COMPRES, Potchefstroomkampus, Noordwes-Universiteit.

SLEUTELTERME: bemagtigingsprogram, evaluering, kinderversorgers, privaatplekke van tydelike versorging.

ABSTRACT

The following article evaluated the empowerment programme for child carers in private places of temporary safe care, both qualitatively and quantitatively. The quantitative data were obtained by means of the Personal Multi-Screening Inventory (PMSI) (Annexure 7) on three occasions, namely the pre-test, the post-test and the post-post-test. The qualitative data were obtained by means of a self-developed schedule (Annexures 9 and 10) filled in at the pre- and post-test. Qualitative data were further obtained by a self-developed schedule (Annexure 11) at the end of every session to evaluate the contents of that specific session. The use of the PMSI is discussed, along with the results from both the qualitative and quantitative evaluations. The article concludes with a discussion and recommendations.

5.1 INLEIDING

Die doel van hierdie artikel is om verslag te gee oor die evaluering van die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers van privaatplekke van tydelike versorging. Die belangrikheid van opleiding vir kinderversorgers word telkens beklemtoon (Davies *et al.*, 2015:39; Delgado & Pinto, 2011:1037; Lonne & Thomson, 2005:95; Pacifici *et al.*, 2006:1329-1331), tog vind dit meestal nie in die Suid-Afrikaanse konteks plaas nie (Emmenis, 2015). Uit 'n behoeftebepaling onder kinderversorgers en maatskaplike werkers wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging, is verskeie onderwerpe geïdentifiseer wat deel moet uitmaak van so 'n bemagtigingsprogram.

'n Bemagtigingsprogram is in hierdie navorsing vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging ontwikkel met die doel om hulle vir hul taak as versorgers vir kinders wat sorg en

beskerming nodig, beter te bekwaam. In hierdie artikel word die resultate van die kwantitatiewe en kwalitatiewe data bespreek.

5.2 PROBLEEMSTELLING

In die literatuur (Davies *et al.*, 2015:39; Delgado & Pinto, 2011:1037; Lonne & Thomson, 2005:95; Pacifici *et al.*, 2006:1329-1331) sowel as in die behoeftebepaling wat in hierdie studie uitgevoer is (volgens artikel twee) word herhaaldelik bevestig dat kinderversorgers van privaatplekke van tydelike versorging die nodige opleiding moet ontvang om hulle in hul taak as versorgers vir kinders wat sorg en beskerming nodig, te ondersteun. Tog word beklemtoon dat kinderversorgers nie die nodige opleiding ontvang nie en dat elke maatskaplikewerk-organisasie self besluit of hulle die nodige ondersteuning aan hul kinderversorgers wil verleen, al dan nie (Van Emmenis, 2015). 'n Bemagtigingsprogram is ontwikkel voortspruitend uit die navorser se betrokkenheid by privaatplekke van tydelike versorging. Die deelnemers, almal kinderversorgers by privaatplekke van tydelike versorging, is deurgaans getoets om te bepaal of enige persoonlike groei plaasgevind het, al dan nie. Hiervoor is 'n kwantitatiewe sowel as 'n kwalitatiewe evaluering gedoen.

Ten einde die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te evalueer ontstaan die volgende navorsingsvraag:

- Hoe effektief is die ontwikkelde bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging?

5.3 DOELSTELLING

Die doel van hierdie artikel was om die effektiwiteit van die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te evalueer en die nodige aanbevelings te maak.

5.4 NAVORSINGSMETODOLOGIE

5.4.1 Navorsingsmodel

Die intervensie-navorsingsmodel is tydens hierdie ondersoek gebruik (De Vos & Strydom, 2011:475). Hierdie model bestaan uit die ontwerp, ontwikkeling, implementering, evaluering en verspreiding van die intervensie (Fraser *et al.*, 2009:3). Die vyfde fase van die intervensie-navorsingsmodel is gebruik vir doeleindes van hierdie artikel. Hierdie fase word vervolgens kortliks bespreek.

5.4.1.1 Fase 5: Evaluering en gevorderde ontwikkeling

Tydens hierdie fase word die data ingesamel en geanaliseer. Dit is belangrik dat die evaluering verskeie male moet plaasvind om sodoende die invloed daarvan op die program te bepaal (De Vos & Strydom, 2011:486). Tydens hierdie ondersoek is data, een week voor die program, aan die einde van die program, sowel as ses weke na afloop van die program ingesamel en geanaliseer.

Foute wat begaan word gedurende die ontwikkeling van die program word beskou as deel van die leerproses om die probleem op te los (De Vos & Strydom, 2011:475). Terugvoer van die deelnemers sowel as van 'n onafhanklike maatskaplike werker is aangeteken om die program verder te verfyn.

5.4.1.2 Fase 6: Disseminasie

Dit is belangrik dat die resultate van die intervensienavorsing aan verskeie belanghebbendes beskikbaar gestel moet word. Die spesifieke bemagtigingsprogram sal beskikbaar gestel word aan maatskaplikewerk-organisasies wat te make het met privaatplekke van tydelike versorging. Om uit te reik na 'n wyer gehoor sal die manuskripte ook ingehandig word by geakkrediteerde vaktydskrifte vir moontlike publikasie. Die proses van verspreiding behoort sukses te behaal sou die volgende stappe oorweeg word: voorbereiding van die produk vir verspreiding; die skep 'n vraag vir die program; aanmoediging om die nodige aanpassings te maak en die voorsiening van tegniese ondersteuning aan die aanpassers (De Vos & Strydom, 2011:487).

5.4.2 Navorsingsontwerp

Die navorsingsontwerp word beskou as die bloudruk waarvolgens die ondersoek gedoen word (Delpont & Roestenburg, 2011:171). Die gemengdemetode-ontwerp is gebruik sodat kwalitatiewe en kwantitatiewe data-insamelingsmetodes gevolg kan word (Creswell, 2014:216; Delpont & Fouché; 2011:434-435) wat tot triangulering lei (Delpont & Fouché; 2011:442). Hierdie ontwerp word veral gebruik in ondersoeke waar die program-implementering en -evaluering vereis dat die projek uit gemengde fases bestaan wat oor 'n tydperk heen strek (Creswell, 2014:228).

Tabel 1 is 'n uitbeelding van die gemengdemetode-ontwerp wat in hierdie ondersoek gebruik is (Creswell & Plano Clark, 2011:228).

Tabel 5.1: Gemengdemetode-ontwerp

Gemengdemetode-ontwerp	
Fase 1 & 2: Literatuurstudie en behoefte-bepaling	Kwalitatief Literatuurstudie en selfopgestelde skedule met oopeinde- en geslote-eindevrae
Fase 3: Programontwikkeling	Programontwikkeling
Fase 4: Programimplementering en -evaluering	Kwalitatief en Kwantitatief Selfopgestelde skedule (voor- en natoetsing) Persoonlike Multi-Sifting Inventaris (PMSI) (voor-, na- en na-natoetsing)

5.4.3 Navorsingsdoelstelling

Die verkennende, beskrywende, sowel as verklarende navorsingsdoelstelling sal in die ondersoek gebruik word (Fouché & De Vos, 2011:95-96). Die gemengdemetode-ontwerp is ten tye van die navorsing gebruik. By hierdie model word beide die kwalitatiewe en kwantitatiewe navorsingsparadigmas gebruik (Creswell, 2009:4; Delport & Fouché, 2011:435) om sodoende data rakende dieselfde onderwerp in te samel, wat aanvullend is (Creswell, 2014:217; Creswell & Plano Clark, 2011:77; Delport & Fouché, 2011:435). 'n Selfopgestelde skedule is benut vir die insamel van kwalitatiewe data. Vir doeleindes van die kwantitatiewe navorsingsparadigma is die Persoonlike Multi-Sifting Inventaris (PMSI) (Faul & Hanekom, 2005:1-11) (Addendum 7) gebruik.

Die triangulering van die data stel die navorser in staat om die kwalitatiewe en kwantitatiewe data met mekaar te vergelyk ten einde kontraste en ooreenkomste uit te wys. Hierdie proses maak dit verder vir die navorser moontlik om beter gevolgtrekkings te kan maak (Delport & Fouché, 2014:442; Rubin & Babbie, 2005:181).

5.4.4 Deelnemers

Lede is by die organisasie waar die navorser werksaam is, sowel as by ander maatskaplikewerk-organisasies wat betrokke is by die plasing van kinders in privaatplekke van tydelike versorging gewerf. Die groeplede is na die oordeel van die navorser gekies. Daar is van die doelgerigte, sowel as van die sneeubal steekproeftrekking metode gebruik gemaak om

deelnemers te werf. Sneeubal en doelgerigte steekproeftrekking word gebruik om by te dra tot die doel van die studie (Strydom, 2011a:232-233), aangesien die deelnemers verteenwoordigend was van die eienskappe wat gepaardgaan met die studie. Die deelnemers is almal betrokke by privaatplekke van tydelike versorging. Die deelnemers wat ekstern gewerf is vir die aanbieding van die program het nie deel uitgemaak van die Help-Net Fonds werknemers wat deelgeneem het aan die behoeftebepaling wat tydens artikel twee gedoen is nie, om sodoende kontaminasie te voorkom.

Die navorser het persoonlik met lede in verbinding getree of hulle per uitnodiging genader en hulle na 'n inligtingssessie genooi (Toseland & Rivas, 2014:170-171). Daar het 15 persone by die inligtingssessie opgedaag, maar met die aanvang van die eerste byeenkoms van die program het slegs 10 persone hul deelname aan die program bevestig.

5.4.5 Meetinstrumente

Die PMSI (Faul & Hanekom, 2005:1-11) (Addendum 7) is as meetinstrument gebruik om die groeplede se groei in hul maatskaplike funksionering te bepaal (Faul & Hanekom, 2005:42). Hierdie meetinstrument was op drie geleenthede aan die groeplede gegee om in te vul: een week voor die program, met die laaste byeenkoms van die program, sowel as ses weke na afloop van die program. 'n Selfopgestelde skedule met oopeindevrae is ook ontwikkel om die groeplede se verwagtinge rakende die program te evalueer (Addendum 9), sowel as om te bepaal of daar aan hulle verwagtinge voldoen is (Addendum 10). Hierdie selfopgestelde skedule is aan die groeplede gegee om een week voordat die program begin het, sowel as met die laaste byeenkoms, in te vul.

Die PMSI (Faul & Hanekom, 2005:1-11) word breedvoerig onder punt 5.7 bespreek.

5.4.6 Data-analiserings

Data kan per hand ontleed word of met behulp van 'n rekenaarprogram (Fouché & Bartley, 2011:248-249). Die kwantitatiewe data in hierdie studie is statisties geanaliseer deur 'n rekenaarprogram wat deur Perspektief Opleidingskollege ontwerp is. Kwalitatiewe data is verwerk aan die hand van Tesch se verwerkingsmetode soos deur Creswell (2014:198) en Poggenpoel (1998:343-344) uiteengesit. Nadat die data ingesamel is, is dit in temas en subtemas verwerk om dit sodoende meer hanteerbaar te maak om verskille en ooreenkomste uit te wys.

5.4.7 Etiese aspekte

Etiese toestemming is van die Gesondheid Etiekkomitee van die Fakulteit Gesondheidswetenskappe aan die Noordwes-Universiteit (Potchefstroomkampus) verkry (NWU-00011-10-A1) vir die ondersoek van hierdie studie. Strydom (2011b:113) noem dat navorsing daarop gebaseer moet wees om wedersydse vertroue, aanvaarding, samewerking, beloftes en verwagtinge tussen alle betrokke partye te verseker. Aan die volgende etiese aangeleenthede is tydens die studie gehoor gegee:

- Ingeligte toestemming is van die groeplede verkry om deel te neem aan die bemagtigingsprogram (Strydom, 2011b:117). Belangrike aspekte rakende die navorsing is met groeplede bespreek (Addendum 6).
- Om die groeplede teen enige moontlike skade te beskerm het die fasiliteerder 'n atmosfeer van sensitiwiteit teenoor enige ongemak wat deur die groep ervaar kon word, gehandhaaf (Strydom, 2011b:115). Die groeplede se regte is verder gerespekteer as hulle hulle aan die program wou onttrek.
- Die belangrikheid van konfidensialiteit en vertroulikheid is verkry deur die proses van die program aan die groeplede te verduidelik. 'n Selfopgestelde skedule en 'n meetinstrument is privaat deur groeplede ingevul, waarna dit terugbesorg is aan die navorser sonder dat dit bespreek is. Daarna is dit vir veilige bewaring in 'n kabinet toegesluit (Babbie, 2004:64-67; Strydom, 2011b:119).
- Ontladingssessies sou aangebied word aan die groeplede, indien dit nodig sou wees. Nie een van die groeplede het aangetoon dat hulle 'n ontladingssessie benodig nie (Strydom, 2011b:122).

5.5 BEGRIPOMSKRYWINGS VAN SLEUTELTERME

5.5.1 Bemagtigingsprogram

Bemagtiging veronderstel dat spesifieke pogings om professionele persone wat probleme ondervind, te help, diensgebruikers sterker maak. Bemagtiging gaan uit van die veronderstelling dat mense sterker kan word en hierdie versterking kan aanwend om behoeftes en probleme meer effektief te ondervang (Pierson & Thomas, 2010:206). Die beheer wat individue, families en groepe het oor hulle toekoms, word deur bemagtiging verbeter (Zastrow & Kirst-Ashman, 2013:12). 'n Program is, volgens Barker (2014:339), riglyne ten opsigte van wat verwag word om gedoen te word.

Vir doeleindes van hierdie studie word 'n *bemagtigingsprogram* dus beskou as 'n riglyn vir beplanning om die sterktes van kinderversorgers verder te ontwikkel ter oplossing van probleme en voorsiening in behoeftes.

5.5.2 Evaluering

Evaluering word deur die Nuwe Woordeboek vir Maatskaplike Werk (Vaktaalkomitee, 1995:14) beskryf as die proses aan die hand waarvan die kliënt-sisteem en maatskaplike werker die geslaagdheid en effektiwiteit van bepaalde kriteria meet, wat aangewend word om die hulpverlening van maatskaplike werk te beoordeel. Zastrow en Kirst-Ashman (2013:6) meen die vordering van probleemoplossing staan ondergeskik aan evaluering. In watter mate is die kliënt se bepaalde doel dus bereik? Royse *et al.* (2010:2) verduidelik dat programmevaluering 'n praktiese aksie is, waar inligting gebruik word om sosiale programme te verbeter.

5.5.3 Kinderversorgers

Barker (2014:55) beskou 'n persoon as 'n versorger wanneer hy/sy in iemand, wat dit self nie kan behartig nie, se fisiese, emosionele en sosiale behoeftes voorsien. Milligan en Stevens (2006:10) is van mening dat 'n persoon wat op 'n 24-uur basis by 'n kind se wêreld op 'n fisiese, emosionele, ontwikkelings- en sosiale vlak betrokke is, as kinderversorger beskou word.

Hierdie studie verwys na *kinderversorger* as iemand wat daaglik by 'n kind en sy wêreld betrokke is en op 'n fisiese, emosionele, ontwikkelings- en sosiale vlak sorg bied aan die kind.

5.5.4 Privaatplekke van tydelike versorging

Waar tydelike versorging wat op korttermyn geskied (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015) vir kinders wat sorg, beskerming en beveiliging benodig (Bosch, 2015; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015), word daarna verwys as 'n privaatplek van tydelike versorging. Hierdie plasing geskied met die toestemming van die hof (Children's Act 38 of 2005). Tot en met ses kinders kan in die sorg van 'n privaat kinderversorger geplaas word (Bosch, 2015; Makhavhu, 2010: 2-4; Meintjes, *et al.*, 2007:25; Van Emmenis, 2015; Van Schalkwyk, 2015) totdat die hof op 'n meer permanente plasing kan besluit (Makhavhu, 2010:5).

5.6 EVALUERING VAN DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM

'n Bemagtigingsprogram het ten doel om kennis en psigososiale beginsels in vaardighede te omskep wat persone kan toerus om eise en probleme van sekere situasies of lewensomstandighede beter te kan hanteer (Phillips, 2001:20; Van der Westhuizen, 2006:7). 'n Bemagtigingsprogram is aangebied vir 10 kinderversorgers in Pretoria. Die groeplede het bestaan uit manlike en vroulike persone wat betrokke is by kinders in privaatplekke van tydelike versorging. Die program het bestaan uit nege byeenkomste wat aangebied is van Februarie 2016 tot April 2016.

Die doel van die program was om die kinderversorgers se maatskaplike funksionering te verbeter en hul toe te rus met die nodige vaardighede om na kinders in privaatplekke van tydelike versorging se beste belang op te tree. Kwantitatiewe en kwalitatiewe meetinstrumente is gebruik om die groei en vordering van die groeplede en die inhoud van die verskillende byeenkomste te evalueer.

5.7 EVALUERING DEUR MIDDEL VAN DIE KWANTITATIEWE MEETINSTRUMENTE

Die PMSI (Faul & Hanekom, 2013:1-11) is as meetinstrument gebruik om die kwantitatiewe data van die program in te samel. Die aard, betroubaarheid, geldigheid, benutting asook die resultate van die PMSI (Faul & Hanekom, 2013:4-11) word vervolgens bespreek.

5.7.1 Aard van die PMSI

Die PMSI bestaan uit 265 items wat verskillende areas van persoonlike, emosionele, interpersoonlike, geestelike en fisiese funksionering van 'n persoon evalueer. Hierdie selfrapporteringsmeetinstrument word met 'n potlood ingevul en dit behoort nie langer nie as 45 minute te duur (Faul & Hanekom, 2013:4).

Hierdie meetinstrument is gekies sodat die maatskaplike funksionering van die deelnemers rakende die inhoud van die bemagtigingsprogram getoets kan word. Voorsiening is gemaak vir die herhaaldelike meting gedurende die verskillende fases van die bemagtigingsprogram. Wanneer die PMSI herhaaldelik geadministreer word, word dit gebruik om verandering aan te toon ten opsigte van vordering, stabiliteit of agteruitgang, tussen die periodes waarin dit ingevul word (Faul & Hanekom, 2013:4).

5.7.2 Betroubaarheid en geldigheid van die PMSI

Cronbach Alfa-indekse en die standaardmetingsfout (SMF) word beskou as bepalende faktore vir die betroubaarheid van die PMSI. Wanneer 'n meetinstrument 'n klein SMF toon, word dit as betroubaar beskou. Die PMSI het 'n gemiddelde SMF van 2.23 en word dus as betroubaar beskou (Faul & Hanekom, 2013:24-28). Die Cronbach Alfa-indeks bepaal die interne konsekwentheid van 'n meetinstrument (Huysamen, 1996:28). Die PMSI se Cronbach Alfa-indeks toon 'n gemiddeld van 0,88, wat ook op die betroubaarheid daarvan dui.

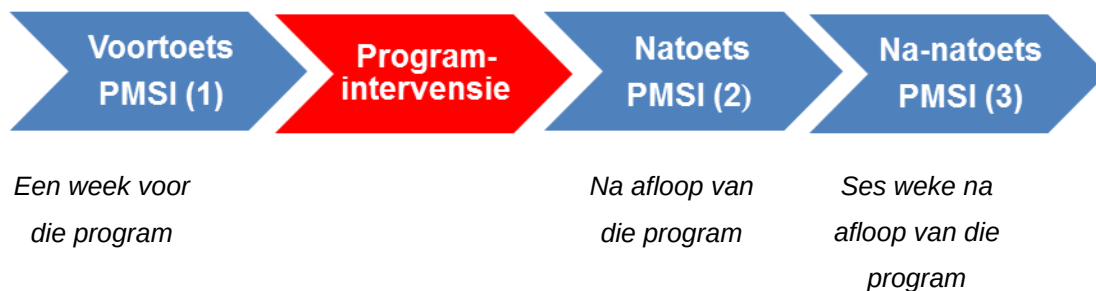
Die inhouds- en konstruktorgeldigheid is die bepalende faktore wat aangewend word om die geldigheid van 'n meetinstrument te bepaal (Faul & Hanekom, 2013:33-40). Die inhoudsgeldigheid van 'n meetinstrument bepaal of die meetinstrument die konsep meet wat dit veronderstel is om te meet en of daar verskillende items is wat die konsep kan meet (Delpont & Roostenburg, 2011:173). Faul en Hanekom (2013:36) het tot die gevolgtrekking gekom dat die

PMSI 'n goeie inhoudsgeldigheid toon. Konstruktugeldigheid is bepalend van die meetinstrument se funksionering volgens sy teoretiese grondslag (Delport & Roestenburg, 2011:174-175). Ten opsigte van die PMSI is daar tot die gevolgtrekking gekom dat dit 'n goeie konstruktugeldigheid toon (Faul & Hanekom, 2013:36).

5.7.3 Benutting van die PMSI

Die PMSI is by drie geleenthede deur die groeplede ingevul. Die meetinstrument is een week voor intervensie, na intervensie tydens terminering, asook weer ses weke na intervensie ingevul.

Enkele items van die interpersoonlike funksionering subskaal, soos verhouding met ouers en die fisiese funksionering wat te make het met die persoon se seksuele lewe is nie deur die groeplede beantwoord nie omdat dit nie die taak van die kinderversorger beïnvloed nie.

Figuur 5.1: Voorstelling van die benutting van die PMSI (kwalitatiewe meting)

5.7.4 Resultate van die PMSI

Ter verduideliking word figuur 5.2 rakende die subskale wat in die PMSI voorkom, aangebied.

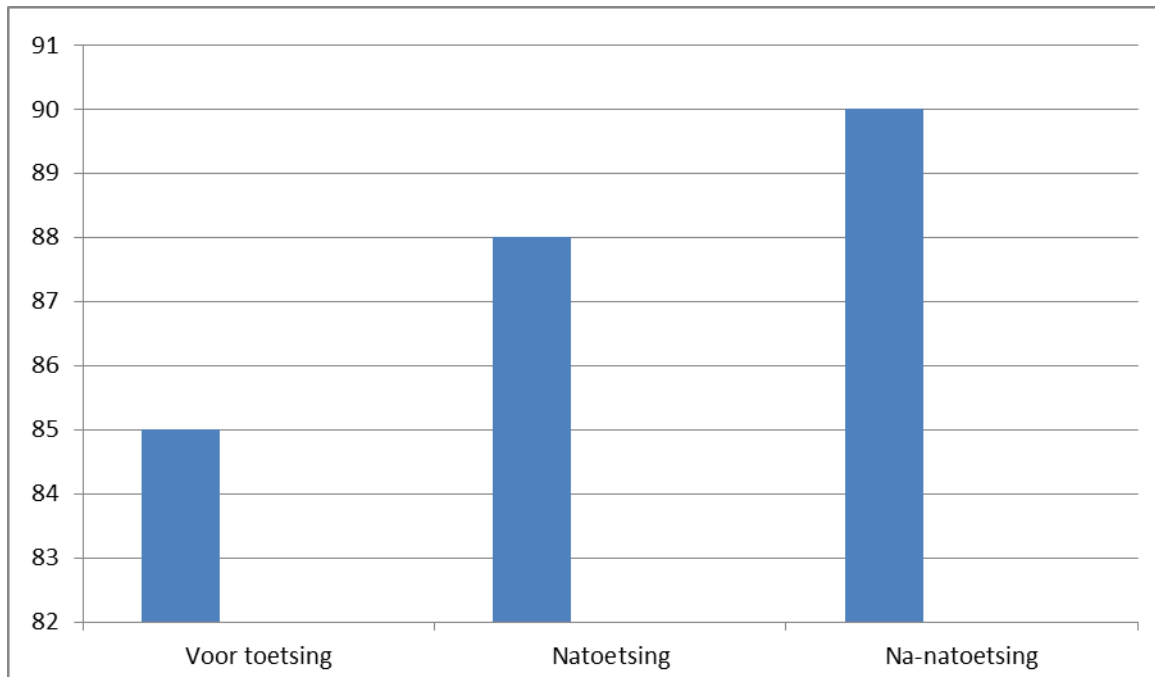

Figuur 5.2: Die sub-skale van die PMSI

5.7.4.1 Positiewe psigososiale funksionering

Met betrekking tot die positiewe psigososiale funksionering is die volgende drie sub-skale gemeet, naamlik innerlike interaksie van: verwagting; bereikingsgerigtheid en tevredenheid. Die resultate van hierdie drie sub-skale word vervolgens bespreek.

5.7.4.1.1 Verwagting Innerlike Interaksie

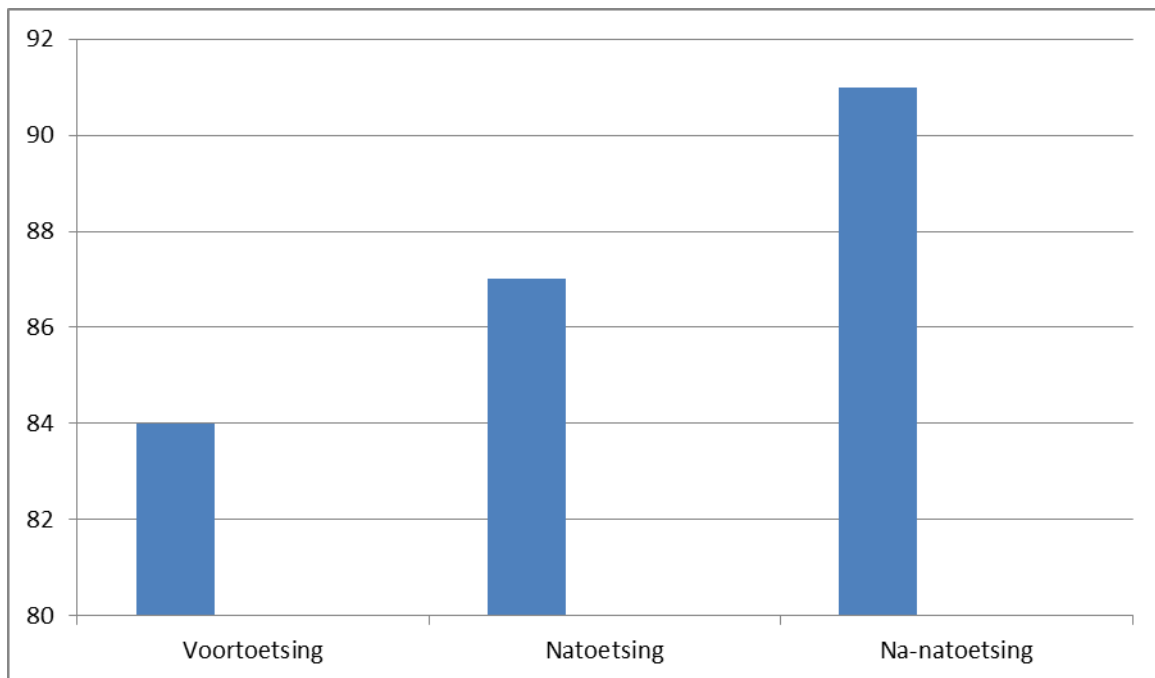

N=10

Histogram 5.1: Verwagting Innerlike Interaksie

Die persoon se innerlike beleving van verwagting is die positiewe gesindheid wat hy handhaaf ten opsigte van sy toekoms. Dit behels sy emosionele beleving van hoop en die kognitiewe evaluering van sy lewe vanuit 'n optimistiese oogpunt. Beleving van hoop, kalmte en optimisme maak deel uit van sy lewe. Die persoon het 'n positiewe verwagting ten opsigte van die toekoms; hy glo sy drome sal verwesenlik word, selfs al sou dit ook baie moeite verg. Hy het terselfdertyd die geloof dat die goeie die bose sal oorwin (Faul & Hanekom, 2013:13). Uit die resultate blyk dit duidelik dat die deelnemers se innerlike beleving van verwagting met 3% tydens die natoetsing toeneem het en met 'n verdere 2% met die na-natoetsing. Daar is dus 'n algehele toename van 5%. Hierdie groei dui dus daarop dat, as gevolg van die bemagtigingsprogram, die deelnemers 'n groter verwagting het ten opsigte van hul toekoms. Die deelnemers se beleving van hoop, kalmte en toekomsverwagting het dus verhoog. Die deelnemers het dus 'n sterker beleving dat hul drome verwesenlik sal word, selfs al sou dit moeite verg.

5.7.4.1.2 Bereikingsgerigtheid Innerlike Interaksie

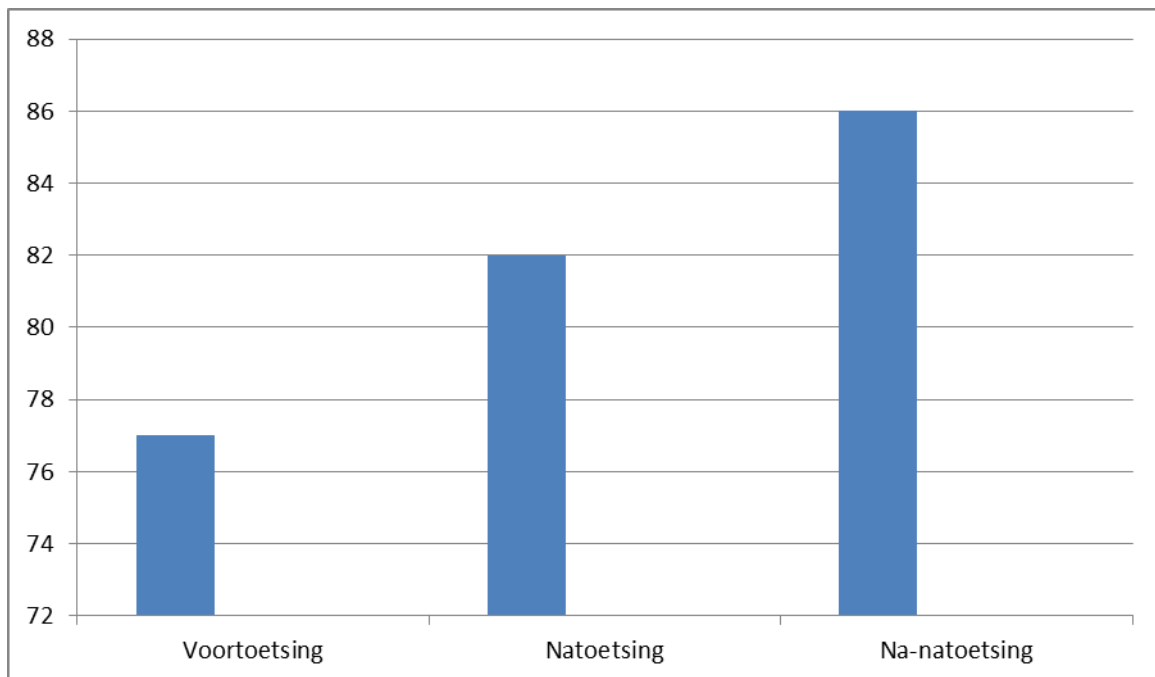

N=10

Histogram 5.2: Bereikingsgerigtheid Innerlike Interaksie

Die innerlike beleving van bereikingsgerigtheid hou verband met die persoon se bewustheid van sy eie behoeftes en potensiaal. Dit dui op die beleving van die persoon ten opsigte van sy eie vermoëns en sentreer om aspekte soos sy eie beleving van sy effektiwiteit, die gevoel dat hy doelgerig is, dat hy daarna streef om suksesvol te wees en dat hy geesdriftig en gemotiveerd is (Faul & Hanekom, 2013:12). Die deelnemers se innerlike beleving van bereikingsgerigtheid het tydens die natoetsing met 3% verhoog en met 'n verdere 4% tydens die na-natoetsing. Daar was dus 'n algehele verhoging van 7% met betrekking tot die deelnemers se innerlike beleving van bereikingsgerigtheid. Hierdie verhoging dui daarop dat die deelnemers 'n sterker beleving van sukses en bereikingsgerigtheid beleef nadat hulle aan die bemagtigingsprogram deelgeneem het. Dit dui ook daarop dat die deelnemers meer gemotiveerd is in hulle daaglikse funksionering as kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging.

5.7.4.1.3 Tevredenheid Innerlike Interaksie

N=10

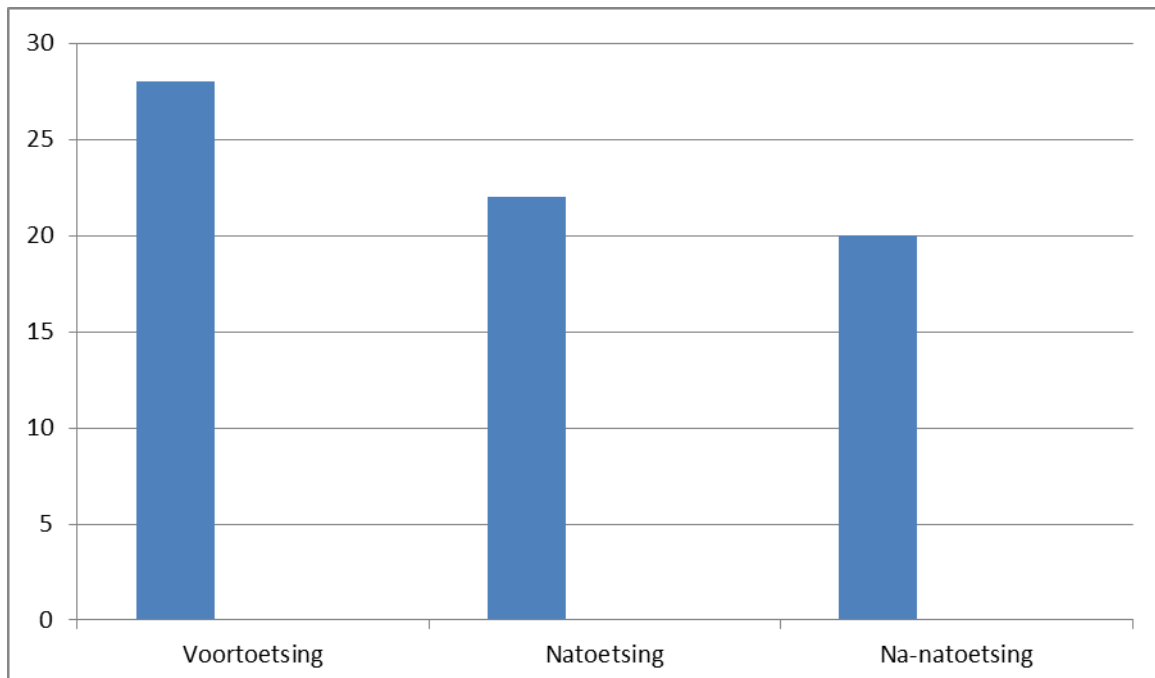
Histogram 5.3: Tevredenheid Innerlike Interaksie

Die innerlike beleving van tevredenheid verwys na die persoon se beoordeling ten opsigte van sy tevredenheid met sy eie lewe. Hierdie beoordeling vind plaas vanuit die persoon se effektiewe en kognitiewe beleving. Dit sluit ervarings in van: tevredenheid; vreugde; vriendelikheid en innerlike vrede. Dit het te make met die persoon se aanvaarding van sy eie omstandighede en verhoudings. Dit weerspieël terselfdertyd ook die persoon se unieke interaksie met sy omgewing (Faul & Hanekom, 2013:12). Die deelnemers se innerlike beleving van tevredenheid het ná hul deelname aan die bemagtigingsprogram met 5% verhoog en met 'n verdere 4%, met die na-natoetsing wat ses weke na afloop van die program geskied het. 'n Algehele verhoging van 9% is dus gerapporteer ten opsigte van hul daaglikse beleving van tevredenheid, vreugde, vriendelikheid en innerlike vrede as kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging.

5.7.4.2 Negatiewe psigososiale funksionering

Die negatiewe psigososiale funksionering van die PMSI is onderverdeel in drie subskale wat die volgende aspekte meet: frustrasie; spanning en hulpeloosheid. Die resultate word dienooreenkomstig bespreek.

5.7.4.2.1 Frustrasie

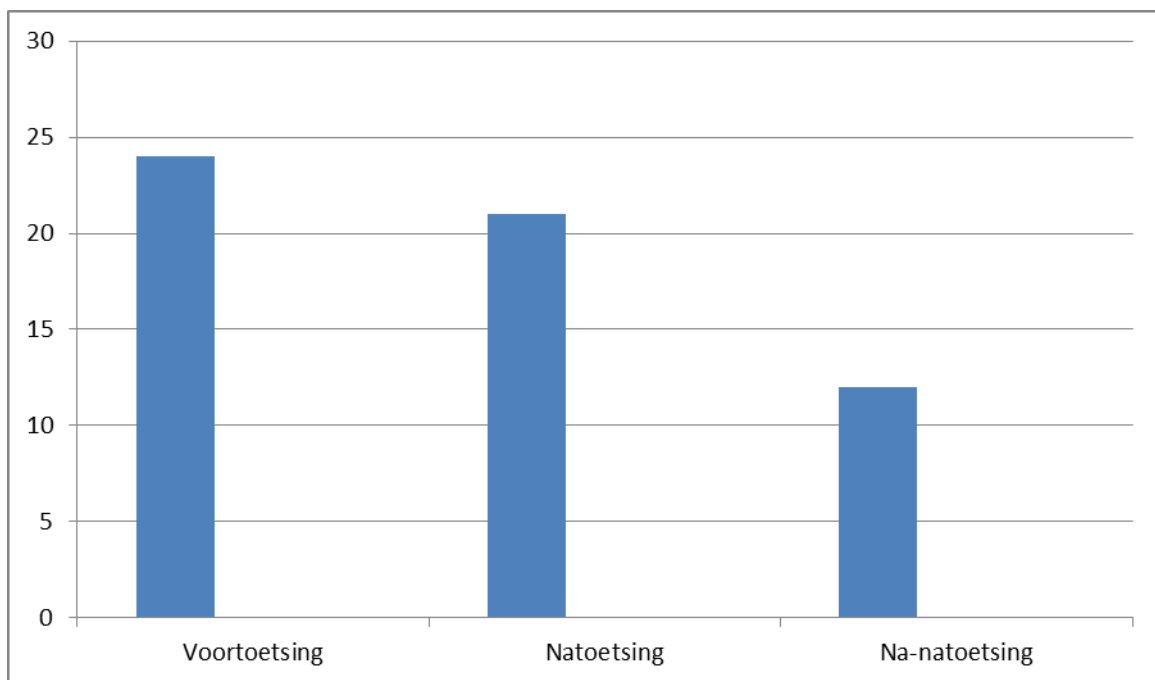

N=10

Histogram 5.4: Frustrasie

Die persoon se innerlike beleving van frustrasie verwys na 'n gevoel van onvergenoegdheid. Die oorsprong van hierdie gevoel van onvergenoegdheid lê in die persoon se onderbreking van vorige doelgerigte optrede as gevolg van die probleem wat hy in homself en sy omgewing ervaar. Hierdie probleem weerhou die persoon daarvan om sy drome te laat verwesenlik. Gevoelens van woede, frustrasie, irritasie, ongeduld en agterdog maak deel uit van die persoon se lewe (Faul & Hanekom, 2013:13). Die deelnemers se innerlike beleving van frustrasie het met hul deelname aan die bemagtigingsprogram tydens die natoetsing met 6% gedaal en met 'n verdere 2% tydens die na-natoetsing. Daar was dus 'n daling van 8% ten opsigte van hul innerlike beleving van frustrasie. Hierdie daling dui dus aan dat die deelnemers in hul daaglikse funksionering as kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging minder gevoelens van woede, frustrasie, irritasie, ongeduld en agterdog ervaar.

5.7.4.2.2 Spanning

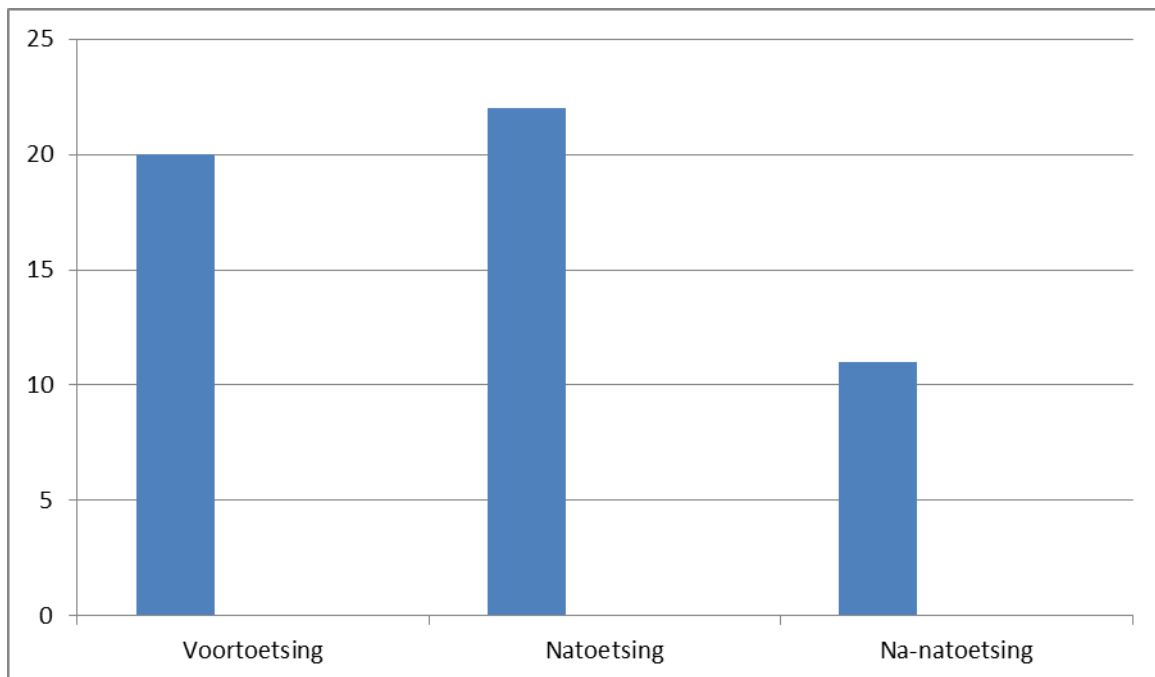

N-10

Histogram 5.5: Spanning

Die innerlike belewing van spanning is die toestand wat die persoon bereik wanneer hy nie meer positief kan reageer op die eise wat sy omgewing aan hom stel nie. Die persoon beleef gevoelens van: spanning; angs; paniek; oorweldiging en bekommernis (Faul & Hanekom, 2013:13). Na die deelname aan die bemagtigingsprogram toon die deelnemers 'n daling van 3% tydens die natoetsing en 'n verdere 9% met betrekking tot hul innerlike belewing van spanning met die na-natoetsing. Daar is dus 'n algehele daling van 12% wat daarop dui dat die deelnemers minder gevoelens van spanning, angs, paniek en bekommernis beleef as voor hul deelname aan die program.

5.7.4.2.3 Hulpeloosheid

N=10

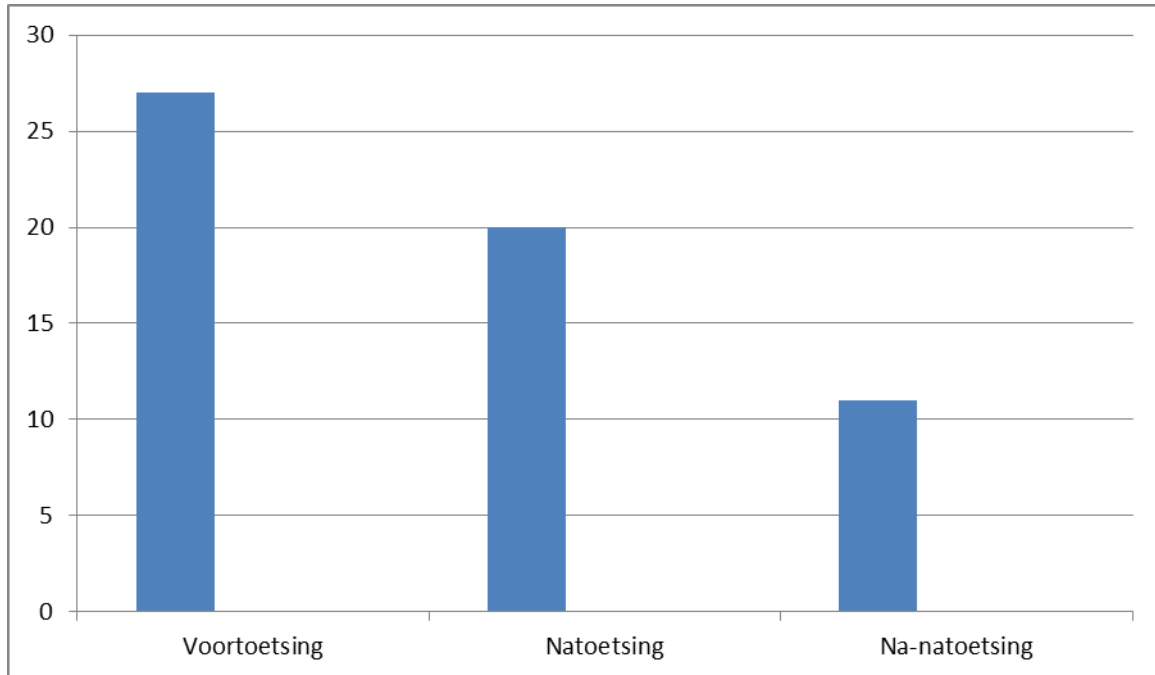
Histogram 5.6: Hulpeloosheid

Die innerlike beleving van hulpeloosheid kan beskou word as die toestand wat die persoon bereik as hy voel dat niks wat hy doen, meer saak maak nie. Hy beleef dat hy geen beheer het oor sy omgewingsfaktore wat 'n invloed op sy lewe het nie. So 'n persoon se beleving is uiters negatief en wentel om gevoelens van verwerping, neerslagtigheid, doelloosheid, magteloosheid, eensaamheid en geen sin in die lewe nie (Faul & Hanekom, 2013:13-14). Die deelnemers se innerlike beleving van hulpeloosheid het na hul deelname aan die bemagtigingsprogram met 2% verhoog. Dit dui daarop dat hulle meer negatiewe gevoelens van verwerping, doelloosheid, magteloosheid en eensaamheid beleef het. Daar was egter 'n 11% daling ten opsigte van hul innerlike beleving van hulpeloosheid met die na-natoetsing, wat ses weke na afloop van die program plaasgevind het. Die vaardighede wat die deelnemers tydens die program aangeleer het, het hulle in staat gestel om hulle gevoel van hulpeloosheid in hul daaglikse funksionering as kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging in te perk.

5.7.4.3 Emosionele funksionering

Tydens die emosionele funksionering is die volgende konsepte van die deelnemers gemeet: afhanklikheid en angs. 'n Bespreking wat handel oor die resultate hiervan word vervolgens bespreek.

5.7.4.3.1 Afhanklikheid

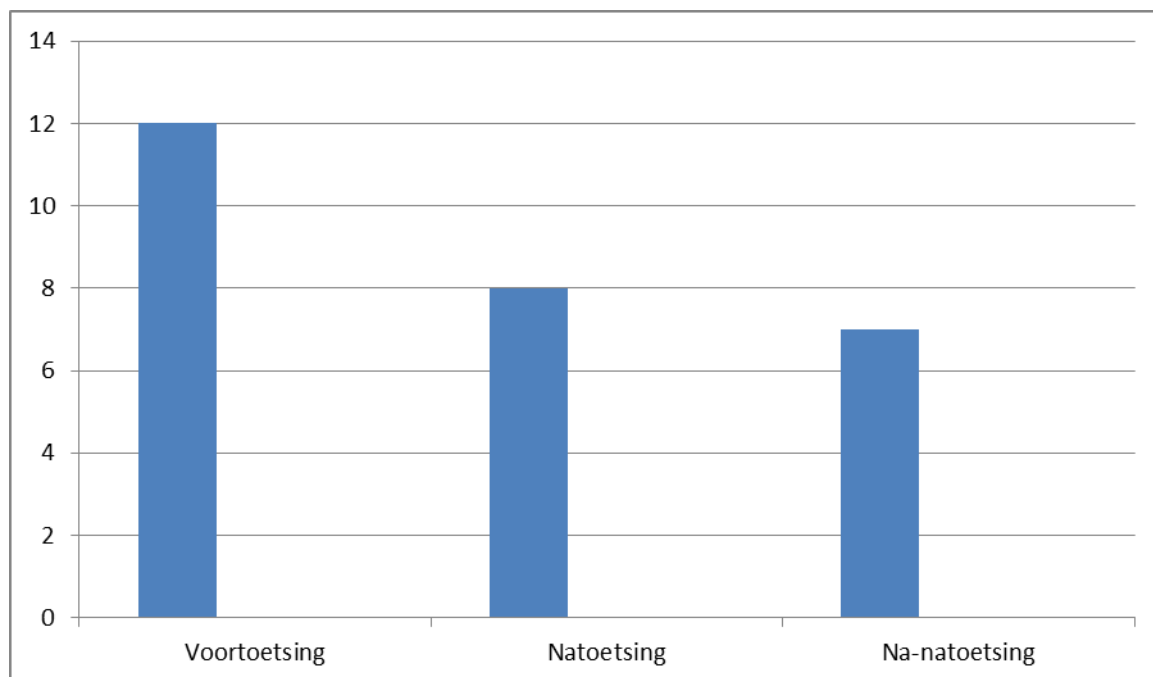

N=10

Histogram 5.7: Afhanklikheid

Afhanklikheid dui op die mate waarin 'n persoon op iets of iemand staat maak vir die nodige hulp of ondersteuning (Faul & Hanekom, 2013:14). Na hul deelname aan die program is 'n afname van 7% gerapporteer ten opsigte van die deelnemers se afhanklikheid van iets of iemand om op staat te maak vir ondersteuning. 'n Verdere 9% daling het voorgekom met die na-natoetsing. In die geheel was daar dus 'n daling van 16% ten opsigte van die deelnemers, as kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging se belewing van afhanklikheid van iets of iemand vir ondersteuning. Dit wil dus voorkom of die kinderversorgers as kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging na afloop van die program meer op hul eie vaardighede vir ondersteuning staat maak in hul daaglikse maatskaplike funksionering.

5.7.4.3.2 Angs

N=10

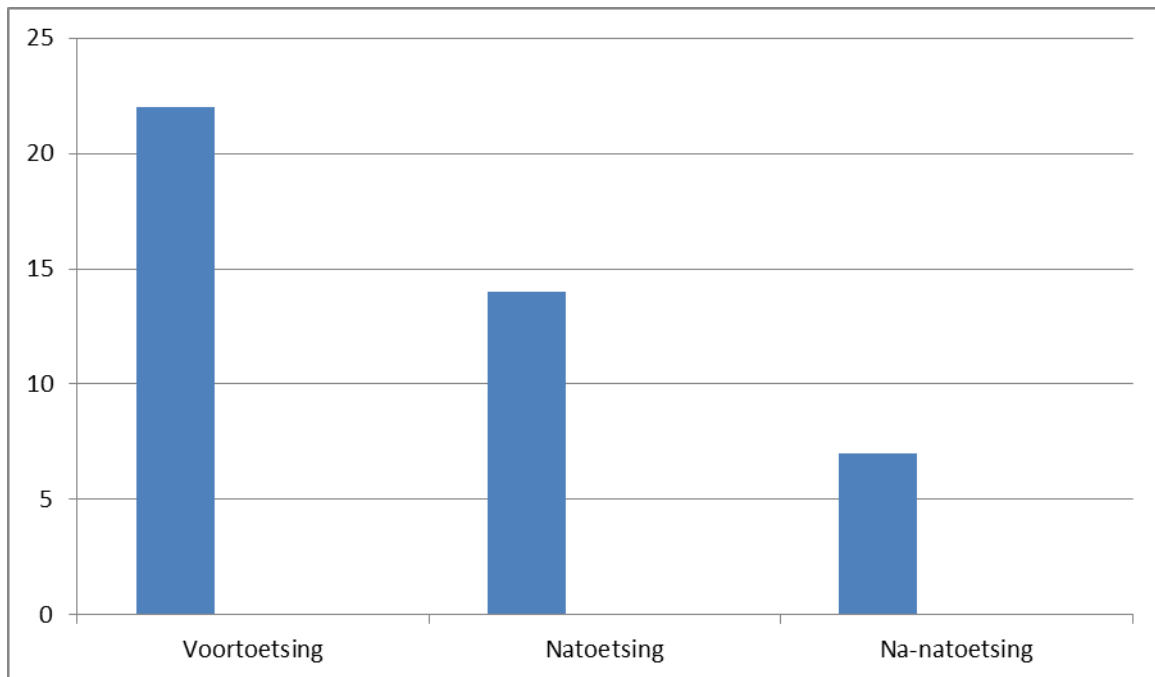
Histogram 5.8: Angs

Hierdie konstruk meet die persoon se gevoelens van vrees en angs wat hy beleef (Faul & Hanekom, 2013:14). Die deelnemers se belewing van vrees en angs het met die natoetsing met 4% afgeneem en 'n verdere 1% met die na-natoetsing. Daar was dus 'n algehele verlaging van 5% ten opsigte van hul innerlike belewing van angs en vrees na hul deelname aan die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging.

5.7.4.4 Selfpersepsie

Die PMSI het 'n persoon se selfpersepsie onderverdeel in drie subskale wat die volgende insluit: skuldgevoelens, innerlike onsekerheid en 'n gebrek aan 'n gevoel van eiewaarde. Die resultate van die meting van genoemde drie aspekte word vervolgens bespreek.

5.7.4.4.1 Skuldgevoelens

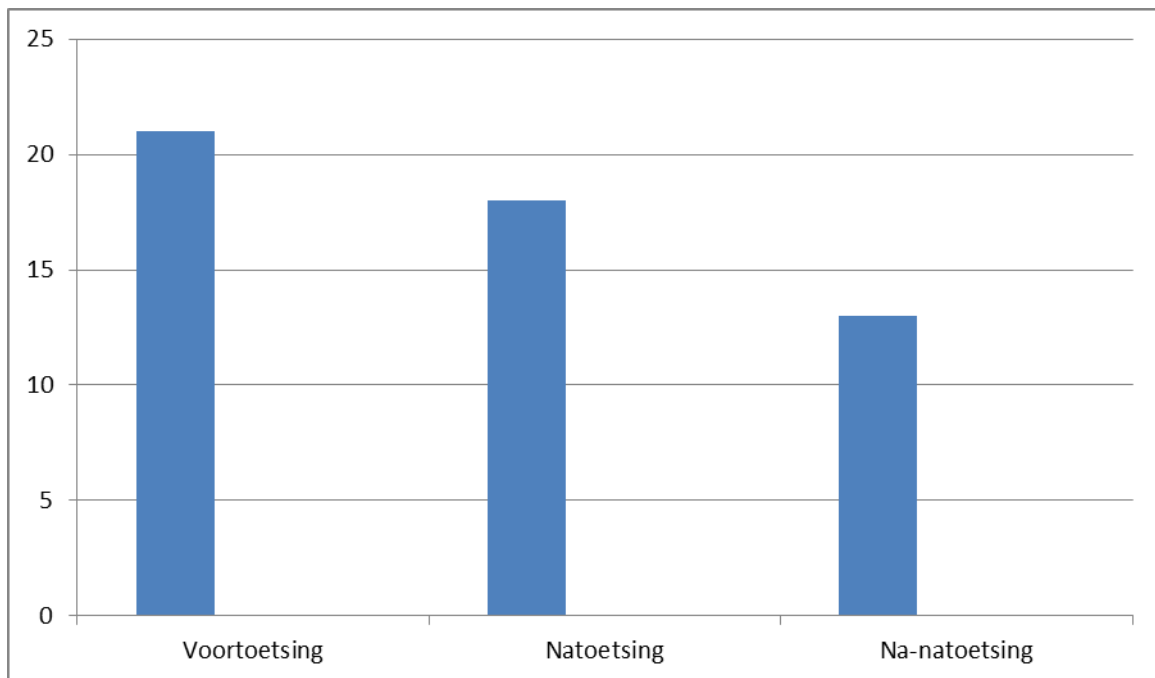

N=10

Histogram 5.9: Skuldgevoelens

Skuldgevoelens sentreer om die persoon se persepsie dat hy nie sy lewe op 'n verantwoordelike wyse kan beheer nie. Die persoon se belewing het te make met die aanvaarding van skuld vir alles wat verkeerd loop en die gevoel dat hy straf verdien. So 'n persoon kan homself nie vergewe vir die foute wat hy begaan het nie en blameer homself voortdurend daarvoor (Faul & Hanekom, 2013:14). Daar was 'n daling van 8% tydens die deelnemers se natoetsmeting wat betref hul belewing van skuldgevoelens, en 'n verdere 7% met die na-natoetsing. Die algehele daling van 15% dui daarop dat die deelnemers minder skuldgevoelens na hul bywoning van die program ervaar. Hierdie daling bring dus mee dat die kinderversorgers hulleself minder blameer vir foute wat hulle begaan het en dat hulle minder beleef dat alles hulle skuld is en nie altyd straf verdien nie.

5.7.4.4.2 Innerlike Onsekerheid

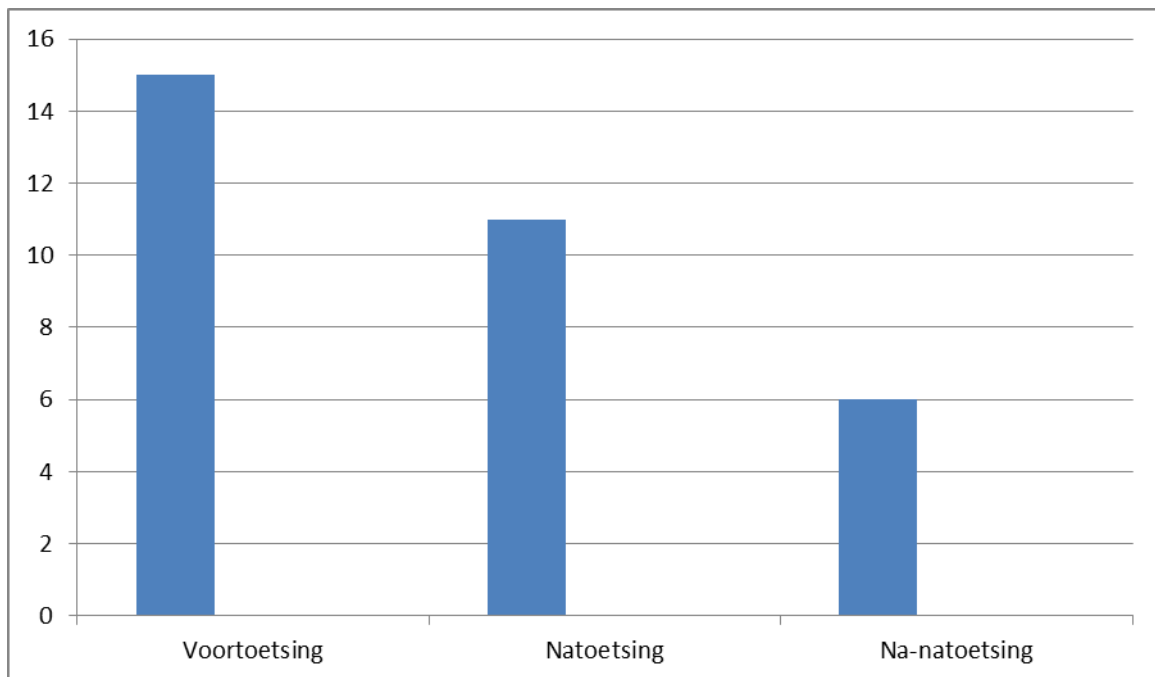

N=10

Histogram 5.10: Innerlike Onsekerheid

Innerlike onsekerheid dui op die persoon se beleving dat hy bang is hy kry emosioneel seer, word verwerp of dat hy dalk in sy pogings misluk. So 'n persoon is van mening dat hy nie op sy eie vermoëns kan staat maak nie, dat sy omstandighede geen sekuriteit bied nie en dat sy toekoms duister en onseker lyk (Faul & Hanekom, 2013:14). Die deelnemers het 'n daling getoon van 3% tydens die natoetsing en 'n verdere 5% met die na-natoetsing. Daar was dus 'n algehele daling van 8% ten opsigte van die deelnemers se beleving van innerlike onsekerheid na hul deelname aan die program. Hierdie daling toon dat die deelnemers minder bang is dat hulle emosioneel gaan seerkry, en verwerping en mislukking minder sal vrees.

5.7.4.4.3 Gebrek aan eiewaarde

N=10

Histogram 5.11: Gebrek aan eiewaarde

'n Gebrek aan 'n gevoel van eiewaarde dui op die persoon se persepsie dat hy nie 'n belangrike persoon is wat vir iemand anders iets beteken nie. Die persoon voel hy is niks werd nie. Hy beleef verder dat hy nie spesiaal is nie en dat hy nie respek van ander verdien nie (Faul & Hanekom, 2013:14). 'n Afname van 4% is met die natoetsing gerapporteer en 'n verdere 5% met die na-natoetsing ten opsigte van die deelnemers se belewing van 'n gebrek aan 'n gevoel van eiewaarde. Die algehele afname van 9% dui dus daarop dat die deelnemers in 'n mindere mate voel dat hulle nie iets werd is of vir iemand anders iets beteken nie.

5.8 EVALUERING DEUR MIDDEL VAN KWALITATIEWE MEETINSTRUMENTE (VOOR- EN NATOETSING)

Die navorser het gebruik gemaak van 'n selfopgestelde skedule (Addendum 9 en 10) wat bestaan uit vier oopeindevrae wat aan die deelnemers gestel is om hul kwalitatiewe response te verkry rakende die program wat aangebied is. Hierdie vrae is een week voor die intervensieprogram aan die deelnemers gestel ter vasstelling van hul verwagtinge rakende die voorgenome program, sowel as na afloop van die program, tydens die laaste byeenkoms, om vas te stel of die program aan hul verwagtinge voldoen het.

Daar is van 'n eksterne maatskaplike werker gebruik gemaak om, na afloop van elke byeenkoms, ook die selfopgestelde skedule (Addendum 11) in te vul en die bemagtigingsprogram te evalueer. Die rede hiervoor was om 'n objektiewe mening van 'n professionele persoon te verkry met betrekking tot die inhoud en aanbieding van die program.

5.8.1 Vraag 1: Verwagtinge

Tydens die voortoetsing is 'n vraag aan die deelnemers gestel om te bepaal wat hulle verwagtinge van die voorgename program is. Die navorser het met die natoetsing bepaal in watter mate daar aan die deelnemers se verwagtinge voldoen is.

Tabel 5.2: Verwagtinge van program

Kwalitatiewe vrae vir voortoetsing	Kwalitatiewe vrae vir natoetsing
Vraag: Wat is u verwagtinge van die program?	Vraag: Is daar aan u verwagtinge wat u ten opsigte aan die program gestel het, voldoen?
Die volgende narratiewe wat tydens die voortoets bekom is, kan beskou word as die standpunte wat verteenwoordigend is van die deelnemers aan die program: <i>“...Om 'n sukses van ons privaatplek van tydelike versorging te maak”;</i> <i>“...Opleiding te ontvang vir persoonlike groei en ontwikkeling en dit daaglik toe te pas in my lewe”;</i> <i>“...My te bemagtig met kennis om kinders in hierdie situasies ten beste te kan ondersteun”;</i> <i>“...Ek hoop dat dit my kennis sal verbreed en groter begrip sal gee oor die veld”.</i>	Die volgende narratiewe wat tydens die natoets bekom is, kan beskou word as die standpunte wat verteenwoordigend is van die deelnemers: <i>“...Bo verwagting”;</i> <i>“...Ja, dit is 'n baie goeie, positiewe program”;</i> <i>“...Ja en meer. Ek het soveel advies en handige inligting elke week ontvang”;</i> <i>“...Hierdie program is fantasties. In hierdie paar weke het ek so baie geleer. Die program kan wêreldwyd bemark word”.</i>

Kinderversorgers beleef dikwels dat hulle onvoldoende opgelei is vir die rol wat hulle met betrekking tot die kind wat sorg en beskerming nodig, moet vervul. 'n Gebrek aan opleiding bring verder mee dat kinderversorgers dikwels oorweldig voel in terme van die behoeftes van die kinders in hul sorg (Heller *et al.*, 2002:562). Die behoefte aan bemagtiging van kinderversorgers om hul toe te rus met vaardighede om beter insig te ontwikkel rakende die kind se gedrag wat hy of sy openbaar, sowel as die korrekte hantering daarvan is groot (Pacifici *et al.*, 2006:1329). Harden *et al.* (2008:889) het in hul studie bevind dat wanneer kinderversorgers toegerus word met die nodige vaardighede, hulle die verskillende uitdagings beter hanteer wat verband hou met die kinders in hul sorg en meer positiewe gevoelens openbaar teenoor hul taak. Die behoefte vir kinderversorgers om 'n sukses te maak van hul taak as versorgers teenoor kinders wat sorg en beskerming nodig word direk aangespreek deur opleidingsmoontlikhede, aangesien hulle die nodige vaardighede aanleer om in die beste belang van die kind op te tree (Brown & Campbell, 2007:1018).

5.8.2 Vraag 2: Rede vir deelname

Die vraag is aan die deelnemers gestel tydens die voortoetsing om te bepaal wat hulle redes is waarom hulle die program wil bywoon en tydens die natoetsing wat hulle redes sal wees waarom hulle die program vir ander kinderversorgers sal aanbeveel.

Tabel 5.3: Rede vir deelname

Kwalitatiewe vrae vir voortoetsing	Kwalitatiewe vrae vir natoetsing
Vraag: Wat is u rede(s) vir u bywoning van die program?	Vraag: Wat is u rede(s) dat jy so 'n program sal aanbeveel vir ander kinderversorgers?
Die volgende narratiewe kan weergegee word as verteenwoordigend van die standpunte wat die deelnemers tydens die voortoets gehuldig het: <i>“...Ek hoop om 'n beter begrip te kry rakende die ondersteuningstrukture wat beskikbaar is vir kinderversorgers en privaatplekke van tydelike versorging”;</i> <i>“...Het meer kennis nodig oor die wette wat</i>	Die volgende narratiewe kan weergegee word as verteenwoordigende van die standpunte wat die deelnemers tydens die natoets gehuldig het: <i>“...Dit is 'n moet. Geen mens kan hierdie taak voltooi sonder die kennis van wat die kursus gebied het nie. Ons kan hierdeur leer van ons foute en dit dan regstel”;</i> <i>“...Voel baie meer toegerus. Die program sal</i>

<i>die kinders, biologiese ouers, versorgers en donateurs beïnvloed”;</i> <i>“...Wil graag meer netwerk ontwikkel met ander persone wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging vir ondersteuning”;</i> <i>“...Wil die beste omgewing skep vir die kinders in privaatplekke van tydelike versorging”.</i>	<i>kinderversorgers voorberei op die uitdagings wat hulle onkant sal betrap en hulle moed sal breek. Die program sal ook groter professionaliteit by kinderversorgers te weeg bring en ’n gevoel van toegerustheid en meer beheer skep”;</i> <i>“...Daar was ongelooflike belangrike inligting vir kinderversorgers. Die inligting gee vir jou riglyne wat jou werk en die werk met kinders baie meer vergemaklik”;</i> <i>“...Vir iemand wat nie formele opleiding het in hierdie rigting nie, sou ek sê dit is noodsaaklik om deur hierdie program te gaan. Selfs vir iemand met opleiding, is hierdie program voordelig, aangesien daar baie inligting gegee word om praktiese situasies te hanteer”.</i>

Kinderversorgers beskik nie altyd oor die nodige kennis rakende kinderontwikkeling en die invloed van trauma op ’n kind nie (Heller *et al.*, 2002:562). Opleiding is uiters noodsaaklik aangesien die kinderversorgers voorberei moet word op die uitdagings wat aan hulle gestel gaan word ten opsigte van die versorging van kinders wat hulle sorg en beskerming nodig het (Cuddeback & Orme, 2002:903; Delgado & Pinto, 2011:1037; Harden *et al.*, 2008:888). Die kinderversorger verkry verder ook insigte in die hanteringswyse van die emosionele behoeftes van kinders aan te spreek binne ’n veilige omgewing van omgee en vertroue (Buehler *et al.*, 2003:67; Harden *et al.*, 2008:888; Leathers *et al.*, 2011:1278-1279). ’n Ander voordeel wat opleiding inhou, is die ondersteuningstelsels wat onder die kinderversorgers wat die program bywoon, gevorm word, deurdat hulle in die proses begrip begin toon vir mekaar se uitdagings (Hudson & Levasseur, 2002:860-861) en uit mekaar se foute te kan leer (Tyebjee, 2003:704-705).

5.8.3 Vraag 3: Relevante onderwerpe

Die vraag is tydens die voortoetsing aan die deelnemers gestel om te bepaal watter onderwerpe hulle graag behandel wil hê tydens die program. Met die natoetsing is die vraag gestel oor watter vir hulle die mees relevante onderwerpe was.

Tabel 5.4: Relevante onderwerpe

Kwalitatiewe vrae vir voortoetsing	Kwalitatiewe vrae vir natoetsing
Vraag: Watter onderwerpe sal u graag tydens die program behandel wil hê?	Vraag: Watter was na jou mening die mees relevante onderwerpe?
Die volgende narratiewe kan weergegee word as verteenwoordigend van die standpunte wat die deelnemers tydens die voortoets gehuldig het: <i>“...Kennis oor kinderontwikkeling”;</i> <i>“...Hoe om getraumatiseerde kinders te hanteer”;</i> <i>“Regsaspekte rakende die kind, sy biologiese ouers en kinderversorgers”;</i> <i>“...Hantering van uitbarstings”.</i>	Die volgende narratiewe kan weergegee word as verteenwoordigend van die standpunte wat die deelnemers tydens die natoets gehuldig het: <i>“...Die ontwikkelingsfases van kinders en hoe dit ’n impak het op trauma wat plaasvind in die kind se lewe”;</i> <i>“...Hoe belangrik binding is en die nagevolge daarvan as binding nie plaasvind nie”;</i> <i>“...Aspekte rakende die wet”;</i> <i>“...Dissipline en die hantering daarvan”.</i>

Sekere onderwerpe is tydens die behoeftebepaling geïdentifiseer wat deel moet uitmaak van ’n program wat vir kinderversorgers en maatskaplike werkers wat by privaatplekke van tydelike versorging betrokke is, ontwerp is, en waaroor daar in die artikel van hierdie proefskrif gerapporteer is. Tydens die voortoetsing is daardie selfde vraag weer aan die deelnemers gestel. Die deelnemers se standpunte stem dus ooreen met die behoeftebepaling wat vroeër gedoen is en is verteenwoordigend van die literatuur wat handel oor die inhoud van sodanige program. Kinderversorgers moet vertrou wees met die welsynstruktuur rakende die kind wat sorg en beskerming benodig (Cooley & Petren, 2011:1972; Heller *et al.*, 2002:56; Marcellus, 2008:18; Murray *et al.*, 2011:254), asook die belangrikheid van hul betrokkenheid by en verantwoordelikheid ten opsigte van skoolaktiwiteite (Pears *et al.*, 2010:1561). Kennis van die

verskillende ontwikkelingsfases waarin die kind hom of haar bevind, is uiters belangrik (Heller *et al.*, 2002:562-566; La Chance, 2005:22; Murray *et al.*, 2011:155), so ook van kinders se emosionele behoeftes (Cuddeback & Orme, 2002:899; Murray *et al.*, 2011:154; Pears *et al.*, 2010:1561) en die invloed van trauma op die kind (Heller *et al.*, 2002:562; La Chance, 2005:29; Macdonald & Turner, 2005:1278). Verdere onderwerpe wat by 'n program vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging ingesluit moet wees, is die belangrikheid van die bindingsterapie-proses tussen die kinderversorger en die kind (Buehler *et al.*, 2003:77; Heller *et al.*, 2002:570; Macdonald & Turner, 2005:1278; Murray *et al.*, 2011:155), die hantering van gedragsprobleme (Cuddeback & Orme, 2002:899; Daniel, 2011:914; Davies *et al.*, 2015:39; Heller *et al.*, 2002:562; Murray *et al.*, 2011:149), aanvaarbare dissiplineringsmetodes (Davies *et al.*, 2015:39; Heller *et al.*, 2002:569), die verskil en hantering van ouderdomtoepaslike seksuele gedrag en seksuele gedrag vanweë blootstelling aan seksuele misdrywe (Cuddeback & Orme, 2002:899; Heller *et al.*, 2002:566-569; Macdonald & Turner, 2005:1278), basiese noodhulp vaardighede (La Chance, 2005:21-22; Murray *et al.*, 2011:154), sowel as insig rakende aspekte wat verbandhou met die biologiese ouers (Cooley & Petren, 2011:1971; Heller *et al.*, 2002:564; Murray *et al.*, 2011:154).

5.8.4 Vraag 4: Uitdagings in privaatplekke van tydelike versorging

Die vraag is tydens die voortoetsing aan die deelnemers gestel om te bepaal wat hulle beskou as hul grootste uitdaging in hul werk met kinders wat sorg en beskerming nodig. Tydens die natoetsing is daar gevra of hierdie program hulle in staat gestel het om die uitdagings (hoë eise) wat deur hul versorging van kinders wat sorg en beskerming nodig, aan hulle stel, beter te kan hanteer?

Tabel 5.5: Uitdagings in privaatplekke van tydelike versorging

Kwalitatiewe vrae vir voortoetsing	Kwalitatiewe vrae vir natoetsing
Vraag: Wat is tans u grootste uitdaging in u werk met kinders wat sorg en beskerming nodig?	Vraag: Het hierdie program jou in staat gestel om uitdagings met kinders wat sorg en beskerming nodig beter te hanteer?
Die volgende narratiewe kan weergegee word as verteenwoordigend van die standpunte wat die deelnemers tydens die voortoets gehuldig het:	Die volgende narratiewe kan weergegee word as verteenwoordigend van die standpunte wat die deelnemers tydens die natoets gehuldig het:

<i>“...Om aan hulle liefde te gee en 100% na hulle om te sien”;</i> <i>“...Om met die kind te kommunikeer”;</i> <i>“...Om hierdie kinders te ondersteun en te begelei na genesing, geestelik, emosioneel en fisies”;</i> <i>“...Daar is nie altyd genoeg tyd om aandag aan al die kinders te gee nie”.</i>	<i>“...Baie beslis, ek is baie beter voorbereid en het meer realistiese verwagtinge”;</i> <i>“...Ja, my passie is om met kinders te werk. Ek verstaan myself nou baie beter en het baie geleer”;</i> <i>“...Ja, daar is baie praktiese advies gegee hoe om dissipline met liefde toe te pas”;</i> <i>“...Ja, dit help baie, veral die praktiese raad vir beter binding tussen die kind en die kinderversorger”.</i>

Volgens die literatuur, is daar 'n menigte uitdagings wat aan die kinderversorger wat omsien na 'n kind wat sorg en beskerming benodig, gestel word. Hierdie uitdagings sluit aspekte in soos: die problematiese verhouding met die biologiese ouers (Heller *et al.*, 2002:566); die gebrek aan tyd en toewyding aan die kind, vanweë verpligte afspraak (Daniel, 2011:914; Geiger *et al.*, 2013:1362; Heller *et al.*, 2002:558); ander betrokke professionele persone wat 'n gebrek aan respek teenoor kinderversorgers toon (Heller *et al.*, 2002:559); asook alle aspekte wat wentel om die hantering van die kind se trauma wat hy of sy openbaar (Buehler *et al.*, 2003:68; Heller *et al.*, 2002:559). Opleidingsprogramme vir kinderversorgers neem verskeie behoeftes onder die loep en dit rus hulle toe met die nodige vaardighede om die eise met 'n meer positiewe gesindheid te benader, asook meer realistiese verwagtinge te koester rakende die kinders in hul sorg (Brown & Campbell, 2007:1018; Harden *et al.*, 2008:888-889; Leathers *et al.*, 2011:1278-1279).

5.9 EVALUERING VAN DIE VERSKILLENDEN BYEENKOMSTE DEUR DIE GROEPELEDE EN EKSTERNE MAATSKAPLIKE WERKER

5.9.1 BYEENKOMS 1

5.9.1.1 Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind in die byeenkoms?

Standpunt verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Die opening van die program was doeltreffend aangebied, deurdat die fasiliteerder die nodige inligting aan die kinderversorgers verskaf het rakende die uiteensetting van die program, onderwerpe wat aangebied word en al die logistieke reëlins daar rondom. Die ysbreker het al die persone laat welkom voel en ‘n fondasie geskep vir kennismaking met mekaar”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Het ander kinderversorgers ontmoet wat ook na kinders wat sorg en beskerming benodig, omsien”;

“...Dit was lekker om gesellig met ander mense te ontmoet wat dieselde werk as ek doen”;

“...Opgewonde oor die onderwerpe wat aangebied gaan word”;

“...Ek sien uit na dit wat voorlê”.

Uit die bogenoemde response kan afgelei word dat die eksterne maatskaplike werker van mening is dat die eerste byeenkoms doeltreffend aangebied was en dat die nodige inligting aan die deelnemers weergegee is. Die kinderversorgers het aangetoon dat hulle uitsien na die voorgenome program.

5.9.1.2 Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?

Standpunt verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Alle logistieke reëlins in terme van die onderwerpe, datums, tye en plek van byeenkomste is aan die kinderversorgers gegee”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Het baie ander kinderversorgers ontmoet;

“...Het die ander kinderversorgers ontmoet en geluister na hoekom hulle kinderversorgers wou word”;

“...Alle reëlins van die program is aan ons gegee”;

“...Ek het weer besef ek hou van my werk, maar ek sal graag meer wil leer”.

Na aanleiding van bo-aangehaalde response kan die afleiding gemaak word dat die eksterne maatskaplike werker die belangrikheid van die logistieke reëlins, wat noodsaaklik is vir deelnemers, besef. Die kinderversorgers se response spreek van hul opgewondenheid oor die program wat voorlê. Die ysbreker het terselfdertyd in sy doel geslaag deur die kinderversorgers op 'n gemaklike manier aan mekaar voor te stel.

5.9.1.3 Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?

Standpunt verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Dalk meer tyd vir die ysbreker en kennismaking tussen die kinderversorgers”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Daar is niks wat ek aan die byeenkoms wil verander nie”;

“...Geen verandering is nodig nie”.

Volgens die eksterne maatskaplike werker kon meer tyd aan die ysbreker toegestaan geword het. Die kinderversorgers dui egter aan dat die byeenkoms voldoende aangebied was.

5.9.1.4 Vraag 4: Enige ander opmerkings?

Standpunte verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Die eerste byeenkoms het 'n goeie fondasie geskep vir die program wat gaan volg”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Ek sien baie uit na die program”;

“...Ons behoort baie te leer om ons te help in ons werk”;

“...Dit was lekker om nog kinderversorgers te ontmoet wat dieselfde werk doen as jyself”.

Beide die eksterne maatskaplike werker en die kinderversorgers het die eerste byeenkoms as 'n goeie vertrekpunt beskou vir die byeenkomste wat gaan volg. Dit wil voorkom of die

kinderversorgers uitsien om vaardighede te ontwikkel wat hulle kan toerus in hul taak, maar ook om ander kinderversorgers te ontmoet wat insig het in hul rol as versorgers.

5.9.2 BYEENKOMS 2

5.9.2.1 Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?

Standpunt verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Die opsomming van die Kinderwet en die proses wat volg het die nodige inligting gegee vir die spesifieke gehoor. ’n Riglyn vir die norme en standaarde vir privaatplekke van tydelike versorging is voorgehou”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Die redes waarom kinders verwyder word en privaatplekke van tydelike versorging geplaas word”;

“...Die totale aanbieding was leersaam”;

“...Dit was baie goed om meer te leer van die wet en die verskillende prosedures wat plaasvind as ’n kind in ’n privaatplek van tydelike versorging geplaas word”;

“...Die regte van die kinders en die regte van die kinderversorgers was baie belangrik”.

Die eksterne maatskaplike werker het aangedui dat die aanbieding van die Children’s Act 38 of 2005, voldoende was vir wat kinderversorgers benodig. Vanuit die response van die kinderversorgers het hulle die aanbieding rakende die wetlike prosedures interessant en leersaam gevind.

5.9.2.2 Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?

Standpunt verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Die kinderversorgers het kennis en goeie begrip gekry oor die proses van verwydering, die tipes plasings en die wetlike aspekte daaraan verbonde. Die teorie is ook meer prakties gemaak deurdat toepaslike voorbeelde gebruik is. Die groepbesprekings het deelname bevorder en praktiese advies is wedersyds uitgedeel”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Die norme en standaarde het reëls deurgegee wat vir die moets en moenies wat moet gebeur in privaatplekke van tydelike versorging”;

“...Praktiese raad oor wat toelaatbaar is, wanneer ’n kind gedissiplineer word”;

“...Om ’n beter kinderversorger te wees”;

“...Met die inligting wat vandag bespreek is, kan ’n mens huisreëls gaan neerskryf wat nie teenstrydig met die norme en standaarde is nie”.

Volgens die eksterne maatskaplike werker is die Children’s Act 38 of 2005 op ’n praktiese wyse aan die kinderversorgers oorgedra. Die groepbespreking het deelname tussen die kinderversorgers aangemoedig. Die kinderversorgers sluit hierby aan, deur aan te dui, dat die byeenkoms baie leersaam en insiggewend was deur hulle bekend te stel aan die norme en standaarde wat gebruik kan word vir privaatplekke van tydelike versorging.

5.9.2.3 Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?

Standpunt verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Inhoud van die byeenkoms was voldoende”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Inligting was genoegsaam”;

“...Niks, inhoud was baie goed en deeglik”;

“...Niks hoef verander te word nie”.

Uit bo-aangehaalde response wil dit voorkom of beide die eksterne maatskaplike werker en die kinderversorgers beleef, dat die byeenkoms rakende die wetlike aspekte wat verband hou met die kind wat sorg en beskerming benodig, voldoende was.

5.9.2.4 Vraag 4: Enige ander opmerkings?

Standpunt verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Wanneer daar oorbeweeg word na ’n volgende onderwerp, kan die fasiliteerder net meer verneem of dit duidelik is vir almal, alvorens daar oorbeweeg word na die volgende onderwerp”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Geniet die program en waardeer die gesprekke en terugvoer van die ander lede”;

“...Kry praktiese inligting by die ander lede”;

“...Baie interessante aanbieding. Die fasiliteerder kom warm en betrokke oor, met insig in die problematiek”;

“...Wat ’n goeie aanbieding om ’n kinderversorger so te motiveer te, te help”.

Die eksterne maatskaplike werker het aangedui dat die fasiliteerder na afloop van elke spesifieke bespreking van die groep moet verneem of daar enige onduidelikhede is, alvorens daar oorgegaan word na die volgende onderwerp. Die kinderversorgers het aangedui dat byeenkoms twee doeltreffend was en dat hulle veral die groeps gesprekke waardevol gevind het.

5.9.3 BYEENKOMS 3

5.9.3.1 Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?

Standpunte verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Dit was goed om weer kennis te neem van die verskillende ontwikkelings wat by kinders ter sprake is. Die impak wat trauma op kinders het is ’n gepaste onderwerp vir kinderversorgers van privaatplekke van tydelike versorging. Die verwagte vrese op verskillende ouderdomme was interessant”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Dit was baie interessant om deur al die verskillende fases te gaan en dan meer te weet hoe om kinders te hanteer”;

“...Die verskillende ontwikkelingsfases van die kind, was baie insiggewend”;

“...Die emosionele behoeftes van die kind was baie belangrik”;

“...Die invloed van trauma op die kind se ontwikkeling is ’n belangrike aspek”.

Volgens die eksterne maatskaplike werker was die bespreking rakende die ontwikkelingsfases van die kind, die impak van trauma en die verwagte vrese van kinders op verskillende ouderdomme gepaste onderwerpe ter inligting van die kinderversorgers. Die response van die kinderversorgers het hierby aangesluit deurdat hulle die byeenkoms baie insiggewend en belangrik gevind het.

5.9.3.2 Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?

Standpunt verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Kennis waarby praktiese voorbeelde bygewerk was, was goed vir die kinderversorgers”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Hoe om ’n kind te ondersteun in sy emosionele behoeftes”;

“...Wat om van ’n kind te verwag in die verskillende ouderdomsgroepe”;

“...Die verskillende emosionele behoeftes van ’n kind”;

“...Kinderversorgers moet verstaan dat elke kind ’n individu is. Ons moet altyd sekerheid, aandag en liefde gaan aan die kind in ons sorg”.

Die eksterne maatskaplike werker het aangedui dat die praktiese voorbeelde wat gebruik is tydens die byeenkoms, tot voordeel van die kinderversorgers gestrek het. Die kinderversorgers se response was dat hulle die inligting rakende die verskillende ontwikkelingsfases, sowel as die emosionele behoeftes van die kind, waardevol gevind het.

5.9.3.3 Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?

Standpunt verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Daar kon nog teorieë bygewerk word bv. die teorie van Piaget by persoonlikheidsontwikkeling kan daar verwys word na die vier tipes temperament eienskappe by kinders. By emosionele behoeftes kan daar ook melding gemaak word van die verskillende liefdestale van kinders ”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Niks te verander nie, die byeenkoms was baie goed”;

“...Die byeenkoms was baie goed en behulpzaam, nie net vir nou nie, maar ook vir die toekoms”;

“Alles was leersaam”.

Die eksterne maatskaplike werker het aangedui, dat daar ander teorieë ook geïnkorporeer moes word in terme van persoonlikheidsontwikkeling, temperamentstyle, asook die liefdestale van kinders. Die response van die kinderversorgers het egter getoon dat die byeenkoms baie behulp- en leersaam was en dat die inligting gebruik sal kan word in die toekoms.

5.9.3.4 Vraag 4: Enige ander opmerkings?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die aanbieder was goed voorbereid en het die byeenkoms interessant aangebied. Sy het moeite gedoen om vorige voorstelle wat gemaak is, by te werk. Groepsdeelname is deurlopend aangemoedig. Die tydsindeling van die byeenkoms was goed en gepas”.

Standpunte verteenwoordigend die kinderversorgers

“...Ek het die byeenkoms baie geniet”;

“...Dankie vir die opleiding, daar is altyd iets wat ’n mens nie weet nie. Dit het ons baie gehelp”;

“...Die byeenkoms was perfek”;

“...Ek sal graag meer wil weet van hoe weet jy wanneer kinders jok en hoe hanteer mens kinders wat afknouereg is”.

Die eksterne maatskaplike werker het aangedui dat die byeenkoms interessant aangebied was en dat groepdeelname aangemoedig was met die aanbieding van die byeenkoms. Die response van die kinderversorgers het daarby aangesluit deurdat hulle genoem het dat byeenkoms vier rakende die ontwikkeling van die kind, baie insig by hulle ontwikkel het.

5.9.4 BYEENKOMS 4

5.9.4.1 Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die noodhulp opleiding was baie interessant. Dit het ’n goeie kennisbasis oorgedra aan die kinderversorgers. Dit was goed om te hoor, wat die kinderversorgers alles in hul noodhulp kassie moet hê by die huis. Die aanbieder was ’n kenner op haar vakgebied.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Die mond tot mond asemhaling was prakties oorgedra”;

“...Die verskillende noodtoestande en hoe om dit te hanteer was baie leersaam en goed aangebied”;

“...Dit is belangrik om die tegnieke van noodhulp te bemeester om kinders te kan help, as hulle dit nodig het”;

“...Bel dadelik die ambulans”.

Byeenkoms vier is deur Linkie Vink, ’n opgeleide noodhulpfasiliteerder aangebied. Volgens die eksterne maatskaplike werker het hierdie byeenkoms ’n goeie grondslag vir die kinderversorgers gelê na aanleiding rakende die belangrikste inligting wat hulle in tye van nood nodig. Die response van die kinderversorgers het aangedui dat hulle die praktiese aspekte van die noodhulp-aanbieding besonder waardevol gevind het en dat hulle dit in tye van nood sal kan toepas.

5.9.4.2 Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?

Standpunte verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Die praktiese inoefening en toepassings was sinvol om die teorie te ondersteun”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Moenie paniekerig raak nie”;

“...Bel heel eerste die ambulans, as die kind in lewensgevaar is”;

“...Hoe om mond tot mond asemhaling toe te pas”;

“...Die byeenkoms was baie prakties”.

Sowel die eksterne maatskaplike werker en die kinderversorgers het aangedui dat die praktiese komponent van die byeenkoms sinvol was en dat dit in die toekoms tot hul voordeel sal strek.

5.9.4.3 Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die byeenkoms was voldoende”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Die byeenkoms was baie behulpsaam, niks hoef te verander nie”;

“...Geen verandering nodig nie”;

“...Byeenkoms was voldoende”.

Volgens die eksterne maatskaplike werker, sowel as die kinderversorgers, was byeenkoms vier, wat aangebied is deur ’n opgeleide noodhulpfasiliteerder, voldoende.

5.9.4.4 Vraag 4: Enige ander opmerkings?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die byeenkoms was baie leersaam. Dit is noodsaaklik vir persone wat met kinders werk”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Dankie, die byeenkoms was fantasties”;

“...Het die byeenkoms baie geniet”;

“...Die byeenkoms was goed”;

“...Baie praktiese hulp is gekry”.

Die response van die eksterne maatskaplike werker en dié van die kinderversorgers stem ooreen deurdat hulle noem dat die byeenkoms besonder leersaam en prakties van aard was.

5.9.5 BYEENKOMS 5

5.9.5.1 Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind in tydens die byeenkoms?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die video clip oor ATHV het die teorie baie goed ondersteun. Dit het 'n goeie idee geskep oor wat die verskil is van iemand met ATHV. Die uitdeeltuk rondom die dieet en aanvullings wat kinders met ATHV moet inneem, was baie interessant”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Wat normale seksuele gedrag is van kinders”;

“...Die hantering van ATHV”;

“...Alles was baie goed. Ons leer regtig baie en dit is goed om weer deur al hierdie inligting te gaan”;

“...Prys kinders en moet hulle nie net kritiseer nie”.

Die eksterne maatskaplike werker het te kenne gegee dat die inligting wat verband hou met ATHV baie goed aangebied was. Volgens die kinderversorgers het hulle die onderwerpe rakende ATHV, sowel as aspekte wat verband hou met die seksuele gedrag van kinders, leersaam gevind.

5.9.5.2 Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Voorstelle vir onbeheerbare gedrag is in die groep bespreek. Die stadiums van ontwikkeling vir verskillende ouderdomme rondom seksuele gedrag is ’n goeie riglyn wat die kinderversorgers kan gebruik”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Alles was baie interessant”;

“...Ek het ’n baie groter bewustheid van die omvang van gedragsprobleme”;

“...Moenie met die boelie raas nie, maak hom bewus van ander se gevoelens”;

“...Video van ATHV het vir my ’n beter begrip gegee van die toestand”.

Die eksterne maatskaplike werker het opgemerk dat die groepbesprekings aanleiding gegee tot die uitruil van praktiese raad tussen die kinderversorgers. Sy het ook aangedui dat die onderwerp wat verband gehou het met die seksuele gedrag van kinders, ’n goeie riglyn aan die kinderversorgers verskaf het. Die kinderversorgers se response het aangedui dat hul die byeenkoms in geheel baie nuttig gevind het.

5.9.5.3 Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Meer teorie kan weergegee word oor boelie, diefstal en aggressiewe gedrag”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Die byeenkoms was voldoende”;

“...Geen veranderings hoef aangebring te word nie”.

Die eksterne maatskaplike werker het aangedui, dat daar meer aandag gegee kon word aan die teorie wat verband hou met boeliegedrag, diefstal en aggressiewe gedragstoestande. Volgens die response van die kinderversorgers was die inligting wat tydens die byeenkoms voldoende en is geen bykomstige inligting nodig nie.

5.9.5.4 Vraag 4: Enige ander opmerkings?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Geen verdere opmerkings nie”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Die byeenkoms was goed, daar dit is nie nodige vir ander inligting nie”;

“...Goeie voorbeelde is gegee gedurende die byeenkoms”;

“...Die byeenkoms was baie interessant...”.

Sowel die eksterne maatskaplike werker as die kinderversorgers het aangedui dat byeenkoms vyf wat gehandel het oor die bewusmaking en die hantering van verskillende gedragstoestande, toereikend aangebied was.

5.9.6 BYEENKOMS 6

5.9.6.1 Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die byeenkoms is goed aangebied en daar is teorie, sowel as praktiese voorbeelde aan die kinderversorgers gegee, wat hulle kan gebruik”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Die praktiese voorbeelde en voorstelle wat gebruik kan word in ’n privaatplek van tydelike versorging was baie goed”;

“...Die inligting was baie goed, veral die impak van binding ’n baba”;

‘...Sjoe, mens kan nie glo hoe belangrik binding is en wat alles daar deur geaffekteer word nie”;

“...Alles het saakgemaak. Die onderwerp is so belangrik. Ek is werklik beïndruk met die aanbieding. Baie goeie voorstelle gekry hoe om behoorlik te bind met die verskillende tipe kinders wat se probleme en ontwikkeling so verskil”.

Die sesde byeenkoms is aangebied deur ’n maatskaplike werker in privaat praktyk, wie se spesialisering die bindingsprosesse van kinders is. Volgens die eksterne maatskaplike werker hierdie byeenkoms onder bespreking goed aangebied en is daar genoeg praktiese voorbeelde gegee wat die kinderversorgers kan gebruik in hul verhouding met die kinders in hul sorg. Die kinderversorgers het te kenne gegee dat die byeenkoms uitstekend was. Dit wil voorkom of dit die kinderversorgers se eerste kennismaking met die onderwerp was en dat hulle dit besonder leersaam gevind het.

5.9.6.2 Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die aanbieder het verskeie praktiese voorbeelde weergegee wat die kinderversorgers in hul alledaagse lewe kan gebruik om goeie binding tussen hulle en die kinders in hul sorg te bewerkstellig”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Hoe om gedragsprobleme by kinders te identifiseer”;

“...Verstaan baie meer van myself en die kinders. Verstaan nou beter wat om te doen”;

“...Die praktiese voorbeelde van die speletjies wat ek met die kinders kan doen, is hulpsaam”;

“...Praktiese metodes om binding te bevorder”.

In die eksterne maatskaplike werker se response, sowel as in dié van die kinderversorgers, is dit aangedui dat die praktiese komponent van die onderwerp baie behulpsaam was ten opsigte van vaardighede wat hulle kan gebruik in hul versorging van kinders wat sorg en beskerming benodig.

5.9.6.3 Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?

Standpunte verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Die teorie was dalk bietjie oorweldigend, meer aandag kon gegee word het aan praktiese raad om die kinderversorgers meer te bemagtig”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Tyd was ongelukkig te kort”;

“...Byeenkoms was suksesvol”;

“...Die byeenkoms kon ’n hele dag gewees het”.

Die eksterne maatskaplike werker het aangedui dat die teorie rakende binding dalk die kinderversorgers kon oorweldig het en dat daar moontlik meer praktiese voorbeelde gebruik kon word. Die kinderversorgers het egter aangedui dat hulle die byeenkoms as suksesvol beskou het, maar dat meer tyd daaraan bestee kon word omdat die onderwerp so belangrik is.

5.9.6.4 Vraag 4: Enige ander opmerkings?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Dit het ’n goeie fondasie gelê vir kinderversorgers en hul kennis rondom die belangrikheid van binding. ’n Opvolg byeenkoms sal egter aanbeveel word om die teorie en praktiese wenke meer vas te lê”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Ongelooflik interessant”;

“...Dankie vir al die inligting”;

“...Sal graag oor 12 maande weer ’n opvolg byeenkoms hiervan wil hê”;

“...Sal graag individuele opleiding oor binding wil hê”.

Volgens die eksterne maatskaplike werker sowel as die kinderversorgers was die byeenkoms rakende die bindingsprosesse van die kind uiters noodsaaklik en belangrik. Beide stel voor dat daar meer aandag gegee moet word aan hierdie onderwerp, en stel hulle ’n opvolgbyeenkoms voor.

5.9.7 BYEENKOMS 7

5.9.7.1 Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?

Standpunte verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Die tipes wangedrag en die hantering daarvan, was goeie inligting vir die kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Die inligting het ’n goeie fondasie gelê om vorentoe te gaan en grense neer te lê”;

“...Die praktiese hantering van dissipline by kinders wat verskillende temperamente het”;

“...Die praktiese voorbeelde en toepassing van dissipline”;

“...Die verskillende vorms van wangedrag en die hantering daarvan”.

Byeenkoms sewe was aangebied deur 'n fasiliteerder van Immergroen Ouerskap. Volgens die eksterne maatskaplike werker het die tipes wangedrag 'n goeie grondslag gelê vir die kinderversorgers ten opsigte van insig rakende die gedrag en die hantering daarvan.

5.9.7.2 Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...’n Goeie oorsig van dissipline is gegee. Die teorie is geïntegreer en vasgelê met voorbeelde. Die byeenkoms was grotendeels prakties en baie toepaslik vir die kinderversorgers”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Ons kan ons kinders hierdeur bemagtig”;

“...Wanneer jy dissipline toepas, moet dit doelgerig wees”;

“...Hoe om huisreëls op te stel en dit dan doeltreffend toe te pas”;

“...Hoe om dissipline op die korrekte manier toe te pas en die ‘foute’ wat die kind maak, te korrigeer”.

Die eksterne maatskaplike werker het genoem dat die byeenkoms baie prakties van aard was en dat daar dus 'n balans tussen die teorie en die praktiese wenke was wat aangebied is. Die response van die kinderversorgers sluit daarby aan, deurdat hulle die praktiese wenke hul eie kon maak en dat hulle dit in hul dissiplinegaan toepas.

5.9.7.3 Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die inligting was baie en redelik oorweldigend, alhoewel alles verband gehou het met dissipline. Dit kan dalk meer gefokus gewees het op net die belangrikste aspekte van dissipline”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Die byeenkoms was voldoende”;

“...Geen verdere opmerkings”;

“...Die onderwerp het meer tyd nodig”.

Die eksterne maatskaplike werker het aangedui dat die byeenkoms die kinderversorgers kan agterlaat met 'n gevoel van oorweldiging rakende die hantering van dissipline. Alhoewel die kinderversorgers te kenne gegee het dat die byeenkoms voldoende was, is daar ook 'n gevoel van dat daar meer tyd aan die onderwerp bestee kon word.

5.9.7.4 Vraag 4: Enige ander opmerkings?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die aanbieder van Immergroen ouerskap het 'n goeie kennisbasis en het goed daarin geslaag om die teorie met praktiese voorbeelde te ondersteun. Haar aanbieding was goed en mooi visueel voorgestel. Sy het baie inligting in 'n kort tyd deur gegee. Elke persoon se toepassing en integrering van die kennis hang verder van hulself af”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Byeenkoms moes dalk meer gefokus gewees het op kinders in privaatplekke van tydelike versorging”;

“...Baie waardevolle inligting”;

“...Dit was 'n puik byeenkoms”;

“...Oplossings ontvang waarvan mens soms nie altyd antwoorde het nie. Fantastiese inligting ontvang oor reëls en dissipline”.

Sowel die eksterne maatskaplike werker as die kinderversorgers het byeenkoms sewe rakende dissipline as suksesvol beskryf. Die teorie rakende dissipline en praktiese vaardighede het mekaar gekomplementeer. 'n Opmerking is wel gemaak dat die onderwerp meer op kinders in privaatplekke van tydelike versorging kon gefokus het. Hierdie byeenkoms kan ook opgevolg word deur 'n tweede byeenkoms om te verseker dat die kinderversorgers hierdie belangrike aspek volkome begryp.

5.9.8 BYEENKOMS 8

5.9.8.1 Vraag 1: Waarby het u tydens die byeenkoms die meeste baat gevind ?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die byeenkoms het insig ontwikkel by die kinderversorgers in terme van die belangrikheid van die, die verhouding tussen die kind en sy biologiese ouers, ongeag van die ouers se omstandighede en foute”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Riglyne vir kontak besoeke tussen die kind en sy ouers”;

“...Dit het my gehelp om my gesindheid te verander teenoor die ouers van die kind in privaatplek van tydelike versorging”;

“....Die ouers speel ’n groot rol in die kind se lewe, maak nie saak of die ouers, goed of sleg is nie”;

“...Mens moet altyd die ouers in ag neem”.

Volgens die eksterne maatskaplike werker het byeenkoms agt, wat gehandel het oor aspekte rakende die biologiese ouers, voldoende insig by die kinderversorgers tuisgebring. Die kinderversorgers se response het hierby aangesluit deurdat hulle te kenne gegee het dat dit aan hulle riglyne en praktiese raad gebied het rakende hierdie belangrike aspek. Die kinderversorgers is ook gelaat met ’n gevoel van empatie teenoor die biologiese ouers en die belangrikheid van die verhouding tussen die kind en sy ouers.

5.9.8.2 Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?

Standpunte verteenwoordigend van die eksterne maatskaplike werker

“...Daar is baie goeie praktiese wenke aan die kinderversorgers gegee, hoe om die kind te ondersteun, voor, tydens en na ’n besoek met sy biologiese ouers”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Baie goeie praktiese advies vir privaatplekke van tydelike versorging”;

“...Goeie riglyne om kontak besoeke meer positief te maak vir die kind”;

“...Dit is belangrik om kontak tussen die ouers en die kind toe te laat”;

“...Ek kyk met ander oë na die ouers”.

Sowel die eksterne maatskaplike werker as die kinderversorgers het aangedui dat die praktiese komponent van die byeenkoms, hulle toegerus het met die nodige vaardighede ter hantering van aspekte wat verband hou met die kind wat in hul sorg geplaas is, se biologiese ouers.

5.9.8.3 Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die byeenkoms was voldoende vir kinderversorgers en hul betrokkenheid by die biologiese ouers”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Die byeenkoms was goed, geen veranderings is nodig nie”;

“...Dit byeenkoms rakende die biologiese ouers was perfek”.

Die eksterne maatskaplike werker se response en dié van die kinderversorgers het ooreengekom deurdat hulle aangedui het dat die onderwerp wat tydens die byeenkoms aan die beurt gekom het, voldoende aandag geniet het.

5.9.8.4 Vraag 4: Enige ander opmerkings?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die byeenkoms het gepoog om insig te ontwikkel by die kinderversorgers en aspekte wat verband hou rakende die biologiese ouers van die kind”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Waardevolle inligting en praktiese wenke”;

“...Baie insig ontwikkel”;

“...Dankie dis so waardevol”;

“...Baie van myself geleer”.

Die eksterne maatskaplike werker het te kenne gegee dat byeenkoms agt rakende die hantering van die biologiese ouers, sowel as ander aspekte wat daarmee verband hou, voldoende inligting aan die kinderversorgers verstrek het. Dit wil voorkom of die kinderversorgers met insig en empatie bemagtig is rakende hulleself, maar ook vir die kind se biologiese ouers.

5.9.9 BYEENKOMS 9

5.9.9.1 Vraag 1: Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Dit was belangrik dat die kinderversorgers inligting ontvang het rakende die fases van verlies, selfversorging ten opsigte van hulself en die hoor van ander suksesverhale, om hul te ondersteun in hul taak as versorgers”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Die verskillende fases van verlies”;

“...Die gerusstelling dat dit normaal is om gevoelens van verlies te ervaar as ’n kind uitgeplaas word”;

“...Om te weet dat ons kinderversorgers ondersteun moet word met verlies as die kinders aanbeweeg”;

“...Ons doel moet wees om altyd die suksesverhale in gedagte te hou”.

Die eksterne maatskaplike werker het aangedui dat die byeenkoms suksesvol was ten opsigte van die doelwitte wat nagestreef is. Die kinderversorgers het aangedui dat die besonderhede oor die fases van verlies, asook oor die hantering van verlies, vir hulle baie waardevolle inligting was. Die vertel van suksesverhale het terselfdertyd ’n gevoel van belangrikheid gelaat by die kinderversorger.

5.9.9.2 Vraag 2: Wat kan u prakties hieruit neem?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Dit was goed dat die fases van verlies volgens die Elizabeth Kübler Ross model met kinderversorgers hanteer was, sodat hulle hulself kon vereenselwig waar hul, hulself bevind in die proses”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Alhoewel daar nie altyd sukses stories is nie, is daar tog hoop”;

“...Wenke vir kinderversorgers om verlies te hanteer”;

“...Praktiese raad”;

“...Verryk jouself met kennis, kyk na jou gesondheid en streef na sukses in die versorging van die kinders”.

Volgens die eksterne maatskaplike werker, sowel as die kinderversorgers, wil dit voorkom of die onderwerp van verlies en selfversorging die deelnemers se verliese op ’n praktiese wyse

hanteer het deur erkenning daaraan te gee, sowel as praktiese raad dat 'n mens in sulke omstandighede ook na jouself moet omsien.

5.9.9.3 Vraag 3: Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die program is op 'n gepaste manier afgesluit”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Niks, die byeenkoms was voldoende”;

“...Die byeenkoms was goed, daar is geen veranderings nodig nie”;

“...Die fasiliteerder kon meer voorbeelde genoem het oor hoe om na jouself om te sien”.

Die eksterne maatskaplike werker het aangedui dat die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers van privaatplekke van tydelike versorging op 'n gepaste manier afgesluit is. Volgens die kinderversorgers se response is daar ook aangedui dat die byeenkoms suksesvol was. Kommentaar wat egter gelewer is, is, dat die fasiliteerder meer praktiese voorbeelde kon voorgehou het rakende die versorging van 'n mens self as kinderversorger in 'n privaatplek van tydelike versorging.

5.9.9.4 Vraag 4: Enige ander opmerkings?

Standpunt van die eksterne maatskaplike werker

“...Die deel van suksesverhale onder die kinderversorgers, het mooi aangesluit by die afsluiting van die byeenkoms en hul gemotiveer om aan te hou in hul taak as versorgers vir kinders in privaatplekke van tydelike versorging”.

Standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers

“...Dit was lekker om te hoor van ander se suksesverhale in die versorging van kinders in privaatplekke van tydelike versorging”;

“...Ons het baie geleer en voel dat ons nie geïsoleerd is in dit wat ons doen nie”;

“...Baie goeie byeenkoms in die sin dat versorgers dikwels oor die hoof gesien word ten opsigte van hulle eie behoeftes”;

“...Dit was uitstekend”.

Die eksterne maatskaplike werker asook die kinderversorgers het aangedui dat die laaste byeenkoms op doeltreffende wyse afgesluit is. Dit wil veral voorkom of die vertel van suksesverhale 'n gevoel van eenheid geskep het onder die kinderversorgers en dat hulle gelaat is met 'n gevoel van hoop vir die toekoms.

5.10 BESPREKING

'n Bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging is vir kinderversorgers in die Gauteng Provinsie oor 'n tydperk van drie maande heen aangebied. Hierdie program het bestaan uit nege byeenkomste wat die volgende onderwerpe ingesluit het: belangrike aspekte wat oorweeg moet word vir die kind wat sorg en beskerming benodig; die invloed van ontwikkeling en trauma op die kind; die mediese versorging van 'n kind; gedragsprobleme; binding; dissipline; die biologiese ouers en selfversorging. Die program is aan die hand van 'n gestandaardiseerde meetinstrument, die PMSI, asook 'n selfopgestelde skedule geëvalueer. Uit die resultate kan die volgende afleidings gemaak word.

Die deelnemers se innerlike beleving rakende hul toekomsverwagtinge het na hul deelname aan die bemagtigingsprogram, bereikingsgerigtheid en tevredenheid, verhoog. Terselfdertyd het hul beleving van frustrasie, spanning, hulpeloosheid, afhanklikheid, angs en skuldgevoelens afgeneem. Hierdie resultate kan as positief beskou word deurdat die bemagtigingsprogram waaraan hulle deelgeneem het, hul maatskaplike funksionering positief beïnvloed het. Die 5% verhoging van toekomsverwagtinge dui daarop aan dat die deelnemers meer hoop vir hul toekoms beleef en dat hulle beleef dat hulle drome verwesenlik sal word. Daar was 'n algehele verhoging van 7% rakende die deelnemers se innerlike beleving van bereikingsgerigtheid. Hierdie verhoging dui daarop dat die deelnemers meer gemotiveerd is en beleef dat hulle suksesvol is in dit wat hulle doen. Na afloop van die bemagtigingsprogram waaraan die deelnemers deelgeneem het, is 'n 9% verhoging ten opsigte van hul innerlike beleving van tevredenheid gerapporteer, wat toon dat die deelnemers meer tevredenheid, vreugde, vriendelikheid en innerlike vrede ervaar. Hierdie beleving het 'n positiewe invloed op hul daaglikse maatskaplike funksionering, wat weer 'n invloed het op hul rol as kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging.

Die skale wat 'n afname toon, is onder andere die deelnemers se beleving van frustrasie, wat met 8% afgeneem het. Hierdie beleving van frustrasie het dus 'n afname getoon by aspekte soos woede, irritasie, ongeduld en die neiging om ander onder verdenking te plaas. Die deelnemers se beleving van spanning het met 'n aansienlike 12% verlaag, wat daarop aandui dat hulle minder bekommerd is, en minder angs en paniek ervaar. Beleving van hulpeloosheid het met 11% afgeneem, wat aandui dat die deelnemers na hul deelname aan die bemagtigingsprogram minder gevoelens van verwerping beleef, sowel as minder gevoelens van

doelloosheid en magteloosheid ervaar en dat hulle minder eensaam voel. Daar was 'n 16% afname aan die deelnemers se belewing dat hulle in tye van nood afhanklik van iets of iemand voel. Angs het met 5% gedaal en hul belewing van skuldgevoelens het met 15% afgeneem, wat toon dat hulle hulleself minder blameer vir foute wat begaan is. Bogenoemde afnames dui ook daarop dat die bemagtigingsprogram 'n positiewe uitwerking op die algehele maatskaplike funksionering van die deelnemers se lewe het, wat weereens ook 'n invloed het op hul rol as kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging. Die grootste groei kom dus voor by die deelnemers se belewing van skuldgevoelens en die afhanklikheid van iets of iemand. Terselfdertyd het die minste groei plaasgevind ten opsigte van die deelnemers se belewing van angs, sowel as van hul toekomsverwagtinge.

Met die kwalitatiewe data-insameling is goeie response ontvang en daar kan vermeld word dat tydens die voor- en nameting die deelnemers opgemerk het dat hulle die bemagtigingsprogram positief beleef het. Met die terugvoer na elke byeenkoms is positiewe kommentaar gelewer oor die waarde en invloed van die inhoud van die byeenkoms. Negatiewe kommentaar is wel gelewer, naamlik dat die byeenkomste rakende binding en dissipline te kort was en dat daar meer tyd daaraan bestee kon word deur middel van opvolg-byeenkomste. Daar is verder ook bygevoeg dat die byeenkoms rakende dissipline dalk meer gefokus moes wees op kinders in privaatplekke van tydelike versorging. Alhoewel Immergroen Ouerskap uitstekende werk doen en kenners is op die gebied van dissipline, stem die navorser saam dat die byeenkoms rakende dissipline meer gefokus moet word op die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging.

Die hoofdoel van die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging is behaal. Hierdie program is ontwikkel en getoets om as 'n hulpmiddel by opleiding gebruik te word vir die bemagtiging van kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging.

5.11 AANBEVELINGS

Uit die bevindinge van die voorafgaande artikel kan die volgende aanbevelings gemaak word:

- Die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, moet geïmplementeer en geëvalueer word deur dit vir ander kinderversorgers wat ook betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging aan te bied om sodoende die kwalitatiewe en kwantitatiewe resultate daarvan te vergelyk met die doel om die bevindinge van hierdie studie se bemagtigingsprogram te bevestig of te weerspreek.
- Een van die tekortkominge in hierdie studie was 'n afwesigheid aan 'n kontrole groep. 'n Kontrolegroep kan dus gebruik word om beide die kwantitatiewe en kwalitatiewe resultate te bevestig.

- Meer aandag kan gegee word aan die byeenkoms rakende binding. 'n Opvolg-byeenkoms word voorgestel wat meer prakties van aard is om aan die kinderversorgers die geleentheid te bied om vaardighede wat hulle kan gebruik, in te oefen.
- Die byeenkoms rakende dissipline moet verder verfyn word, met die fokus op dissiplineringsmetodes vir kinders in privaatplekke van tydelike versorging.
- Hierdie program is oor 'n tydperk van drie maande vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging aangebied. Vanweë die eise wat aan die kinderversorger gestel word en ook hul talle verantwoordelikhede is dit nie altyd vir hulle moontlik om elke byeenkoms by te woon nie. Die program moet daarom buigsaam wees om die omstandighede van die kinderversorger in ag te neem.
- Die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging behoort by ander welsynsorganisasies bemark te word met die oog op die bemagtiging van ander dergelike kinderversorgers landswyd.

5.12 SAMEVATTING

Die voorafgaande artikel het ten doel gehad om die ontwikkelde bemagtigingsprogram te evalueer en die effektiwiteit daarvan te bepaal. Die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging het die maatskaplike funksionering van kinderversorgers verbeter deur middel van groepwerk as 'n maatskaplikewerk-metode. Hul belewing van toekomsverwagtinge, bereikingsgerigtheid en tevredenheid is verhoog, terwyl hul belewing van frustrasie, spanning, hulpeloosheid, angs, skuldgevoelens en afhanklikheid van iets of iemand, afgeneem het.

Die program het hulle bemagtig met die nodige vaardighede, kennis, insig en motivering om hul taak as kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging met die nodige sukses aan te pak om in die beste belang van die kinders in hul sorg op te tree.

5.13 BIBLIOGRAFIE

BABBIE, E. 2004. The practice of social research. London: Wadsworth.

BARKER, B.L. 2014. The social work dictionary. 6th ed. Washington, D.C.: NASW Press.

BROWN, J.D. & CAMPBELL, M. 2007. Foster parent perceptions of placement success. Children and youth services review, 29(8):1010-1020.

BUEHLER, C., COX, M. & CUDDEBACK, G. 2003. Foster parents' perceptions of factors that promote or inhibit successful fostering. Qualitative social work, 2(1):61-83.

COOLEY, M.E. & PETREN, R.E. 2011. Foster parent perceptions of competency: Implications for foster parent training. Children and youth services review, 33(10):1968-1974.

CRESWELL, J.W. 2009. Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches. Los Angeles, Calif.: Sage.

CRESWELL, J.W. 2014. Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches. 4th ed. Los Angeles, Calif.: Sage.

CRESWELL, J.W. & PLANO CLARK, V.L. 2011. Designing and conduction mixed methods research. 2nd ed. Thousand Oaks, Calif.: Sage.

CUDDEBACK, G.S. & ORME, J.F. 2002. Training and services for kinship and nonkinship foster families. Child welfare, 81(6):879-909.

DANIEL, E. 2011. Gentle iron will: Foster parents' perspectives. Children and youth services review, 33(6):910-917.

DAVIES, P., WEBBER, M. & BRISKAMAN, J.A. 2015. Evaluation of a training programme for foster carers in an independent fostering agency. Practice: Social work in action, 27(1):35-49.

DE VOS, A.S. & STRYDOM, H. 2011. Intervention research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 473-489.

DELGADO, P. & PINTO, V.S. 2011. Criteria for the selection of foster families and monitoring of placements: Comparative study of the application of the Casey Foster Application Inventory-Applicant version (CFAI-A). *Children and youth services review*, 33(6):1031-1038.

DELPORT, C.S.L & FOUCHÉ, C.B. 2011. Mixed methods research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 433-448.

DELPORT, C.S.L. & ROESTENBURG, W.J.H. 2011. Quantitative data-collection methods: questionnaires, checklists, structured observation and structured interview schedules. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 171-205.

FAUL, A.C. & HANEKOM, A.J. 2005. *Personal Multi-Screening Inventory (PMSI)*. Potchefstroom: Perspektief Opleidingskollege.

FAUL, A.C. & HANEKOM, A.J. 2013. *Econometrics in counselling*. Potchefstroom: Perspective Training College.

FOUCHÉ, C.B. & BARTLEY, A. 2011. Quantitative data analysis and interpretation. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 248-276.

FOUCHÉ, C.B. & DE VOS, A.S. 2011. Formal formulations. In DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L.(eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 89-100.

FRASER, M.W., RICHMAN, J.M., GALINSKY, M.J. & DAY, S.H. 2009. *Intervention research: Developing social programmes*. New York: Oxford University Press.

GEIGER, J.M., HAYES, M.J. & LIETZ, C.A. 2013. Should I stay or should I go? A mixed methods study examining the factors influencing foster parents' decisions to continue or discontinue providing foster care. *Children and youth services review*, 35(9):1356-1365.

HARDEN, B.J., D'AMOUR MEISCH, A., VICK, J.E. & PANDOHIE-JOHNSON, L. 2008. Measuring parenting among foster families: The development of the foster parent attitudes questionnaire. *Children and youth services review*, 30:879-892.

HELLER, S.S., SMYKE, A.T. & BORIS, N.W. 2002. Very young foster children and foster families: Clinical challenges and interventions. *Infant mental health journal*, 23(5):555-575.

HUDSON, P. & LEVASSEUR, K. 2002. Supporting foster parents: Caring voices. *Child welfare*, 81(6):863-877.

HUYSAMEN, G.K. 1996. *Sielkundige meting: 'n Inleiding*. 2de uitg. Pretoria: Van Schaik.

LA CHANCE, C.P. 2005. *Supporting the therapeutic environment: A program plan for training direct care staff within the shelter care environment*. Chicago, Ill.: Chicago School of Professional Psychology. D proefskrif.

LEATHERS, S.J., SPIELFOGEL, J.E., MCMEEL, L.S. & ATKINS, M.S. 2011. Use of a parent management training intervention with urban foster parents: A pilot study. *Children and youth services review*, 33(7):1270-1279.

LONNE, B. & THOMSON, J. 2005. Critical review of Queensland's Crime and Misconduct Commission Inquiry into abuse of children in foster care: Social work's contribution to reform. *Australian social work*, 58(1):86-99.

MACDONALD, G. & TURNER, W. 2005. An experiment in helping foster-carers manage challenging behaviour. *British journal of social work*, 35(8):1265-1282.

MARCELLUS, L. 2008. Supporting resilience in foster families: A model for program design that supports recruitment, retention, and satisfaction of foster families who care for infants with prenatal substance exposure. *Child welfare*, 89(1):7-29.

MURRAY, L., TARREN-SWEENEY, M. & FRANCE, K. 2011. Foster carer perceptions of support and training in the context of high burden of care. *Child and family social work*, 16(2):149-158.

PACIFICI, C., DELANEY, R., WHITE, L., NELSON, C. & CUMMINGS, K. 2006. Web-based training for foster, adoptive, and kinship parents. *Children and youth services review*, 28(1):1329-1343.

PEARS, K.C., FISHER, P.A., BRUCE, J., KIM, H.K. & YOERGER, K. 2010. Early elementary school adjustment of maltreated children in foster care: The roles of inhibitory control and caregiver involvement. *Child development*, 81(5):1550-1564.

PHILLIPS, J. 2001. Group work in social care: Planning and setting up groups. London: Jessica Kingsley.

PIERSON, J. & THOMAS, M. 2010. Dictionary of social work. New York: Open University Press.

POGGENPOEL, M. 1998. Data analysis in qualitative research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B., POGGENPOEL, M. & SCHURINK, E.W. (eds) Research at grass roots: A primer for the caring professions. Pretoria: Van Schaik. p. 334-353.

ROYSE, D., THYER, B. A. & PADGETT, D. K. 2010. Program Evaluation: An Introduction. 5th ed. Belmont, Calif.: Wadsworth Cengage Learning.

RUBIN, A. & BABBIE, E.R. 2005. Research methods for social work. 5th ed. New York: Thompson/Brooks Cole.

STRYDOM, H. 2011a. Sampling in the quantitative paradigm. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 222-235.

STRYDOM, H. 2011b. Ethical aspects of research in the social sciences and human service professions. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 113-130.

TOSELAND, R.W. & RIVAS, R.F. 2014. An introduction to group work practice. 8th ed. London: Allyn & Bacon.

TYEBJEE, T. 2003. Attitude, interest, and motivation for adoption and foster care. Child welfare, 82(6):685-706.

VAKTAALKOMITEE VIR MAATSKAPLIKE WERK. 1995. Nuwe woordeboek vir maatskaplike werk. Hers. uitgebr. uitg. Kaapstad: CPT Book Printers.

VAN DER WESTHUIZEN, J.E. 2006. An empowering programme of HIV/AIDS and life skills for adolescents. Potchefstroom: Noordwes-Universiteit. Potchefstroom Kampus. M verhandeling.

VAN EMMENIS, H. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 8 Julie.

ZASTROW, C.H. & KIRST-ASHMAN, K.K. 2013. Understanding human behaviour and the social environment. London: Brooks/Cole, Cengage Learning.

AFDELING C:

**SAMEVATTENDE BEVINDINGS,
GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS**

SAMEVATTENDE BEVINDINGS, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

6.1 INLEIDING

Die navorser is betrokke by privaatplekke van tydelike versorging en het die behoefte raakgesien om kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te ondersteun met die nodige opleiding en bemagtiging. Daar was eerstens ondersoek ingestel na die stand van sake met betrekking tot privaatplekke van veiligheid in Suid-Afrika. Daarna is daar 'n behoeftebepaling gedoen oor die moontlike inhoud van sodanige opleidingsprogram by kinderversorgers en maatskaplike werkers in privaatplekke van tydelike versorging. Die behoeftebepaling het aanleiding gegee tot die ontwikkeling van 'n bemagtigingsprogram. Laastens is die program geïmplementeer en geëvalueer. Die volgende word ingesluit in die navorsingsverslag:

AFDELING A: ALGEMENE INLEIDING

AFDELING B: ARTIKELS

ARTIKEL 1: Die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika

ARTIKEL 2: Die behoeftes van kinderversorgers en maatskaplike werker in privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika

ARTIKEL 3: Die ontwikkeling van 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging. Die handleiding vir die bemagtigingsprogram word na Artikel 3 aangeheg

ARTIKEL 4: Evaluering en implementering van die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers van privaatplekke van tydelike versorging

AFDELING C:

In hierdie afdeling gee die navorser 'n opsomming van die artikels, bevindinge, gevolgtrekkings en aanbevelings. Die doelwitte, doelstellings en sentrale teoretiese stelling sal ook ondersoek word na aanleiding van die bevindinge en gevolgtrekkings.

6.2 OPSOMMING VAN ARTIKELS

Artikel 1: Die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika

Die doel van hierdie artikel was om deur middel van 'n literatuurstudie die aard van die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika te ondersoek.

In Suid-Afrika word die kind wat sorg en beskerming benodig in alternatiewe sorg geplaas wanneer verwydering uit die ouerhuis of versorger se huis plaasvind. Alternatiewe sorg, sluit pleegsorg, kinder- en jeugsorgfasiliteite of versorging by privaatplekke van tydelike versorging in. In die artikel is spesifiek gefokus op die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging binne die Suid-Afrikaanse konteks. Daar is verder gefokus op privaatplekke van tydelike versorging, waar 'n goedgekeurde kinderversorger nie oor meer as ses kinders mag toesig hou nie. Die kind mag verder ook nie langer as ses maande in die fasiliteit geakkommodeer word nie. Hierdie tydperk is veronderstel om die maatskaplike werker genoeg tyd te gun om 'n deeglike ondersoek te loods na die rede vir die verwydering van die kind sodat die hof die kind in permanente versorging kan plaas.

Vanweë die gebrek aan literatuur rakende privaatplekke van tydelike versorging is die navorser deur die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling aangeraai om die norme en standaarde vir kinder- en jeugsorgfasiliteite as riglyn te gebruik. Daar is dus ingegaan op die norme en standaarde van hierdie fasiliteite. Alhoewel hierdie riglyne besonder effektief is, is die navorser daarvan oortuig dat privaatplekke van tydelike versorging hul eie spesifieke norme en standaarde moet opstel. Die dinamika van 'n kinder- en jeugsorgfasiliteit verskil van dié van 'n privaatplek van tydelike versorging, waar daar na nie meer as ses kinders in 'n huis gehuisves mag word nie.

Volgens die Children's Act (Act 38 of 2005) word dikwels beskryf dat die kind se beste belang van die uiterste belang is. Suid-Afrika misluk egter in hul opdrag om die beste belang van die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging te verseker, omdat daar byna geen data is van hoeveel kinders tans in privaatplekke van tydelike versorging is nie. Verder is daar ook nie sekerheid daaroor of hierdie plekke gemonitor word nie.

Uit die voorafgaande is dit volgens die navorser uiters belangrik om 'n duidelike prentjie te vorm van die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging sodat die kind se beste belang altyd prioriteit-aandag sal geniet.

Artikel 2: Die behoeftes van kinderversorgers en maatskaplike werkers in privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika

Die doel van artikel twee was om 'n behoeftebepaling van kinderversorgers en maatskaplike werkers in privaatplekke van tydelike versorging te doen.

'n Totaal van 13 persone het deelgeneem aan die onderhoude. Die deelnemers het bestaan uit: vier maatskaplike werkers en nege kinderversorgers. Die deelnemers se standpunte is verwerk in twee groepe, naamlik die standpunte verteenwoordigend van die maatskaplike werkers en die standpunte verteenwoordigend van die kinderversorgers. Die twee groepe het dikwels ooreenkomste getoon ten opsigte van hul response, maar terselfdertyd het daar ook uit die behoeftebepaling verskeie verskille na vore gekom. Die onderwerpe wat genoem is, was: motiewe; die kinderversorger; faktore wat 'n invloed het op die rol van die kinderversorger; opleiding; ondersteuning aan die kinderversorger; die rol van die statutêre maatskaplike werker; profiel van die kind; hantering van kinders; suksesse en uitdagings.

Dit het na vore gekom dat kinderversorgers in die meeste gevalle geen opleiding ontvang om hul toe te rus met die nodige vaardighede om na die beste belang van 'n kind in hul sorg om te sien nie. Uit hierdie studie het dit duidelik geblyk dat kinderversorgers behoefte het aan formele opleiding voordat hulle aangestel word as kinderversorgers van privaatplekke van tydelike versorging. 'n Verdere behoefte wat na vore gekom het, is die behoefte aan deurlopende opleiding om hulle toe te rus met bykomende vaardighede in hul taak as kinderversorgers.

Artikel 3: Die ontwikkeling van 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging

Die doel van hierdie artikel was om 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, te ontwikkel en te implementeer. Die program het gepoog om kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te bemagtig om sodoende in die beste belang van die kind, wat sorg en beskerming benodig, op te tree. Die program het bestaan uit nege byeenkomste wat die volgende temas ingesluit het: ontmoeting; belangrike aspekte ter oorweging vir die kind, wat sorg en beskerming benodig; die invloed van ontwikkeling en trauma op die kind; mediese versorging van die kind; gedragsprobleme; binding; dissipline; die biologiese ouers en selfversorging van die kinderversorger. Hierdie onderwerpe is gekies na aanleiding van die behoeftebepaling wat in artikel twee onderneem is.

Die beplanning en samestelling van 'n groepwerkprogram is 'n proses wat bestaan uit verskillende aspekte. Die verskillende fases van die program, naamlik: die voorbereidings-; aanvangs-; middel of oorgangs-; werks-; terminerings- en na-groepfase, was in ag geneem tydens die beplanning van die program (Corey & Corey, 2002:103-104; Yalom & Leszcz, 2005:309-320). Met die aanbieding van die program, was daar van drie eksterne persone gebruik gemaak om van die byeenkomste aan te bied, vanweë hulle deskundige kennis.

Die kennis waarmee die kinderversorgers toegerus was in die aanbieding van die bemagtigingsprogram het hulle in staat gestel om met beter vaardighede op te tree teenoor die kind in hul sorg.

Artikel 4: Evaluering en implementering van die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers van privaatplekke van tydelike versorging

Die doel van hierdie artikel was om deur middel van empiriese navorsing, die effektiwiteit van die ontwikkelde bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, te evalueer. Daar is van die gemengde metode navorsing gebruik gemaak om die data te evalueer (Creswell, 2014:216; Delport & Fouché; 2011:434). Daar was 'n totaal van tien persone wat deel gevorm het van die bemagtigingsprogram. Vanweë 'n tekort aan kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, is daar nie van 'n kontrolegroep gebruik gemaak nie.

Daar is van die PMSI (Faul & Hanekom, 2005:1-11) gebruik gemaak vir die voortoetsing, natoetsing, sowel as die na-natoetsing. Afgesien van kwantitatiewe metodes, is daar ook gebruik gemaak van kwalitatiewe metodes, in die vorm van 'n selfopgestelde skedule met die voortoetsing, natoetsing, sowel as met elke byeenkoms.

Na die evaluering van die resultate van beide die kwantitatiewe en kwalitatiewe meetinstrument, kom dit voor dat die deelnemers se deelname aan die program, hul funksionering positief beïnvloed het. Die deelnemers se belewinge in terme van hul toekomsverwagtinge, doelgerigtheid en tevredenheid het verhoog. Terselfdertyd het hul belewinge van frustrasie, spanning, hulpeloosheid, angs, skuldgevoelens en die afhanklikheid van iets of iemand, verlaag. Die kwalitatiewe data, ondersteun die positiewe impak wat die ontwikkelde program op die deelnemers gehad het.

Hierdie bemagtigingsgroepwerk-program vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, het die funksionering van die betrokke deelnemers verbeter, en was sodanig suksesvol.

Hierdie program het kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, met die nodige vaardighede toegerus om na die beste belang van die kind in hul sorg, om te sien. Na afloop van die evaluering van die ontwikkelde bemagtigingsprogram, blyk dit dat die behoeftes wat aanvanklik geïdentifiseer is in artikel twee, ooreenstem met die onderwerpe wat aangespreek is tydens die program. Hierdie program kan 'n positiewe impak hê op die funksionering van kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging.

6.3 GEVOLGTREKKINGS

Die belangrikste gevolgtrekkings van die navorsing word opsommend weergegee in hierdie afdeling. Elke artikel sal afsonderlik bespreek word.

6.3.1 Navorsingsdoelwitte en doelstellings

6.3.1.1 Doelstelling

Die algemene doel van hierdie studie was om 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te ontwikkel, implementeer en te evalueer.

6.3.1.2 Doelwitte

Die bo-staande doel, is deur die volgende doelwitte bereik:

- Om deur middel van 'n literatuurstudie, die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika te ondersoek.

Hierdie doel is bereik deur 'n deurtastende literatuurstudie wat onderneem is, soos in Artikel 1 uiteengesit rakende die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika.

- Om deur middel van 'n literatuurstudie en empiriese ondersoek die behoeftes van kinderversorgers en maatskaplike werkers in privaatplekke van tydelike versorging, te ondersoek.

Hierdie doel is bereik, soos in Artikel 2 gerapporteer, deurdat 'n behoeftebepaling met kinderversorgers en maatskaplike werkers in privaatplekke van tydelike versorging gedoen is.

- Om ondersoek in te stel na die inhoud van 'n bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging ten einde in die kind se behoeftes te ondervang en in die beste belang van die kind op te tree.

Hierdie doel is bereik, soos in Artikel 3 berig, deurdat 'n bemagtigingsprogram ontwikkel is vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging.

- Om die effektiwiteit van die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te evalueer en die nodige aanbevelings te maak.

Hierdie doel is bereik, soos in Artikel 4 verduidelik, deurdat die ontwikkelde bemagtigingsprogram geïmplementeer en geëvalueer is.

6.3.2 Toetsing van die sentrale teoretiese stelling

Die teoretiese stelling was soos volg:

Die navorser poog om deur die studie 'n bemagtigingsprogram te ontwikkel vir kinderversorgers van privaatplekke van tydelike versorging om sodoende in die beste belang van die kind wat sorg en beskerming benodig, op te tree. So 'n program sal die funksionering van die kinderversorger in privaatplekke van tydelike versorging verbeter, wat 'n invloed sal hê op die kind in hul sorg.

Die sentrale teoretiese stelling is bewys op grond van die bevindinge en gevolgtrekkings van die kwantitatiewe en kwalitatiewe navorsingstudie, soos bespreek.

6.4 NAVORSINGSMETODOLOGIE

Die hoof doel van hierdie studie was om 'n bemagtigingsprogram te ontwikkel, te implementeer en te evalueer vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging. Hierdie doel was bereik deur die bestudering van literatuur en 'n empiriese studie.

6.4.1 Literatuurstudie

'n Literatuurstudie bied aan die navorser 'n volledige en deeglike oorsig van die probleem wat geïdentifiseer is, dit bied terselfdertyd 'n gevoel van belangrikheid vir navorsing (Fouché & Delport, 2011:134-135). 'n Onderzoek was uitgevoer op bestaande literatuur rakende die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging in die Suid-Afrikaanse konteks. Daar was veral aandag gegee aan die norme en standaarde wat voorgestel was vir die gebruik in privaatplekke van tydelike versorging.

Na afloop van die deurtastende ondersoek van die literatuurstudie het dit na vore gekom dat daar baie min literatuur beskikbaar is, oor privaatplekke van tydelike versorging in die Suid-Afrikaanse konteks. Daar is dus ook gekyk na literatuur rakende alternatiewe sorg en veral pleegsorg, wat eienskappe van privaatplekke van tydelike versorging bevat.

6.4.2 Empiriese studie

6.4.2.1 Navorsingsmodel

Tydens hierdie navorsingsondersoek is daar van die intervensie-navorsingsmodel gebruik gemaak. Die intervensie-navorsingsmodel word gedefinieer as navorsing wat gerig is op die praktiese toepassing van navorsing om probleme te voorkom of op te los (De Vos & Strydom, 2011:475). Hierdie model bestaan uit ses fases, naamlik: Fase 1: Probleem-analise en projekbeplanning; Fase 2: Insameling van inligting en sintese; Fase 3: Ontwerp, Fase 4: Vroeë ontwikkeling; Fase 5: Evaluering en Fase 6: Disseminasie. Elke fase bestaan uit 'n aantal stappe wat gevolg word (De Vos & Strydom, 2011:476). Calitz (2013: 210-211) noem dat die intervensie-navorsingsmodel 'n praktiese en bruikbare model is vir maatskaplike werk navorsing wat nuwe innoverende programme verskaf.

6.4.2.2 Navorsingsontwerp

Die navorsingsontwerp word beskryf as die raamwerk waarvolgens die ondersoek gedoen moet word, veral na aanleiding om van die beste data-insamelingsmetodes gebruik te maak wat tot

voordeel van die studie sal wees (Delpont & Roestenburg, 2011:171; Mouton, 2001:55; Yegidis & Weinbach, 1996:89).

Daar is van die gemengde metode navorsing gebruik gemaak in hierdie studie, waar beide kwalitatiewe en kwantitatiewe benaderings gebruik is (Creswell, 2014:216; Delpont & Fouché; 2011:434). Kwalitatiewe navorsing is gemoeid met die beskrywing en verstaan van menslike gedrag. Dit het verder te make met nie-statistiese metodes en 'n klein populasie, wat dikwels doelgerig gekies is. Kwantitatiewe navorsing daarteenoor fokus op die verduideliking van menslike gedrag en is gebaseer op die toetsing van teorie wat bestaan uit veranderlikes. Kwantitatiewe navorsing word gemeet in getalle en geanaliseer met statistiese prosedures wat bepaal of die voorspellende veralgemenings van 'n teorie, waar is, al dan nie (Babbie & Mouton, 2001:53; Creswell, 1994:1-2). Tydens fase een en twee van die intervensie-navorsingsmodel, is daar van 'n semi-gestruktureerde onderhoud, deur middel van 'n selfopgestelde skedule gebruik gemaak om kwalitatiewe data in te samel. Oopeinde- sowel as geslote-eindevrae aan die deelnemers gestel. In fase vyf van die model, is daar van 'n gestandaardiseerde meetinstrument, Persoonlike Multi-Sifting Inventaris (PMSI) (Faul & Hanekom, 2005:1-11) gebruik gemaak om kwantitatiewe data weer te gee. Tydens hierdie fase is kwalitatiewe data terselfdertyd ingesamel aan die hand van 'n selfopgestelde skedule, wat as aanvulling dien tot die kwantitatiewe data (Creswell, 2014:217; Creswell & Plano Clark, 2011:77; Delpont & Fouché, 2011:435).

Toegepaste navorsing, soos daar in hierdie studie gebruik is, poog om probleme op te los en doelwitte te bereik in die praktyk (Neuman, 2000:23). Tydens hierdie proses was die beplande intervensie program gebruik om kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te bemagtig in hul taak om in die beste belang van die kind wat sorg en beskerming benodig, op te tree.

6.4.2.3 Navorsingsdoelstelling

Hierdie studie maak gebruik van sowel die verkennende, beskrywende en verklarende navorsingsdoelstelling (Fouché & De Vos, 2011:95-96). Die navorser het van triangulering gebruik gemaak omdat kwalitatiewe en kwantitatiewe metodes gebruik is om die verskynsel van privaatplekke van tydelike versorging te ondersoek (Delpont & Fouché, 2011:442).

6.4.2.4 Deelnemers

Vier maatskaplike werkers en nege kinderversorgers wat almal betrokke was by privaatplekke van tydelike versorging, het deel uitgemaak van die behoeftebepaling in Artikel 2.

Tien (10) kinderversorgers het aan die bemagtigingsprogram deelgeneem. Jacobs *et al.* (2016:440) meen die ideale grootte van 'n groep, is agt tot tien lede. Vanweë die tekort aan kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, was daar nie van 'n kontrolegroep gebruik gemaak nie.

6.4.2.5 Steekproefnemingsmetode

In die eerste gedeelte van hierdie studie, is daar van die nie-waarskynlikheid steekproeftrekking, wat verder gefokus het op die doelgerigte en sneeubal steekproefnemings, gebruik gemaak (Strydom & Delpont, 2011:392-394).

Met die tweede gedeelte van die studie, is daar van die sneeubal steekproefnemings gebruik gemaak om deelnemers te werf vir die ontwikkelde bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging (Strydom & Delpont, 2011:393-394).

6.4.2.6 Metode van data-insameling

Tydens fase twee is daar gebruik gemaak van semi-gestruktureerde onderhoude (Addendum 4) om die behoeftes van kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging te bepaal. Oop-, sowel as geslote-eindevrae is tydens die onderhoude gestel (Delpont & Roestenburg, 2011:186-198).

Met fase vier van die intervensienavorsings-model is daar gebruik gemaak van 'n gestandaardiseerde meetinstrument, die PMSI (Faul & Hanekom, 2005:1-11) (Addendum 7) wat ontwikkel is deur Perspektief Opleidingskollege. Hierdie meetinstrument is op drie verskillende periodes aan die deelnemers gegee om in te vul, met 'n voortoets, natoets en die na-natoetsing. Afgesien van die gestandaardiseerde meetinstrument, is daar ook gebruik gemaak van 'n selfopgestelde skedule (Addendum 9 en 10) wat die deelnemers verskeie kere ingevul het, saam met die PMSI (Faul & Hanekom, 2005:1-11), sowel as na afloop van elke byeenkoms (Addendum 11).

6.4.2.7 Data-analise

Die kwalitatiewe data wat ingesamel is, is verwerk aan die hand van Tesch se verwerkingsmetodes (Creswell, 2014:198; Poggenpoel, 1998:343-344). Kwantitatiewe data is verwerk aan die hand van Perspektief Opleidingskollege se statistiese rekenaarprogram.

6.5 AANBEVELINGS

Op grond van die voorgenoemde bevindinge word die volgende aanbevelings aan die hand gedoen:

6.5.1 Aanbevelings vir die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling

- Norme en standaarde wat spesifiek op die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging ingestel is, moet saamgestel word;
- Norme en standaarde wat spesifiek op die kind in 'n privaatplek van tydelike versorging ingestel is, moet geïmplementeer word;
- Privaatplekke van tydelike versorging moet gereeld deur die Departement Maatskaplike Ontwikkeling besoek en gemonitor word;
- Statistiek moet beskikbaar gestel word rakende die hoeveelheid kinders in privaatplekke van tydelike versorging in Suid-Afrika; en
- Die navorser doen 'n beroep op die Departement van Maatskaplike Ontwikkeling om spoedig leiding te gee met betrekking tot die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging.

6.5.2 Aanbevelings vir gesaghebbende rolspelers in Maatskaplikewerk-organisasies

- 'n Databasis moet saamgestel word van privaatplekke van tydelike versorging wat beskikbaar is vir wanneer 'n kind sorg en bekerming nodig;
- 'n Oorhoofse raad moet saamgestel word waaronder kinderversorgers van alternatiewe sorg kan registreer;
- Deurlopende opleiding in die vorm van groepe aangebied moet word vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging; en
- Maatskaplike werkers wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging, deel moet uitmaak van die bemagtigingsprogram wat aangebied sal word.

6.5.3 Aanbevelings ten opsigte van die ontwikkelde bemagtigingsprogram

- Opleiding moet gegee word aan assistente wat die kinderversorger bystaan ter versorging van die kind in privaatplekke van tydelike versorging;
- Die formaat wat die program aangeneem het, was 'n doeltreffende manier om kommunikasie, warmte en 'n gevoel van aanvaarding by die groeplede te vestig. Dus word aanbeveel dat hierdie formaat gevolg moet word om 'n samehorigheidsgevoel by die groeplede te ontwikkel;
- Die getal van die groeplede moet nie 15 persone oorskry nie, aangesien 'n oorskryding daarvan die groepdinamika sal beïnvloed;
- Die program het bestaan uit nege byeenkomste. Twee van die byeenkomste, naamlik oor binding en dié oor hantering van dissipline kan nog breedvoeriger bespreek word en kan uitgebrei word na 'n opvolgbyeenkoms wat meer praktiese van aard kan wees;

- Na afhandeling van die program behoort dit opgevolg te word deur maandelikse supervisie-byeenkoms, waartydens groeplede verder ondersteun en bemagtig kan word;
- Hierdie wetenskaplik-ontwikkelde bemagtigingsprogram word aanbeveel vir aanbieding aan kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging;
- Meer aandag kan gegee word aan die byeenkoms rakende binding. Daar word 'n opvolg byeenkoms voorgestel, wat meer prakties van aard is om die kinderversorgers die geleentheid te bied om vaardighede in te oefen, wat hul kan gebruik;
- Die byeenkoms rakende dissipline moet verder verfyn word, met die fokus op dissipline metodes vir kinders in privaatplekke van tydelike versorging;
- Hierdie program was oor 'n tydperk van drie maande aangebied aan kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging. Vanweë die eise en verantwoordelikehede van die kinderversorger is dit nie altyd vir hul moontlik om elke byeenkoms by te woon nie. Die program moet daarom buigbaar wees om die behoeftes van die kinderversorger in ag te neem; en
- Die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, behoort bemark te word aan ander welsynsorganisasies vir die bemagtiging van ander kinderversorgers, landswyd.

6.5.4 Aanbevelings ten opsigte van navorsing

- Die bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging, moet geïmplementeer en geëvalueer word met ander kinderversorgers wat ook betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging, om sodoende die kwalitatiewe en kwantitatiewe resultate te bevestig; en
- Een van die tekortkominge in hierdie studie, was 'n gebrek aan 'n kontrolegroep. Daar kan dus van 'n kontrolegroep gebruik gemaak word om die kwantitatiewe resultate te bevestig.

6.6 SAMEVATTENDE SLOTSOM

Deur die verkenning van bestaande literatuur het dit duidelik na vore gekom, dat daar 'n gebrek aan inligting rondom die funksionering en bestaan van privaatplekke van tydelike versorging in die Suid-Afrikaanse konteks is. Die literatuurstudie het gefokus op die aard van die funksionering van privaatplekke van tydelike versorging, wat voorgestelde norme en standaarde ingesluit het. Deur die identifisering van 'n behoeftebepaling van beide kinderversorgers en maatskaplike werkers wat betrokke is by privaatplekke van tydelike versorging, het dit duidelik na vore gekom, dat daar 'n behoefte aan opleiding is om die kinderversorger te bemagtig om hul in hul taak te versterk met die nodige vaardighede.

Die navorser het 'n unieke bydra gemaak deur 'n bemagtigingsprogram te ontwikkel wat spesifiek fokus op kinderversorgers in privaatplekke van tydelike versorging in die Suid-Afrikaanse konteks. Hierdie program poog om kinderversorgers te bemagtig met die nodige insig en vaardighede om in die beste belang van die kind wat sorg en beskerming nodig, te kan optree. Hierdie program is aan die hand van kwantitatiewe en kwalitatiewe metodes geëvalueer.

6.7 BIBLIOGRAFIE

BABBIE, E. & MOUTON, J. 2001. The practice of social research. Cape Town: Oxford University Press.

BARKER, R.L. 2014. The social work dictionary. 6th ed. Washington, D.C.: National Association of Social Workers Press.

BOSCH, D. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 10 Julie.

CALITZ, T.M. 2013. An empowerment programme to regain positive work engagement for social work in the North West Province. Potchefstroom: Noordwes-Universiteit. Potchefstroom Kampus. D proefskrif.

CHILDREN'S ACT 38 of 2005 *kyk* SUID-AFRIKA

COREY, M.S. & COREY, G. 2002. Groups: Process and practice. Belmont, Calif.: Thomson Brooks/Cole.

CRESWELL, J.W. 1994. Research design: Qualitative and quantitative approaches. Thousand Oaks, Calif.: Sage.

CRESWELL, J.W. 2014. Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches. 4th ed. Los Angeles, Calif.: Sage.

CRESWELL, J.W. & PLANO CLARK, V.L. 2011. Designing and conduction mixed methods research. 2nd ed. Thousand Oaks, Calif.: Sage.

DELPORT, C.S.L & FOUCHÉ, C.B. 2011. Mixed methods research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 433-448.

DELPORT, C.S.L. & ROESTENBURG, W.J.H. 2011. Quantitative data-collection methods: Questionnaires, checklists, structured observation and structured interview schedules. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 171-205.

DE VOS, A.S. & STRYDOM, H. 2011. Intervention research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 473-490.

- FAUL, A.C. & HANEKOM, A.J. 2005. Personal Multi-Screening Inventory (PMSI). Potchefstroom: Perspektief Opleidingskollege.
- FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. 2011. In-depth literature review. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S. (eds) Research at grass roots: For the social sciences and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 133-141.
- FOUCHÉ, C.B. & DE VOS, A.S. 2011. Formal formulations. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 89-100.
- JACOBS, E.E., SCHIMMEL, C.J., MASSON, R.L. & HARVILL, R.L. 2016. Group counselling: Strategies and skills. Boston, Mass.: Cengage Learning.
- MOUTON, J. 2001. How to succeed in your master's and doctoral studies: A South African guide and research book. Pretoria: Van Schaik.
- NEUMAN, W.L. 2000. Social research methods: Qualitative and quantitative approaches. Boston, Mass.: Allyn & Bacon.
- POGGENPOEL, M. 1998. Data analysis in qualitative research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B., POGGENPOEL, M. & SCHURINK, E.W. (eds) Research at grass roots: A primer for the caring professions. Pretoria: Van Schaik. p. 334-353.
- VAN EMMENIS, H. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 8 Julie.
- VAN SCHALKWYK, M. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 3 Julie.
- SUID-AFRIKA. 2005. Children's Act, Act 38 of 2005. Pretoria: Government Printer.
- STRYDOM, H. & DELPORT, C.S.L. 2011. Sampling and pilot study in qualitative research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 390-396.
- YALOM, I.D. & LESZCZ, M. 2005. The theory and practice of group psychotherapy. 5th ed. New York: Basic Books.
- YEGIDIS, B.L. & WEINBACH, R.W. 1996. Research methods for social workers. Needham Heights, Mass.: Allyn & Bacon .

AFDELING D

ADDENDUMS

ADDENDUM 1

MAATSKAPLIKE WERK/SOCIAL WORK

AUTHOR GUIDELINES

Authors need to **register** with the journal prior to submitting or, if already registered, can simply send the Word document to hsu@sun.ac.za.

- **PLEASE DO NOT SUBMIT ARTICLES DIRECTLY TO THE JOURNAL.**

The Journal publishes articles, book reviews and commentary on articles already published from any field of social work.

1. Contributions may be written in English or Afrikaans.
2. All articles should include an abstract in English of not more than 100 words.
3. All contributions will be critically reviewed by at least two referees on whose advice contributions will be accepted or rejected by the editorial committee.
4. All refereeing is strictly confidential (double blind peer-review).
5. Manuscripts may be returned to the authors if extensive revision is required or if the style or presentation does not conform to the Journal practice.
6. Articles of fewer than 2,000 words or more than 10,000 words are normally not considered for publication.
7. Manuscripts should be typed in 12 pt Times Roman single-spaced on A4 paper size.
8. Use the Harvard system for references.
9. Short references in the text: When word-for-word quotations, facts or arguments from other sources are cited, the surname(s) of the author(s), year of publication and page number(s) must appear in parenthesis in the text, e.g. "... (Berger, 1967:12).
10. More details about sources referred to in the text should appear at the end of the manuscript under the caption "References".
11. The sources must be arranged alphabetically according to the surnames of the authors.
12. Note the use of capitals and punctuation marks in the following examples.

TWO AUTHORS: SHEAFOR, B.W. & JENKINS, L.E. 1982. Quality field instruction in social work. Program Development and Maintenance. New York: Longman.

COLLECTION: MIDDLEMAN, R.R. & RHODES, G.B. (eds) 1985. Competent supervision, making imaginative judgements. New Jersey: Prentice-Hall.

ARTICLE IN COLLECTION: DURKHEIM, E. 1977. On education and society. In: KARARABEL, J. & HALSEY, A.H. (eds) Power and ideology in education. New York: Oxford University Press.

JOURNAL ARTICLE: BERNSTEIN, A. 1991. Social work and a new South Africa: Can social workers meet the challenge? Social Work/Maatskaplike Werk, 27(3/4):222-231.

THESIS: EHLERS, D.M.M. 1987. Die gebruik van statistiese tegnieke vir die ontleding van gegewens in maatskaplikewerknavorsing. Pretoria: Universiteit van Pretoria. (M tesis)

MINISTRY FOR WELFARE AND POPULATION DEVELOPMENT 1995. Draft White Paper for Social Welfare. Government Gazette, Vol. 368, No. 16943 (2 February). Pretoria: Government Printer.

NEWSPAPER REPORT: MBEKI, T. 1998. Fiddling while the AIDS crisis gets out of control. Sunday Times, 8 March, 18.

INTERNET REFERENCES: McKIERNAN, G. 1998. Beyond bookmarks: schemes for organising the Web [on line]. Rev. 18 June.

Available:

<http://www.public.iastate.edu/CYBERSTACKS/CTW.htm>

In terms of SANSO-014 our journal is classified as an approved research journal for the purpose of subsidy by the State. The Editorial Board has therefore decided that an amount of R200.00 (two hundred Rand) per page is to be paid for published articles by authors who are lecturing or doing research at Universities in the RSA.

SUBMISSION PREPARATION CHECKLIST

As part of the submission process, authors are required to check off their submission's compliance with all of the following items, and submissions may be returned to authors that do not adhere to these guidelines.

1. The submission has not been previously published, nor is it before another journal for consideration (or an explanation has been provided in Comments to the Editor).
2. The submission file is in OpenOffice, Microsoft Word, RTF, or WordPerfect document file format.
3. Where available, URLs for the references have been provided.
4. The text is single-spaced; uses a 12-point font; employs Times Roman, rather than underlining (except with URL addresses); and all illustrations, figures, and tables are placed within the text at the appropriate points, rather than at the end.
5. The text adheres to the stylistic and bibliographic requirements outlined in the [Author Guidelines](#), which is found in About the Journal.
6. If submitting to a peer-reviewed section of the journal, the instructions in [Ensuring a Blind Review](#) have been followed.

COPYRIGHT NOTICE

This journal is an open access journal, and the authors and journal should be properly acknowledged when works are cited.

Auhtors may use the publishers version for teaching purposes, in books, and with conferences.

The following license applies:

Attribution CC BY-SA-4.0

This [license](#) lets others distribute, remix, tweak, and build upon your work, even commercially, as long as they credit you for the original creation.

Articles as a whole may not be re-published with another journal.

PRIVACY STATEMENT

The names and email addresses entered in this journal site will be used exclusively for the stated purposes of this journal and will not be made available for any other purpose or to any other party.

ADDENDUM 2

INLIGTINGSBRIEF RAKENDE DEELNAME AAN DIE BEHOEFTEBEPALING

Toestemming om deel te wees van die navorsingsrespondente

Ek is 'n PhD student in Maatskaplike Werk van die Noord-Wes Universiteit wat fokus op die behoeftes van versorgers, kinders in plekke van tydelike versorging, sowel as die maatskaplike werkers wat te make het met die plasing van kinders in plekke van tydelike versorging. Ek wil u graag nooi om deel van hierdie studie uit te maak en om toestemming te gee tot u deelname. My studieleiers is Prof Corinne Strydom en Prof Herman Strydom. Hier volg die inligting rakende die studie sodat u 'n ingeligte besluit kan maak.

1. Doel van die studie

Die doel van die studie is om die behoeftes van die versorgers en dié van die kinders in plekke van tydelike versorging, sowel as die maatskaplike werkers wat te make het met die plasing van die kinders, te ondersoek. Die deelnemers sal versorgers van kinders in plekke van tydelike versorging wees, sowel as die maatskaplike werkers wat kinders in plekke van tydelike versorging geplaas het. Deelnemers uit die Gauteng provinsie sal gekies word. U word versoek om deel te neem aan hierdie studie deur u betrokkenheid by en kennis van plekke van tydelike versorging. U ervaring en praktiese aanbevelings aangaande plekke van tydelike versorging kan gebruik word om die funksionering van plekke van tydelike versorging te verbeter.

2. Prosedure

As u, u toestemming gee tot deelname aan die studie, gaan die volgende plaasvind:

- Die navorser beplan om 'n semi-gestruktureerde, deurtastende, persoonlike onderhoud met u te voer, waarin u u persepsies en ervarings rakende plekke van tydelike versorging sal meedeel;
- Die onderhoud sal plaasvind in 'n private kantoor om sodoende privaatheid te verseker;
- Die onderhoud sal nie langer nie as een uur duur;
- Skriftelike toestemming sal van u verkry word om die onderhoud op band op te neem;
- Die navorser sal al die data evalueer om sodoende te bepaal wanneer 'n versadigingspunt bereik is;
- Die navorser sal die data ondersoek om spesifieke temas en subtemas te identifiseer; en
- Verslag sal in artikelformaat gelewer word, gepaard met aanbevelings.

3. Risikofaktore

'n Deel van u privaatheid mag moontlik in die studie verlore gaan, maar u naam sal nie bekendgemaak word nie. Die inligting wat u verskaf, sal gerespekteer word met soveel vertroulikheid as moontlik. Geen identifiserende besonderhede sal gebruik word in enige van die publikasies nie en slegs die navorsers betrokke by die studie sal werk met die inligting wat u met ons gedeel het. Alle sensitiewe inligting sal beskerm word deur dit toe te sluit en dit op 'n rekenaar te stoor wat met 'n wagwoord beskerm word.

4. Voordele

Die voordele van die studie sal aan u sowel as ander rolspelers voorsien word om die funksionering van plekke van tydelike versorging aan die hand daarvan te verbeter.

5. Koste

Daar is geen koste vir u verbonde aan u deelname aan die studie nie.

6. Betaling

U sal geen betaling ontvang vir u deelname aan die studie nie.

7. Vrae

As u enige vrae het ten opsigte van die studie, is u welkom om dit aan die navorser te stel voordat u toestemming gee tot deelname aan die studie. U is ook welkom om met my studieleiers in verbinding te tree as u enige vrae het rakende die studie.

8. Uitslae van bevindinge

Die bevindinge van die navorsing sal aan u bekendgemaak word, indien u daarin sou belangstel. U mag met die navorser in verbinding tree rakende die bevindinge, sodra dit beskikbaar is.

Mandie Dubery: 071 445 5608
Prof Corinne Strydom: 018 299 1685
Prof Herman Strydom: 018 299 1685

Dankie vir u tegemoetkomendheid.

.....
Mandie Dubery
PhD student: Maatskaplike Werk

ADDENDUM 3

TOESTEMMINGSBRIEF OM AAN DIE BEHOEFTEBEPALING DEEL TE NEEM

DEELNAME AAN HIERDIE STUDIE IS VRYWILLIG

U is vry om nie deel te neem aan hierdie studie nie of om u in enige stadium daaraan te onttrek, selfs nadat u toestemming gegee het tot die studie, sonder enige negatiewe nagevolge vir u.

As u gewillig is om deel te neem aan die studie, word u versoek om die volgende te onderteken.

Ek, _____, stem hiermee vrywillig in om deel te neem aan bogenoemde studie. Ek is nie op enige manier gedwing om hiervan deel te wees nie en ek verstaan dat ek my op enige tydstop aan die studie mag onttrek as ek ongemaklik voel daaroor. Ek verstaan ook dat my naam nie bekendgemaak sal word aan enigiemand wat nie deel uitmaak van die studie nie en dat alle inligting vertroulik hanteer sal word en geensins gekoppel sal word aan my naam nie. Ek verstaan ook dat ek moontlik voordeel kan trek as gevolg van my deelname aan die studie, sowel as dat daar sekere risiko's daaraan verbonde is. Sou ek enige ontlading benodig, sal iemand beskikbaar gestel word om my by te staan.

Handtekening van deelnemer

Datum

Handtekening van navorser

Datum

ADDENDUM 4

SELFOPGESTELDE SKEDULE VIR BEHOEFTEBEPALING

DIE BEHOEFTE VAN KINDERVERSORGERS IN PRIVAATPLEKKE VAN TYDELIKE VERSORGING.

AFDELING EEN: PERSOONLIKE BESONDERHEDE

1.1 Naam van privaatplek van tydelike versorging.

.....

1.2 Huwelikstatus:

Enkel	
Getroud	
Geskei	
Weduwee/Wewenaar	

1.3 Hoe lank is u 'n kinderversorger by hierdie privaatplek van tydelike versorging?

0 – 1 jaar	
1 – 2 jaar	
2 – 3 jaar	
3 – 4 jaar	
4+ jaar	

1.4 Watter opleiding het u na skool ontvang?

Geen	
Diploma	
Graad	
Ander	

AFDELING TWEE: DIE KINDERVERSORGER/S

2.1 Wat was u aanvanklike motivering om in te willig om as kinderversorger op te tree?

.....
.....
.....
.....
.....

2.2 Het u nog dieselfde motivering of het dit intussen verander?

.....
.....
.....
.....
.....

2.3 Hoe sien u u rol as kinderversorger?

.....
.....
.....
.....
.....

2.4 Is beide 'n vader- en moederfiguur as kinderversorgers nodig? Motiveer.

.....
.....
.....
.....

2.5 Het u gesondheid/ouderdom enige invloed op die versorging van die kinders in die huis? Motiveer.

.....
.....
.....
.....

2.6 Wat is die uitdagings wat u ervaar as kinderversorger?

.....
.....
.....
.....
.....

2.7 Wat is die positiewe aspekte daarvan om as kinderversorger op te tree?

.....

.....

.....

.....

.....

2.8 Hoe beïnvloed u eie trauma wat u in die verlede ervaar die versorging van die kinders ?

.....

.....

.....

.....

.....

2.9 Hoe word u eie biologiese kinders beïnvloed deur u rol as kinderversorger in die privaatplek van tydelike versorging van kinders? (Indien u eie kinders in die huis het.)

.....

.....

.....

.....

.....

AFDELING DRIE: OPLEIDING EN HULPBRONNE

3.1 Het u enige opleiding ontvang om as kinderversorger op te tree? Beskryf

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 Watter opleiding sal u beskou as noodsaaklik om u taak as kinderversorger te vergemaklik?

.....

.....

.....

.....

.....

3.3 Ontvang u genoeg ondersteuning ten opsigte van die volgende?

3.3.1 Finansies

.....

.....

.....

.....

.....

3.3.2 Praktiese hantering van die kinders

.....

.....

.....

.....

.....

3.3.3 Emosionele ondersteuning

.....

.....

.....

.....

.....

3.3.4 Sosiale ondersteuning

.....

.....

.....

.....

.....

3.3.5 Gemeenskapsondersteuning

.....

.....

.....

.....

.....

3.3.6 Aflos/verlof

.....

.....

.....

.....

.....

3.3.7 Het u genoeg hulp, insluitend die van 'n assistent, om u te help om u taak as kinderversorger te vervul?

.....

.....

.....

.....

.....

3.4 Hoedanig is u verhouding met die statutêre maatskaplike werker?

.....

.....

.....

.....

.....

3.5 Ontvang u voldoende inligting rakende die kind wanneer hy/sy in u sorg geplaas word?

.....

.....

.....

.....

3.6 Ontvang u deurlopende inligting van die maatskaplike werker af rakende hofsake en die beplanning vir die kinders?

.....

.....

.....

.....

AFDELING VIER: DIE KIND IN DIE PRIVAATPLEK VAN VEILIGHEID

4.1 Hoe lank bly die kinders normaalweg in u sorg?

0 – 6 maande	
6 – 12 maande	
12 – 18 maande	
18+ maande	

4.2 Hoe beïnvloed die kind se ouderdom sy plasing in die huis?

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 Speel geslag 'n rol by die plasing van 'n kind in die huis?

.....

.....

.....

.....

4.4 Speel kultuur 'n rol in die plasing van 'n kind in die huis?

.....

.....

.....

.....

4.5 Watter tipe gedragsprobleme word deur die kinders openbaar?

.....

.....

.....

.....

4.6 Watter van die volgende gedragsprobleme word deur die kinders geopenbaar?

Aggressiewe gedrag	
Angs	
Beskadiging van eiendom	
Depressie	
Emosionele probleme	
Enurese	
Enkoprese	
Hiperaktiwiteit (ATHV)	
Huil	
Kind maak homself seer	
Lieg	
Manipulasie	
Ongehoorsaamheid	
Probleme met slaap	
Probleme met eet	
Seksuele gedrag/masturbasie	
Skolastiese probleme	
Steel	
Verbale misbruik teenoor ander	
Vrees	
Woede-uitbarstings	
Ander	

4.7 Indien daar gedragsprobleme by 'n kind voorkom, was u bewus daarvan voordat hy/sy in u sorg geplaas is?

.....

.....

.....

.....

4.8 Bestaan daar, na u mening, 'n verband tussen die kind se gedrag wat hy openbaar en sy vorige trauma?

.....

.....

.....

.....

4.9 Watter gedrag van 'n kind/ers is vir u onhanteerbaar?

.....

.....

.....

.....

4.10 Hoe hanteer u hierdie onhanteerbare gedrag?

.....

.....

.....

.....

4.11 Hoe beïnvloed die kinders se gedrag mekaar?

.....

.....

.....

.....

4.12 Hoe beïnvloed die kind/ers se gedrag u betrokkenheid by/toegewydheid aan sy versorging?

.....

.....

.....

.....

4.13 Wat beskou u as 'n veilige omgewing waarin die kind versorg moet word?

.....

.....

.....

.....

4.14 Watter ouerskapstyl volg u om die kinders in u huis te versorg?

.....
.....
.....
.....
.....

4.15 Hoe hanteer u dissipline in die huis?

.....
.....
.....
.....
.....

4.16 Hoe beïnvloed die biologiese ouers se besoeke die kind?

.....
.....
.....
.....
.....

4.17 Wat is u houding teenoor die biologiese ouers se kontak met die kind?

.....
.....
.....
.....
.....

4.18 Wat beskou u as sukses in die versorging van 'n kind?

.....
.....
.....
.....
.....

4.19 Is u bewus daarvan dat kinders soms verder mishandel word nadat hulle
verwyder is en in veilige bewaring geplaas is?

.....
.....
.....
.....
.....

4.20 Wat is u belewing daarvan dat 'n kind uit u sorg verwyder word en in pleegsorg
geplaas word/of terugkeer na sy biologiese ouers?

.....
.....
.....
.....
.....

AFDELING VYF: ALGEMEEN

5.1 Enige inligting wat u dink nie genoeg in die selfopgestelde skedule gedek word nie?

.....
.....
.....
.....
.....

5.2 Enige verdere opmerkings wat u wil byvoeg?

.....
.....
.....
.....
.....

ADDENDUM 5

UITNODIGING TOT DEELNAME AAN DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM VIR KINDERVERSORGERS

12 Januarie 2016

'n Bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in plekke van tydelike versorging: die Help-Net Fonds projek

Ek is tans besig om 'n bemagtigingsprogram saam te stel vir versorgers wat omsien na kinders in plekke van veilige versorging (plekke van veiligheid) of pleegsorg. ***Die program is gratis en bied hulpmiddele aan om die versorger te bemagtig.*** Daar is plek vir slegs 15 persone. Sou u belangstel om deel te neem aan hierdie opleiding, tree so gou moontlik met my in verbinding om teleurstelling te voorkom – sien kontakbesonderhede onder.

Die program strek oor agt weke (soggens, een keer per week van 09:00 – 12:00) en sal plaasvind by Moreletapark Gemeente in Pretoria (sien aangeheg).

Vriendelike groete,

Mandie Dubery

Maatskaplike werker (reg. 1022255)

Sel: 072 137 8179

E-pos: mandieb@helpnet.org.za

Byeenkoms	Datum	Vergaderplek	Aanbieder	Tema
1	17/02/ 2016	CMR Moreleta raadsaal	Mandie Dubery	Ontmoeting
2	25/02/2016	CMR Moreleta raadsaal	Mandie Dubery	Belangrike aspekte ter oorweging rakende die kind wat sorg en beskerming benodig
3	03/03/2016	CMR Moreleta raadsaal	Mandie Dubery	Die invloed van ontwikkeling en trauma op die kind wat sorg en beskerming benodig
4	10/03/2016	CMR Moreleta raadsaal	Lienkie Vink	Mediese versorging van die kind
5	17/03/2016	CMR Moreleta raadsaal	Mandie Dubery	Gedragsprobleme
6	07/04/2016	CMR Moreleta raadsaal	Magriet van Schalkwyk	Binding
7	13/04/2016	CMR Moreleta raadsaal	Chrizandra du Preez	Dissipline
8	21/04/2016	CMR Moreleta raadsaal	Mandie Dubery	Die biologiese ouers
9	28/04/2016	CMR Moreleta raadsaal	Mandie Dubery	Selfversorging en afsluiting

ADDENDUM 6

WERKSOOREENKOMS VIR DEELNEMERS AAN DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM

Deelnemersverklaring

Ek, _____ verklaar hiermee dat ek vrywillig deelneem aan: *Die Help-Net Fonds Projek* se program van nege (9) sessies.

Ek verstaan dat hierdie program deel uitmaak van 'n navorsingsprojek en dat my persoonlike inligting anoniem gepubliseer kan word vir navorsingsdoeleindes alleenlik.

Ek verstaan dat alle inligting vertroulik hanteer sal word rakende myself en ander deelnemers van die navorsingsprojek se program.

Ek verklaar dat ek my ervaringe eerlik sal weergee en ander deelnemers in hierdie program sal respekteer in hul onderskeie weergawes van ervaringe.

Ek verklaar dat ek inligting rakende ander deelnemers van die navorsingsprojek se program met vertroulikheid en sensitiwiteit sal hanteer.

Geteken te _____ op die _____ van _____ 2016

Handtekening

ADDENDUM 7

PMSI-METING VIR EVALUERING VAN KWANTITATIEWE PROGRAM

**Perspective
Training College**

**Perspektief
Opleidingskollege**

***Personal Multi-Screening
Inventory (PMSI)***

***Persoonlike Multi-Sifting
Inventaris (PMSI)***

**Potchefstroom
South Africa**

PO Box 20842 Posbus
Noordbrug, Potchefstroom, 2522

7 Grietjie Street / Straat 7
Dassierand, Potchefstroom, 2531

Tel +27 18 293 1416
Fax 0866 921 322

E-mail / E-pos:
perspektief@lantic.net

Questionnaire / Vraelys

Besoek ons webwerf:
Visit our website:

www.perspectivetrainingcollege.com

Lede / Members:
AC Faul & AJ Hanekom

Perspektief in Menswees
CK 1992/029890/23

Banking Details:
Perspektief in Menswees
Standard Bank Potchefstroom
Branch Code: 052838
Account Number: 012380040

**Comprehensive Personal
Assessment**

**Omvattende Persoonlike
Assessering**

Personal Multi-Screening Inventory (PMSI)

About your PMSI Profile

Confidentiality

We want you to know that the personal information you share will remain just that, personal. Your confidentiality will be respected.

Purpose

The PMSI is designed to improve the quality of your life by evaluating your present functioning and making recommendations for the future. For the report to be accurate, all questions need to be answered to the best of your ability.

A few Suggestions

Answer the questions as quickly and as honestly possible. Do not speculate too long before you answer. This is not a test and there are no right or wrong answers. The first answer that comes to mind is usually the correct one.

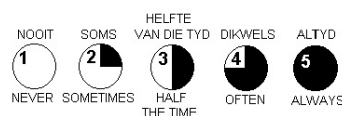
Procedure

- Mark the relevant number on the answer sheet, by encircle the number.
- Check to be sure you have answered every question.
- If a specific question is not applicable, please encircle the **X** on the answer sheet.

Example

I am full of life

If your answer is **often**, encircle **4**

1 2 3 ④ 5

Persoonlike Multi-Sifting Inventaris (PMSI)

Oor u PMSI Profiel

Vertroulikheid

Ons wil hê u moet weet dat die persoonlike inligting wat u met ons deel persoonlik bly. U vertroulikheid sal beskerm word.

Doel

Die PMSI is ontwerp om kwaliteit van u lewe te verhoog deur u huidige funksionering te evalueer en aanbevelings vir die toekoms te maak. Vir die verslae om akkuraat te wees moet al die vrae na die beste van u vermoë beantwoord word.

'n Paar Voorstelle

Antwoord die vrae so vinnig en eerlik moontlik. Moenie te lank oor 'n antwoord dink nie. Dit is nie 'n toets nie en daar is geen regte of verkeerde antwoorde nie. Die eerste antwoord wat in u gedagtes opkom, is normaalweg die korrekte een.

Prosedure

- Merk die relevante nommer op die antwoordblad, deur die nommer te omring.
- Maak seker u het elke vraag geantwoord.
- Indien 'n spesifieke vraag nie op u van toepassing is nie, omsirkel die **X** op die antwoordblad.

Voorbeeld

Ek is vol lewe

Indien u antwoord **dikwels** is, trek 'n sirkel om **4**.

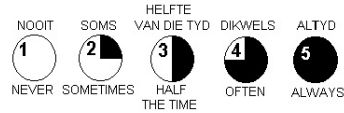
Copyright © 2002-2005 Perspektief Training College
No part of this assessment scale may be copied or reproduced in any manner without written permission from the publisher.
Perspektief Training College, PO Box 20842, Noordbrug 2522
Tel +27 18 297 3716, Fax +27 18 297 4775, E-mail perspektief@lantic.net

PMSI-2

Personal Multi-Screening Inventory (PMSI) **Persoonlike Multi-Sifting Inventaris (PMSI)**

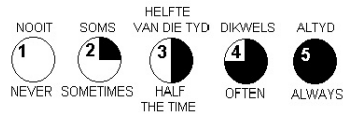
Questionnaire / Vraelys

Mark the relevant item on the answer sheet, using the following numerical scale:	Merk die betrokke item op die antwoordblad deur die volgende skaal te gebruik:

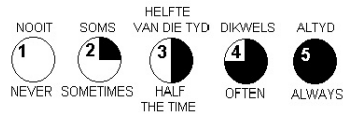
I feel rejected.	1	Ek voel verwerp.
I maintain the belief that things will turn out fine.	2	Ek behou geloof dat dinge goed sal afloop.
I act in a tense way.	3	Ek tree gespanne op.
I feel frustrated.	4	Ek voel gefrustreerd.
I have willpower.	5	Ek het wilskrag.
I get head aches and/or other aches as a result of tension.	6	Ek kry hoof- en/of ander pyne as gevolg van spanning.
I am hopeful about my future.	7	Ek is hoopvol oor my toekoms.
I feel as tense as a tightly coiled spring.	8	Ek voel so gespanne soos 'n opgewende veer.
I have stopped laughing.	9	Ek het opgehou om te lag.
I feel life is unfair.	10	Ek voel die lewe is onregverdig.
I avoid people.	11	Ek vermy mense.
I feel people demand too much from me.	12	Ek voel daar word te veel eise aan my gestel.
I take action to solve my problems.	13	Ek neem aksie om my probleme op te los.
I feel panicky.	14	Ek voel paniekerig.
I find it difficult to get started.	15	Ek sukkel om aan die gang te kom.
I find it difficult to keep up the pace.	16	Dit is vir my moeilik om die pas vol te hou.
I feel powerless to do anything about my circumstances.	17	Ek voel magteloos om iets aan my omstandighede te doen.
I act in a listless way.	18	Ek tree lusteloos (sonder energie) op.
I feel satisfied with the standard of my life.	19	Ek voel tevrede met die standaard van my lewe.
I act without any purpose.	20	Ek tree doelloos op.
I become entangled in arguments.	21	Ek raak in argumente betrokke.
I take control of my problems.	22	Ek neem beheer van my probleme.
I act panicky when I experience stress.	23	Ek tree paniekerig op wanneer ek spanning ervaar.
I create an unpleasant atmosphere when I feel frustrated.	24	Ek skep 'n onaangename atmosfeer wanneer ek gefrustreerd voel.
I show my frustrations to others.	25	Ek wys my frustrasies aan ander.
I feel good about the course my life is taking at present.	26	Ek voel goed oor die huidige verloop van my lewe.
I am downhearted.	27	Ek is temeergedruk.
I feel irritated.	28	Ek voel geïrriteerd.

PMSI-3

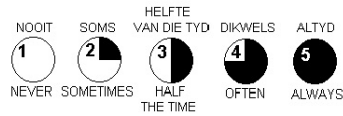
I get what I want by making others feel too threatened to oppose me.	29	Ek kry my sin deur ander mense te bedreig te laat voel om my teen te staan.
I socialise with others.	30	Ek verkeer sosiaal met ander.
I feel cheerful.	31	Ek voel opgewek.
I become embittered.	32	Ek raak verbitterd.
I only do the minimum.	33	Ek doen net die minimum.
I feel angry.	34	Ek voel kwaad.
I act disordered when I experience stress.	35	Ek tree verward op wanneer ek spanning ervaar.
I encourage others because I believe things will turn out well.	36	Ek praat ander moed in want ek glo alles sal goed gaan.
I manage life with a smile.	37	Ek hanteer die lewe met 'n glimlag.
I am goal oriented.	38	Ek is doelgerig.
It is important to me to work hard.	39	Dit is vir my belangrik om hard te werk.
I feel satisfied with my present accomplishments.	40	Ek voel tevrede met dit wat ek tans bereik.
People can see from my actions that I am afraid.	41	Mense kan uit my optrede sien dat ek bang is.
I feel prevented from reaching my objectives.	42	Ek voel verhinder om my doelwitte te bereik.
I achieve little.	43	Ek bereik min.
I act unproductively.	44	Ek tree onproduktief op.
I feel down-in-the-dumps.	45	Ek voel neerslagtig.
I complete what I set out to do.	46	Ek maak klaar met dit waarmee ek begin.
I hurt others feelings before they can hurt me.	47	Ek maak ander se gevoelens seer voor hulle dit dalk aan my doen.
I behave in a nervous manner.	48	Ek tree senuweeagtig op.
I enjoy my relationships.	49	Ek geniet my verhoudings.
I plan events in such a way that life is a joy to me.	50	Ek beplan my lewe só, dat ek dit geniet.
I manage life from a negative point of view.	51	Ek hanteer die lewe vanuit 'n negatiewe gesindheid.
I am successful.	52	Ek is suksesvol.
I act without enthusiasm.	53	Ek tree sonder entoesiasme op.
I keep calm by remaining positive.	54	Ek behou kalmte deur positief te bly.
I take initiative when things need to be done.	55	Ek neem inisiatief wanneer dinge gedoen moet word.
Stress gives me muscular tension.	56	My spiere trek saam as gevolg van spanning.
I feel overstressed.	57	Ek voel oorspanne.
My behaviour towards others shows that I have faith in them.	58	My gedrag teenoor ander wys dat ek in hulle glo.
I act with uncertainty.	59	Ek tree onseker op.
I worry.	60	Ek bekommer my.
I have a high energy level.	61	Ek het baie energie.

PMSI-4

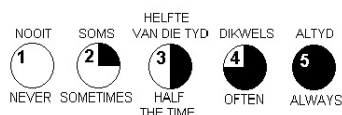
I feel let down.	62	Ek voel in die steek gelaat.
I am satisfied with my relationships.	63	Ek is tevrede met my verhoudings.
I focus on the positive elements in others.	64	Ek fokus op die positiewe in mense.
It is important to me to encourage others.	65	Dit is vir my belangrik om ander aan te moedig.
I feel burned out.	66	Ek voel uitgebrand.
It is important to me to reach my planned objectives.	67	Dit is vir my belangrik om my beplande doelwitte te bereik.
I feel impatient.	68	Ek voel ongeduldig.
I am motivated.	69	Ek is gemotiveerd.
I act cheerfully.	70	Ek tree opgewek op.
I feel close to breaking point.	71	Ek voel naby aan breekpunt.
I experience peace of mind in my circumstances.	72	Ek het gemoedsrus oor my omstandighede.
I feel people misunderstand me.	73	Ek voel ander verstaan my verkeerd.
I am effective in what I do.	74	Ek is effektief in wat ek doen.
I feel happy.	75	Ek voel gelukkig.
I act in an unfriendly way when I feel frustrated.	76	Ek tree onvriendelik op wanneer ek gefrustreerd voel.
I help others to be successful.	77	Ek help ander om suksesvol te wees.
I do things properly.	78	Ek doen dinge deeglik.
I feel overburdened.	79	Ek voel oorlaai.
I think everyone is against me.	80	Ek dink almal is teen my.
I improve on previous attempts.	81	Ek verbeter op my vorige pogings.
I feel depressed.	82	Ek voel depressief.
I take time to relax.	83	Ek maak tyd om te ontspan.
I work hard.	84	Ek werk hard.
I take control over my circumstances.	85	Ek neem beheer van my omstandighede.
I am enthusiastic about what I do.	86	Ek is entoesiasies oor wat ek doen.
I scare people through my actions.	87	Ek maak mense bang deur my optrede.
I show others that I care for them.	88	Ek wys vir ander dat ek vir hulle omgee.
I experience life as meaningless.	89	Ek beleef die lewe as sinloos.
I create solutions by acting positively in difficult circumstances.	90	Ek skep oplossings deur positief te reageer op moeilike omstandighede.
I feel that there is too much pressure on me.	91	Ek voel daar is te veel druk op my.
I am optimistic about my future.	92	Ek is optimisties oor my toekoms.
I feel nervous.	93	Ek voel senuweeagtig.
I act with ease in my relationships.	94	Ek tree met gemak binne my verhoudings op.
I believe that things will turn out favourably.	95	Ek glo dat dinge ten goede sal uitwerk.

PMSI-5

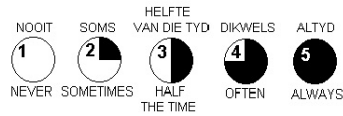
I look forward to the future.	96	Ek sien uit na die toekoms.
I adapt to bad things that happen to me in a positive way.	97	Ek verwerk die slegte dinge wat met my gebeur op 'n positiewe manier.
I spend time on hobbies.	98	Ek spandeer tyd aan stokperdjies.
I do things that I enjoy.	99	Ek doen dinge wat vir my lekker is.
I wish I could just run away from it all.	100	Ek wens ek kan van alles af weghardloop.
I have perseverance.	101	Ek het deursettingsvermoë.
I communicate positive feelings towards others.	102	Ek kommunikeer positiewe gevoelens aan ander.
I feel like giving up.	103	Ek voel lus om moed op te gee.
I act calmly because all will be well.	104	Ek tree rustig op want alles sal goed gaan.
I feel joyful.	105	Ek voel vrolik.
I feel lonely.	106	Ek voel eensaam.
I refrain from participating in activities.	107	Ek weerhou my van enige deelname aan aktiwiteite.
I lose self-control when I become angry.	108	Ek verloor beheer wanneer ek kwaad word.
I am at ease in my relationships with others.	109	Ek is gemaklik in my verhoudings met ander.
I am friendly.	110	Ek is vriendelik.
I listen to others when they talk about their problems.	111	Ek luister na ander wanneer hulle oor hulle probleme praat.
I act moodily.	112	Ek tree buierig op.
I focus on the positive aspects in my circumstances.	113	Ek fokus op die positiewe aspekte in my omstandighede.
I have little hope for my future.	114	Ek het min hoop vir my toekoms.
I keep on working until I am satisfied.	115	Ek hou aan werk totdat ek tevrede is.
My thoughts are frightening to me.	116	My gedagtes maak my bang.
I find it difficult to get bad thoughts out of my mind.	117	Ek kry slegte gedagtes moeilik uit my kop.
I wake up at night feeling afraid.	118	Ek word snags wakker in 'n toestand van vrees.
I think about committing suicide.	119	Ek dink daaraan om selfmoord te pleeg.
People stare at me.	120	Mense staar my aan.
The only way to end my shame is to end my life.	121	Die enigste manier om my skaamte te verberg, is om my lewe te beëindig.
I find it difficult to handle problems without the support of something.	122	Dis vir my moeilik om probleme te hanteer sonder dat iets my ondersteun.
I forget important phone numbers.	123	Ek vergeet belangrike telefoonnommers.
I have frightening nightmares.	124	Ek het vreesaanjaende nagmerries.
People are trying to make me look foolish.	125	Mense probeer om 'n gek van my te maak.
I have difficulty remembering basic things.	126	Ek vind dit moeilik om basiese dinge te onthou.
I have disturbing thoughts.	127	Ek het ontstellende gedagtes.
Horrible thoughts rush into my mind.	128	Aaklige gedagtes kom by my op.

PMSI-6

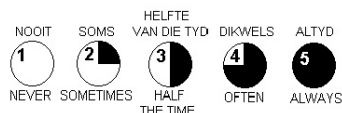
People who are supposed to be my friends are out to stab me in the back.	129	Mense, wat veronderstel is om my vriende te wees, is daarop uit om my in die rug te steek.
I break out in cold sweats.	130	Ek kry koue sweetaanvalle.
I think about ending my life.	131	Ek dink daaraan om 'n einde aan my lewe te maak.
I prefer something to support me when things go wrong.	132	Ek verkies dat iets my moet ondersteun wanneer dinge verkeerd loop.
Life is worthwhile.	133	Die lewe is die moeite werd.
I think I shall find peace when I take my own life.	134	Ek dink ek sal vrede vind wanneer ek my eie lewe neem.
I feel panic stricken.	135	Ek voel paniekbevange.
I can feel people watching me.	136	Ek kan aanvoel dat mense my dophou.
I help make the world a better place.	137	Ek help om van die wêreld 'n beter plek te maak.
I have ideas and thoughts that disturb me greatly.	138	Ek het idees en gedagtes wat my baie ontstel.
I experience anxiety.	139	Ek beleef angs.
People spy on me.	140	Mense hou my dop.
It is useless for me to continue living.	141	Dit is nutteloos om aan te hou lewe.
I find it difficult to keep up the pace without the help from something else.	142	Dis vir my moeilik om die pas vol te hou sonder die hulp van iets anders.
I forget where I put things that I use daily.	143	Ek vergeet waar ek dinge wat ek elke dag gebruik, neersit.
I have a dream for my life.	144	Ek het 'n droom vir my lewe.
Disturbing ideas come to me.	145	Ontstellende gedagtes kom by my op.
I overcome obstacles in my life.	146	Ek kom struikelblokke in my lewe te bowe.
I think about my final plans for ending my life.	147	Ek dink aan die finale planne om my lewe te neem.
I forget personal information.	148	Ek vergeet persoonlike inligting.
People talk about me behind my back.	149	Ander mense skinder van my.
People are "out to get me".	150	Mense is daarop uit om my te benadeel.
I make a difference in life.	151	Ek maak 'n verskil in die lewe.
Life is difficult to handle on my own.	152	Dis moeilik om die lewe op my eie te hanteer.
People are trying to hurt me.	153	Mense probeer my seermaak.
I have a purpose in life.	154	Ek het 'n doel in die lewe.
Everyone would be better off if I was dead.	155	Dit sal vir almal beter wees as ek dood is.
I like it when something helps me to handle pressure.	156	Ek hou daarvan wanneer iets my help om druk te hanteer.
I find it hard to manage life without the support of something else.	157	Dis vir my moeilik om die lewe te hanteer sonder die ondersteuning van iets anders.
I know why I live.	158	Ek weet hoekom ek lewe.
I have strange thoughts.	159	Ek het vreemde gedagtes.
People talk about me.	160	Mense praat oor my.

PMSI-7

I forget important things about my work or school.	161	Ek vergeet belangrike dinge omtrent my werk of studies.
I think about horrible things.	162	Ek dink aan aaklige goed.
My life is over and I may as well end it.	163	My lewe is verby en ek kan dit net sowel beëindig.
I am dependent on the support of something else.	164	Ek is afhanklik van die ondersteuning van iets anders.
I need something to cope with life.	165	Ek het iets nodig om die lewe te kan hanteer.
I think about different ways that I could kill myself.	166	Ek dink aan verskillende maniere om myself dood te maak.
I find it difficult to remember more than one instruction.	167	Ek vind dit moeilik om meer as een opdrag te onthou.
I am stricken with a sense of paralysing fear.	168	Ek word platgeslaan deur 'n gevoel van verlamende vrees.
My memory seems to fail me.	169	Dit lyk asof my geheue my in die steek laat.
People try to cause me trouble.	170	Mense probeer my in die moeilikheid bring.
My agony is too great for me to continue living.	171	My lyding is te veel om aan te hou leef.
I worry about the horrible thoughts that I have.	172	Ek is bekommerd oor die aaklige gedagtes wat ek het.
I learn from my previous experiences.	173	Ek leer uit my vorige ervarings.
I become so afraid that I can hardly move.	174	Ek word só bang dat ek skaars kan beweeg.
I feel worthless.	175	Ek voel nikswerd.
I live with self-reproach.	176	Ek leef met selfverwyf.
I become scared.	177	Ek raak bang.
I am afraid of the future.	178	Ek is bang vir die toekoms.
I feel threatened by my current circumstances.	179	Ek voel bedreig deur my huidige omstandighede.
I am afraid to fail.	180	Ek is bang om te misluk.
I blame myself.	181	Ek veroordeel myself.
I find it difficult to accept myself.	182	Ek sukkel om myself te aanvaar.
I feel unimportant.	183	Ek voel onbelangrik.
I feel like a failure.	184	Ek voel soos 'n mislukking.
Everything is my fault.	185	Alles is my skuld.
I feel I deserve punishment.	186	Ek voel ek verdien straf.
I feel I am a hopeless person.	187	Ek voel ek is 'n hopelose mens.
I feel ashamed of myself.	188	Ek voel skaam vir myself.
I am afraid that I will be hurt emotionally.	189	Ek is bang ek gaan emosioneel seerkry.
I feel guilty.	190	Ek voel skuldig.
Feelings of guilt control my life.	191	Skuldgevoelens beheer my lewe.
I am afraid people will reject me.	192	Ek is bang mense sal my verwerp.
My circumstances make me feel uncertain.	193	My omstandighede laat my onseker voel.

PMSI-8

Interpersoonlike Funksionering / Interpersonal Functioning

Complete this section with regard to your interpersonal functioning. Mark the relevant item on the answer sheet, using the above-mentioned numerical scale:

Voltooi hierdie afdeling met betrekking tot u interpersoonlike funksionering. Merk die betrokke item op die antwoordblad deur die bostaande skaal te gebruik:

Verhouding met Vriende / Relationship with Friends

My friends and I do things together.	194	Ek en my vriende doen dinge saam.
I can be honest with my friends.	195	Ek kan eerlik wees met my vriende.
My friends bail me out when I am in trouble.	196	My vriende help my wanneer ek in die moeilikheid is.
My friends share their secrets with me.	197	My vriende deel hul geheime met my.
My friends and I have fun together.	198	Ek en my vriende het 'n lekker tyd saam.
I share my secrets with my friends.	199	Ek deel my geheime met my vriende.
I trust my friends.	200	Ek vertrou my vriende.

Verhouding met Gesin / Relationship with Family

Complete this scale if you are part of a family		Voltooi hierdie skaal indien jy deel van 'n gesin is.
I share my feelings with my family members.	201	Ek deel my gevoelens met my gesinslede.
I receive guidelines from my family members.	202	Ek ontvang leiding van my gesinslede.
Our family spends time together.	203	Ons gesin bring saam tyd deur.
I can be honest with my family members.	204	Ek kan eerlik wees met my gesinslede.
My family bails me out of trouble.	205	My gesin help my wanneer ek in die moeilikheid is.
I share my secrets with my family members.	206	Ek deel my geheime met my gesinslede.
I can share what happens to me with my family.	207	Ek kan vir my gesin vertel wat met my gebeur.

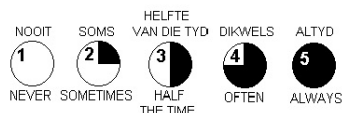
Verhouding met Ma (Stiefma) / Relationship with Mother (Stepmother)

I share my secrets with my mother/stepmother.	208	Ek deel my geheime met my ma/stiefma.
My mother/stepmother and I do things together.	209	Ek en my ma/stiefma doen dinge saam.
I spend time with my mother/stepmother.	210	Ek bring tyd saam met my ma/stiefma deur.
My mother/stepmother and I have fun together.	211	Ek en my ma/stiefma het 'n lekker tyd saam.
I share my feelings with my mother/stepmother.	212	Ek deel my gevoelens met my ma/stiefma.

Verhouding met Pa (Stiefpa) / Relationship with Father (Stepfather)

My father/stepfather and I do things together.	213	Ek en my pa/stiefpa doen dinge saam.
I spend time with my father/stepfather.	214	Ek bring tyd saam met my pa/stiefpa deur.
I share my secrets with my father/stepfather.	215	Ek deel my geheime met my pa/stiefpa.
I share my feelings with my father/stepfather.	216	Ek deel my gevoelens met my pa/stiefpa.
My father/stepfather and I have fun together.	217	Ek en my pa/stiefpa het 'n lekker tyd saam.

PMSI-9

Verhouding met Maat / Relationship with Partner

Complete this scale if you are in a romantic relationship with someone.		Voltooi hierdie skaal indien jy in 'n romantiese verhouding met iemand staan:	
My partner and I have fun together.	218	Ek en my maat het 'n lekker tyd saam.	
I share my secrets with my partner.	219	Ek deel my geheime met my maat.	
I can be honest with my partner.	220	Ek kan eerlik wees met my maat.	
I share my feelings with my partner.	221	Ek deel my gevoelens met my maat.	
My partner and I do things together.	222	Ek en my maat doen dinge saam.	
I spend time with my partner.	223	Ek bring tyd saam met my maat deur.	

Verhouding met Kind / Relationship with Child

Complete this scale if you have children. Complete this scale either with regard to your children in general, or with regard to the child you have the worst relationship with.		Voltooi hierdie skaal indien jy kinders het. Voltooi die skaal met betrekking tot jou kinders in die algemeen, of met betrekking tot die kind met wie jy die slegste verhouding het.	
I spend time with my children	224	Ek bring tyd deur saam met my kinders.	
My children and I have fun together.	225	Ek en my kinders het 'n lekker tyd saam.	
My children share their secrets with me.	226	My kinders deel hulle geheime met my.	
My children strive to be like me.	227	My kinders wil graag soos ek wees.	
My children and I do things together.	228	Ek en my kinders doen dinge saam.	

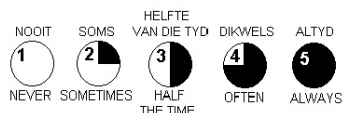
Verhouding met Kollegas / Relationship with Colleagues

Complete this scale if you are currently employed		Voltooi hierdie skaal indien jy tans in 'n werksituasie staan.	
My colleagues treat me with respect.	229	My kollegas behandel my met respek.	
My colleagues criticize me.	230	My kollegas kritiseer my.	
My colleagues irritate me.	231	My kollegas irriteer my.	
I get along with my colleagues.	232	Ek kom met my kollegas oor die weg.	
My colleagues make me feel part of the team.	233	My kollegas laat my deel van die span voel.	
My colleagues talk behind my back.	234	My kollegas skinder van my.	
My colleagues frustrate me.	235	My kollegas frustreer my.	
My colleagues let me down.	236	My kollegas laat my in die steek.	
My colleagues support me.	237	My kollegas ondersteun my.	

Social Support / Sosiale Ondersteuning

I can rely on a special person for support.	238	Daar is 'n spesiale persoon op wie ek kan staatmaak vir ondersteuning.	
There is a special person that respects me.	239	Daar is 'n spesiale persoon wat my respekteer.	
There is a special person that cares for me.	240	Daar is 'n spesiale persoon wat vir my omgee.	
I can count on a special person when things go wrong.	241	Ek kan op 'n spesiale persoon staatmaak wanneer dinge verkeerd loop.	

PMSI-10

There is a special person who is around when I am in need.	242	Ek kan op 'n spesiale persoon staatmaak wanneer ek in die nood is.
I can talk about my problems with a special person.	243	Ek kan met 'n spesiale persoon oor my probleme praat.
There is a special person who understands my problems.	244	Daar is 'n spesiale persoon wat my probleme verstaan.
There is a special person who is always there for me.	245	Daar is 'n spesiale persoon wat altyd daar is vir my.
I have a special person who is a real source of comfort to me.	246	Daar is 'n spesiale persoon wat 'n werklike bron van gerusstelling vir my is.

Geestelike Funksionering / Spiritual Functioning

Complete this section with regard to your spiritual functioning. Mark the relevant item on the answer sheet, using the above-mentioned numerical scale:	Voltooi hierdie afdeling met betrekking tot jou geestelike funksionering. Merk die betrokke item op die antwoordblad deur die bostaande skaal te gebruik:

Verhouding met God / Relationship with God

God is a reality to me.	247	God is vir my 'n werklikheid.
I acknowledge God's guidance in my life.	248	Ek erken God se leiding in my lewe.
I have a personal relationship with God.	249	Ek het 'n persoonlike verhouding met God.
I am aware of God's guidance in my life.	250	Ek is bewus van God se leiding in my lewe.
I trust in God.	251	Ek vertrou op God.
I allow God to change me.	252	Ek laat God toe om my te verander.
God makes a difference in my life.	253	God maak 'n verskil in my lewe.
I feel safe with God.	254	Ek voel veilig by God.

Fisiese Funksionering / Physical Functioning

Complete this section with regard to your physical functioning. Mark the relevant item on the answer sheet, using the above-mentioned numerical scale:		Voltooi hierdie afdeling met betrekking tot jou fisiese funksionering. Merk die betrokke item op die antwoordblad deur die bostaande skaal te gebruik:	
My sex life is exciting.	255	My sekslewe is opwindend.	
I am dissatisfied with the shape of my body.	256	Ek het 'n weersin in die vorm van my liggaam.	
I am satisfied with the size of my body.	257	Ek is tevrede met die grootte van my liggaam.	
Sex is a normal function of my relationship with my partner.	258	Seks is 'n normale deel van my verhouding met my maat.	
I hate the way my body looks.	259	Ek haat my liggaam.	
I am satisfied with the shape of my body.	260	Ek is tevrede met die vorm van my liggaam.	
Sex with my partner is wonderful.	261	Seks met my maat is wonderlik.	
I feel overweight.	262	Ek voel oorgewig.	
I am dissatisfied with my body.	263	Ek is ontevrede met my liggaam.	
I am satisfied with my weight.	264	Ek is tevrede met my gewig.	
My partner is sexually pleased with me.	265	My maat is seksueel tevrede met my.	

PMSI-11

ADDENDUM 8

PMSI ANTWOORDBLAD VIR EVALUERING VAN KWANTITATIEWE PROGRAM

Personal Multi-Screening Inventory (PMSI)
Persoonlike Multi-Sifting Inventaris (PMSI)

Naam / Name:

Datum / Date: Ouderdom / Age:

Geslag / Gender: Huistaal / Home Language:

If a specific item is not applicable, please encircle the X on the answer sheet.
Indien 'n spesifieke item nie van toepassing is nie, omsirkel die X op die antwoordblad.

1.	1 2 3 4 5	54.	1 2 3 4 5	107.	1 2 3 4 5	160.	1 2 3 4 5	213.	1 2 3 4 5
2.	1 2 3 4 5	55.	1 2 3 4 5	108.	1 2 3 4 5	161.	1 2 3 4 5	214.	1 2 3 4 5
3.	1 2 3 4 5	56.	1 2 3 4 5	109.	1 2 3 4 5	162.	1 2 3 4 5	215.	1 2 3 4 5
4.	1 2 3 4 5	57.	1 2 3 4 5	110.	1 2 3 4 5	163.	1 2 3 4 5	216.	1 2 3 4 5
5.	1 2 3 4 5	58.	1 2 3 4 5	111.	1 2 3 4 5	164.	1 2 3 4 5	217.	1 2 3 4 5
6.	1 2 3 4 5	59.	1 2 3 4 5	112.	1 2 3 4 5	165.	1 2 3 4 5	218.	1 2 3 4 5 X
7.	1 2 3 4 5	60.	1 2 3 4 5	113.	1 2 3 4 5	166.	1 2 3 4 5	219.	1 2 3 4 5 X
8.	1 2 3 4 5	61.	1 2 3 4 5	114.	1 2 3 4 5	167.	1 2 3 4 5	220.	1 2 3 4 5 X
9.	1 2 3 4 5	62.	1 2 3 4 5	115.	1 2 3 4 5	168.	1 2 3 4 5	221.	1 2 3 4 5 X
10.	1 2 3 4 5	63.	1 2 3 4 5	116.	1 2 3 4 5	169.	1 2 3 4 5	222.	1 2 3 4 5 X
11.	1 2 3 4 5	64.	1 2 3 4 5	117.	1 2 3 4 5	170.	1 2 3 4 5	223.	1 2 3 4 5 X
12.	1 2 3 4 5	65.	1 2 3 4 5	118.	1 2 3 4 5	171.	1 2 3 4 5	224.	1 2 3 4 5 X
13.	1 2 3 4 5	66.	1 2 3 4 5	119.	1 2 3 4 5	172.	1 2 3 4 5	225.	1 2 3 4 5 X
14.	1 2 3 4 5	67.	1 2 3 4 5	120.	1 2 3 4 5	173.	1 2 3 4 5	226.	1 2 3 4 5 X
15.	1 2 3 4 5	68.	1 2 3 4 5	121.	1 2 3 4 5	174.	1 2 3 4 5	227.	1 2 3 4 5 X
16.	1 2 3 4 5	69.	1 2 3 4 5	122.	1 2 3 4 5	175.	1 2 3 4 5	228.	1 2 3 4 5 X
17.	1 2 3 4 5	70.	1 2 3 4 5	123.	1 2 3 4 5	176.	1 2 3 4 5	229.	1 2 3 4 5 X
18.	1 2 3 4 5	71.	1 2 3 4 5	124.	1 2 3 4 5	177.	1 2 3 4 5	230.	1 2 3 4 5 X
19.	1 2 3 4 5	72.	1 2 3 4 5	125.	1 2 3 4 5	178.	1 2 3 4 5	231.	1 2 3 4 5 X
20.	1 2 3 4 5	73.	1 2 3 4 5	126.	1 2 3 4 5	179.	1 2 3 4 5	232.	1 2 3 4 5 X
21.	1 2 3 4 5	74.	1 2 3 4 5	127.	1 2 3 4 5	180.	1 2 3 4 5	233.	1 2 3 4 5 X
22.	1 2 3 4 5	75.	1 2 3 4 5	128.	1 2 3 4 5	181.	1 2 3 4 5	234.	1 2 3 4 5 X
23.	1 2 3 4 5	76.	1 2 3 4 5	129.	1 2 3 4 5	182.	1 2 3 4 5	235.	1 2 3 4 5 X
24.	1 2 3 4 5	77.	1 2 3 4 5	130.	1 2 3 4 5	183.	1 2 3 4 5	236.	1 2 3 4 5 X
25.	1 2 3 4 5	78.	1 2 3 4 5	131.	1 2 3 4 5	184.	1 2 3 4 5	237.	1 2 3 4 5 X
26.	1 2 3 4 5	79.	1 2 3 4 5	132.	1 2 3 4 5	185.	1 2 3 4 5	238.	1 2 3 4 5
27.	1 2 3 4 5	80.	1 2 3 4 5	133.	1 2 3 4 5	186.	1 2 3 4 5	239.	1 2 3 4 5
28.	1 2 3 4 5	81.	1 2 3 4 5	134.	1 2 3 4 5	187.	1 2 3 4 5	240.	1 2 3 4 5
29.	1 2 3 4 5	82.	1 2 3 4 5	135.	1 2 3 4 5	188.	1 2 3 4 5	241.	1 2 3 4 5
30.	1 2 3 4 5	83.	1 2 3 4 5	136.	1 2 3 4 5	189.	1 2 3 4 5	242.	1 2 3 4 5
31.	1 2 3 4 5	84.	1 2 3 4 5	137.	1 2 3 4 5	190.	1 2 3 4 5	243.	1 2 3 4 5
32.	1 2 3 4 5	85.	1 2 3 4 5	138.	1 2 3 4 5	191.	1 2 3 4 5	244.	1 2 3 4 5
33.	1 2 3 4 5	86.	1 2 3 4 5	139.	1 2 3 4 5	192.	1 2 3 4 5	245.	1 2 3 4 5
34.	1 2 3 4 5	87.	1 2 3 4 5	140.	1 2 3 4 5	193.	1 2 3 4 5	246.	1 2 3 4 5
35.	1 2 3 4 5	88.	1 2 3 4 5	141.	1 2 3 4 5	194.	1 2 3 4 5	247.	1 2 3 4 5
36.	1 2 3 4 5	89.	1 2 3 4 5	142.	1 2 3 4 5	195.	1 2 3 4 5	248.	1 2 3 4 5
37.	1 2 3 4 5	90.	1 2 3 4 5	143.	1 2 3 4 5	196.	1 2 3 4 5	249.	1 2 3 4 5
38.	1 2 3 4 5	91.	1 2 3 4 5	144.	1 2 3 4 5	197.	1 2 3 4 5	250.	1 2 3 4 5
39.	1 2 3 4 5	92.	1 2 3 4 5	145.	1 2 3 4 5	198.	1 2 3 4 5	251.	1 2 3 4 5
40.	1 2 3 4 5	93.	1 2 3 4 5	146.	1 2 3 4 5	199.	1 2 3 4 5	252.	1 2 3 4 5
41.	1 2 3 4 5	94.	1 2 3 4 5	147.	1 2 3 4 5	200.	1 2 3 4 5	253.	1 2 3 4 5
42.	1 2 3 4 5	95.	1 2 3 4 5	148.	1 2 3 4 5	201.	1 2 3 4 5	254.	1 2 3 4 5
43.	1 2 3 4 5	96.	1 2 3 4 5	149.	1 2 3 4 5	202.	1 2 3 4 5	255.	1 2 3 4 5 X
44.	1 2 3 4 5	97.	1 2 3 4 5	150.	1 2 3 4 5	203.	1 2 3 4 5	256.	1 2 3 4 5
45.	1 2 3 4 5	98.	1 2 3 4 5	151.	1 2 3 4 5	204.	1 2 3 4 5	257.	1 2 3 4 5
46.	1 2 3 4 5	99.	1 2 3 4 5	152.	1 2 3 4 5	205.	1 2 3 4 5	258.	1 2 3 4 5 X
47.	1 2 3 4 5	100.	1 2 3 4 5	153.	1 2 3 4 5	206.	1 2 3 4 5	259.	1 2 3 4 5
48.	1 2 3 4 5	101.	1 2 3 4 5	154.	1 2 3 4 5	207.	1 2 3 4 5	260.	1 2 3 4 5
49.	1 2 3 4 5	102.	1 2 3 4 5	155.	1 2 3 4 5	208.	1 2 3 4 5	261.	1 2 3 4 5 X
50.	1 2 3 4 5	103.	1 2 3 4 5	156.	1 2 3 4 5	209.	1 2 3 4 5	262.	1 2 3 4 5
51.	1 2 3 4 5	104.	1 2 3 4 5	157.	1 2 3 4 5	210.	1 2 3 4 5	263.	1 2 3 4 5
52.	1 2 3 4 5	105.	1 2 3 4 5	158.	1 2 3 4 5	211.	1 2 3 4 5	264.	1 2 3 4 5
53.	1 2 3 4 5	106.	1 2 3 4 5	159.	1 2 3 4 5	212.	1 2 3 4 5	265.	1 2 3 4 5 X

ADDENDUM 9

SELFOPGESTELDE SKEDULE VIR KWALITATIEWE VOORTOETSING TYDENS DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM

1. Wat is u verwagting van die program?
2. Wat is u rede(s) om die program by te woon?
3. Watter onderwerpe sal u graag hanteer wil hê tydens die program?
4. Wat is tans u grootste uitdaging in u werk met kinders in nood?

ADDENDUM 10

SELFOPGESTELDE SKEDULE VIR KWALITATIEWE NATOETSING TYDENS DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM

1. Is daar aan u verwagting ten opsigte van die program voldoen?

2. Wat is u rede(s) dat u so 'n program vir ander kinderversorgers sal aanbeveel?

3. Watter onderwerpe was na jou mening mees relevant?

4. Het hierdie program jou in staat gestel om uitdagings met kinders in nood beter te hanteer?

ADDENDUM 11

SELFOPGESTELDE SKEDULE VIR KWALITATIEWE EVALUERING NA ELKE BYEENKOMS

1. Waarby het u die meeste baat gevind tydens die byeenkoms?
2. Wat kan u prakties hieruit neem?
3. Wat sou u graag wou verander rakende die byeenkoms?
4. Enige ander opmerkings?

ADDENDUM 12

SERTIFIKAAT VAN BYWONING NA AFHANDELING VAN DIE BEMAGTIGINGSPROGRAM

Sertifikaat van bywoning

.....
het die volgende program bygewoon

**‘n Bemagtigingsprogram vir
kinderversorgers in privaatplekke van
tydelike versorging**

Februarie tot April 2016

MAM Dubery
Fasiliteerder

Datum
Pretoria

Open Rubric

ADDENDUM 13

VERKLARING VAN TAALVERSORGER

24 Oktober 2016

Hiermee verklaar ek, **Cecilia van der Walt**, dat ek die taalversorging van die proefskrif van me MAM Dubery, onder die opskrif 'n **Bemagtigingsprogram vir kinderversorgers in privaat plekke van tydelike versorging: die Help-Net Fonds projek** behartig het.

ME CECILIA VAN DER WALT

BA (*Cum Laude*)

HOD (*Cum Laude*),

Plus Taalversorging en vertaling op Hons-vlak (*Cum Laude*),

Plus Akkreditering by SAVI vir Afrikaans taalversorging en Vertaling

Registrasienommer by SAVI: 1000228

E-pos-adres: ceciliavdw@lantic.net

Selnommer: 072-616 4943 (S)

Faksnommer: 086 578 1425

ADDENDUM 14

ETIESE GOEDKEURING

NORTH-WEST UNIVERSITY
YUNIBESITHI YA BOKONE BOPHIRIMA
NOORDWES-UNIVERSITEIT

Private Bag X6001, Potchefstroom
South Africa 2520

Tel: (018) 299-4900
Faks: (018) 299-4910
Web: <http://www.nwu.ac.za>

Prof P Rankin

Ethics Committee
Tel: +27 18 299 4850
Fax: +27 18 293 5329
Email: Ethics@nwu.ac.za

ETHICS APPROVAL OF PROJECT

The North-West University Ethics Committee (NWU-EC) hereby approves your project as indicated below. This implies that the NWU-EC grants its permission that, provided the special conditions specified below are met and pending any other authorisation that may be necessary, the project may be initiated, using the ethics number: below.

Project title: A description, analysis and assessment of the child protection system in South Africa	
Ethics number:	N W U - 0 0 0 1 1 - 1 0 - A 1
Approval date: 2010-06-14	Expiry date: 2015-06-13

Special conditions of the approval (if any): None

General conditions:

While this ethics approval is subject to all declarations, undertakings and agreements incorporated and signed in the application form, please note the following:

- The project leader (principal investigator) must report in the prescribed format to the NWU-EC:
 - annually (or as otherwise requested) on the progress of the project,
 - without any delay in case of any adverse event (or any matter that interrupts sound ethical principles) during the course of the project.
- The approval applies strictly to the protocol as stipulated in the application form. Would any changes to the protocol be deemed necessary during the course of the project, the project leader must apply for approval of these changes at the NWU-EC. Would there be deviation from the project protocol without the necessary approval of such changes, the ethics approval is immediately and automatically forfeited.
- The date of approval indicates the first date that the project may be started. Would the project have to continue after the expiry date, a new application must be made to the NWU-EC and new approval received before or on the expiry date.
- In the interest of ethical responsibility the NWU-EC retains the right to:
 - request access to any information or data at any time during the course or after completion of the project;
 - withdraw or postpone approval if:
 - any unethical principles or practices of the project are revealed or suspected,
 - it becomes apparent that any relevant information was withheld from the NWU-EC or that information has been false or misrepresented,
 - the required annual report and reporting of adverse events was not done timely and accurately,
 - new institutional rules, national legislation or international conventions deem it necessary.

The Ethics Committee would like to remain at your service as scientist and researcher, and wishes you well with your project. Please do not hesitate to contact the Ethics Committee for any further enquiries or requests for assistance.

Yours sincerely

Prof MMJ Loves
(chair NWU Ethics Committee)

AFDELING E
GEKOMBINEERDE BIBLIOGRAFIE

BIBLIOGRAFIE

Waar daar na dieselfde outeur met dieselfde jaartal verwys word, word hierdie bronne in die gekombineerde bibliografie weergegee as (a), (b) en (c).

ADHDVOICES. 2012. ADHD and me. <https://www.youtube.com/watch?v=yyaVKvuEBkk>
Datum van gebruik: 7 Maart 2016.

AJDUKOVIĆ, M. & SLADOVIĆ FRANZ, B. 2005. Behavioural and emotional problems of children by type of out of home care in Croatia. International journal of social welfare, 14(3):163-175.

AUNGHULA. 2012. ADD/ADHD simulator. <https://www.youtube.com/watch?v=xfo1tZ95Ypk>
Datum van gebruik: 7 Maart 2016.

AUCAMP, L. 2009. Course on attachment, attachment theory and attachment therapy. [Werkswinkel.] Bloemfontein, 21-23 September.

BABBIE, E. 2004. The practice of social research. London: Wadsworth.

BABBIE, E. 2013. The practice of social research. 13th ed. Belmont, Calif.: Wadsworth Cengage Learning.

BABBIE, E. & MOUTON, J. 2001. The practice of social research. Cape Town: Oxford University Press.

BADENHORST, S. 1999. Encopresis: A holistic approach. Johannesburg: Rand Afrikaans University. D tesis.

BARBER, J.G. & DELFABBRO, P.H. 2003. The first four months in a new foster placement: Psychosocial adjustment, parental contact and placement disruption. Journal of sociology and social welfare, 30(2):69-85.

BARBER, J. & DELFABBRO, P. 2005. Children's adjustment to long-term foster care. Children and youth service review, 27(3):329-340.

BARBER, J.G. 2002. Competitive tendering and out-of-home care for children: The South Australian experience. Children and youth services review, 24(3):159-174.

BARKER, R.L. 2014. The social work dictionary. 6th ed. Washington, D.C.: National Association of Social Workers Press.

BARTH, R.P. 2002. Institutions vs. foster homes: The empirical base for a second century of debate. Chapel Hill, N.C.: UNC, School of Social Work, Jordan Institute for families.
<http://www.dbhds.virginia.gov/documents/CFS/cfs1-9RefDocs-RPBarth-vs-FosterHome.pdf>.
Datum van gebruik: 30 Januarie 2013.

BECKER, L. 2005. Working with groups. Cape Town: Oxford University Press.

BERNARD, G. 2014. A descriptive study investigating the quality of the physical and social environment for infants and toddlers living in residential care facilities in Johannesburg, South Africa. Johannesburg: University of the Witwatersrand. M verhandelung.

BERRICK, J.D. & SKIVENES, M. 2012. Dimensions of high quality foster care: Parenting Plus. Children and youth services review, 34(9):1956-1965.

BLOM, R. 2006. Handbook of gestalt play therapy: Practical guidelines for child therapists. Bloemfontein.

BOLDEN, L.A. 2007. A review of on grief and grieving: Finding the meaning of grief through the five stages of loss. Counselling and values, 51:235-237.

BOSCH, D. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 10 Julie.

BOSHOF, P.J. 2016. Trauma in the South African Police Service: A psycho-social therapeutic program. Potchefstroom: Noordwes-Universiteit. Potchefstroom Kampus. D proefskrif.

BOSMAN-SWANEPOEL, H.M. & WESSELS, P.J. 1995. 'n Praktiese benadering tot die Wet op Kindersorg. 2de uitg. Pretoria: Digma Publikasies.

BRITNER, P.A. & MOSSLER, D.G. 2002. Professionals' decision-making about out-of-home placements following instances of child abuse. Child abuse and neglect, 26(4):317-332.

BRITZ, H. 2012. Kweek dissipline met deernis. Paarl: Green Hope Media.

BROWN, D., ANDERSON, L. & RODGERS, J. 2014. Needs of foster parent resource workers. Children and youth services review, 46:120-127.

BROWN, J.D. & CAMPBELL, M. 2007. Foster parent perceptions of placement success. Children and youth services review, 29(8):1010-1020.

BROWN, S. 2014. Clinical update: A small service evaluation of a Solihull Approach Foster Carer Training Group pilot study. Practice: Social work in action, 26(1):37-52.

- BUEHLER, C., COX, M. & CUDDEBACK, G. 2003. Foster parents' perceptions of factors that promote or inhibit successful fostering. *Qualitative social work*, 2(1):61-83.
- BUEHLER, C., RHODES, K., ORME, J. & CUDDEBACK, G. 2006. The potential for successful foster family care: Conceptualizing competency domains for foster parents. *Child welfare*, 85(3):523-558.
- BUNDY-FAZIOLI, K., WINOKUR, M. & DELONG-HAMILTON, T. 2009. Placement outcomes for children removed for neglect. *Child Welfare League of America*, 88(3):85-102.
- BYWATER, T., HUTCHINGS, J., LINCK, P., WHITAKER, C., DALEY, D., YEO, S.T. & EDWARDS, R.T. 2010. Incredible years parent training support for foster carers in Wales: A multi-centre feasibility study. *Child: Care, health and development*, 37(2):233-243.
- CALITZ, T.M. 2013. An empowerment programme to regain positive work engagement for social work in the North West Province. Potchefstroom: Noordwes-Universiteit. Potchefstroom Kampus. D tesis.
- CALTABIANO, M.L. & THORPE, R. 2007. Attachment style of foster carers and caregiving role performance. *Child care in practice*, 13(2):137-148.
- CARROLL-LIND, J., CHAPMAN, J.W., GREGORY, J. & MAXWELL, G. 2006. The key to the gatekeepers: Passive consent and other ethical issues surrounding the rights of children to speak on issues that concern them. *Child abuse and neglect*, 30(9):979-989.
- CHAMBERLAIN, P., PRICE, J.M, REID, J.B., LANDSVERK, J., FISHER, P.A. & STOOLMILLER, M. 2006. Who disrupts from placement in foster and kinship care? *Child abuse and neglect*, 30:409-424.
- CHILD ADVOCACY PROJECT (CAP). 2009. Child advocating project: Collaborative approaches to advocacy. Part 3: Advocating for alternatives to institutional care for vulnerable children. <http://www.crin.org/docs/FileManager/part3.pdf>. Datum van gebruik: 10 Januarie 2014.
- CHILDREN'S ACT 38 of 2005 **kyk** SUID-AFRIKA
- CHILDREN'S AMENDMENT BILL 2006 **kyk** SUID-AFRIKA
- COLGAN, D. 2009. The children's act explained: Booklet 3: The courts and the protection of children. http://www.justice.gov.za/vg/children/dsd-Childrens_Act_Explained.Booklet3_June2009.pdf Datum van gebruik: 10 Februarie 2016.

- COLTON, M. 2002. Factors associated with abuse in residential child care institutions. *Children & society*, 16(1):33-44.
- COMBS-ORME, T. & ORME, J.G. 2014. Foster parenting together: Assessing foster parent application couples. *Children and youth services review*, 36:70-80.
- COOLEY, M.E. & PETREN, R.E. 2011. Foster parent perceptions of competency: Implications for foster parent training. *Children and youth services review*, 33(10):1968-1974.
- COREY, M.S. & COREY, G. 2002. *Groups: Process and practice*. Belmont, Calif.: Thomson Brooks/Cole.
- COREY, M.S., COREY, G. & COREY, C. 2014. *Groups: Process and practice*. 9th ed. Belmont, Calif.: Cengage Learning.
- CRESWELL, J.W. & PLANO CLARK, V.L. 2007. *Designing and conduction mixed methods research*. Thousand Oaks, Calif.: Sage.
- CRESWELL, J.W. & PLANO CLARK, V.L. 2011. *Designing and conduction mixed methods research*. 2nd ed. Thousand Oaks, Calif.: Sage.
- CRESWELL, J.W. 1994. *Research design: Qualitative and quantitative approaches*. Thousand Oaks, Calif.: Sage.
- CRESWELL, J.W. 2009. *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Thousand Oaks, Calif.: Sage.
- CRESWELL, J.W. 2014. *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. 4th ed. Los Angeles, Calif.: Sage.
- CRUM, W. 2010. Foster parent parenting characteristics that lead to increased placement stability or disruption. *Children and youth services review*, 32(2):185-190.
- CUDDEBACK, G.S. & ORME, J.F. 2002. Training and services for kinship and nonkinship foster families. *Child welfare*, 81(6):879-909.
- DANIEL, E. 2011a. Fostering cultural development: Foster parents' perspectives. *Children and youth services review*, 33(11):2230-2240.
- DANIEL, E. 2011b. Gentle iron will: Foster parents' perspectives. *Children and youth services review*, 33(6):910-917.

- DAVIDSON-ARAD, B. & WOZNER, Y. 2001. The least detrimental alternative: Deciding whether to remove children at risk from their homes. *International social work*, 44(2):229-239.
- DAVIDSON-ARAD, B., ENGLECHIN-SEGAL, D. WOZNER, Y. & ARIELI, R. 2005. Social workers' decisions on removal: Predictions from their initial perceptions of the child's features, parents' features, and child's quality of life. *Journal of social services research*, 31(4):1-23.
- DAVIES, P., WEBBER, M. & BRISKAMAN, J.A. 2015. Evaluation of a training programme for foster carers in an independent fostering agency. *Practice: Social work in action*, 27(1):35-49.
- DE MAEYER, S., VANDERFAEILLIE, J., VANSCHOONLANDT, F., ROBBERECHTS, M. & VAN HOLEN, F. 2014. Motivation for foster care. *Children and youth services review*, 36:143-149.
- DE VOS, A.S. & STRYDOM, H. 2011. Intervention research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 473-490.
- DE WET, C. 2005. The nature and extent of bullying in Free State secondary schools. *South African journal of education*, 25(2):82-88.
- DELGADO, P. & PINTO, V.S. 2011. Criteria for the selection of foster families and monitoring of placements: Comparative study of the application of the Casey Foster Application Inventory-Applicant version (CFAI-A). *Children and youth services review*, 33(6):1031-1038.
- DELPORT, C.S.L. & FOUCHÉ, C.B. 2011. Mixed methods research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 433-448.
- DELPORT, C.S.L. & ROESTENBURG, W.J.H. 2011. Quantitative data-collection methods: Questionnaires, checklists, structured observation and structured interview schedules. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 171-205.
- DEPARTEMENT VAN JUSTISIE EN STAATKUNDIGE ONTWIKKELING. 2010. Part 2: Programme performance. http://www.justice.gov.za/reportfiles/anr200910/anr2009-2010_part2.pdf Date of access: 16 November 2012.
- DONNELLY, L. 2008. Children's Act media guide. (Paper presented at Training for Children's Act through the Centre for Child Law, January 2008.)

- DORSEY, S., FARMER, E.M.Z., BARTH, R.P., GREENE, K.M., REID, J. & LANDSVERK, J. 2008. Current status and evidence base of training for foster and treatment foster parents. *Children and youth services review*, 30(12):1403-1416.
- DOZIER, M., DOZIER, D. & MANNI, M. 2002. Attachment and biobehavioral catch-up: The ABC's of helping infants in foster care cope with early adversity. *Zero to three*, 22(5):7-13.
- DOZIER, M., HIGLEY, E., ALBUS, K.E. & NUTTER, A. 2002. Intervening with foster infants' caregivers: Targeting three critical needs. *Infant mental health journal*, 23(5):541-554.
- DOZIER, M., STOVALL, K.C., ALBUS, K.E. & BATES, B. 2001. Attachment for infants in foster care: The role of caregivers' state of mind. *Child development*, 72(5):1467-1477.
- DU PLOOY, J. 2009? Jou kind se emosionele behoeftes. <http://www.kleuters.co.za/spelterapie/jou%20kind%20se%20emosionele%20behoeftes.pdf> Datum van gebruik: 23 Februarie 2016.
- DU PREEZ, C. 2016. Dissipline met deernis. [Werkswinkel.] Pretoria, 13 April.
- DUNN, A., JAREG, E. & WEBB, D. 2007. A last resort: The growing concern about children in residential care. London: International Save the Children Alliance.
- DUNN, D.M., CULHANE, S.E. & TAUSSIG, H.N. 2010. Children's appraisals of their experiences in out-of-home care. *Children and youth services review*, 32(10):1324-1330.
- DURAND, L. 2008. Psychological empowerment, job satisfaction, and work engagement of employees in a surface coatings manufacturer. Vanderbijlpark: North-West University. Vaal Triangle Campus. M verhandeling.
- ENZIG, M.J. & KELLY, P. (eds) 2010. Baby & child emergency first aid handbook. Rev. ed. Minnetonka, Minn.: Meadowbrook Press.
- EVERSON-HOCK, E.S., JONES, R., GUILLAUME, L., CLAPTON, J., GOYDER, E., CHILCOTT, J., PAYNE, N., DUENAS, A., SHEPPARD, L.M. & SWANN, C. 2011. The effectiveness of training and support for carers and other professionals on the physical and emotional health and well-being of looked-after children and young people: A systematic review. *Child: Care, health and development*, 38(2):162-174.
- FANTUZZO, J. & PERLMAN, S. 2007. The unique impact of out-of-home placement and the mediating effects of child maltreatment and homelessness on early school success. *Children and youth services review*, 29(7):941-960.

FAUL, A.C. & HANEKOM, A.J. 2005. Personal Multi-Screening Inventory (PMSI).

Potchefstroom: Perspektief Opleidingskollege.

FAUL, A.C. & HANEKOM, A.J. 2013. Ecometrics in counselling. Potchefstroom: Perspectiv Training College.

FERNANDEZ, E. 2009. Children's wellbeing in care: Evidence from a longitudinal study of outcomes. *Children and youth services review*, 31(10):1092-1100.

FINK, A. 2005. Conducting research literature reviews from the internet to paper. London: Sage.

FISH, B. & CHAPMAN, B. 2004. Mental health risk is to infants and toddlers in foster care. *Clinical social work journal*, 32(2):121-140.

FISHER, P.A., KIM, H.K. & PEARS, K.C. 2009. Effects of multidimensional treatment foster care for preschoolers (MTFC-P) on reducing permanent placement failures among children with placement instability. *Children and youth services review*, 31(5):541-546.

FISHER, T., GIBBS, I., SINCLAIR, I. & WILSON, K. 2000. Sharing the care: The qualities sought of social workers by foster carers. *Child and family social work*, 5(1):225-233.

FLICK, U. 2002. An introduction to qualitative research. London: Sage.

FORTUNE, A.E., REID, W.J. & MILLER, R.L. 2013. Qualitative research in social work. 2nd ed. New York: Columbia University Press.

FOUCHÉ, C.B. & BARTLEY, A. 2011. Quantitative data analysis and interpretation. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 248-276.

FOUCHÉ, C.B. & DE VOS, A.S. 2011. Formal formulations. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 89-100.

FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. 2011. In-depth literature review. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social sciences and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 133-141.

FOUCHÉ, C.B. & SCHURINK, E.W. 2011. Qualitative research designs. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) *Research at grass roots: For the social science and human professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 307-327.

- FRASER, M.W., RICHMAN, J.M., GALINSKY, M.J. & DAY, S.H. 2009. *Intervention research: Developing social programmes*. New York: Oxford University Press.
- FUKKINK, R.G. & LONT, A. 2007. Does training matter? A meta-analysis and review of caregiver training studies. *Early childhood research quarterly*, 22(3):294-311.
- FULCHER, L.C. & McGLADDERY, S. 2011. Re-examining social work roles and tasks with foster care. *Child and youth services*, 32(1):19-38.
- GARRIDO, E.F., CULHANE, S.E., PETRENKO, L.M. & TAUSSIG, H.N. 2011. Psychosocial consequences of caregiver transitions for maltreated youth entering foster care: The moderating impact of community violence exposure. *American journal of orthopsychiatry*, 81(3):382-389.
- GARVIN, C. 2010. Group work with seriously mentally ill people. In: GREIF, G.L. & EPHROSS, P.H. *Group work with populations at risk*. New York: Oxford University Press. p. 28-41.
- GARWOOD, M.M. & CLOSE, W. 2001. Identifying the psychological needs of foster children. *Child psychiatry and human development*, 32(2):125-135.
- GAUTHIER, Y., FORTIN, G. & JÉLIU, G. 2004. Clinical applications of attachment theory in permanency planning for children in foster care: The importance of continuity of care. *Infant mental health journal*, 25(4):379-396.
- GEIGER, J.M., HAYES, M.J. & LIETZ, C.A. 2013. Sould I stay or should I go? A mixed mehods study examining the factors influencing foster parents' decisions to continue or discontinue providing foster care. *Children and youth services review*, 35(9):1356-1365.
- GLADDING, S.T. 2010. Creativity and spontaneity in groups. In: CONYNE, R.K. *The Oxford handbook of group counseling*. New York: Oxford University Press. p. 383-398.
- GREEN, L. 2001. Analysing the sexual abuse of children by workers in residential care homes: Characteristics, dynamics and contributory factors. *Journal of sexual aggression*, 7(2):5-24.
- GREENO, E.J., LEE, B.R., URETSKY, M.C., MOORE, J.E., BARTH, R.P. & SHAW, T.V. 2015. Effects of a foster parent training intervention on child behaviour, caregiver stress, and parenting style. https://www.researchgate.net/publication/288074108_Effects_of_a_Parent_Training_Intervention_on_Child_Behavior_Caregiver_Stress_and_Parenting_Style. Datum van gebruik: 21 Julie 2016.
- GRINNELL, R.M. & UNRAU, Y.A. 2005. *Social work research and evaluation: Quantitative and qualitative approaches*. New York: Oxford University Press.

- HACKETT, S., HOLMES, D. & BRANIGAN, P. 2016. Harmful sexual behaviour framework. London: NSPCC.
- HALLAS, D. 2002. A model for successful foster child-foster parent relationship. *Journal of pediatric health care*, 16(3):112-118.
- HARDEN, B.J., D'AMOUR MEISCH, A., VICK, J.E. & PANDOHIE-JOHNSON, L. 2008. Measuring parenting among foster families: The development of the foster parent attitudes questionnaire. *Children and youth services review*, 30:879-892.
- HELLER, S.S., SMYKE, A.T. & BORIS, N.W. 2002. Very young foster children and foster families: Clinical challenges and interventions. *Infant mental health journal*, 23(5):555-575.
- HERBST, A.G. 2002. Life maps as technique in a social group work programme for young adults with HIV/AIDS. Potchefstroom: Potchefstroom University for Christian Higher Education. D proefskrif.
- HOBBS, G.F., HOBBS, C.J. & WYNNE, J.M. 1999. Abuse of children in foster and residential care. *Child abuse & neglect*, 23(12):1239-1252.
- HOLLAND, P. & GOREY, K. 2004. Historical, development and behaviour factors associated with foster care challenges. *Child and adolescent social work journal*, 21(2):117-135.
- HOWES, C. & SHIVERS, E.M. 2006. New child-caregiver attachment relationships: Entering childcare when the caregiver is and is not an ethnic match. *Social development*, 15(4):574-590.
- HUDSON, M. 2016. Debunking ADHD myths. *Jump, the magazine for momentum health members*, 1:1-37.
- HUDSON, P. & LEVASSEUR, K. 2002. Supporting foster parents: caring voices. *Child Welfare League of America*, 81(6):853-877.
- HUYSAMEN, G.K. 1996. Sielkundige meting: 'n Inleiding. 2de uitg. Pretoria: Van Schaik.
- HYCNER, R. & JACOBS, L. 1995. The healing relationship in gestalt therapy: A dialogic/self-psychology approach. New York: Gestalt Journal Press.
- HYDE, J. & KAMMERER, N. 2009. Adolescents' perspectives on placement moves and congregate settings: Complex and cumulative instabilities in out-of-home care. *Children and youth services review*, 31(2):265-273.

INSTITUTE FOR HUMAN SERVICES FOR THE OHIO CHILD WELFARE TRAINING PROGRAM. 2007. Developmental milestones chart. http://www.rsd.k12.pa.us/Downloads/Development_Chart_for_Booklet.pdf Datum van gebruik: 23 Februarie 2016.

INTERNATIONAL FOSTER CARE ORGANISATION (IFCO). 1995. Guidelines for foster care. <http://ebookbrowse.com/ifco-guidelines-for-foster-care-doc-d109427769>. Datum van gebruik: 31 Januarie 2013.

JACOBS, E.E., SCHIMMEL, C.J., MASSON, R.L. & HARVILL, R.L. 2016. Group counseling: Strategies and skills. Boston, Mass.: Cengage Learning.

JAMES, S. 2011. What works in group care? A structured review of treatment models for group homes and residential care. *Children and youth services review*, 33(2):308-321.

JAMES, S., LANDSVERK, J. & SLYMEN, D.J. 2004. Placement movement in out-of-home care: Patterns and predictors. *Children and youth services review*, 26(2):185-206.

JAMIESON, L. 2014. Children's rights to appropriate alternative care when removed from the family environment: A review of South Africa's child & youth care centres. In: PROUDLOCK, P. South Africa's progress in realising children's: A law review. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & Save the Children South Africa. p. 213-257.

JEEVA, S. 2011. A summary of ADHD. <http://www.adhdclinicjeeva.com/adhd.html?reloaded=true> Datum van gebruik: 5 Maart 2016.

JEWKES, R. & ABRAHAM N. 2002. The epidemiology of rape and sexual coercion in South Africa: An overview. *Social science & medicine*, 55(7):1231-1244.

JOYCE, P. & SILLS, C. 2001. Skills in gestalt counselling & psychotherapy. London: Sage.

KEYART VIDEO APPROVALS. 2015. Helpnet final. <https://www.youtube.com/watch?v=DiDbkPUkGKE&feature=youtu.be> Datum van gebruik: 18 April 2016.

KOK, M.C. 2012. The availability of foster care resources in the Free State Province: A social work assessment. Potchefstroom: North-West University. D proefskrif.

KOREN-KARIE, N., OPPENHEIM, D., DOLEV, S., SHER, E. & ETZION-CARASSO, A. 2002. Mothers' insightfulness regarding their infants' internal experience: Relations with maternal sensitivity and infant attachment. *Developmental psychology*, 38(4):534-542.

- LA CHANCE, C.P. 2005. Supporting the therapeutic environment: A program plan for training direct care staff within the shelter care environment. Chicago, Ill.: Chicago School of Professional Psychology. D thesis.
- LAWLER, M.J., SHAVER, P.R. & GOODMAN, G.S. 2011. Towards relationship-based child welfare services. *Children and youth services review*, 33(3):473-480.
- LEATHERS, S.J. 2006. Placement disruption and negative placement outcomes among adolescents in long-term foster care: The role of behaviour problems. *Child abuse and neglect*, 30(3):307-324.
- LEATHERS, S.J., SPIELFOGEL, J.E., MCMEEL, L.S. & ATKINS, M.S. 2011. Use of a parent management training intervention with urban foster parents: A pilot study. *Children and youth services review*, 33(7):1270-1279.
- LEWIS, S. 1999. *An adult's guide to childhood trauma: Understanding traumatised children in South Africa*. Cape Town: David Philip Publishers.
- LINDEQUE, C. 2013. Funksionering van plekke van tydelike versorging in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 13 Augustus.
- LINDHIEM, O. & DOZIER, M. 2007. Caregiver commitment to foster children: The role of child behaviour. *Child abuse and neglect*, 31(4):361-374.
- LITTLE, M., KOHM, A. & THOMPSON, R. 2005. The impact of residential placement on child development: Research and policy implications. *International journal of social welfare*, 14(3):200-209.
- LOFFELL, J. 2007. Monitoring the situation of children in statutory care. In: DAWES, A., BRAY, R. & VAN DER MERWE, A. (eds) *Monitoring child well-being: A South African rights-based approach*. Cape Town: HSRC Press. p. 293-327.
- LONNE, B. & THOMSON, J. 2005. Critical review of Queensland's Crime and Misconduct Commission Inquiry into abuse of children in foster care: Social work's contribution to reform. *Australian social work*, 58(1):86-99.
- LOUW, D. & LOUW, A. 2014. *Die ontwikkeling van die kind en die adolessent*. 2de uitg. Goodwood: ABC Press.
- MACDONALD, G. & TURNER, W. 2005. An experiment in helping foster-carers manage challenging behaviour. *British journal of social work*, 35(8):1265-1282.

MACKEWN, J. 1997. Developing gestalt counselling. London: Sage.

MAHERY, P., JAMIESON, L. & SCOTT, K. 2011. Children's act guide for child and youth care workers. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & National Association of Child and Youth Care Workers.

MAKHAVHU, Z.V. 2010. Admission policy for temporary safe care. (Original document from Directorate Children Services, Department of Health and Social Development, North West Provincial Government, Republic of South Africa.)

MALAN, H. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [e-pos.] Potchefstroom, 31 Julie.

MARCELLUS, L. 2008. Supporting resilience in foster families: A model for program design that supports recruitment, retention, and satisfaction of foster families who care for infants with prenatal substance exposure. *Child welfare*, 89(1):7-29.

MARGO, M.E. 2008. The experience of the adolescent in a place of safety. Pretoria: University of Pretoria.

MARQUIS, R.A., LESCHIED, A.W., CHIODO, D. & O'NEILL, A. 2008. The relationship of child neglect and physical maltreatment to placement outcomes and behavioural adjustment in children in foster care: A Canadian perspective. *Child Welfare League of America*, 87(5):5-25.

MARTIN, C. 2015. Caregiver perspective on psychosocial support programming for orphans and vulnerable children in South Africa: A non-governmental organization case study. Ottawa: University of Ottawa, School of International Development and Global Studies.

McWEY, L.M., HENDERSON, T.L. & TICE, S.N. 2006. Mental health issues and the foster care system: An examination of the impact of the adoption and safe families act. *Journal of marital and family therapy*, 32(2):195-214.

MEHTA, N., BAKER, A.J.L. & CHONG, J. 2013. Training foster parents in loyalty conflict: A training evaluation. *Children and youth services review*, 35(1):75-81.

MEINTJES, H., MOSES, S., BERRY, L. & MAMPANE, R. 2007. Home truths: The phenomenon of residential care of children in a time of AIDS. Cape Town: Children's Institute, University of Cape Town & Centre for the Study of AIDS, University of Pretoria.

MEINTJES, J. 2013. Funksionering van plekke van tydelike versorging in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 13 Augustus.

- MENNEN, F.E. & O'KEEFE, M. 2005. Informed decisions in child welfare: The use of attachment theory. *Children and youth services review*, 27(6):577-593.
- MILLIGAN, I. & STEVENS, I. 2006. Residential child care: Collaborative practice. London: Sage.
- MIND TOOLS. 2012. The role of a facilitator: Guiding an event through to a successful conclusion. <https://www.mindtools.com/pages/article/RoleofAFacilitator.htm> Datum van gebruik: 24 Julie 2016.
- MITCHELL, M.B. & KUCZYNSKI, L. 2010. Does anyone know what is going on? Examining children's lived experience of the transition into foster care. *Children and youth services review*, 32(3):437-444.
- MOUTON, J. 2001. How to succeed in your master's and doctoral studies: A South African guide and research book. Pretoria: Van Schaik.
- MUNRO, E. 2001. Empowering looked-after children. *Child and family social work*, 6(2):129-137.
- MURRAY, L., TARREN-SWEENEY, M. & FRANCE, K. 2011. Foster carer perceptions of support and training in the context of high burden of care. *Child and family social work*, 16(2):149-158.
- NATIONAL CHILD TRAUMATIC STRESS NETWORK. 2009. Sexual development and behavior in children. <http://www.nctsn.org/sites/default/files/assets/pdfs/sexualdevelopmentandbehavior.pdf> Datum van gebruik: 27 Februarie 2016.
- NATIONAL INSTITUTE OF MENTAL HEALTH. 2015. Helping children and adolescents cope with violence and disasters: For parents of children exposed to violence or disaster. http://www.nimh.nih.gov/health/publications/helping-children-and-adolescents-cope-with-violence-and-disasters-parents-trifold/helping-children-cope-parents_146810.pdf Datum van gebruik: 20 Februarie 2016.
- NATIONAL RESOURCE CENTER ON AD/HD. 2008. The disorder named AD/HD. <http://www.adhdclinicjeeva.com/documents/CHADDresources/1%20The%20Disorder%20Named%20ADHD.pdf> Datum van gebruik: 5 Maart 2016.
- NATIONAL SEXUAL VIOLENCE RESOURCE CENTER. 2013. An overview of healthy childhood sexual development. http://www.nsvrc.org/sites/default/files/saam_2013_an-overview-of-healthy-childhood-sexual-development.pdf Datum van gebruik: 27 Februarie 2016.

NEUMAN, W.L. 2000. Social research methods: Qualitative and quantitative approaches. Boston: Allyn & Bacon.

NEUMAN, W.L. 2006. Social research methods: Qualitative and quantitative approaches. Boston: Pearson Education.

NOORDWES-UNIVERSITEIT. 2015. Year book 2015: General academic rules. Potchefstroom: Noordwes-Universiteit.

OSBORN, A.L., DELFABBRO, P. & BARBER, J.G. 2008. The psychosocial functioning and family background of children experiencing significant placement instability in Australian out-of-home care. *Children and youth services review*, 30(8):847-860.

PACIFICI, C., DELANEY, R., WHITE, L., NELSON, C. & CUMMINGS, K. 2006. Web-based training for foster, adoptive, and kinship parents. *Children and youth services review*, 28(1):1329-1343.

PADGETT, D.K. 2008. Qualitative methods in social work research: Challenges and rewards. Thousand Oaks, Calif.: Sage.

PEARS, K.C., FISHER, P.A., BRUCE, J., KIM, H.K. & YOERGER, K. 2010. Early elementary school adjustment of maltreated children in foster care: The roles of inhibitory control and caregiver involvement. *Child development*, 81(5):1550-1564.

PELTON, L.H. 2008. An examination of the reasons for child removal in Clark County, Nevada. *Children and youth services review*, 30(7):787-799.

PHILLIPS, J. 2001. Group work in social care: Planning and setting up groups. London: Jessica Kingsley.

PIERSON, J. & THOMAS, M. 2010. Dictionary of social work. New York: Open University Press.

PITHOUSE, A., HILL-TOUT, J. & LOWE, K. 2002. Training foster carers in challenging behaviour: A case study in disappointment? *Child and family social work*, 7(3):203-214.

POGGENPOEL, M. 1998. Data analysis in qualitative research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B., POGGENPOEL, M. & SCHURINK, E.W. (eds) *Research at grass roots: A primer for the caring professions*. Pretoria: Van Schaik. p. 334-353.

- PRICE, J.M., CHAMBERLAIN, P., LANDSVERK, J., REID, J.B., LEVE, L.D. & LAURENT, H. 2008. Effect of a foster parent training intervention on placement changes of children in foster care. *Child maltreatment*, 13(1):64-75.
- PROCTOR, L.J., RANDAZZO, K.V.D., LITROWINIK, A.J., NEWTON, R.R., DAVIS, I.P. & VILLODAS, M. 2011. Factors associated with caregiver stability in permanent placements: A classification tree approach. *Child abuse and neglect*, 35(6):425-436.
- RASMUSSEN, B., HYVÖNEN, U., NYGREN, L. & KHOO, E. 2010. Child-centered social work practice: Three unique meanings in the context of looking after children and the assessment framework in Australia, Canada and Sweden. *Children and youth services review*, 32(3):452-459.
- REAMER, F.G. 2012. Codes of ethics. In: GRAY, M., MIDGLEY, J. & WEBB, S.A. (eds) *The SAGE handbook of social work*. Los Angeles, Calif.: Sage. p. 299-315.
- RHODES, K., ORME, J. & MCSURDY, M. 2003. Foster parents' role performance responsibilities: Perceptions of foster mothers, fathers and workers. *Children and youth services review*, 25(12):935-964.
- RICH, H. 1996. The effects of a health newsletter for foster parents on their perceptions of the behaviour and development of foster children. *Child abuse and neglect*, 20(5):437-445.
- ROUX, A.A. 2002. Evaluering van 'n groepwerk-hulpverleningsprogram met MIV-positief/VIGS-pasiënte. Potchefstroom: Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys. D proefskrif.
- ROYSE, D., THYER, B. A. & PADGETT, D. K. 2010. *Program Evaluation: An Introduction*. 5th ed. Belmont, Calif.: Wadsworth Cengage Learning.
- RUBIN, A. & BABBIE, E.R. 2005. *Research methods for social work*. 5th ed. New York: Thompson/Brooks Cole.
- RUBIN, A. & BABBIE E. 2011. *Research methods for social work*. Belmont, Calif.: Brook/Cole.
- RUTAN, J.S., STONE, W.N. & SHAY, J.J. 2014. *Psychodynamic group psychotherapy*. 5th ed. New York: Guilford Press.
- RYAN, J.P & TESTA, M.F. 2005. Child maltreatment and juvenile delinquency: Investigating the role of placement and placement instability. *Children and youth services review*, 27(3):227-249.

SALEEBEY, D. 1996. The strengths perspective in social work practice: Extensions and cautions. *Social work*, 41(3):296-305.

SANCHIRICO, A. & JABLONKA, K. 2000. Keeping foster children connected to their biological parents: The impact of foster parent training and support. *Child and adolescent social work journal*, 17(3):185-203.

SANDERS, R.M. & McALLEN, A. 1995. Training foster carers of children who have been sexually abused: Issues and dilemmas. *Child abuse review*, 4(2):136-145.

SANDS, R.G. & SOLOMON, P.L. 2003. Developing educational groups in social work. http://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1030&context=spp_papers. Datum van gebruik: 7 Julie 2016.

SCHÄFER, L. 2011. *Child law in South Africa: Domestic and international perspective*. Durban: LexisNexis.

SCHULTZ, R. 2002. *In the best interest of the child: A practice model*. Pretoria: CMR.

SCOTTISH EXECUTIVE. 2005. *National care standards: Care homes for children and young people*. Edinburgh: Crown.

SHULMAN, L. 2009. Group work phases of helping. In: GITTERMAN, A. & SALMON, R. *Encyclopedia of social work with groups*. New York: Taylor & Francis. p. 109-116.

SIPHIWE, M. 2013. Funksionering van plekke van tydelike versorging in Suid-Afrika. [Korrespondensie.] Pretoria, 2 Mei.

SMITH, D.K., STORMSHAK, E., CHAMBERLAIN, P. & WHALEY, R.B. 2001. Placement disruption in treatment foster care. *Journal of emotional and behavioral disorders*, 9(3):200-205.

SPIELFOGEL, J.E., LEATHERS, S.J., CHRISTIAN, E. & McMEEL, L.S. 2011. Parent management training, relationships with agency staff and child mental health: Urban foster parents' perspective. *Children and youth services review*, 33(11):2366-2374.

STEVENS, I. 2004. Cognitive-behavioural interventions for adolescents in residential child care in Scotland: An examination of practice and lessons from research. *Child and family social work*, 9(3):237-246.

STEYN, T. 2001. Staff empowerment: Creating an empowered work environment in schools. *Acta academica*, 33(2):146-167.

STRYDOM, H. 2000. Maatskaplikewerk-navorsing. Potchefstroom: PU vir CHO. (MWK 321/411.)

STRYDOM, H. 2011. Ethical aspects of research in the social science and human service professions. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 113-130.

STRYDOM, H. 2011a. Sampling in the quantitative paradigm. In DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 222-235.

STRYDOM, H. 2011b. Ethical aspects of research in the social sciences and human service professions. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 113-130.

STRYDOM, H. & DELPORT, C.S.L. 2011. Sampling and pilot study in qualitative research. In: DE VOS, A.S., STRYDOM, H., FOUCHÉ, C.B. & DELPORT, C.S.L. (eds) Research at grass roots: For the social science and human professions. Pretoria: Van Schaik. p. 390-396.

STRYDOM, H. & STRYDOM, C. 2010. Group work. In: NICHOLAS, L., RAUTENBACH, J. & MAISTRY, M. (eds) Introduction to social work. Cape Town: Juta. p. 120-154.

SUID-AFRIKA. 2005. Children's Act, Act 38 of 2005. Pretoria: Government Printer.

SUID-AFRIKA. 2006. Children's Amendment Bill. Pretoria: Government Printer.

SUID-AFRIKA. 2010. National norms and standards for child and youth care centres. *Government gazette*, 33076, (Notice 9256), 1 April.

SUID-AFRIKA. DEPARTEMENT VAN JUSTISIE EN STAATKUNDIGE ONTWIKKELING. 2010. Part 2: programme performance. http://www.justice.gov.za/reportfiles/anr200910/anr2009-2010_part2.pdf Datum van gebruik: 16 November 2012.

SUID-AFRIKA. DEPARTEMENT VAN MAATSKAPLIKE ONTWIKKELING. 2010. National norms and standards for child and youth care centres. *Government gazette*, 33076, Notice 9256, 1 April.

SUID-AFRIKA. DEPARTMENT VAN MAATSKAPLIKE ONTWIKKELING. 2011. Annual performance plan. http://www.dsd.gov.za/index2.php?option=com_docman&task=doc_view&gid=178&Itemid=3. Datum van gebruik: 17 Julie 2016.

TARREN-SWEENEY, M. 2008. The mental health of children in out-of home care. *Current opinion in psychiatry*, 21(4):345-349.

THERON, E. 2015. Nutrition for attention deficit hyperactive disorder. [e-pos.] Pretoria, 3 September.

THOMPSON, C.L., RUDOLPH, L. & HENDERSON, D. 2004. *Counselling children*. 6th ed. Belmont, Calif.: Thomson Brooks/Cole.

THYER, B.A. 2010. *The handbook of social work research methods*. 2nd ed. Los Angeles, Calif.: Sage.

TIMMER, S.G., URQUIZA, A.J. & ZEBELL, N. 2006. Challenging foster caregiver-maltreated child relationships: The effectiveness of parent-child interaction therapy. *Children and youth services review*, 28(1):1-19.

TOSELAND, R.W. & RIVAS, R.F. 2012. *An introduction to group work practice*. 7th ed. London: Allyn & Bacon.

TOSELAND, R.W. & RIVAS, R.F. 2014. *An introduction to group work practice*. 8th ed. London: Allyn & Bacon.

TYEBJEE, T. 2003. Attitude, interest, and motivation for adoption and foster care. *Child welfare*, 82(6):685-706.

TYRE, A.D. 2012. Educational supports for middle school youths involved in the foster care system. *Children & schools*, 34(4): 231-239.

UNITED NATIONS. 2009. Guidelines for the alternative care of children: A United Nations framework. <http://resourcecentre.savethechildren.se/content/library/documents/guidelines-alternative-care-children-united-nations-framework>. Datum van gebruik: 16 Januarie 2013.

UNITED NATIONS. 2009a. Guidelines for the alternative care of children: A United Nations framework. <http://resourcecentre.savethechildren.se/content/library/documents/guidelines-alternative-care-children-united-nations-framework>. Date of access: 16 Januarie 2013.

UNITED NATIONS. 2009b. Promotion and protection of all human rights, civil, political, economic, social and cultural rights, including the right to development: Guidelines for the alternative care of children. (UNITED NATIONS, General Assembly, Eleventh Session, Agenda item 3 on 15th June 2009).

UNRAU, Y.A., SEITA, J.R. & PUTNEY, K.S. 2008. Former foster youth remember multiple placement moves: A journey of loss and hope. *Children and youth services review*, 30(11):1256-1266.

UROLOGY CARE FOUNDATION. 2016. What is bed-wetting? Linthicum, Md.: Urology Care Foundation. [http://www.urologyhealth.org/urologic-conditions/bed-wetting-\(enuresis\)](http://www.urologyhealth.org/urologic-conditions/bed-wetting-(enuresis)) Datum van gebruik: 5 Maart 2016.

VAKTAALKOMITEE VIR MAATSKAPLIKE WERK. 1995. Nuwe woordeboek vir maatskaplike werk. Hers. uitgebr. uitg. Kaapstad: CPT Book Printers.

VAN DER WESTHUIZEN, J.E. 2006. An empowering programme of HIV/AIDS and life skills for adolescents. Potchefstroom: North-West University. Potchefstroom Campus. M dissertation.

VAN EMMENIS, H. 2015. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 8 Julie.

VAN SCHALKWYK, M. 2013. Die hantering van besoeke met die biologies ouers: Belangrike uitgangspunte van pleegsorg. <https://christianfostercaresa.wordpress.com/pleegsorg-hulpbron-sentrum/die-hantering-van-besoeke-met-die-biologiese-ouers/> Datum van gebruik: 6 April 2016.

VAN SCHALKWYK, M. 2015a. Alternatiewe sorg in Suid-Afrika. [Persoonlike onderhoud.] Pretoria, 3 Julie.

VAN SCHALKWYK, M. 2015b. Die effek van mishandeling en verwaarlosing op die ontwikkeling en binding van die veiligheids-pleeg kind. <https://christianfostercaresa.wordpress.com/pleegsorg-hulpbron-sentrum/die-effek-van-mishandeling-en-verwaarlosing-op-die-ontwikkeling-en-binding-van-die-veiligheids-pleeg-kind/> Datum van gebruik: 23 Februarie 2016.

VAN SCHALKWYK, M. 2016. Binding: Riglyne vir huisouers. [Werkswinkel.] Pretoria, 21 April.

VANSCHOONLANDT, F., VAN HOLEN, F., VANDERFAEILLIE, J., DE MAEYER, S. & ANDRIES, C. 2013. Flemish foster mothers' perceptions of support needs regarding difficult behaviors of their foster child and their own parental approach. *Child adolescence social work journal*, 31(1):71-86.

VIG, S., CHINITZ, S & SHULMAN, L. 2005. Young children in foster care: Multiple vulnerabilities and complex service needs. *Infants and young children*, 18(2):147-160.

- VINK, L. 2016. Mediese versorging van kinders. [Werkswinkel.] Pretoria, 10 Maart.
- VIRMANI, E.A. & ONTAI, L.L. 2010. Supervision and training in child care: Does reflective supervision foster caregiver insightfulness? *Infant mental health journal*, 31(1):16-31.
- WARMAN, A., PALLETT, C. & SCOTT, S. 2006. Learning from each other: Process and outcomes in the fostering changes training programme. *Adoption and fostering*, 30(3):17-28.
- WATTENBERG, E., LUKE, K. & CORNELIUS, M. 2004. Brief encounters: Children in shelter for 7 days or less. *Children and youth services review*, 26(6):591-607.
- WEBSTER, G. 2001. The legal protection of children against maltreatment in South Africa. (Paper read at the World Congress on Family Law and the Rights of the Children and Youth held in Bath, England in September 2001.)
- WEICK, A., RAPP, C., SULLIVAN, W.P. & KISTHARDT, W. 2001. A strengths perspective for social work practice. *Social work*, 34(4):350-354.
- WHENAN, R., OXLAD, M. & LUSHINGTON, K. 2009. Factors associated with foster carer well-being, satisfaction and intention to continue providing out-of-home care. *Children and youth services review*, 31:752-760.
- WILSON, K. 2006. Can foster carers help children resolve their emotional and behavioural difficulties? *Clinical child psychology and psychiatry*, 11(4):495-511.
- WINTER, K. 2010. The perspectives of young children in care about their circumstances and implications for social work practice. *Child & family social work*, 15(2):186-195.
- WITHROW, B.L. & BOLIN, B. 2005. Police protective custody: A systemic predictive model for police decision making and the reduction of referrals. *Policing: An international journal of police strategies & management*, 28(3):473-492.
- WOTHERSPOON, E., O'NEILL-LABERGE, M. & PIRIE, J. 2008. Meeting the emotional needs of infants and toddlers in foster care: The collaborative mental health care experience. *Infant mental health journal*, 29(4):377-397.
- YALOM, I.D. & LESZCZ, M. 2005. The theory and practice of group psychotherapy. 5th ed. New York: Basic Books.
- YEGIDIS, B.L. & WEINBACH, R.W. 1996. Research methods for social workers. Needham Heights, Mass.: Allyn & Bacon.

YONTEF, G.M. 1993. Awareness, dialogue & process: Essays on gestalt therapy. New York: Gestalt Journal Press.

ZASTROW, C. 2010. Introduction to social work and social welfare: Empowering people. 10th ed. Belmont, Calif.: Brooks/Cole.

ZASTROW, C.H. & KIRST-ASHMAN, K.K. 2013. Understanding human behaviour and the social environment. London: Brooks/Cole, Cengage Learning.

ZETLIN, A., WEINBERG, L. & KIMM, C. 2003. Are the educational needs of children in foster care being addressed? Children & schools, 25(2):105-119.

ZETLIN, A., WEINBERG, L. & SHEA, N.M. 2010. Caregivers, school liaisons, and agency advocates speak out about the educational needs of children and youths in foster care. Social work, 55(3):245-254.